

DRUGI OSNUTEK
ZAKONA O KAZENSKEM POSTOPKU
(ZKP-1, členi 1 – 343, 15.09.2008)

OBRAZLOŽITEV	11
PRVI DEL: SPLOŠNI DEL	26
1. poglavje: TEMELJNE DOLOČBE	26
1. člen Vsebina in namen zakona	26
2. člen Začetek in končanje kazenskega postopka	26
3. člen Načelo zakonitosti in sorazmernosti	26
4. člen Načelo domneve nedolžnosti	26
5. člen Prepoved ponovnega sojenja o isti stvari	27
6. člen Upravičeni tožilec	27
7. člen Načelo zakonitosti ter smotrnosti kazenskega pregona	27
8. člen Pravice oškodovanca	27
9. člen Pravice obdolženca, ki mu je odvzeta prostost	28
10. člen Pravica do obrambe	28
11. člen Pravica do zagovornika	28
12. člen Pravica do sojenja v razumnem roku	28
13. člen Pravica do rehabilitacije in odškodnine	29
14. člen Uradni jezik postopka	29
15. člen Uporaba pisnega jezika procesnih udeležencev	29
16. člen Uporaba ustnega jezika procesnih udeležencev	29
17. člen Pouk o pravicah	30
18. člen Načelo enakopravnosti strank	30
19. člen Načelo iskanja resnice	30
20. člen Načelo proste presoje dokazov	30
21. člen Nedovoljeni dokazi	30
22. člen Posledice začetega kazenskega postopka	31
23. člen Predhodna vprašanja	31
24. člen Pomen izrazov	31
2. poglavje: PRISTOJNOST SODIŠČ	32
1. Stvarna pristojnost in sestava sodišč	32
25. člen Stvarna pristojnost	32
26. člen Sestava sodišč	32
2. Krajevna pristojnost	33
27. člen Temeljna pristojnost	33
28. člen Pristojnost za kaznivo dejanje storjeno na ladji ali letalu	34
29. člen Pristojnost za kaznivo dejanje storjeno s tiskom	34
30. člen Pristojnost po kraju prebivališča oziroma prijetja	34
31. člen Pristojnost v primeru steka kaznivih dejanj	34
32. člen Določena pristojnost	34
3. Združitev in izločitev postopka	35
33. člen Združitev postopka	35
34. člen Razdružitev postopka	35
4. Prenos krajevne pristojnosti	35
35. člen Prenos iz stvarnih ali pravnih razlogov	35
36. člen Prenos iz razlogov smotrnosti postopka	36
5. Posledice nepristojnosti in spor o pristojnosti	36
37. člen Posledice nepristojnosti	36
38. člen Sprožitev postopka za odločitev o sporu o pristojnosti	36
39. člen Odločanje o sporu pristojnosti	36
3. poglavje: IZLOČITEV	37
40. člen Razlogi za izločitev sodnika	37

41.	člen	Postopek, ko sodnik zahteva svojo izločitev	37
42.	člen	Zahteva stranke za izločitev sodnika	38
43.	člen	Postopek, ko izločitev sodnika zahteva stranka.....	38
44.	člen	Posledica izločitve sodnika.....	39
45.	člen	Izločitev drugih procesnih udeležencev	39
4. poglavje:		DRŽAVNI TOŽILEC	40
46.	člen	Pravice in dolžnosti	40
47.	člen	Stvarna pristojnost	40
48.	člen	Skupina državnih tožilcev za pregon organiziranega kriminala.....	40
49.	člen	Krajevna pristojnost.....	41
50.	člen	Spor o pristojnosti.....	41
51.	člen	Prenos pristojnosti	41
52.	člen	Združitev in izločitev preiskovalnega postopka	41
53.	člen	Opravljanje procesnih dejanj	41
54.	člen	Odstop od pregona.....	42
5. poglavje:		OBDOŽENEC IN ZAGOVORNIK	42
55.	člen	Pravice obdolženca	42
56.	člen	Pouk o pravicah	42
57.	člen	Pravica do pregleda spisa	43
58.	člen	Stiki med obdolžencem in zagovornikom	43
59.	člen	Pravice in dolžnosti zagovornika.....	43
60.	člen	Pravica do zagovornika	44
61.	člen	Število zagovornikov	44
62.	člen	Kdo ne sme biti zagovornik.....	44
63.	člen	Kdaj obdolženec mora imeti zagovornika	45
64.	člen	Postavitev zagovornika po uradni dolžnosti.....	45
65.	člen	Postavitev zagovornika revnemu obdolžencu	45
66.	člen	Razrešitev zagovornika, postavljenega po uradni dolžnosti.....	46
6. poglavje:		OŠKODOVANEC	46
67.	člen	Pravice oškodovanca v kazenskem postopku.....	46
68.	člen	Rok za podajo predloga za pregon in vložitev zasebne tožbe	47
69.	člen	Varovanje roka	47
70.	člen	Pravice zakonitega zastopnika ter starejšega mladoletnika.....	47
71.	člen	Pravice bližnjih oseb.....	48
72.	člen	Več oškodovancev	48
73.	člen	Umik predloga za pregon in zasebne tožbe	48
74.	člen	Pravica oškodovanca, da prevzame pregon	48
75.	člen	Pravice oškodovanca, če državni tožilec umakne obtožbo na glavni obravnavi.....	49
76.	člen	Domneva o umiku obtožbe.....	49
77.	člen	Ponovni prevzem pregona	50
78.	člen	Pooblaščenec oškodovanca.....	50
79.	člen	Dolžnost sporočiti spremembo prebivališča ali naslova.....	50
7. poglavje:		VLOGE IN ZAPISNIKI.....	51
80.	člen	Oblika in vsebina vloge	51
81.	člen	Postopek sodišča s pisno vlogo	51
82.	člen	Sestava zapisnika	51
83.	člen	Vsebina zapisnika	52
84.	člen	Način pisanja zapisnika	52
85.	člen	Prebiranje in podpisovanje zapisnika	52

86.	člen	Snemanje preiskovalnega dejanja.....	53
87.	člen	Posebne določbe za zapisnik o glavni obravnavi	54
88.	člen	Zapisnik o posvetovanju in glasovanju	54
8.	poglavje:	ROKI	54
89.	člen	Splošno o rokih	54
90.	člen	Rok za predajo vloge ali izjave.....	55
91.	člen	Računanje rokov	55
92.	člen	Pogoji za vrnitev v prejšnje stanje	55
93.	člen	Postopek vrnitve v prejšnje stanje	56
94.	člen	Učinek prošnje za vrnitev v prejšnje stanje	56
9.	poglavje:	STROŠKI KAZENSKEGA POSTOPKA.....	56
95.	člen	Vrsta stroškov	56
96.	člen	Vnaprejšnje izplačilo stroškov.....	57
97.	člen	Odločitev o stroških.....	57
98.	člen	Sklep o višini stroškov.....	57
99.	člen	Krivdni stroški	57
100.	člen	Stroški postopka v obsodilni sodbi.....	58
101.	člen	Stroški postopka, če se obdolženec ne spozna za krivega.....	58
102.	člen	Stroški zagovornika in pooblaščenca.....	59
103.	člen	Dokončna odločitev o stroških postopka.....	59
104.	člen	Ugovor zoper sklep o stroških	59
105.	člen	Pritožba zoper sklep o stroških	60
106.	člen	Stroški v postopku z izrednimi pravnimi sredstvi	60
107.	člen	Podzakonski predpis o stroških	60
10.	poglavje:	PREMOŽENJSKOPRAVNI ZAHTEVEK.....	60
108.	člen	Splošna določba	60
109.	člen	Upravičenec zahtevka.....	60
110.	člen	Uveljavljanje zahtevka.....	61
111.	člen	Umik predloga	61
112.	člen	Dolžnosti sodišča in drugih državnih organov	61
113.	člen	Odločba o premoženjskopravnem zahtevku	61
114.	člen	Vrnitev stvari oškodovancu	62
115.	člen	Razveljavitev pravnega posla	62
116.	člen	Sprememba pravnomočne odločbe o premoženjskopravnem zahtevku..	62
11.	poglavje:	IZDAJA IN NAZNANITEV ODLOČB	62
117.	člen	Vrste odločb.....	62
118.	člen	Posvetovanje in glasovanje senata.....	62
119.	člen	Predmet glasovanja.....	63
120.	člen	Tajnost posvetovanja in glasovanja	63
121.	člen	Naznanitev odločb	63
12.	poglavje:	VROČANJE PISANJ	64
122.	člen	Način vročanja	64
123.	člen	Vročanje pisanj v elektronski obliki	64
124.	člen	Osebna vročitev	65
125.	člen	Nadomestna vročitev	65
126.	člen	Vročanje obdolžencu in zagovorniku	66
127.	člen	Vročanje zasebnemu tožilcu in oškodovancu kot tožilcu.....	66
128.	člen	Vročilnica	66
129.	člen	Odklonitev sprejema pisanja	67
130.	člen	Posebni primeri vročanja	67

131.	člen	Vročanje državnemu tožilcu	67
132.	člen	Vročanje po udeležencu postopka ali telekomunikacijskem sredstvu.....	67
133.	člen	Podzakonski predpis o vročanju	68
13.	poglavje:	IZVRŠITEV ODLOČB	68
134.	člen	Pravnomočnost in izvršljivost sodbe	68
135.	člen	Izvršitev redovne kazni.....	68
136.	člen	Izvršitev sodbe	68
137.	člen	Izvršitev sklepa in odredbe	69
138.	člen	Postopek v primeru dvoma glede izvršitve sodne odločbe.....	69
139.	člen	Vročitev izvršljive sodbe oškodovancu	69
140.	člen	Kazenska evidenca	69
14.	poglavje:	OSTALE DOLOČBE	70
141.	člen	Dovoljenje za pregon.....	70
142.	člen	Dolžnost obveščanja obdolženčevega delodajalca	70
143.	člen	Smrt obdolženca	70
144.	člen	Kaznovanje zaradi žalitve.....	70
145.	člen	Kaznovanje zaradi zavlačevanja postopka	70
146.	člen	Uporaba mednarodne pogodbe	71
147.	člen	Uporaba zakona, ki ureja zaščito prič.....	71
148.	člen	Pomoč državnih organov	71
149.	člen	Posredovanje in uporaba osebnih podatkov	71
150.	člen	Pregled in prepis spisov	72
151.	člen	Pooblastila carinske službe	72
152.	člen	Pooblastila davčne službe	73
153.	člen	Pooblastila vojaškega organa.....	73
DRUGI DEL: PREISKOVALNI POSTOPEK			74
15.	poglavje:	UDELEŽENCI POSTOPKA	74
1.	Skupne določbe		74
154.	člen	Namen preiskovalnega postopka	74
155.	člen	Posebni pogoji za pregon.....	74
156.	člen	Posegi v pravice in svoboščine ter uporaba prisile.....	74
157.	člen	Beleženje preiskovalnega postopka.....	75
158.	člen	Pouk o pravicah obdolženca	75
159.	člen	Pravica do pregleda preiskovalnega spisa	76
160.	člen	Pouk o pravicah oškodovanca	76
161.	člen	Obveščanje javnosti	76
162.	člen	Vzdrževanje reda	77
2.	Državni tožilec v preiskovalnem postopku		77
163.	člen	Usmerjanje in nadzor preiskovalnega postopka	77
164.	člen	Neposredno opravljanje preiskovalnih dejanj	78
165.	člen	Skupna preiskovalna skupina	78
166.	člen	Specializirana preiskovalna skupina.....	79
3.	Policija v preiskovalnem postopku		79
167.	člen	Ukrepi policije, če je podan sum	79
168.	člen	Pooblastila in dolžnosti policije.....	80
169.	člen	Poročanje državnemu tožilcu.....	81
4.	Sodišče v preiskovalnem postopku		81
170.	člen	Odločanje o posegih v človekove pravice in temeljne svoboščine	81
171.	člen	Zavarovanje dokazov.....	82
172.	člen	Postopek zavarovanja dokaza.....	82

173.	člen Ugovor zoper ravnanje policije in državnega tožilca	82
174.	člen Dokazni predlog obdolženca	83
175.	člen Ustavitev preiskovalnega postopka na predlog obdolženca	83
16. poglavje:	OVADBA	84
176.	člen Uradna ovadba	84
177.	člen Zasebna ovadba	84
178.	člen Prejemnik ovadbe	84
179.	člen Glas o kaznivem dejanju	85
180.	člen Zavrženje ovadbe	85
17. poglavje:	PREISKOVALNA DEJANJA	85
1.	Zbiranje obvestil	85
181.	člen Splošno	85
182.	člen Zbiranje obvestil od določenih oseb	86
183.	člen Odvzem telesnih tekočin	87
184.	člen Telesni pregled	87
2.	Ugotavljanje istovetnosti in varnostni pregled	87
185.	člen Uporaba drugega zakona	87
186.	člen Fotografiranje, snemanje glasu, jemanje prstnih odtisov in biološkega materiala	88
187.	člen Prepoznavna osebe ter predmeta	88
188.	člen Prikrita prepoznavna	88
189.	člen Molekularno genetska preiskava	88
3.	Prikriti preiskovalni ukrepi	89
190.	člen Pogoji za uporabo ukrepov	89
191.	člen Dovolitev oziroma odreditev prikritega preiskovalnega ukrepa	89
192.	člen Poseben spis	90
193.	člen Sporočanje podatkov o elektronskem komunikacijskem prometu	90
194.	člen Pridobitev podatkov o opremi za elektronsko komuniciranje in določitev njene lokacije	91
195.	člen Tajno opazovanje	91
196.	člen Tajno delovanje	93
197.	člen Navidezni posli	94
198.	člen Prisluškovanje elektronskih komunikacij, kontrola pisem in računalniškega sistema	95
199.	člen Prisluškovanje in opazovanje v stanovanju	95
200.	člen Postopek pri uporabi ukrepov iz 195. in 196. člena	96
201.	člen Pridobitev bančnih podatkov	96
202.	člen Postopek po prenehanju izvajanja ukrepov	97
203.	člen Nedovoljeni dokazi	98
4.	Hišna in osebna preiskava	98
204.	člen Pogoji za opravo hišne preiskave	98
205.	člen Odredba o hišni preiskavi	99
206.	člen Oprava hišne preiskave na podlagi odredbe	99
207.	člen Navzočnost pri hišni preiskavi	100
208.	člen Vstop v stanovanje in oprava hišne preiskave brez odredbe	100
209.	člen Osebna preiskava	100
210.	člen Zapisnik o preiskavi in potrdilo o vstopu	101
211.	člen Zaseg sumljivih predmetov	101
212.	člen Nedovoljeni dokazi	101
5.	Zaseg predmetov	102

213.	člen Pogoji in postopek za zaseg	102
214.	člen Odločitev sodišča o zasegu predmetov	102
215.	člen Hramba zaseženih predmetov	103
216.	člen Vrnitev zaseženih predmetov	103
217.	člen Zaseg listinske dokumentacije in elektronsko shranjenih podatkov	103
218.	člen Upravljanje z zaseženimi predmeti, premoženjem in varščino	104
6.	Zaslišanja.....	104
219.	člen Splošno o zaslišanju.....	104
220.	člen Vabilo obdolžencu	105
221.	člen Privedba obdolženca	105
222.	člen Zaslišanje obdolženca.....	105
223.	člen Nedovoljeni načini zaslišanja	106
224.	člen Soočenje.....	107
225.	člen Zapisnik o zaslišanju	107
226.	člen Priznanje	107
227.	člen Zaslišanje po tolmaču	107
228.	člen Zaslišanje prič.....	107
229.	člen Prepoved zaslišanja.....	108
230.	člen Oprostitev od pričevanja.....	108
231.	člen Nedovoljen dokaz	108
232.	člen Odklonitev odgovora na posamezna vprašanja	109
233.	člen Vabilo priči	109
234.	člen Splošno o zaslišanju priče.....	109
235.	člen Izvedba zaslišanja priče	110
236.	člen Anonimna priča	110
237.	člen Narok za odločanje o uporabi zaščitnih ukrepov.....	111
238.	člen Zaslišanje anonimne priče	111
239.	člen Zaslišanje z uporabo tehničnih sredstev za prenos besede in slike	112
240.	člen Sodno zaslišanje obdolženca ali priče	112
241.	člen Ukrepi zoper pričo	113
7.	Ogled in sodna rekonstrukcija dejanja	113
242.	člen Ogled	113
243.	člen Sodna rekonstrukcija dejanja.....	114
8.	Izvedenstvo.....	114
244.	člen Kdaj se odredi izvedenec	114
245.	člen Odredba o izvedenstvu	114
246.	člen Dolžnosti izvedenca.....	115
247.	člen Razlogi za izločitev izvedenca	115
248.	člen Potek izvedenstva	116
249.	člen Izvid in mnenje	116
250.	člen Izvedenstvo strokovnega zavoda ali državnega organa.....	116
251.	člen Pomanjkljivosti izvida	117
252.	člen Pomanjkljivosti mnenja	117
253.	člen Pregled trupla.....	117
254.	člen Raztelešenje trupla.....	117
255.	člen Ugotavljanje vzroka smrti	118
256.	člen Raztelešenje zarodka in trupla novorojenčka	118
257.	člen Toksikološka preiskava	118
258.	člen Ugotavljanje telesnih poškodb.....	118
259.	člen Psihiatrični pregled obdolženca.....	119

260.	člen Pregled poslovnih knjig	119
18. poglavje:	KONČANJE PREISKOVALNEGA POSTOPKA	120
261.	člen Ustavitev preiskovalnega postopka	120
262.	člen Prekinitev preiskovalnega postopka	120
263.	člen Poravnavanje	121
264.	člen Pogojno odloženi kazenski pregon	121
265.	člen Postopek državnega tožilca pri pogojno odloženem pregonu	122
266.	člen Nadaljevanje kazenskega postopka pri odložitvi pregona.....	122
267.	člen Opustitev kazenskega pregona zaradi posebnih okoliščin.....	123
268.	člen Nadaljevanje ustavljenega kazenskega postopka	123
TRETJI DEL: OMEJEVALNI UKREPI		123
19. poglavje:	UPORABA OMEJEVALNIH UKREPOV	123
1.	Skupne določbe	123
269.	člen Namen in vrsta omejevalnih ukrepov	123
270.	člen Splošni pogoji za uporabo omejevalnih ukrepov	124
271.	člen Pristojnost sodišča za uporabo omejevalnih ukrepov.....	125
272.	člen Postopek v zvezi z omejevalnimi ukrepi	125
2.	Prepovedni omejevalni ukrepi.....	126
273.	člen Začasni odvzem vozniškega dovoljenja	126
274.	člen Začasna prepoved opravljanja poklica.....	126
3.	Začasna zavarovanja	127
275.	člen Splošni pogoji za začasno zavarovanje.....	127
276.	člen Postopek v zvezi z začasnim zavarovanjem	127
277.	člen Vsebina sklepa o začasnem zavarovanju.....	127
278.	člen Podaljšanje začasnega zavarovanja	128
279.	člen Sprememba in odprava začasnega zavarovanja.....	128
280.	člen Smiselna uporaba določb zakona, ki ureja izvršbo.....	128
281.	člen Začasno zavarovanje premoženjskopravnega zahtevka zoper obdolženca 129	
282.	člen Začasno zavarovanje premoženjskopravnega zahtevka zoper drugo osebo 129	
4.	Ukrepi, s katerimi se omejuje svoboda gibanja.....	129
283.	člen Prepoved spremembe prebivališča	129
284.	člen Prepoved približanja določenemu kraju ali osebi.....	130
285.	člen Javljanje na policijski postaji.....	130
5.	Varščina.....	130
286.	člen Pogoji za sprejem varščine	130
287.	člen Višina in vsebina varščine	131
288.	člen Zapadlost varščine	131
289.	člen Prenehanje varščine	131
6.	Ukrepi, s katerimi se posega v prostost.....	132
290.	člen Odreditev in izvajanje hišnega pripora	132
291.	člen Smiselna uporaba določb o priporu	132
292.	člen Odvzem prostosti s strani policije	132
293.	člen Odvzem prostosti s strani vojaškega organa.....	134
294.	člen Odvzem prostosti s strani občanov	134
295.	člen Dolžnost obveščanja o odvzemu prostosti.....	134
296.	člen Zaslišanje obdolženca, ki mu je odvzeta prostost v preiskovalnem postopku	134
297.	člen Dopustnost pripora	135

298.	člen	Priporni razlogi	135
299.	člen	Priporni narok	136
300.	člen	Nedovoljen dokaz	136
301.	člen	Sklep o priporu	136
302.	člen	Podaljšanje pripora v preiskovalnem postopku	137
303.	člen	Pripor po vložitvi obtožnega akta	137
304.	člen	Pripor ob izreku sodbe	138
305.	člen	Odprava pripora	138
20. poglavje:		IZVRŠEVANJE PRIPORA	139
306.	člen	Ravnanje s priporniki	139
307.	člen	Sprejem pripornika v zavod, v katerem se prestaja pripor	139
308.	člen	Vodenje osebnih podatkov o pripornikih	139
309.	člen	Namestitev pripornikov	140
310.	člen	Stvari, ki jih sme imeti pripornik	140
311.	člen	Počitek in delo pripornikov	140
312.	člen	Stiki pripornika z osebami zunaj zavoda	141
313.	člen	Disciplinski prestopki pripornika	141
314.	člen	Uporaba strelnega orožja zoper pripornika	142
315.	člen	Nadzorstvo nad ravnanjem s priporniki	142
316.	člen	Smiselna uporaba drugih predpisov	142
ČETRTI DEL:		OBTOŽNI POSTOPEK	142
21. poglavje:		OBTOŽNICA DRŽAVNEGA TOŽILCA	142
317.	člen	Vložitev obtožnice	142
318.	člen	Pristojnost sodišča v obtožnem postopku	143
319.	člen	Sestavine obtožnice	143
320.	člen	Formalni preizkus obtožnice	144
321.	člen	Vročitev obtožnice	144
322.	člen	Pravica do ugovora zoper obtožnico	144
323.	člen	Dopustitev obtožbe, če ni ugovora	145
324.	člen	Postopek sodišča pri ugovoru	145
325.	člen	Odločitve sodišča o ugovoru	145
326.	člen	Pritožba zoper odločitev sodišča o ugovoru	146
327.	člen	Sklep o dopustitvi obtožbe	146
328.	člen	Narok o izjavi obtoženca o obtožbi	146
329.	člen	Postopek, če obtoženec krivdo prizna	147
330.	člen	Narok za izrek kazenske sankcije	147
331.	člen	Postopek, če obtoženec krivde ne prizna	148
332.	člen	Narok za odločanje o predlogih strank	148
333.	člen	Zavarovanje dokazov	149
334.	člen	Sprememba in umik obtožbe	149
22. poglavje:		SPORAZUM O PRIZNANJU KRIVDE	150
335.	člen	Sklenitev sporazuma o priznanju krivde	150
336.	člen	Predmet sporazuma o priznanju krivde	150
337.	člen	Potrditev oziroma zavrnitev sporazuma o priznanju krivde	150
23. poglavje:		OBTOŽNICA IN ZASEBNA TOŽBA OŠKODOVANCA	151
338.	člen	Obtožni akt oškodovanca	151
339.	člen	Smiselna uporaba določb 21. poglavja	151
340.	člen	Dolžnosti državnega tožilca in policije	151
341.	člen	Zavrženje obtožnega akta	152
342.	člen	Posledice zavrženja obtožnega akta	152

343.	člen Domneva o umiku obtožbe.....	152
------	-----------------------------------	-----

OBRAZLOŽITEV

1. Uvodna obrazložitev

Ministrstvo za pravosodje že dalj časa pripravlja osnutek novega Zakona o kazenskem postopku (ZKP-1). Decembra 2007 je na svoji spletni strani objavilo del tega osnutka z obrazložitvijo, in sicer: splošni del, preiskovalni postopek ter omejevalni ukrepi (členi od 1 do 313), z namenom, da bi kazenskopravna stroka pa tudi širša javnost, še pred končnim oblikovanjem celotnega osnutka novega zakona, imeli možnost dajati predloge in pobude za izboljšavo zakonskega besedila. Tokrat se z istim namenom daje v javno razpravo še četrti del z naslovom »Obtožni postopek« (členi od 317 do 343¹), skupaj s spremenjenim in dopolnjenim delom prej objavljenega osnutka.

Odziv na objavljeni del osnutka ZKP-1 je bil velik. Pravna fakulteta v Ljubljani in Pravna fakulteta v Mariboru sta v zvezi s tem zakonskim projektom organizirali posebna posveta. V strokovni reviji (Pravna praksa), pa tudi v drugih sredstvih javnega obveščanja, je bilo objavljenih več člankov na to tematiko. Nekatere institucije (Vrhovno državno tožilstvo in Vrhovno sodišče) so izrazile načelno podporo izhodiščem in poglavitnim rešitvam osnutka, druge (ministrstvo za notranje zadeve, ministrstvo za finance in odvetniška zbornica) pa so dale tudi povsem konkretne predloge za drugačno oblikovanje posameznih določb. Na splošno je moč reči, da je bilo dano malo pripomb in predlogov k splošnemu delu osnutka ZKP-1 in delu, ki ureja omejevalne ukrepe. Zelo različne pa so ocene o tem ali je predlagani model, ki odpravlja sodno preiskavo ter jo nadomešča s tožilsko-policijskim preiskovalnim postopkom sprejemljiv. V nekaterih strokovnih člankih so bile izražene tudi ocene, da se po predlaganem osnutku vračamo od kontradiktornosti kazenskega postopka nazaj k inkvizitornemu, da imata policija in državni tožilec v preiskovalnem postopku premočno, obramba pa prešibko vlogo, ter da se brez t.i. obrambnih poizvedb ne bi smelo odpravljati sodne preiskave.

Delovna skupina za pripravo osnutka ZKP-1 je obravnavala v dosedanji javni razpravi izražena stališča ter dane pripombe in predloge. Stališč, ki nasprotujejo odpravi sodne preiskave, ni mogla sprejeti, ne samo iz razloga, ker gre za »evropski trend«, ampak ker je na načelni ravni tako usmeritev že sprejel tudi naš zakonodajalec z Resolucijo o nacionalnem programu preprečevanja in zatiranja kriminalitete za obdobje 2007 do 2011 (Ur. list RS, št. 40/2007). Menimo, da tudi ni moč sprejeti ocene Odvetniške zbornice, da predlagani osnutek uvaja nov »super inkvizitorni preiskovalni postopek«, v katerem se z namenom zagotoviti večjo učinkovitost kazenskega postopka odpravljajo pravice obrambe. Res je sicer, da v preiskovalnem postopku, ki ga vodi državni tožilec kot državni organ, in ne kot stranka v postopku, ni takšne kontradiktornosti in s tem enakosti strank, kot je v sodni preiskavi, saj je kontradiktornost možna le v postopku pred sodiščem. V sodni preiskavi dokaze (zaslišanja) izvaja preiskovalni sodnik v navzočnosti obeh strank, zato na teh dokazih lahko temelji sodba. V preiskovalnem postopku pa policija dokaze zbira le za potrebe obtožbe in se bodo morali izvajati na kontradiktoren način na glavni obravnavi. Zato se po osnutku ZKP-1 kontradiktornost postopka in enakost strank v preiskovalnem postopku zagotavlja samo pri tistih dejanjih, s katerimi se posega v ustavno varovane človekove pravice in temeljne svoboščine obdolženca in o njih odloča sodišče ter pri tistih preiskovalnih dejanjih, ki jih

¹ Številke členov in poglavij se nanašajo na ta osnutek, razen če je posebej navedeno, da se nanašajo na prvi osnutek ZKP-1. Med obema osnutkoma so le manjše razlike v oštevilčenju členov – upoštevati je treba, da je za 122., 151. in 191. členom bil vstavljen nov člen. Številke členov in poglavij, ki so označene z rumeno barvo (sivo v črno-belem tisku) se nanašajo na veljavni ZKP.

opravlja sodišče (sodno zavarovanje dokazov). Z vložitvijo obtožnega akta, ko začne teči kazenski postopek pred sodiščem, pa se zagotavlja popolna kontradiktornost in enakost obeh strank. Ker gre torej za dva povsem različna modela kazenskega postopka, ni možno rešitev iz sodne preiskave v celoti prenašati v preiskovalni postopek, ki ga vodi državni tožilec.

Po mnenju delovne skupine tudi ni utemeljeno prenašati iz anglo-ameriškega pravnega sistema tako imenovanih obrambnih poizvedb – to je, da bi imela obramba pri zbiranju dokazov enaka formalna pooblastila kot policija (npr. glede zaslišanja prič, izvedencev, zasega listinske dokumentacije in podobno). Takšna rešitev bi zaradi enakosti vseh obdolžencev pred zakonom zahtevala obvezno obrambo v vsaki preiskovalni zadevi, pa tudi sicer slabe izkušnje držav, ki poznajo formalne obrambne poizvedbe (Italija), ne govorijo v prid njihove uvedbe v naš zakon. Pač pa delovna skupina predlaga nekatere drugačne rešitve, ki bodo bistveno izboljšale procesni položaj obdolženca v kazenskem postopku. Tako so spremenjene določbe o obvezni obrambi (prvi odstavek 63. člena), postavitvi zagovornika revnemu obdolžencu (drugi odstavek 65. člena), dokaznih predlogih obdolženca (174. člen) ter ustavitvi preiskovalnega postopka na predlog obdolženca (175. člen). Po spremenjenih določbah mora imeti obdolženec zagovornika že pri prvem zaslišanju, če se zoper njega vodi preiskovalni postopek za kaznivo dejanje, za katero je v zakonu predpisana kazen osmih ali več let zavora (prej trideset let). Obdolžencu, ki si zaradi svojih gmotnih razmer ne more sam plačati zagovornika, se zagovornik lahko postavi tudi pred okrajnim sodiščem, če gre za kaznivo dejanje, za katero je predpisana kazen treh let zavora (po veljavnem ZKP – pet ali več let). Policija je dolžna po uradni dolžnosti in na predlog obrambe zbirati dokaze v korist obdolženca. Menimo, da ni sprejemljiva teza, da bo policija zaradi svoje »pristranskosti« vselej zbirala samo dokaze v korist obtožbe. Dokaze, ki jih predlaga obdolženec v preiskovalnem postopku, je policija dolžna zbrati, razen v primerih, ki so določeni v drugem odstavku 174. člena. Če dokaznemu predlogu policija oziroma državni tožilec ne ugodijo, odloči sodišče o tem ali je ta dokaz potrebno zbrati. Sodišče odredi policiji ali državnemu tožilcu, da predlagani dokaz zbere, če presodi, da gre za dokaz, ki bi lahko ovrgel sum, da je obdolženec storil kaznivo dejanje ali da obstaja nevarnost, da se bo dokaz izgubil, oziroma samo izvede predlagani dokaz, če so podani pogoji iz 171. člena tega zakona za sodno zavarovanje dokaza. Roki, v katerih se preiskovalni postopek na obdolženčev predlog ustavi, če sodišče oceni, da ni podan utemeljen sum, so v spremenjenem besedilu 175. člena bistveno skrajšani. Tako odpade očitek (Odvetniške zbornice), da so dolgi roki neutemeljenega vodenja preiskovalnega postopka v nasprotju z obdolženčevo ustavno zagotovljeno pravico do sojenja v razumnem roku. Predlagano skrajšanje rokov pa tudi ne bo v škodo učinkovitemu pregonu storilcev kaznivih dejanj, saj lahko državni tožilec preiskovalni postopek, ki je bil ustavljen z njegovim sklepom, nadaljuje, če se najdejo novi obremenilni dokazi (prvi odstavek 268. člena). V zvezi s tem je bilo v delovni skupini sprejeto stališče, da se prepoved ponovnega sojenja o isti stvari iz 31. člena Ustave RS nanaša samo na primere, ko je bil kazenski postopek zoper obdolženca pravnomočno ustavljen s sklepom sodišča.

Omenjamo še nekatere druge pomembnejše spremembe:

- V 2. členu prvotnega osnutka je bilo definirano, kdaj se začne kazenski postopek zoper določeno osebo kot obdolženca, pri čemer je bil ta trenutek opredeljen z osredotočenostjo policijske preiskave. Ker je ta trenutek praviloma težko določljiv, in zato lahko v praksi zelo sporen, se namesto začetka kazenskega postopka v spremenjenem 2. členu osnutka določa, kdaj v preiskovalnem postopku osumljenec pridobi pravice oziroma pravna jamstva, ki jih mora imeti v kazenskem postopku vsakdo, kdor je obdolžen kaznivega dejanja. Ta trenutek je vezan na povsem objektivno dejstvo – odvzem prostosti oziroma, ko je določena oseba s

strani policije (ali državnega tožilca) uradno seznanjena, da je obdolžena kaznivega dejanja. Z določbo 158. člena pa se policijo oziroma državnega tožilca obvezuje, da čim vodi osredotočen preiskovalni postopek zoper osumljenca, ga mora takoj, ko je to mogoče, tudi pisno seznaniti, katerega kaznivega dejanja je obdolžen in kakšne pravice ima kot obdolženec v kazenskem postopku. Morebitne zlorabe z zakasnitvijo te seznanitve se bodo ugotavljale v vsakem primeru, glede na konkretne okoliščine primera.

- Že po veljavnem ZKP državni tožilec pri opravljanju svoje temeljne funkcije – funkcije kazenskega pregona storilcev kaznivih dejanj, ne postopa izključno po legalitetnem načelu, ampak mu zakon daje pravico, da v določenih primerih ravna po oportunitetnem načelu. Pravica do uporabe oportunitetnega načela je v tem zakonskem osnutku razširjena, tako da je dopustna glede vseh kaznivih dejanj, za katera je v zakonu predpisana kazen do pet let zapora, razen če je imelo dejanje za posledico smrt kake osebe (263. in 264. člen). Zato je v spremenjenem 7. členu govor o obeh načelih, po katerih je državni tožilec pri kazenskem pregonu dolžan oziroma upravičen postopati.

- V delovni skupini je bilo sprejeto izhodišče, da naj se redni kazenski postopek na podlagi vložene obtožnice vodi le za kazniva dejanja, za katera je v zakonu predpisana kazen osmih ali več let zapora. Druga kazniva dejanja iz pristojnosti okrožnega sodišča – to je kazniva dejanja, za katera je predpisana kazen petih let zapora ter t.i. tiskovne delikte – pa bi (do morebitne spremembe Zakona o sodiščih, ki ureja stvarno pristojnost sodišč) obravnaval sodnik posameznik okrožnega sodišča po skrajšanem postopku, na podlagi obtožnega predloga. Zaradi zagotovitve dvostopenjskega odločanja o zahtevi za izredno omilitev kazni, se predlaga, da o tem izrednem pravnem sredstvu ne bi več odločalo Vrhovno sodišče, pač pa na prvi stopnji zunajobravnavni senat okrožnega sodišča, na drugi stopnji pa višje sodišče. Vse to je zahtevalo ustrezne spremembe 26. člena, ki ureja v kakšni sestavi sodišče sodi.

- S spremenjeno določbo tretjega odstavka 78. člena se izboljšuje procesni položaj oškodovancev, še posebej tistih, ki so najbolj prizadeti s kaznivim dejanjem. Po tej določbi ima oškodovanec v preiskovalnem postopku pravico, da je pri njegovem zaslišanju navzoč njegov pooblaščenec. Vsak oškodovanec, in ne samo mladoletni, ki je bil žrtev nasilja v družini, žrtev kaznivega dejanja zoper življenje in telo, zoper spolno nedotakljivost ali žrtev trgovine z ljudmi in spravljanja v suženjsko razmerje, pa ima pravico, da je pri njegovem zaslišanju oziroma, ko daje izjavo policiji, navzoča oseba, ki ji zaupa.

- Delovna skupina ni sprejela predloga (Odvetniške zbornice), da naj se črta določba drugega odstavka 159. člena, ki policiji oziroma državnemu tožilcu omogoča, da obdolžencu začasno omeji pregled svojega spisa. Takšno začasno omejitev imajo tudi druge države, saj je nujna predvsem v primerih, ko gre za sotorilstvo ali druge oblike udeležbe več oseb pri kaznivem dejanju. Zaradi preprečitve možnih zlorab in ker gre za poseg v pravna jamstva obdolženca, pa je omenjena določba spremenjena tako, da policija in državni tožilec lahko obdolžencu začasno omejita pregled določenih delov svojega preiskovalnega spisa le na podlagi pisne odločbe sodišča.

- Sprejet je bil predlog ministrstva za notranje zadeve, da sme policija brez odredbe sodišča odrediti molekularno genetsko preiskavo (DNK preiskavo) odvzetega biološkega materiala (189. člen). Predlaga se torej enaka rešitev, kot velja za odvzem in preiskavo prstnih odtisov. Navedena sprememba se utemeljuje z dejstvom, da se tudi po veljavnem ZKP ne zahteva sodna odredba, da do sedaj ni bilo nobenih zlorab v zvezi s tem, in da se tudi v vrsti drugih

evropskih držav (Velika Britanija, Danska, Finska, Švedska, Švica itd.) ne zahteva sodna odredba.

- Zaradi lažjega preverjanja ali in kakšen pouk je bil dan obdolžencu, ko se od njega zbirajo obvestila (v praksi t.i. informativni razgovor), se v delno spremenjeni določbi četrtega odstavka 181. člena določa, da se o tem sestavi zapisnik. Za zapisnik veljajo določene obličnosti, med drugim, da ga podpiše obdolženec, če se dejanje snema s tehničnim sredstvom za zvočno snemanje, pa se o tem sestavi le uradni zaznamek. Ker med zbiranjem obvestil od obdolženca in njegovim formalnim zaslišanjem – ki je obvezno le, če se zoper obdolženca vloži obtožnica (drugi odstavek 317. člena) – poteče določen čas, je v tej določbi tudi predpisano, ob katerih pogojih sme policija od obdolženca pred formalnim zaslišanjem zbirati obvestila. Z novim petim odstavkom 181. člena pa je predpisana procesna sankcija za nezakonito ravnanje policije. Iz podobnih razlogov je dopolnjena tudi določba 292. člena (z novim petim in osmim odstavkom), ki ureja postopek policije po odvzemu prostosti obdolžencu.

- Uvaja se nov prikriti preiskovalni ukrep – pridobitev podatkov o opremi za elektronsko komuniciranje in določitev njene lokacije (194. člen). Z uporabo tega ukrepa bi bilo omogočeno izvajanje prikritega preiskovalnega ukrepa prisluškovanja elektronskih komunikacij (198. člen), v tistih v praksi vse pogostejših primerih, ko storilci pri izvrševanju kaznivih dejanj uporabljajo za elektronsko komuniciranje komunikacijsko opremo (mobilne telefone in SIM kartice), ki je ukradena, ali pa jo pogosto menjavajo, tako, da storilcev ni mogoče identificirati ali pa je to povezano z nesorazmernimi težavami. Prav tako pa storilci kaznivih dejanj vse pogosteje izkoriščajo možnost nabave in uporabe komunikacijske opreme na podlagi predplačniškega razmerja, kar praktično nudijo vsi mobilni operaterji, na ta način pa onemogočajo njihovo identifikacijo in bistveno otežujejo odkrivanje in dokazovanje kaznivih dejanj. Sodobna tehnična sredstva omogočajo odkrivanje identifikacijskih podatkov komunikacijske opreme in določanje lokacije te opreme brez posega v samo vsebino komunikacije. Zato se s takšnimi tehničnimi sredstvi lahko, z bistveno manjšim posegom v komunikacijsko zasebnost posameznika, pridobijo podatki, ki omogočajo razpoznavo komunikacijske opreme storilca ter določitev njene lokacije. Ti podatki pa so nujni za pripravo ter izvedbo prikritega preiskovalnega ukrepa po 198. členu.

- Posamezne prikrite preiskovalne ukrepe bo dopustno izvajati ne samo za raziskovanje suma kaznivega dejanja, pač pa tudi zoper iskano osebo, to je osebo, zoper katero je sodišče ali zavod za prestajanje kazni, odredil tiralico ali je bil izdan evropski nalog za prijetje in predajo.

- V 204. členu, ki določa pogoje za opravo hišne preiskave, se z novim drugim odstavkom jasneje določa razlikovanje med pregledom prevoznega sredstva, potnikov in prtljage (7. točka drugega odstavka 167. člena), ki ga sme policija opraviti sama, ter preiskavo prevoznega sredstva, ki se opravi s smiselno uporabo določb o hišni preiskavi in na podlagi pisne odredbe sodišča. Odredba sodišča se zahteva, ko je v prevoznem sredstvu treba preiskati tiste skrite prostore, ki niso namenjeni za shranjevanje predmetov in prtljage (t.i. skriti bunkerji, v katerih se v prevoznem sredstvu tihotapi npr. mamilo ali orožje). Z novim tretjim odstavkom 204. člena se izključuje uporaba določb o hišni preiskavi v primerih, ko je treba opraviti preiskavo zapuščenih prostorov ter tistih prostorov, kjer posameznik ne more upravičeno pričakovati varstva zasebnosti (naravni in javni prostori). Ker je za vsak vstop v stanovanje proti volji imetnika stanovanja praviloma potrebna odredba sodišča, je v novem četrtem odstavku 242. člena določeno, da se tudi v primeru, ko je treba opraviti ogled v stanovanju, mora le-ta opraviti z upoštevanjem določb o hišni preiskavi. To pomeni, da sme

policija opraviti ogled v stanovanju proti volji imetnika stanovanja in brez odredbe sodišča le v primerih iz prvega odstavka 208. člena.

- Po določbi prvega odstavka 208. člena osnutka kot tudi tretjega odstavka 36. člena Ustave RS policija ne more, brez sodne odločbe in proti volji imetnika stanovanja, opraviti hišne preiskave zgolj za to, da bi v stanovanju iskala sledove ali predmete kaznivega dejanja. Zato je z novim drugim odstavkom 205. člena policija pooblaščen, da izjemoma, kadar pisne odredbe sodišča ni mogoče pravočasno pridobiti, obstaja pa nevarnost odlašanja zaradi uničenja predmetov ali sledov kaznivega dejanja, sme opraviti hišno preiskavo tudi na podlagi ustne odredbe sodišče. Če sodišče z ustno odredbo dovoli opravo hišne preiskave, mora v 12 urah izdati obrazloženo pisno odredbo, ki se vroči imetniku stanovanja.

- Za zaseg določene listinske dokumentacije ali elektronsko shranjenih podatkov se po določbi petega odstavka 217. člena zahteva sodna odredba. Z dopolnitvijo te določbe se omogoča, da lahko policija, kadar obstaja nevarnost uničenja ali predrugačenja te dokumentacije ali elektronsko shranjenih podatkov, opravi zaseg tudi brez pisne odredbe sodišča. Vendar pa je v takem primeru pregled zasežene dokumentacije oziroma podatkov dopusten le, če sodišče izvršeni zaseg odobri.

- Glede na to, da mora biti obdolženec najkasneje z vabilom za prvo zaslišanje pisno seznanjen s pravicami, ki jih ima v kazenskem postopku, so določbe drugega odstavka 222. člena delno spremenjene. Tako zasliševalec obdolžencu ne bi ponovno ustno povedal, kakšne pravice ima, temveč bi ugotovil ali je obdolženec pisni pouk prejel in ali ga je tudi razumel. Pri tem je pomembno, da se v zapisniku zapišejo ne samo ugotovitve zasliševalca v zvezi s pravnim poukom, ampak tudi obdolženčeva izjava.

- Določbe 259. člena so dopolnjene tako, da sme sodišče odrediti psihiatrični pregled obdolženca (in dalj časa trajajoče opazovanje v zdravstvenem zavodu) ne samo v primeru, ko je to potrebno zaradi ugotavljanja njegove neprištevnosti, temveč tudi v primeru, ko je to potrebno zaradi ugotavljanja ali je sposoben udeleževati se kazenskega postopka. Gre za pravno praznino, na katero je opozorilo Ustavno sodišče v svoji odločbi št. U-I- 6/08 z dne 03.07.2008 v zvezi z določbo 265. člena ZKP. Po mnenju Ustavnega sodišča lahko zakonodajalec tudi za ugotavljanje obdolženčeve procesne sposobnosti predvidi omejitve osebnih svobode.

- Pri omejevalnih ukrepih gre za posege v ustavno zagotovljene človekove pravice in svoboščine, zato mora biti njihovo trajanje časovno omejeno. Iz navedenega razloga je z dopolnitvijo šestega odstavka 270. člena za vse omejevalne ukrepe, za katere ni posebej omejen čas njihovega trajanja, določeno, da smejo trajati največ dvakrat toliko časa, kot sme trajati pripor. Skrajšan pa je tudi skrajnji rok trajanja začasnega zavarovanja zahtevka za odvzem premoženjske koristi z 10 na 8 let (četrti odstavek 278. člena).

- Z novim šestim odstavkom 290. člena je urejen postopek policije in sodišča v primeru, ko policija odvzame prostost obtožencu, ki ga zasači izven prostorov, kjer se izvaja hišni pripor. Ker je bil v tem primeru obdolženec že zaslišan, preden je bil izdan sklep o hišnem priporu, odvzem prostosti zaradi kršitve hišnega pripora ni identičen tistemu, ko policija obdolžencu vzame prostost brez odločbe sodišče. S to določbo se želi odpraviti nekatera v praksi sporna vprašanja.

- Več določb prvotnega osnutka ZKP-1 je bilo spremenjenih ali dopoljenih, ker so bile upoštevane spremembe, ki jih prinaša novela ZKP-I (Ur. list RS, št. 68/2008). Gre predvsem za spremembe, kot so: možnost pošiljanja vlog v elektronski obliki po elektronski poti, vodenje spisa v elektronski obliki, vročanje pisanj sodišča in drugih državnih organov po varni elektronski poti, uvedba plačila sodne takse namesto povprečnine itd. Prav tako je bilo treba več določb v osnutku ZKP-1, ki so temeljile na določbah veljavnega KZ, spremeniti, zaradi njihove uskladitve z novim Kazenskim zakonikom (KZ-1), ki bo začel veljati 01.11.2008 (Ur. list RS, št. 55/2008).

- O predlogih iz javne razprave o drugačni sistematiki nekaterih procesnih institutov se bo odločilo, ko bo pripravljeno besedilo celotnega osnutka ZKP-1.

2. Obrazložitev obtožnega postopka

Obtožni postopek je v osnutku ZKP-1 bistveno drugače koncipiran, kot je v veljavnem ZKP, in v pretežnem delu temelji na modelu, predlaganem v raziskavi Pravne fakultete v Ljubljani z naslovom »Izhodišča za modernizacijo kazenskega postopka v Republiki Sloveniji« (raziskava je bila končana v letu 2004).

Obtožni postopek kot vmesna faza med preiskovalnim postopkom in glavno obravnavo je z več vidikov zelo pomemben del kazenskega postopka. Z vložitvijo obtožnice se začne kazenski postopek pred sodiščem. Sodišče v obtožnem postopku ni več samo varuh človekovih pravic in temeljnih svoboščin, kot je v preiskovalnem postopku, temveč ima tudi pravico in dolžnost, da na kontradiktoren način preizkusi ali je obtožnica sestavljena v skladu z zakonom, ali je utemeljena z zadostnimi dokazi in ali so bili ti dokazi v preiskovalnem postopku zbrani na predpisan način. Obtožni postopek je tudi tista faza postopka, v kateri se obtoženec pred sodiščem izjavi o krivdi glede kaznivega dejanje, ki ga je obtožen. Če obtoženec krivdo prizna, se mu kazenska sankcija izreče brez oprave glavne obravnave. Brez oprave glavne obravnave se lahko kazenski postopek konča tudi na podlagi sporazuma, ki ga skleneta državni tožilec in obtoženec. Če obtoženec krivde ne prizna, se mora v obtožnem postopku izkristalizirati bistvo »spora« med strankama – to je, katera sporna dejstva se bodo na glavni obravnavi obravnavala, in s katerimi dokazi dokazovala. Z namenom, da bi lahko glavna obravnava potekala čimbolj hitro in učinkovito, se v obtožnem postopku odloča tudi o raznih procesnih predlogih strank. Obtožni postopek po osnutku ZKP-1 je bolj kontradiktoren in vsebinski, kot je po veljavnem ZKP. Čeprav bo izvedba tega dela postopka časovno daljša (zaradi enega ali več kontradiktornih narokov), bo tako koncipiran obtožni postopek imel večji vpliv na nadaljnji potek kazenskega postopka, kot ga ima po veljavnem zakonu, saj bo večja angažiranost strank, zagovornika in sodišča v tej fazi postopka lahko prispevala k hitrejšemu poteku in končanju postopka, v postopek pa bo možno vgraditi tudi druge oblike skrajšanih in poenostavljenih postopkov.

Po predlaganem osnutku ZKP-1 se obtožnica kot posebna oblika obtožnega akta zahteva le za kazniva dejanja, za katera je v zakonu predpisana kazen osmih ali več let zapor (tretji odstavek 317. člena), medtem ko se po veljavnem zakonu obtožnica vlaga za vsa kazniva dejanja iz pristojnosti okrožnega sodišča (to je za kazniva dejanja, za katera je predpisana kazen petih ali več let zapor ter za t.i. tiskovne delikte). Glede na pravne posledice, ki jih imajo izjave obtoženca v obtožnem postopku, je namreč nujno, da ima vsak obtoženec v tej fazi postopka zagovornika, navzočnost zagovornika pa je nujna tudi na glavni obravnavi, če se želi, da bi le-ta potekala na kontradiktoren način. Ob upoštevanju dejstva, da na stroške države ni mogoče zagotoviti obvezne obrambe vsakemu obtožencu, ne glede na predpisano

kazen, se predlaga rešitev, po kateri bi na okrožnem sodišču imeli dve vrsti postopka: za najhujša kazniva dejanja redni postopek na podlagi obtožnice, ter skrajšani postopek na podlagi obtožnega predloga oziroma zasebne tožbe za milejša kazniva dejanja (z možnimi poenostavitvami postopka v obeh primerih). V rednem postopku bo na glavni obravnavi sodil tri oziroma petčlanski senat, v skrajšanem postopku pa sodnik posameznik okrožnega sodišča (1. točka drugega odstavka 26. člena).

Osnutek zakona določa obvezne in fakultativne sestavine obtožnice (319. člen). Med fakultativnimi pomeni novost, da lahko državni tožilec že v obtožnici (in ne šele v končni besedi na glavni obravnavi) predlaga kazensko sankcijo, ki naj jo sodišče izreče obtožencu, če bo pred razpisom glavne obravnave priznal krivdo. Ker državni tožilec lahko predlaga tudi nižjo kazen, kot je predpisana v zakonu, bo lahko v zadevah, v katerih pričakuje dolgotrajnost glavne obravnave, s predlogom za izrek kazni vzpodbudil obtoženca, ki dejanja v preiskovalnem postopku ni priznal, k ponovni presoji svojega položaja in nadaljevanja obrambe.

S formalnim preizkusom obtožnice (320. člen), ki ga je sodišče dolžno opraviti po uradni dolžnosti, se želi preprečiti, da bi v primeru, ko obtoženec ne bi vložil ugovora, postala pravnomočna obtožnica, ki nima predpisanih obveznih sestavin, ali pa je očitno neutemeljena. Očitno neutemeljena je obtožnica, ki že na prvi pogled ne more biti predmet sojenja na glavni obravnavi, ker iz predlaganih dokazov ne izhaja niti tista stopnja suma, da je obtoženec storil kaznivo dejanje, za katero je obtožen, ki se zahteva za vodenje preiskovalnega postopka (to je utemeljen sum).

Zoper vloženo obtožnico, če jo sodišče ne zavrže, lahko obtoženec poda ugovor in v njem uveljavlja določene razloge (322. člen), ki jih mora obrazložiti. Z ugovorom kot posebnim procesnim obrambnim dejanjem se obtožencu daje pravica, da odgovori na obtožnico, sodišču pa se nalaga dolžnost, da obtožnico, na podlagi uveljavljenih razlogov, tudi vsebinsko preizkusi in, če oceni, da je ugovor utemeljen, kazenski postopek zoper obtoženca ustavi oziroma sprejme kakšno drugo, zanj ugodnejšo odločitev (325. člen). Ustavitev kazenskega postopka ima za posledico prepoved ponovnega sojenja o isti stvari. V primeru zavrženja obtožnice pa je zadeva vrnjena v fazo preiskovalnega postopka, obtoženec pa ima pravico, če državni tožilec v določenem roku ne vloži nove obtožnice, da sodišču predlaga ustavitev preiskovalnega postopka. Z ugovornim postopkom se tako preprečuje, da bi se morale opravljati glavne obravnave na podlagi vsebinsko neutemeljenih obtožb. Pri odločanju o ugovoru se zagotavlja kontradiktornost postopka – sodišče o ugovoru odloča na podlagi predloženega pisnega gradiva obeh strank, ali na posebnem naroku, na katerega povabi obe stranki (324. člen). Vendar pa pri odločanju ali je ugovor utemeljen, sodišče ne presoja dokazov v smislu njihove verodostojnosti in prepričljivosti, torej na način kot jih presoja na glavni obravnavi po izvedenem dokaznem postopku, temveč presoja samo ali so predlagani dokazi zadostni za utemeljenost obtožbe. Izjemo od pravila, da sodišče vsebinsko preizkuša utemeljenost obtožnice le na podlagi ugovora obtoženca, pomeni uporaba pravila *beneficium cohaesionis* – če namreč sodišče ugovoru enega soobtoženca ugotovi, mora po uradni dolžnosti preizkusiti ali so isti razlogi podani tudi v korist drugih soobtožencev, ki ugovora niso podali.

Po veljavnem ZKP o ugovoru odloča zunajobravnavni senat, po osnutku ZKP-1 pa predobravnavni sodnik, s tem, da je zoper njegove odločitve dopustna pritožba, o kateri odloča zunajobravnavni senat, oziroma sodišče druge stopnje, če je pritožba vložena zoper sklep, s katerim se obtožba ne dopusti in kazenski postopek zoper obtoženca ustavi (326. člen). Glede na pravne posledice, ki jih ima sklep sodišča o ustavitvi kazenskega postopka

(prepoved ponovnega sojenja), je bilo ocenjeno, da je ustrežnejše, da o taki pritožbi odloča višje sodišče. Tudi v pritožbenem postopku se zagotavlja kontradiktornost postopka. Samo zoper sklep, s katerim se ugovor zavrne in obtožba dopusti, ni dopustna pritožba, saj v tem primeru ne gre za dokončno odločitev sodišča o obtožbi.

Če obtoženec ne vloži ugovora, izda sodišče sklep, da se obtožba dopusti. Z izdajo tega sklepa postane obtožnica pravnomočna in je nadaljnji postopek enak, kot v primeru, ko sodišče ugovor zavrne kot neutemeljen (323. člen).

Potek postopka po izdaji sklepa, s katerim se obtožba dopusti, je urejen povsem drugače, od tistega v veljavnem zakonu. Po veljavnem zakonu se v takem primeru obtožnica preda predsedniku senata, da opravi glavno obravnavo in šele na glavni obravnavi se obtoženec izjavi o tem, ali kaznivo dejanje priznava in ali ima zoper obtožbo kakšne ugovore pravne narave; v dokaznem postopku, ki je enak, ne glede na to ali je obtoženec kaznivo dejanje priznal ali zanikal, pa lahko obtoženec predlaga nove dokaze, predlaga izločitev posameznih dokazov in daje druge procesne predloge, kar vse ima v praksi za posledico pogosto prelaganje glavnih obravnjav. V nasprotju s tako rešitvijo, je osnutek ZKP-1 zgrajen na konceptu, da se mora obtoženec že v obtožnem postopku, na posebnem naroku, izjaviti o krivdi, predlagati izločitev dokazov, navesti dokaze, ki naj se izvedejo na glavni obravnavi, ter podati druge procesne predloge, za katere je smotrno, da se o njih odloči pred glavno obravnavo (npr. zavarovanje dokazov, razdružitve postopka, soglasje, da se določeni dokazi ne izvajajo neposredno, temveč samo preberejo, in podobno). Zato osnutek ZKP-1 podrobneje določa, kaj vse mora vsebovati sklep, s katerim se obtožba dopusti, ter kakšne so posledice posameznih dejanj oziroma opustitev s strani obtoženca (327. člen).

Osnutek določa pogoje za opravo naroka, na katerem se obtoženec izjavi o obtožbi (328. člen) ter ureja potek postopka po obtoženčevi izjavi, da krivdo po obtožbi priznava ali zanika (členi 329. do 334. člen). V primeru, ko obtoženec krivdo priznava, mora sodišče najprej presoditi ali so glede danega priznanja izpolnjeni vsi zakonski pogoji (prvi odstavek 329. člena). Sodišče sme priznanje sprejeti samo, če presodi, da je obtoženec razumel, kakšne posledice ima dano priznanje, če je bilo priznanje dano prostovoljno in je podprto tudi z drugimi v obtožnici predlaganimi dokazi. Če sodišče obtoženčevo priznanje krivde sprejme, določi takoj datum naroka za izrek kazenske sankcije. Ta narok opravi sodišče v sestavi, v kakršni bi sicer sodilo na glavni obravnavi, na naroku pa se izvedejo samo dokazi, ki so pomembni za izrek kazenske sankcije. Medtem ko sme po veljavnem ZKP sodišče, po opravljeni glavni obravnavi, obtožencu izreči tudi strožjo kazen, kot jo je predlagal državni tožilec, se v osnutku ZKP-1 predlaga, da sodišče v primeru priznanja, danega v obtožnem postopku, ne sme obtožencu izreči strožje kazni, kot jo je predlagal tožilec (šesti odstavek 330. člena). Če obtoženec izjavi, da krivde ne priznava, je nadaljnji potek obtožnega postopka odvisen od tega ali in kakšne procesne predloge, o katerih mora sodišče odločiti v tej fazi postopka, sta podali stranki. Med procesnimi predlogi so najpomembnejši predlogi, ki vplivajo na oblikovanje dokaznega gradiva, ki bo predmet izvajanja in presoje na glavni obravnavi (predlogi za izvedbo dokazov, predlogi za izločitev nedovoljenih dokazov in dokazov, ki niso pomembni za sojenje). Predlagane rešitve temeljijo na konceptu, da naj državni tožilec ne opravlja selekcije dokazov, zbranih v preiskovalnem postopku, temveč da mora vse dokaze priložiti obtožnici, sodišče pa na podlagi predlogov obeh strank v kontradiktornem postopku odloči, kateri dokazi naj se kot nedovoljeni ali nepomembni izločijo iz kazenskega spisa. Če stranki v obtožnem postopku ne predlagata, da se določeni dokazi izločijo kot nedovoljeni, sta prekludirani in ne morete te svoje pravice uveljavljati na glavni obravnavi oziroma v nadaljnjem postopku.

Zelo pomembno novost v našem procesnem zakonu predstavljajo določbe 22. poglavja osnutka, ki urejajo sporazum o priznanju krivde. S temi določbami se uzakonja možnost, da se državni tožilec in obdolženec dogovorita, pod kakšnimi pogoji bo obdolženec pred sodiščem krivdo priznal. Možnost sojenja v kazenskih zadevah na podlagi predhodnega dogovora med tožilcem in obdolžencem, je sprejeta tudi v mnogih drugih evropskih državah, npr. Franciji, Nemčiji, Italiji, Poljski, Portugalski, Španiji, Švici (projekt novega ZKP), pa tudi v vseh drugih državah, nastalih na območju bivše Jugoslavije. Ne samo pri nas, temveč tudi v drugih državah se namreč kazenskopravni sistemi soočajo s krizo, ki jo rešujejo tako, da namesto togih, na nekdanje neizpodbitnih procesnih načelih temelječih rešitev, uvajajo mnogo bolj pragmatične rešitve, ki omogočajo bistveno skrajšanje kazenskega postopka. Med temi rešitvami se zlasti širijo mehanizmi s katerimi se obdolženca vzpodbuja k sodelovanju z organi kazenskopravnega sistema, bodisi preko enostranskih, fiksnih ponudb, ki jih obdolženec lahko samo sprejme ali ne (npr. kaznovalni nalog), bodisi preko pogajanj in dogovorov o koncesijah kot nagradi za njegovo sodelovanje.

Pogajanja in dogovori so oblika, ki izvira iz anglo-ameriškega pravnega sistema in so zato v veliki meri prilagojena prav posebnostim tega sistema, zato je ob njihovem prenosu v kontinentalne sisteme prišlo do številnih težav in modifikacij. Značilno je, da se pojavljajo zlasti ugovori s strani teoretikov, medtem ko je praksa, tudi pod pritiskom zahtev po učinkovitosti, te rešitve sprejema, oziroma jih je v Nemčiji celo sama, brez podlage v zakonu, ustvarila. Postopek priznanja krivde (*guilty pleas*) priporoča tudi Svet Evrope. Priporočilo Sveta Evrope R (87) 18 o poenostavitvi kazenskih postopkov v točki III.7 priporoča.: »Kjerkoli ustavna in pravna tradicija to dovoljuje, naj se uvede postopek "*guilty plea*" ali podobni postopki, v katerem se od domnevnega storilca zahteva, da se pojavi pred sodiščem v zgodnji fazi postopka z namenom, da javno pove sodišču, ali sprejema ali zanika obtožbe zoper njega.«

Podatki o deležu zadev, v katerih obdolženec prizna očitano kaznivo dejanje kažejo na možnost velikega izboljšanja storilnosti sodišč, še zlasti, če upoštevamo, da v veljavnem ZKP ne obstajajo vzpodbude obdolžencu, da bi se odločil za priznanje². Zato mora imeti priznanje obdolženca odločilen pomen za nadaljnji tek postopka, vendar pa mora biti postopek oblikovan tako, da ima sodišče pravico oziroma dolžnost presoditi ali priznanje sprejme ali zavrne.

S predlagano ureditvijo sklenitve sporazuma o priznanju krivde v osnutku ZKP-1, obveznim sodelovanjem zagovornika pri pogajanjih o pogojih obtoženčevega priznanja ter sodno kontrolo sklenjenega sporazuma, se preprečuje, da bi obtoženec priznal krivdo za dejanje, ki ga sploh ne bi storil. Po predlaganih zakonskih rešitvah mora namreč sodišče presoditi zakonitost sklenjenega sporazuma o priznanju krivde ne samo po formalni, temveč tudi vsebinski plati, to je ali kaznivo dejanje, ki ga obtoženec priznava, podprto z dokazi, ki so v spisu. Če sodišče sporazum sprejme, je nadaljnji potek kazenskega postopka enak postopku, kot je v primeru, ko sodišče sprejme obtoženčevo priznanje krivde po obtožbi; če sporazuma ne sprejme pa postopek poteka kot v primeru, ko obtoženec krivdo zanika.

Pred okrožnim sodiščem se lahko kazenski postopek začne oziroma nadaljuje tudi na podlagi obtožnice oškodovanca kot tožilca, če državni tožilec kazenskega pregona ni začel ali je

² Podatki iz empirične raziskave, ki jo je opravil Inštitut za kriminologijo pri Pravni fakulteti v Ljubljani, kažejo, da obdolženci priznajo krivdo v nekaj manj kot četrtini zadev pred okrajnimi sodišči in nekaj manj kot tretjini zadev pred okrožnimi sodišči.

odstopil od že začetega pregona. Izjemoma pa lahko teče kazenski postopek tudi na podlagi zasebne tožbe zasebnega tožilca (za kazniva dejanja iz tretjega odstavka 205. člena ter tretjega in četrtega odstavka 211. člena v zvezi z 224. členom KZ-1.) Glede oškodovanca ni mogoče v obtožnem postopku uporabiti vseh določb, ki veljajo za državnega tožilca. Zato so v 23. poglavju osnutka ZKP-1 urejene posebnosti postopka po obtožnici oziroma zasebni tožbi oškodovanca. Za ta postopek se smiselno uporabljajo določbe zakona, ki urejajo obtožni postopek po obtožnici državnega tožilca, s tem, da za oškodovanca velja prekluzija, če obtožnega akta ne vloži v določenem roku, ali če ne pride na narok, na katerem se obtoženec izjavi o krivdi; v primeru zavrženja obtožnega akta pa oškodovanec nima pravice vložiti novega (podobna rešitev je tudi v veljavnem ZKP). S temi posebnostmi se preprečuje možnost šikaniranja obtoženca v zvezi z vlaganjem obtožnice oziroma zasebne tožbe s strani oškodovanca. Ker oškodovanec ne more opravljati preiskovalnih dejanj zoper obtoženca, se sodišču daje pooblastilo, da samo opravi določena dejanja ali pa naloži državnemu tožilcu oziroma policiji, da jih opravi, če brez tega ne more presoditi ali naj se obtožba oškodovanca dopusti.

3. Primerjalno pravni prikaz obtožnega postopka v nekaterih državah članicah EU

Avstrija (*Bundesgesetz, mit dem die Strafprozessordnung 1975 neu gestaltet wird* /Zvezni zakon, s katerim je bil na novo oblikovan Zakon o kazenskem postopku iz leta 1975, sprejet leta 2004/)

Državni tožilec mora vložiti obtožnico, če je na podlagi v zadostni meri razjasnjene dejanskega stanja moč pričakovati obsodbo za kaznivo dejanje, za katero je pristojen senat deželnega sodišča – to so kazniva dejanja, za katera je v zakonu predpisana kazen zapora nad pet let ter nekatera milejša, v zakonu naštetá kazniva dejanja (par. 210). Zakon določa, kaj vse mora obtožnica vsebovati (par. 211). Obtoženec ima pravico, da v 14 dneh zoper obtožnico vloži ugovor, v katerem lahko uveljavlja v zakonu določene razloge, kot so: da za očitano dejanje ni zagrožena sodna kazen, da obstajajo pravni razlogi, ki izključujejo obsodbo obtoženca, da dejansko stanje ni toliko razjasnjeno, da bi bilo pričakovati obsodbo obtoženca, da ni potrebnega predloga za to upravičene osebe, ali da ni podana stvarna ali krajevna pristojnost sodišča (par. 212). O ugovoru odloča višje deželno sodišče, ki mora pred odločitvijo dati državnemu tožilcu možnost, da se izreče o ugovoru. O ugovoru odloča sodišče na nejavni seji; zoper njegovo odločitev ni pravnega sredstva (par. 214). Višje deželno sodišče lahko ugovoru ugodi in ustavi kazenski postopek, lahko obtožnico zavrne in vrne zadevo v poizvedbeni postopek ali pa ugovor zavrne in ugotovi pravnomočnost obtožnice (par. 215). Po pravnomočnosti obtožnice se razpiše glavna obravnava. Če obtoženec ugovora ne vloži ali se mu odpove, sodišče ugotovi, da je obtožnica postala pravnomočna. Brez ugovora sodišče ne preizkuša obtožnice po uradni dolžnosti, razen v primeru soobtožencev, če ugodi ugovoru enega obtoženca (pravilo *beneficium cohesionis*).

Nemčija (*Strafprozessordnung* iz leta 1877, večkrat spremenjen, nazadnje 12.7.2008)

Preiskava se zaključi, če je kazenska zadeva v takšni meri raziskana, da se tožilec lahko odloči ali bo postopek ustavil ali pa vložil obtožnico (par. 170). Zaključek preiskave zaznamuje v spisu in o svoji odločitvi ter razlogih obvesti prijavitelja, obdolženca pa o tem obvesti, če je bil že zaslišan, ali če je bil v priporu, ali če so podani kakšni posebni interesi za to. V največjem številu zadev tožilec preiskave ne zaključi z vložitvijo obtožnice, temveč z ustavitvijo postopka iz procesnega, materialnopravnega ali dejanskega razloga ali iz razloga oportunitete. Po ustavitvi postopka lahko tožilec kadarkoli znova začne postopek – kakšna

nova obremenilna dejstva za to niso potrebna. Oškodovanec se zoper ustavitel preiskave lahko pritoži na predstojnika višjega tožilstva; če s pritožbo ne uspe pa lahko zahteva odločitev višjega sodišča. V zahtevi, ki jo mora podpisati odvetnik, mora navesti dejstva, ki naj bi javno obtožbo utemeljevala, ter navesti dokaze za to. Na zahtevo višjega sodišča mora tožilstvo predložiti vse gradivo zbrano v preiskavi, sodišče pa lahko preko določenega sodnika opravi tudi poizvedbe. Če višje sodišče po zaslišanju obdolženca spozna, da je zahteva za vložitev javne obtožbe utemeljena, odredi vložitev obtožnice. Ta sklep je državni tožilec dolžan izvršiti (par. 175). Vložniku zahteve (oškodovancu), s katero hoče doseči vložitev javne obtožbe, lahko višje sodišče pred svojo odločitvijo naloži, da položi določeni denarni znesek kot jamstvo za plačilo potrebnih stroškov postopka z zahtevo. Če tega zneska ne položi, se šteje, da je umaknil zahtevo za vložitev obtožbe.

Če državni tožilec po končani preiskavi postopka ne ustavi, je dolžan vložiti obtožnico, če poizvedbe nudijo zadosten povod za vložitev javne obtožbe, torej da obstaja zadostna verjetnost, da je obdolženec storil kaznivo dejanje. Po stališču nemških procesnih teoretikov (Roxin) tožilčeva odločitev za vložitev obtožnice ni odvisna od tega ali je podana verjetnost, da bo sodišče obdolženca obsodilo, temveč temelji na lastni prognozi tožilca ali bo sam na koncu glavne obravnave prišel do zaključka, da mora predlagati izrek obsodilne sodbe.

Oblika in vsebina obtožnice sta predpisani v zakonu (par. 200). Sodišče, ki je pristojno za glavno obravnavo, odloči o tem ali je začeti glavno obravnavo ali postopek začasno ustaviti. Obtožnica vsebuje zahtevo za začetek glavne obravnave. Z njo se sodišču predložijo vsi spisi. Vložitev obtožnice ima naslednje učinke: 1) *litispendencia*, 2) odločanje o zadevi se prenese na sodišče, 3) določi se predmet postopka in vezanost sodišča na njegov objekt in subjekt, 4) določi se krajevna pristojnost sodišča po prebivališču obdolženca in 5) obdolženec postane obtoženec.

Sodišče vroči obtožnico obtožencu in ga pozove, da naj sporoči ali ima kakšne dokazne predloge ali ugovore proti otvoritvi glavne obravnave. O predlogih in ugovorih sodišče odloči z odločbo, zoper katero ni pritožbe. Za boljšo razjasnitev stvari lahko sodišče pred otvoritvijo glavne obravnave odredi izvedbo posameznih dokazov. Sodišče odpre glavno obravnavo, če je po rezultatih predhodnega postopka obtoženec zadostno sumljiv kaznivega dejanja. Če na strani obtoženca nastanejo kakšne ovire ali če je dalj časa odstoten, lahko sodišče s sklepom postopek začasno ustavi. Če je to potrebno, lahko sodišče tudi zavaruje dokaze. Pri odločanju sodišče ni vezano na predloge državnega tožilca. Če po otvoritvi glavne obravnave nastanejo kakšne procesne ovire, lahko sodišče postopek ustavi, vendar je zoper tak sklep možna takojšnja pritožba. Sodišče ustavi postopek tudi v primeru, če zakon kaznivo dejanje dekriminira. V zakonu je tudi natančno določeno, kakšne spremembe so možne v obtožnici glede katere je bila glavna obravnava s sklepom odprta (par. 207).

Sklepa o otvoritvi glavne obravnave obtoženec ne more izpodbijati; v določenih primerih pa ga lahko izpodbija državni tožilec. Če je bila otvoritev glavne obravnave pravnomočno zavrnjena, se lahko obtožnica znova vloži le na podlagi novih dejstev ali novih dokazov.

Italija (*Codice di procedura penale* iz leta 1988, večkrat spremenjen, nazadnje 23.5.2008)

Italijanski zakon o kazenskem postopku (CPP) določa, da ima po zaključenih predhodnih poizvedbah (*indagini preliminari*), ki so povsem v pristojnosti javnega tožilca, slednji možnost, da 1) začne kazenski postopek - z vložitvijo zahteve za napotitev obdolženca na sojenje (*richiesta di rinvio a giudizio*, prvi odstavek 405. člena CPP) ali pa z oblikovanjem

obtožnega akta po določbah za posebne, skrajšane postopke (*procedimenti speciali*)³ oziroma 2) vložijo zahtevo za arhiviranje zadeve.

Zahteva za napotitev na sojenje ima dejansko vsebino obtožnega akta. Predpisane so natančne sestavine, ki jih mora vsebovati (417. člen) in sicer: *a*) osebne podatke obdolženca in oškodovanca, *b*) jasen in natančen opis dejanja, obteževalnih okoliščin in tistih, ki so lahko podlaga za izrek varnostnega ukrepa ter navedbo ustreznih zakonskih določb (pravna opredelitev), *c*) navedbo zbranih dokaznih virov, *d*) predlog, da sodišče izda odredbo o določitvi sojenja, *e*) datum in podpis. Opis dejanja z obteževalnimi okoliščinami (tč. *b*) zgoraj) je del, ki označuje obtožbo zoper obdolženca in zoper ta del je usmerjena obdolženčeva obramba.

Predhodni narok:

Preizkus zahteve za napotitev na sojenje (v nadaljevanju: obtožba), se opravi obligatorno na predhodnem naroku (*udienza preliminare*), ki ga je sodišče dolžno razpisati v roku petih dni od prejema obtožbe in mora biti izveden v roku tridesetih dni od prejema obtožbe. Predhodni narok izvede bodisi sodnik posameznik ali senat treh sodnikov na seji (*camera di consiglio*), v odvisnosti od vrste kaznivega dejanja in v navzočnosti strank, obdolženca, oškodovanca in javnega tožilca. V tem postopku sodelujoči sodnik v nobenem primeru ne more biti isti kot je v fazi predhodnih poizvedb opravljal funkcijo garanta (*giudice per le indagini preliminari*). V primeru, da na narok ne pristopi obdolženec (ki je bil o naroku pravilno obveščen in ne obstajajo opravičljivi razlogi za njegovo odsotnost), ga sodnik s sklepom razglasi za nenavzočega. V tem primeru predstavlja obdolženca na naroku njegov zagovornik (ki mu ga sicer postavi sodišče po uradni dolžnosti, če ga še nima). Vsekakor je na naroku nujna navzočnost javnega tožilca in obdolženčevega zagovornika. Prvi na naroku predstavi rezultate predhodnih poizvedb in obrazloži dokazne predloge. Za njim poda svoje navedbe obdolženi, ki lahko tudi zahteva, da se ga zasliši. Možno je namreč, da obdolženi dotlej sploh še ni bil zaslišan ali pa je bil, ko so bile predhodne poizvedbe šele v začetnem stadiju ter ima zato lahko interes, da predstavi svojo obrambo glede na celotno zbrano gradivo iz predhodnih poizvedb. Besedo imajo zatem še zagovorniki ostalih strank (če so pristopili) in zagovornik obdolženca.

Sodišče lahko na predhodnem naroku, tudi po uradni dolžnosti, odloči, da se izvedejo posamezni dokazi, če je očitno, da bo na njihovi podlagi mogoče odločiti o ustavitvi postopka (*sentenza di non luogo a procedere*). Sicer pa lahko sodišče zahtevo vrne javnemu tožilcu zaradi oprave dodatnih poizvedb, če oceni, da so že izvedene pomanjkljive. V primeru, da sodišče ne ravna po nobenem od navedenih načinov, zaključi sejo in po njej odloči tako, da izreče bodisi 1) sodbo, da ni pogojev za postopek, bodisi izda 2) odredbo, ki določi sojenje (*decreto che dispone il giudizio*). S sodbo odloči takrat, ko ugotovi, da *a*) so podane okoliščine, ki izključujejo pregon, *b*) da dejanje ni kaznivo dejanje, *c*) da dejanje ni bilo storjeno ali da ga ni storil obdolženi, *d*) da ni podana kazenska odgovornost oziroma so podane okoliščine, ki jo izključujejo, kot tudi v primeru, ko *e*) so zbrani podatki nezadostni, med seboj v nasprotju oziroma nasploh neprimerni za utemeljitev obtožbe na sojenju.

Odredba, ki določi sojenje, pomeni, da so obtožbene navedbe toliko utemeljene, da bo o zadevi odločeno po opravljeni glavni obravnavi. Predpisane sestavine odredbe se v glavnem

³ Med posebne postopke CPP uvršča: 1) skrajšano sojenje (*giudizio abbreviato*), 2) določitev kazni na zahtevo strank (*applicazione della pena su richiesta delle parti*), 3) pospešeno sojenje (*giudizio direttissimo*), 4) takojšnje sojenje (*giudizio immediato*) in 5) postopek po dekretu (*procedimento per decreto*).

ujemajo s sestavinami tožilčeve zahteve za napotitev na sojenje, vsebuje pa ta odredba tudi že določen kraj, dan in uro naroka za glavno obravnavo.

Pomembno opravilo sodišča po predhodnem naroku sledi takoj po izdani odredbi o določitvi sojenja in sicer oblikovanje spisa za glavno obravnavo. Ta spis je namreč skupaj z omenjeno odredbo poslan pristojnemu sodniku za sojenje in je tako ta sodnik seznanjen le z gradivom, ki je v njem. Odločitev o tem, kaj vključiti v navedeni spis je sprejeta na kontradiktoren način, saj morata biti pri tem navzoča javni tožilec in zagovornik obdolženega. Jedro tega gradiva so zapisniki tistih dejanj iz predhodnih poizvedb, ki so neponovljiva (*atti non repetibili*) in zapisniki dejanj opravljenih v okviru zavarovanj dokazov (*l'incidente probatorio*). Ostalo gradivo (predvsem zapisniki dejanj, ki so na glavni obravnavi ponovljiva) ostane v t.i. spisu javnega tožilca.

4. Primerjalno pravni prikaz sklenitve sporazuma o priznanju krivde, oziroma skrajšanih postopkov na podlagi obdolženčevega priznanja, v nekaterih državah članicah EU

Francija je dogovarjanje v kazenskem postopku uvedla s postopkom t.i. »*plaider coupable*«, ki ga je uvedel zakon [n°2004-204 z dne 9. marca 2004](#) (členi 495-7 – 495-16 ZKP). Postopek je omejen na srednje težka kazniva dejanja (*délits*), za katere je mogoče izreči denarno kazen ali kazen do 5 let zapor, izključena pa so še tiskovna in politična kazniva dejanja, povzročitve smrti iz malomarnosti in če je storilec mladoletnik. Postopek lahko začne državni tožilec po uradni dolžnosti, na zahtevo zainteresirane osebe ali na zahtevo njenega odvetnika. Po obdolženčevem priznanju krivde državni tožilec predlaga vrsto in višino kazni. V postopku lahko državni tožilec predlaga kazen, ki ne sme biti niti daljša od enega leta, niti od polovice kazni predpisane za določeno kaznivo dejanje. Obdolženi mora obvezno imeti zagotovljeno formalno obrambo, njegov odvetnik pa mora biti navzoč v trenutku, ko obdolženi sprejme ponudbo. Če obdolženec poda izrecen, prostovoljen in jasen pristanek, steče postopek homologacije dogovora pred predsednikom *Tribunal de grande instance* ali delegiranim sodnikom, če obdolženi dogovor zavrne, pa državni tožilec sproži postopek pred pristojnim sodiščem ali zahteva uvedbo sodne preiskave. V postopku homologacije sodišče na javni obravnavi zasliši obdolženca in njegovega odvetnika, preveri dejansko in pravno stanje, ter predlagano kazen, pri čemer ne more izreči višje kazni. Če sodnik potrdi dogovor, izda odločbo o homologaciji, ki mora biti obrazložena z ugotovitvami, da je obdolženec v navzočnosti svojega zagovornika priznal dejstva, ki se mu očitajo in sprejel predlagano kazen, ter da je ta kazen primerna glede na okoliščine dejanja in osebnosti storilca. Odločba o homologaciji ima učinek obsodilne sodbe in je takoj izvršljiva. Odločba je lahko predmet pritožbe. Če sodnik zavrne homologacijo, ravna kot v primeru, če predlog zavrne obdolženec. V letu 2007 so pristojna sodišča na ta način rešila 6,7% vseh zadev, pri čemer je pomembno, da se je število teh rešitev v primerjavi z letom 2006 povečalo kar za 72,4%.⁴

Poljski ZKP iz leta 1997 ureja ta del postopka v 387. in 388. členu in sicer lahko sodišče v primerih, v katerih je obtoženec priznal dejanje, njegove izjave ne zbujejo dvomov in se prisotne stranke s tem strinjajo, izvede skrajšani dokazni postopek ali se izvedbi dokaznega postopka v celoti odpove.⁵

Nemški primer je specifičen, saj nemški zakon o kazenskem postopku nima nobene določbe o posebnem postopku v primeru priznanja obdolženca, kljub temu pa je sodna praksa v začetku

⁴ Les chiffres-clés de la Justice 2007, http://www.justice.gouv.fr/art_pix/1_chiffrescles07.pdf

⁵ Weigend E. (2005) Značilnosti poljskega procesnega kazenskega prava, *Pravnik* št. 7-9, str. 475.

80-tih let začela uporabljati dogovarjanje (*Absprache, Vereinbarung*), nakar se je ta praksa tako razširila,⁶ da stroka ugotavlja, da je nemško pravosodje postalo "odvisno od droge dogovarjanja" in da temeljna dovoljenost te prakse ni več sporna. Natančnih podatkov o številu zadev, ki so rešene v postopku dogovarjanja ni, ocenjuje pa se, da se tako konča 15% vseh glavnih obravnav, v zadevah gospodarskega kriminala pa celo 25%.⁷

Ključno odločbo v zgodnjem obdobju dogovarjanja v kazenskem postopku pomeni sklep Zveznega ustavnega sodišča ZRN (*BverfG - 2 Bvr 1133/86 z dne 27.01.1987*), v katerem so bili vsaj načeti nekateri temeljni problemi uvajanja prakse dogovarjanja v kazenski postopek, ki temelji na načelih kontinentalnih postopkov, hkrati pa se je sodišče izreklo za načelno dovoljenost dogovarjanja v kazenskih postopkih. Čeprav so sodišča v praksi ves čas izvajala dogovarjanje, je Zvezno vrhovno sodišče ZRN šele leta 1997 (*BGHSt 43, 195, sodba z dne 28.08.1997*) določilo temeljna pravila postopka dogovarjanja:

- v dogovarjanju o zaključku postopka morajo biti vključeni vsi udeleženci procesa, tudi laični sodniki in sam obdolženi
- obdolženi ne sme biti prisiljen k priznanju z grožnjo višje kazni zaradi odklonitve sodelovanja ali z obljubo ugodnosti, ki je zakon ne predvideva
- sodišče ne sme dati nobene obvezujoče obljube o višini izrečene kazni
- sodišče ne sme v zameno za obljubljeni blažji kazni od obdolženca terjati odpoved pravnemu sredstvu
- sporazum se mora, po posvetovanju celotnega senata, izvesti na javni glavni obravnavi in mora biti zabeležen v zapisniku
- sodišče je vezano na pravno veljaven dosežen dogovor
- na podlagi dogovora naložena kazni mora odgovarjati teži kaznivega dejanja in ne sme biti pod omiljenim minimumom
- priznanje dano na podlagi dogovora ni zadostno in ga mora sodišče preizkusiti glede verodostojnosti

Postopek dogovarjanja je torej urejen le s pravili sodne prakse, zato je BGH leta 2005 (sklep z dne 3.3.2005 – GSSt 1/04) zakonodajalca pozvalo, naj materijo zakonsko uredi. V pripravi je novela ZKP, ki bo to materijo tudi zakonsko uredila.⁸ Predlog zakona izrecno dovoljuje sporazumevanje (*Verständigung*; predlagatelj želi z uporabo drugega termina opozoriti na vsebinske razlike) v celotnem teku kazenskega postopka. Postopek sporazumevanja lahko sproži tako državni tožilec, kot sodišče, pri čemer lahko sodišče to stori tudi v teku glavne obravnave, ter obdolženec, ne glede na to, ali ima zagotovljeno formalno obrambo. Predmet sporazumevanja je lahko nadaljnji potek kazenskega postopka in njegov rezultat. Sodišče lahko pri tem, s soglasjem obtoženca, po prosti presoji vseh okoliščin zadeve in tehtanju okoliščin za odmero kazni, poda spodnjo in zgornjo mejo predvidene kazni. Sodišče lahko v primeru, če v teku glavne obravnave spremeni svojo presojo dejanskega ali pravnega položaja, ali če se kasnejše vedenje obtoženca ne sklada s prognozo sodišča, odstopi od sporazuma, o čemer mora takoj obvestiti obtoženca. Vsi postopki sporazumevanja morajo biti zabeleženi (tožilstvo) oziroma v zapisniku (sodišče). Odpoved pravici dom pritožbe ne more biti predmet sporazuma, če sodba temelji na sporazumu, pa so revizijski razlogi omejeni le na

⁶ Po oceni Dahsa (Dahs H., *Absprachen im Strafprozeß - Chancen und Risiken*, NSZ 1988, 153) iz leta 1988, naj bi v 30 - 40% zadev udeleženci postopka vsaj poskusili doseči vsaj delen dogovor.

⁷ Heinz W. (2004) *Das deutsche Strafverfahren: Rechtliche Grundlagen, rechtstatsächliche Befunde, historische Entwicklung und aktuelle Tendenzen*, internet <http://www.uni-konstanz.de/rftf/kis/strafverfahren.htm>.

⁸ Referentenentwurf eines Gesetzes zur Regelung der Verständigung im Strafverfahren, 18.5.2006, <http://www.bmj.bund.de/files/f3a0e1d074526fef9ffe53d4468f9f38/1233/RefE%20Verst%C3%A4ndigung.pdf>

kršitev določb o sporazumevanju, načela fair postopka in absolutnih revizijskih razlogov. Te omejitve veljajo le za obsojenca, ki ni nasprotoval sporazumu.

Švica v predlogu novega [Zakona o kazenskem postopku](#),⁹ prav tako uvaja možnost sklenitve dogovora med obdolžencem in državnim tožilstvom (členi 358 – 362). Vse do vložitve obtožnice lahko obdolženi, ki priznava dejstva odločilna za pravno presojo dejanja in vsaj načeloma civilne zahtevke, lahko pri državnem tožilcu, v zadevah, kjer kazen ne presega 5 let zapora, zahteva izvedbo poenostavljenega postopka. O zahtevi odloči državni tožilec z odločbo, ki je ni treba obrazložiti in zoper katero ni pritožbe, s katero seznanjeni tudi oškodovanca. Državno tožilstvo nato izda obtožni akt, ki vsebuje, poleg siceršnje vsebine obtožnega akta, višino kazni, druge ukrepe, rešitev civilnopravnih zahtevkov ipd., ter izrecno navedbo, da se stranki odpovedujeta rednemu postopku. Obdolženi se o ponudbi lahko izreče v 10 dneh: če jo zavrne, se postopek nadaljuje z običajnim predhodnim postopkom, če jo sprejme, pa tožilec pošlje celoten spis pristojnemu sodišču. Sodišče na obravnavi preveri, če obdolženi priznava dejstva iz obtožbe in če se njegova izjava sklada s podatki spisa. Če je potrebno lahko izpraša tudi druge navzoče stranke, dokazov pa se ne izvaja. Sodišče prosto presoja, ali je izvršitev poenostavljenega postopka v skladu s pravom in upravičena, ali je obtožba skladna z razpravo in podatki spisa in če je predlagana kazen primerna. Če so izpolnjeni pogoji za izdajo sodbe po poenostavljenem postopku jo sodišče izda, sicer obtožbo vrne tožilcu, ki postopa kot v primeru ne strinjanja s predlogom obdolženca. Izjav strank danih v poenostavljenem postopku, ni dovoljeno uporabiti v kasnejšem rednem postopku. Zoper sodbo izdano v poenostavljenem postopku je dovoljena pritožba, vendar le iz razlogov, da obdolženec ni sprejel obtožbe, ali da se sodba ne ujema z obtožbo.

Podobne prilagoditve postopka poznajo tudi Portugalska, Španija in Italija.¹⁰

Zakonodaje te postopke bolj ali manj formalizirajo. Sama pogajanja so formalizirana manj,¹¹ bolj pa preverjanje doseženega dogovora in s tem povezana vloga sodišča. Značilnost vseh ureditev je, da dejstvo priznanja povzroči (1) popolno odpravo ali vsaj bistveno skrčitev dokaznega postopka glede dejanja in krivde, vendar (2) postopek predvideva določene kavtele za preprečitev krivega priznanja. Tako tudi priporočilo Sveta Evrope R (87) 18 v točkah III. 7 in 8: »V takih primerih bi sodišče lahko odločilo brez, ali le z delnim, preiskovalnim postopkom in takoj nadaljevalo s presojo storilčeve osebnosti, odmero kazni in, kjer je primerno, z odločitvijo o odškodnini.

- Postopek "*guilty plea*" mora biti izveden pred sodiščem na javni obravnavi.
- Obstajati mora pozitiven odgovor storilca na obtožbo zoper njega.
- Pred nadaljevanjem postopka z izrekom kazni storilcu v postopku "*guilty plea*", mora sodnik imeti možnost slišati obe strani zadeve.«

⁹ Schweizerische Strafprozessordnung, <http://www.admin.ch/ch/d/ff/2007/6977.pdf>

¹⁰ Pregled ureditve v Nemčiji, Angliji, Španiji, Italiji, Portugalski, Kanadi in ZDA glej v, *Le plaidier coupable*, (2003) Les documents de travail du Sénat, Série Législation comparée, N°LC 122, <http://www.senat.fr/lc/lc122/lc122.html>.

¹¹ Iz obrazložitve predloga novega ZKP Švice (Message relatif à l'unification du droit de la procédure pénale, <http://www.admin.ch/ch/f/ff/2006/1057.pdf>), je razvidno, da gre za zavestno odločitev (str. 1280): »Da bi dosegli to enotnost pogledov /glede predmeta dogovora/, morajo stranke opraviti neformalna pogajanja, ki jih ni treba urediti v zakonu o kazenskem postopku.«

PRVI DEL: SPLOŠNI DEL

1. poglavje: TEMELJNE DOLOČBE

1. člen

Vsebina in namen zakona

(1) Ta zakon določa pravila postopka za preiskovanje kaznivih dejanj, pregon njihovih storilcev in sojenje ter s tem povezane odločitve.

(2) Namen zakona je zagotoviti, da se nihče, ki je nedolžen, ne obsodi, storilcu kaznivega dejanja pa izreče kazenska sankcija ob pogojih, ki jih določa kazenski zakon, in na podlagi zakonitega postopka ter poštenega sojenja.

2. člen

Začetek in končanje kazenskega postopka

(1) Kazenski postopek se začne, ko policija ali državni tožilec začneta opravljati posamezna preiskovalna dejanja zoper znano ali neznano osebo zaradi razjasnitve suma kaznivega dejanja, za katero se storilec preganja po uradni dolžnosti. Ko je osumljenec seznanjen, da se zoper njega vodi kazenski postopek zaradi utemeljenega suma, da je storil kaznivo dejanje, ali ko se mu odvzame prostost, ima vsa pravna jamstva, ki jih ima po določbah tega zakona obdolženec v kazenskem postopku.

(2) Če kazenski pregon opravlja zasebni tožilec, ali če na podlagi zavržene ovadbe pregon prevzame oškodovanec kot tožilec, se kazenski postopek zoper obdolženca začne z razpisom glavne obravnave.

(3) Kazenski postopek zoper obdolženca se konča s pravnomočno sodbo ali pravnomočnim sklepom sodišča o ustavitvi kazenskega postopka; če obtožni akt ni bil vložen, pa s pravnomočnim sklepom državnega tožilca ali sodišča o ustavitvi preiskovalnega postopka.

3. člen

Načelo zakonitosti in sorazmernosti

(1) Storilcu kaznivega dejanja sme soditi samo z zakonom ustanovljeno pristojno v postopku, ki se začne in izvede po tem zakonu. Sodi mu lahko le nepristranski sodnik, ki je izbran po pravilih, vnaprej določenih z zakonom in Sodnim redom.

(2) Pred izrekom pravnomočna sodbe, sme biti obdolženec omejen v svojih pravicah in svoboščinah samo ob pogojih, ki jih določa zakon. Vsaka omejitev pravic in svoboščin v kazenskem postopku mora biti sorazmerna s težo kaznivega dejanja, stopnjo suma ter namenom, ki se ga želi doseči s to omejitvijo. Če je ta namen mogoče doseči z več ukrepi, se mora uporabiti tistega, ki najmanj prizadene obdolženca.

4. člen

Načelo domneve nedolžnosti

(1) Kdor je obdolžen kaznivega dejanja, velja za nedolžnega, dokler njegova krivda ni ugotovljena s pravnomočno sodbo.

(2) Breme dokazovanja krivde obdolženca nosi tožilec.

(3) Sodišče sme obsoditi obdolženca samo, če je prepričano o njegovi krivdi. Če obstaja dvom o dejstvih, ki se nanašajo na zakonske znake kaznivega dejanja ali od katerih je odvisna uporaba kazenskega zakona ali tega zakona, mora sodišče odločiti v korist obdolženca.

5. člen

Prepoved ponovnega sojenja o isti stvari

(1) Nihče ne sme biti ponovno sojen ali kaznovan zaradi kaznivega dejanja, za katero je bil kazenski postopek zoper njega pravnomočno ustavljen s sklepom sodišča, ali je bila obtožba zoper njega pravnomočno zavrnjena, ali je bil s pravnomočno sodbo oproščen ali obsojen.

(2) Pravnomočna sodna odločba se sme spremeniti v postopku z izrednimi pravnimi sredstvi samo v obsojenčevo korist.

6. člen

Upravičeni tožilec

(1) Za kazniva dejanja, za katera se storilec preganja po uradni dolžnosti, je upravičeni tožilec državni tožilec, za kazniva dejanja, za katera se preganja na zasebno tožbo, pa je upravičeni tožilec zasebni tožilec.

(2) Če državni tožilec oceni, da ni razlogov za kazenski pregon, lahko stopi na njegovo mesto oškodovanec kot tožilec ob pogojih, ki so določeni s tem zakonom.

7. člen

Načelo zakonitosti ter smotrnosti kazenskega pregona

(1) Državni tožilec je dolžan začeti in nadaljevati kazenski pregon zoper obdolženca, če je podan utemeljen sum, da je storil kaznivo dejanje, za katero se storilec preganja po uradni dolžnosti, razen če oceni, da je smotrnejše, da se zoper obdolženca namesto kaznovanja uporabi kakšen drug ukrep, določen s tem zakonom, ali da je kaznivo dejanje majhnega pomena, tako da kazenski pregon zoper obdolženca ne bi bil smotrni.

(2) Ob pogojih, ki jih določa ta zakon, sme državni tožilec z obdolžencem skleniti tudi sporazum o priznanju krivde.

8. člen

Pravice oškodovanca

(1) Oškodovanec ima pravico, da sodeluje v kazenskem postopku ter v njem uveljavlja svoj premoženjskopравни zahtevek v skladu z določbami tega zakona.

(2) Žrtve kaznivih dejanj imajo pravico do povračila škode iz sredstev državnega proračuna, v skladu z zakonom.

(3) Policija, državni tožilec in sodišče so dolžni upoštevati pravice in interese oškodovanca ter ga seznaniti s pravicami, ki jih ima po tem zakonu. Med postopkom so oškodovanca dolžni

obravnavati s spoštovanjem njegovega osebnega dostojanstva ter mu zagotavljati varstvo zasebnosti, še posebej, če je mladoleten, ali če gre za takšno kaznivo dejanje zaradi katerega je močno prizadet.

9. člen

Pravice obdolženca, ki mu je odvzeta prostost

(1) Obdolžencu se sme odvzeti prostost samo v primerih in po postopku, ki ga določa ta zakon. Za odvzem prostosti se šteje tudi vsaka omejitev prostosti osumljencu, ki pomeni njegovo prisilno zadržanje.

(2) Obdolženec, ki mu je odvzeta prostost, mora biti v materinem jeziku ali jeziku, ki ga razume, takoj obveščen o razlogih za odvzem prostosti in o svojih pravicah iz drugega odstavka 55. člena tega zakona. V rokih, ki jih določa ta zakon, mora biti obdolženec tudi pisno obveščen, zakaj mu je bila odvzeta prostost, in izročen sodišču, ki odloči ali se zoper njega odredi pripor ali pa se ga spusti na prostost.

10. člen

Pravica do obrambe

(1) Obdolženec ima pravico, da se brani sam ali s pomočjo zagovornika, in da se mu sodi v njegovi navzočnosti.

(2) Že pri prvem zaslišanju se obdolžencu mora povedati, katerega dejanja je obdolžen in kaj je podlaga za obdolžitve.

(3) Obdolžencu se mora omogočiti, da se izjavi o vseh dejstvih in dokazih, ki ga obremenjujejo, in da navede vsa dejstva in dokaze, ki so mu v korist.

(4) Obdolženec se ni dolžan zagovarjati in odgovarjati na vprašanja, če se zagovarja, pa ni dolžan izpovedati zoper sebe ali svoje bližnje ali priznati krivde.

(5) Obdolžencu se mora zagotoviti primeren čas in možnosti za pripravo obrambe.

11. člen

Pravica do zagovornika

(1) Obdolženec ima pravico kadarkoli vzeti si zagovornika. Zagovornika si lahko izbere le izmed odvetnikov.

(2) Če si obdolženec ne vzame zagovornika sam, mu ga postavi sodišče, kadar je to določeno s tem zakonom, da se zagotovi njegova obramba.

(3) Če si obdolženec glede na svoje gmotne razmere ne more zagotoviti zagovornika sam, mu ga mora na njegovo zahtevo in stroške države zagotoviti sodišče, ob pogojih, ki jih določa zakon.

12. člen

Pravica do sojenja v razumnem roku

(1) Obdolženec ima pravico, da se preiskovalni postopek zoper njega konča v razumnem roku, in da o obtožbi zoper njega odloči sodišče brez nepotrebnega odlašanja.

(2) Policija, državni tožilec in sodišče si morajo prizadevati, da se kazenski postopek izvede brez zavlačevanja in onemogočiti kakršnokoli zlorabo pravic, ki jih imajo udeleženci v postopku. Posebno hitro so dolžni voditi postopek v primeru, ko je obdolžencu odvzeta prostost ali zoper njega odrejen kakšen drugi omejevalni ukrep, ali če je storilec mladoletnik.

13. člen

Pravica do rehabilitacije in odškodnine

Kdor je bil po krivem obsojen za kaznivo dejanje ali mu je bila prostost neutemeljeno odvzeta, ima pravico do rehabilitacije, pravico do povrnitve škode in druge pravice, ki jih določa zakon.

14. člen

Uradni jezik postopka

(1) Kazenski postopek teče v slovenskem jeziku in v tem jeziku se udeležencem postopka vročajo vabila, odločbe in druga pisanja.

(2) Na območjih, kjer živita avtohtoni italijanska in madžarska narodna skupnost, se lahko kazenski postopek vodi tudi v tem jeziku, če zasebni tožilec, oškodovanec kot tožilec ali obdolženec, ki živi na tem območju, uporablja italijanski oziroma madžarski jezik. V tem primeru se udeležencem postopka tudi v tem jeziku vročajo vabila, odločbe in druga pisanja, razen če so se tej pravici odpovedali. Odpoved je treba zapisati v spisu.

(3) Tujcu, ki mu je odvzeta prostost, se vroči tudi prevod pisanj iz prvega odstavka v jeziku, ki ga uporablja v postopku, če se pravici do prevajanja ni odpovedal.

15. člen

Uporaba pisnega jezika procesnih udeležencev

(1) Stranke in drugi udeleženci kazenskega postopka vlagajo vloge v slovenskem jeziku.

(2) Pripadniki avtohtone italijanske in madžarske narodne skupnosti, lahko vlagajo vloge v italijanskem oziroma madžarskem jeziku, če je pri državnem organu, pred katerim teče kazenski postopek, jezik te narodne skupnosti v uradni rabi.

(3) Tujec, ki mu je odvzeta prostost, ima pravico vlagati vloge v svojem jeziku, v drugih primerih pa tujci lahko vlagajo vloge v svojem jeziku samo ob pogoju vzajemnosti.

16. člen

Uporaba ustnega jezika procesnih udeležencev

(1) Stranke, priče in drugi udeleženci v kazenskem postopku imajo na glavni obravnavi kot tudi pri preiskovalnih in drugih uradnih dejanjih v postopku pravico uporabljati svoj jezik. Če se ta dejanja ne opravljajo oziroma glavna obravnava ne teče v jeziku teh oseb, je treba zagotoviti ustno prevajanje tistega, kar oni oziroma drugi govorijo, ter listin in drugega pisnega dokaznega gradiva.

(2) O pravici do prevajanja je treba osebe iz prejšnjega odstavka poučiti; te se lahko odpovedo prevajanju, če znajo jezik, v katerem teče postopek. V spisu je treba zapisati, da so bile poučene in kaj so izjavile.

(3) Prevaja praviloma sodni tolmač.

17. člen

Pouk o pravicah

Obdolženca ali drugega udeleženca v kazenskem postopku, ki bi iz nevednosti lahko opustil kakšno dejanje v postopku ali zaradi tega ne bi izkoristil svojih pravic, pouči državni organ, pred katerim teče postopek, o pravicah, ki mu gredo po tem zakonu, in o posledicah, če bi dejanje opustil.

18. člen

Načelo enakopravnosti strank

(1) V kazenskem postopku imata obdolženec in tožilec položaj enakopravnih strank, če ta zakon ne določa drugače.

(2) Tožilec mora navesti dejstva, na katera opira svoj zahtevek, in predlagati dokaze, s katerimi ta dejstva dokazuje.

(3) Obdolženec ima pravico navajati dejstva in predlagati dokaze, ki so mu v korist.

19. člen

Načelo iskanja resnice

(1) Policija in državni tožilec morata v kazenskem postopku skrbno, z največjo profesionalnostjo raziskati kaznivo dejanje. Pri iskanju resnice sta dolžna ugotavljati ter preverjati ne samo dejstva, ki obdolženca obremenjujejo, temveč tudi taka, ki so mu v korist.

(2) Sodišče mora enako pazljivo preizkusiti navedbe strank o dejstvih, ki obdolženca obremenjujejo, kakor tudi o dejstvih, ki so mu v korist.

(3) Policisti, državni tožilci in sodniki so dolžni svoja pooblastila v kazenskem postopku uporabljati nepristransko in brez predsodkov ter se izogibati takšnemu ravnanju, ki bi utegnilo vzbujati dvom v njihovo nepristranskost.

20. člen

Načelo proste presoje dokazov

Pravica policije, državnega tožilca ter sodišča, da v kazenskem postopku presojuje, ali je podano kakšno dejstvo ali ne, ni vezana na nobena posebna formalna dokazna pravila in ne z njimi omejena. Uporabi se lahko vsak dokaz, tudi če ni predviden v tem zakonu, razen nedovoljenih dokazov.

21. člen

Nedovoljeni dokazi

(1) Prepovedano je izsiljevati od obdolženca in drugih udeležencev kazenskega postopka priznanje oziroma kakšno drugo izjavo. Prav tako je prepovedan takšen način zasliševanja, s

katerim bi se vplivalo na njihovo svobodno voljo pri izpovedovanju. Dokazi pridobljeni v nasprotju s to prepovedjo so nedovoljeni.

(2) Sodišče ne sme opreti svoje odločbe na dokaze, ki so bili pridobljeni s kršitvijo človekovih pravic in temeljnih svoboščin, zagotovljenih z Ustavo Republike Slovenije ali ratificirano mednarodno pogodbo, ter na dokaze, ki so bili pridobljeni s kršitvijo določb kazenskega postopka in je zanje v tem zakonu določeno, da se ne smejo uporabiti kot dokaz v kazenskem postopku, ali ki so bili pridobljeni na podlagi takega nedovoljenega dokaza.

22. člen

Posledice začetega kazenskega postopka

Če je predpisano, da ima uvedba kazenskega postopka za posledico omejitev posameznih pravic, in zakon ne določa česa drugega, nastanejo te posledice s pravnomočnostjo obtožnice; pri kaznivih dejanjih, za katera je kot glavna kazen predpisana denarna kazen ali zapor do treh let, pa z dnem, ko je izdana obsodilna sodba, ne glede na to ali je postala pravnomočna ali ne.

23. člen

Predhodna vprašanja

(1) Če je uporaba kazenskega zakona odvisna od predhodne odločitve o kakšnem pravnem vprašanju, za katero je pristojno sodišče v kakšnem drugem postopku ali kakšen drug državni organ, lahko sodišče, ki sodi v kazenski zadevi, samo odloči tudi o tem vprašanju po določbah, ki veljajo za dokazovanje v kazenskem postopku. Odločitev kazenskega sodišča o takem pravnem vprašanju ima učinek samo za kazensko zadevo, ki jo to sodišče obravnava.

(2) Če je o takem predhodnem vprašanju že odločilo sodišče v kakšnem drugem postopku ali je o njem odločil kakšen drug državni organ, taka odločba ne veže kazenskega sodišča glede presoje vprašanja, ali je bilo določeno kaznivo dejanje storjeno ali ne.

24. člen

Pomen izrazov

(1) Uporabljeni izrazi v tem zakonu, zapisani v moški spolni slovnični obliki, so uporabljeni kot nevtralni za moške in ženske.

(2) Posamezni izrazi, ki so uporabljeni v tem zakonu, imajo tale pomen:

- osumljenec je oseba, zoper katero policija, državni tožilec ali sodišče opravi določeno preiskovalno dejanje zaradi obstoja razlogov za sum ali utemeljenih razlogov za sum, da je storila ali sodelovala pri izvršitvi kaznivega dejanja;
- obdolženec je oseba, zoper katero se vodi preiskovalni postopek zaradi utemeljenega suma, da je storila ali sodelovala pri izvršitvi kaznivega dejanja. Izraz obdolženec se uporablja v tem zakonu tudi kot splošen izraz za obdolženca, obtoženca in obsojenca;
- obtoženec je oseba, zoper katero je vložen obtožni akt;
- obsojenec je oseba, za katero je s pravnomočno sodbo ugotovljena njena krivda za določeno kaznivo dejanje;
- iskana oseba je oseba, zoper katero je sodišče ali zavod za prestajanje kazni zapora, razpisalo tiralico ali evropski nalog za prijetje in predajo;
- obtožni akt je splošen izraz za obtožnico, obtožni predlog in zasebno tožbo;

- oškodovanec je tisti, kateremu je kakršnakoli njegova osebna ali premoženjska pravica s kaznivim dejanjem prekršena ali ogrožena;
- tožilec je državni tožilec, zasebni tožilec in oškodovanec kot tožilec;
- stranka je tožilec in obdolženec;
- policist je uniformirani ali neuniformirani delavec policije, ki opravlja naloge policije in ima pravico ter dolžnost izvrševati policijska pooblastila;
- policija lahko smiselno pomeni policijsko postajo ali drugo enoto policije ali drugega državnega organa, katerega uslužbenci imajo pooblastila policije v preiskovalnem postopku, v skladu s tem zakonom;
- predobravnavni sodnik je sodnik okrožnega sodišča, ki opravlja v preiskovalnem in obtožnem postopku na prvi stopnji naloge sodišča;
- zunajobravnavni senat je senat treh sodnikov okrožnega sodišča, ki odloča zunaj glavne obravnave v primerih, določenih v tem zakonu;
- zunajzakonska skupnost je dalj časa trajajoča življenjska skupnost moškega in ženske, ki nista sklenila zakonske zveze. Določbe o zunajzakonski skupnosti po tem zakonu veljajo tudi za registrirane istospolne partnerske skupnosti po zakonu, ki ureja registracijo istospolne partnerske skupnosti;
- tajnost je vse, do česar je dostop javnosti izključen na podlagi zakona ali odločitve pristojnega državnega organa.

2. poglavje: PRISTOJNOST SODIŠČ

1. Stvarna pristojnost in sestava sodišč

25. člen

Stvarna pristojnost

Sodišča sodijo v kazenskih zadevah v mejah svoje stvarne pristojnosti, ki jo določa zakon, ki ureja organizacijo sodišč.

26. člen

Sestava sodišč

- (1) Sodišča sodijo in odločajo o drugih stvareh v senatih ter po sodniku posamezniku.
- (2) Na prvi stopnji:
 1. sodijo okrožna sodišča:
 - a) o kaznivih dejanjih, za katera je v zakonu predpisana kazen zapora petnajstih ali več let, v senatu, ki ga sestavljajo dva sodnika in trije sodniki porotniki;
 - b) o kaznivih dejanjih, za katera je v zakonu predpisana kazen več kot pet in manj kot petnajst let zapora, v senatu, ki ga sestavljajo en sodnik in dva sodnika porotnika;
 - c) o ostalih kaznivih dejanjih, za katera so stvarno pristojna, po sodniku posamezniku okrožnega sodišča;
 2. sodi sodnik posameznik okrajnega sodišča o kaznivih dejanjih, za katera je kot glavna kazen predpisana denarna kazen ali kazen zapora do treh let.
- (3) Na drugi stopnji sodijo višja sodišča v senatu, ki ga sestavljajo trije sodniki.
- (4) Na tretji stopnji sodi Vrhovno sodišče v senatu, ki ga sestavlja pet sodnikov.

(5) O zahtevi za varstvo zakonitosti odloča Vrhovno sodišče v senatu, ki ga sestavlja pet sodnikov. Če je zahteva za varstvo zakonitosti vložena zoper odločbo iz prejšnjega odstavka, odloča v senatu, ki ga sestavlja sedem sodnikov; če je zahteva vložena zoper pravno močen sklep o priporu (četrti **odstavek 420. člena**), razen, če je sklep o podaljšanju pripora izdalo Vrhovno sodišče (drugi odstavek 302. člena), pa odloča v senatu treh sodnikov. V senatu treh sodnikov odloča Vrhovno sodišče tudi, če gre za nedovoljeno, prepozno, ali očitno neutemeljeno zahtevo za varstvo zakonitosti.

(6) Predobravnavni sodnik okrožnega sodišča:

1. opravlja v preiskovalnem postopku glede vseh kaznivih dejanj (tudi iz stvarne pristojnosti okrajnega sodišča) na prvi stopnji vsa dejanja, za katera je pristojno sodišče, če ni v tem zakonu določeno, da jih opravlja zunajobravnavni senat;

2. opravlja v obtožnem postopku na prvi stopnji vsa dejanja, za katera je po določbah tega zakona pristojno sodišče.

(7) Predsednik sodišča in predsednik senata odločata v primerih, ki so določeni v tem zakonu.

(8) Zunajobravnavni senat:

1. odloča o pritožbi zoper sklep predobravnavnega sodnika, razen če je za odločanje posebej določena pristojnost sodišča druge stopnje;

2. odloča v primerih določenih v tem zakonu o pritožbi zoper sklep predsednika senata ali sodnika posameznika;

3. odloča zunaj glavne obravnave, če za odločanje ni določena pristojnost predsednika senata;

4. odloča o izredni omilitvi kazni;

5. izvaja postopek in izreče sodbo po določbah **517. člena** tega zakona;

6. odloča ali daje predloge v primerih, določenih v zakonu.

(9) Sodnik posameznik okrajnega oziroma okrožnega sodišča:

1. odloča po vložitvi obtožnega predloga ali zasebne tožbe o odreditvi, spremembi, podaljšanju in odpravi omejevalnih ukrepov iz 19. poglavje: poglavja tega zakona;

2. opravlja v postopku o izrednih pravnih sredstvih ter v posebnih postopkih tudi naslednja procesna dejanja, za katera je sicer po določbah tega zakona pristojen predsednik senata ali zunajobravnavni senat, in sicer odloča o:

a) zahtevi za obnovo kazenskega postopka;

b) zavrnjenju zahteve za varstvo zakonitosti;

c) spremembi varnostnih ukrepov;

č) preklicu pogojne obsodbe;

d) izbrisu obsodbe in;

e) prenehanju varnostnih ukrepov.

2. *Krajevna pristojnost*

27. člen

Temeljna pristojnost

(1) V preiskovalnem postopku je za sodno zavarovanje dokazov in druga dejanja, o katerih odloča sodišče, krajevno pristojno okrožno sodišče, na katerega območju se nahaja sedež okrajnega državnega tožilstva, ki vodi preiskovalni postopek.

(2) Za postopek po vložnem obtožnem aktu je krajevno pristojno praviloma sodišče, na katerega območju je bilo kaznivo dejanje storjeno ali poskušeno.

(3) Če je bilo kaznivo dejanje storjeno ali poskušeno na območjih raznih sodišč ali na meji teh območij ali če je negotovo, na katerem območju je bilo storjeno ali poskušeno, je pristojno tisto sodišče, pri katerem je upravičeni tožilec najprej vložil obtožni akt.

(4) Zasebna tožba se lahko vloži tudi pri sodišču, na katerega območju ima obdolženec stalno ali začasno prebivališče.

28. člen

Pristojnost za kaznivo dejanje storjeno na ladji ali letalu

Če je bilo kaznivo dejanje storjeno na domači ladji med plovbo ali na domačem letalu med poletom, je pristojno sodišče, na katerega območju je domovno pristanišče ladje oziroma domovno letališče letala, ali sodišče, na katerega območju je domače pristanišče oziroma letališče, kjer se ladja oziroma letalo prvič ustavi.

29. člen

Pristojnost za kaznivo dejanje storjeno s tiskom

(1) Če je bilo kaznivo dejanje storjeno s tiskom, je pristojno sodišče, na katerega območju je bil spis natisnjen. Če ta kraj ni znan ali če je bil spis natisnjen v tujini, je pristojno sodišče, na katerega območju se tiskani spis razširja.

(2) Če je po zakonu odgovoren pisec spisa, je pristojno tudi sodišče kraja, v katerem ima pisec prebivališče, ali sodišče kraja, v katerem se je pripetil dogodek, na katerega se spis nanaša.

(3) Določbe prejšnjih dveh odstavkov se smiselno uporabljajo tudi v primeru, če sta bila spis ali izjava objavljena po radiu, televiziji ali kakšnem drugem mediju.

30. člen

Pristojnost po kraju prebivališča oziroma prijetja

(1) Če kraj izvršitve kaznivega dejanja ni znan ali če je ta kraj zunaj ozemlja Republike Slovenije, je pristojno sodišče, na katerega območju ima obdolženec prebivališče. To sodišče ostane pristojno, tudi če se kasneje zve za kraj izvršitve kaznivega dejanja.

(2) Če ni znan kraj izvršitve kaznivega dejanja in tudi ne prebivališče obdolženca ali če sta oba zunaj ozemlja Republike Slovenije, je pristojno sodišče, na katerega območju je bil obdolženec prijet ali se je sam naznanil.

31. člen

Pristojnost v primeru steka kaznivih dejanj

Če je kdo storil kazniva dejanja v Republiki Sloveniji in v tujini, je pristojno sodišče, ki je pristojno za kaznivo dejanje, storjeno v Republiki Sloveniji.

32. člen

Določena pristojnost

Če se po določbah tega zakona ne da dognati, katero sodišče je krajevno pristojno, določi Vrhovno sodišče eno od stvarno pristojnih sodišč, pred katerim naj se izvede postopek.

3. *Združitev in izločitev postopka*

33. člen

Združitev postopka

(1) Če je ista oseba obtožena za več kaznivih dejanj in je za nekatera od njih pristojno okrajno sodišče, za druga pa okrožno sodišče, je pristojno okrožno sodišče; če so pristojna sodišča iste vrste, je pristojno tisto sodišče, pri katerem je upravičeni tožilec najprej vložil obtožni akt;

(2) Po prejšnjem odstavku se določi pristojnost tudi v primeru, če je obenem tudi oškodovanec storil kaznivo dejanje proti obdolžencu.

(3) Sodišče, ki je pristojno za storilca kaznivega dejanja, je praviloma pristojno tudi za sosterilce in druge udeležence, prikrivalce, tiste, ki so pomagali storilcu po kaznivem dejanju in za tiste, ki niso naznanili, da se pripravlja kaznivo dejanje, oziroma niso naznanili kaznivega dejanja ali storilca.

(4) V vseh primerih iz prejšnjih odstavkov se izvede praviloma enoten postopek in se izda ena sama sodba.

(5) Sodišče lahko odloči, naj se izvede enoten postopek in izda ena sama sodba tudi v primeru, če je več oseb obtoženih za več kaznivih dejanj, vendar samo tedaj, če je med storjenimi kaznivimi dejanji medsebojna zveza in če so podani isti dokazi. Če je za nekatera od teh kaznivih dejanj pristojno okrožno sodišče, za druga pa okrajno sodišče, se sme izvesti enoten postopek samo pred okrožnim sodiščem.

(6) Sodišče lahko odloči, naj se izvede enoten postopek in izda ena sama sodba, če pred istim sodiščem tečejo ločeno postopki zoper isto osebo za več kaznivih dejanj ali zoper več oseb za isto kaznivo dejanje.

(7) O združitvi postopka odloča sodišče, ki je pristojno za enoten postopek. Zoper sklep, s katerim je sodišče odredilo združitev postopka, ali zavrnilo predlog za združitev postopka, ni pritožbe.

34. člen

Razdružitev postopka

(1) Sodišče, ki je pristojno po prejšnjem členu, lahko do konca glavne obravnave iz tehtnih razlogov ali zaradi smotrnosti odloči, da se postopek o posameznih kaznivih dejanjih ali zoper posamezne obdolžence izloči in dokonča posebej, ali pa odstopi drugemu pristojnemu sodišču.

(2) Zoper sklep, s katerim je sodišče odredilo izločitev postopka ali zavrnilo predlog za izločitev postopka, ni pritožbe.

4. *Prenos krajevne pristojnosti*

35. člen

Prenos iz stvarnih ali pravnih razlogov

(1) Če pristojno sodišče iz pravnih ali stvarnih razlogov ne more postopati, mora to sporočiti neposredno višjemu sodišču, ki določi za postopek v tej zadevi drugo pristojno sodišče na svojem območju.

(2) Zoper sklep iz prejšnjega odstavka ni pritožbe.

36. člen

Prenos iz razlogov smotrnosti postopka

(1) Skupno neposredno višje sodišče, lahko določi za postopek drugo stvarno pristojno sodišče na svojem območju, če je očitno, da se bo tako lažje izvedel postopek, ali če so za to drugi tehtni razlogi.

(2) Sklep po prejšnjem odstavku izda sodišče na predlog sodnika posameznika ali predsednika senata ali na predlog obdolženca, upravičenega tožilca ali oškodovanca.

(3) Zoper sklep iz prvega odstavka ni pritožbe.

5. *Posledice nepristojnosti in spor o pristojnosti*

37. člen

Posledice nepristojnosti

(1) Sodišče mora paziti na svojo stvarno in krajevno pristojnost. Brž ko ugotovi, da ni pristojno, se izreče za nepristojno in pošlje po pravnomočnosti sklepa zadevo pristojnemu sodišču.

(2) Če okrožno sodišče ugotovi med glavno obravnavo, da je za sojenje pristojno okrajno sodišče, ne pošlje zadeve temu sodišču, temveč izvede postopek samo in izda odločbo.

(3) Ko postane obtožnica pravnomočna, se sodišče ne more več izreči za krajevno nepristojno in tudi stranke ne morejo več uveljavljati ugovora krajevne nepristojnosti.

(4) Nepristojno sodišče mora opraviti tista procesna dejanja, ki bi jih bilo nevarno odlašati.

38. člen

Sprožitev postopka za odločitev o sporu o pristojnosti

(1) Če sodišče, kateremu je bila zadeva odstopljena kot pristojnemu sodišču, misli, da je pristojno sodišče, ki mu je zadevo odstopilo, ali kakšno drugo sodišče, sproži postopek, da se odloči o sporu o pristojnosti.

(2) Če je na pritožbo zoper odločbo sodišča prve stopnje, s katero se je to izreklo za nepristojno, odločilo sodišče druge stopnje, je glede pristojnosti vezano na to odločbo tudi sodišče, ki mu je bila zadeva odstopljena, če je sodišče druge stopnje pristojno za odločanje o sporu o pristojnosti med temi sodišči.

39. člen

Odločanje o sporu pristojnosti

(1) O sporu o pristojnosti med sodišči odloča skupno neposredno višje sodišče.

(2) Pri odločanju o sporu o pristojnosti lahko sodišče hkrati po uradni dolžnosti odloči o prenosu krajevne pristojnosti, če so izpolnjeni pogoji iz prvega odstavka 39. člena tega zakona.

(3) Zoper sklep, s katerim sodišče odloči o sporu o pristojnosti ali o prenosu krajevne pristojnosti, ni pritožbe.

(4) Dokler se ne odloči o sporu o pristojnosti med sodišči, mora vsako od njih opravljati tista procesna dejanja, ki bi jih bilo nevarno odlašati.

3. poglavje: IZLOČITEV

40. člen

Razlogi za izločitev sodnika

(1) Sodnik oziroma sodnik porotnik ne sme opravljati sodniške dolžnosti:

1. če je s kaznivim dejanjem oškodovan;
2. če je ali je bil z obdolžencem, njegovim zagovornikom, tožilcem, oškodovancem, njihovim zakonitim zastopnikom ali pooblaščenecem v zakonski zvezi ali zunajzakonski skupnosti ali krvnem sorodstvu v ravni vrsti do kateregakoli kolena, v stranski vrsti do četrtega kolena ali v svaštvu do drugega kolena;
3. če je ali je bil z obdolžencem, njegovim zagovornikom, tožilcem ali oškodovancem v razmerju skrbnika, oskrbovanca, posvojitelja, posvojenca, rejnika ali rejenca;
4. če je v isti zadevi sodeloval v postopku kot tožilec, zagovornik, zakoniti zastopnik ali pooblaščenec oškodovanca oziroma tožilca ali če je bil zaslišan kot priča ali kot izvedenec;
5. če je v isti zadevi sodeloval pri izdaji odločbe nižjega sodišča ali je pri istem sodišču sodeloval pri izdaji odločbe, ki se izpodbija s pritožbo ali zahtevo za varstvo zakonitosti;
6. če so podane druge okoliščine, ki utemeljeno vzbujajo dvom v njegovo nepristranskost.

(2) Sodnik ne more v isti zadevi soditi na glavni obravnavi oziroma odločati o pritožbi ali izrednem pravnem sredstvu zoper odločbo, s katero je bilo odločeno o obtožbi:

1. če je v isti zadevi v preiskovalnem ali obtožnem postopku odločal kot predobravnavni sodnik ali kot član zunajobravnavnega senata;
2. če se je v isti zadevi v postopku pri odločanju o kateremkoli vprašanju seznanil z dokazom, ki se mora po določbah tega zakona izločiti iz spisa, razen če vsebina dokaza očitno ni taka, da bi lahko vplivala na njegovo odločitev.

(3) Sodnik za mladoletnike, ki je vodil pripravljalni postopek, ne more v isti zadevi odločati v nadaljnjem postopku, če je proti mladoletniku vloženi predlog za kaznovanje.

(4) Sodnik, ki je sodeloval pri sodbi v prejšnjem postopku, ne more v isti zadevi odločati o zahtevi za obnovo kazenskega postopka.

41. člen

Postopek, ko sodnik zahteva svojo izločitev

(1) Takoj ko sodnik ali sodnik porotnik ugotovi kakšen razlog za svojo izločitev iz 1. do 5. točke prvega odstavka ali iz 1. točke drugega odstavka ali iz tretjega ali četrtega odstavka prejšnjega člena, ali če misli, da je podan razlog za njegovo izločitev iz 6. točke prvega odstavka ali iz 2. točke drugega odstavka prejšnjega člena, mora prenehati z vsakim delom v tej zadevi in to sporočiti predsedniku sodišča, ki odloči o izločitvi in, če sodnika izloči, odredi, da se zadeva po pravilih Sodnega reda dodeli drugemu sodniku. Če gre za izločitev

predsednika sodišča, o tej zadevi kot predsednik odloča podpredsednik sodišča, če mora biti izločen tudi ta, si predsednik sodišča določi namestnika izmed sodnikov tega sodišča, če to ni mogoče, pa zahteva od predsednika neposredno višjega sodišča, naj mu določi namestnika.

(2) Zoper sklep iz prejšnjega odstavka, s katerim se ugotovi zahteva za izločitev, ni pritožbe.

(3) Zoper sklep, s katerim se zavrne zahteva za izločitev, se sme sodnik ali sodnik porotnik pritožiti. O pritožbi zoper sklep predsednika okrajnega in okrožnega sodišča odloča zunajobravnavni senat, o pritožbi zoper sklep predsednika višjega sodišča in predsednika Vrhovnega sodišča pa senat treh sodnikov višjega sodišča oziroma Vrhovnega sodišča.

(4) Če je treba v zadevi opraviti dejanja, ki bi jih bilo nevarno odlašati, predsednik sodišča odredi, da jih do odločitve o zahtevi za izločitev opravi sodnik, ki je za to določen po pravilih Sodnega reda.

42. člen

Zahteva stranke za izločitev sodnika

(1) Izločitev sodnika ali sodnika porotnika lahko zahtevajo tudi stranke.

(2) Stranka mora zahtevati izločitev sodnika ali sodnika porotnika takoj, ko izve za razlog izločitve, vendar najpozneje do konca glavne obravnave. Med glavno obravnavo sme zahtevati izločitev sodnika ali sodnika porotnika zaradi razloga iz 6. točke prvega odstavka in 2. točke drugega odstavka 40. člena tega zakona samo, če je razlog izločitve nastal po začetku glavne obravnave; če je bil podan prej pa le, če stranki ni bil in tudi ni mogel biti znan.

(3) Izločitev sodnika višjega sodišča lahko zahteva stranka le do začetka seje senata. Če se pred sodiščem druge stopnje opravi obravnava (380. člen), se glede zahteve stranke za izločitev sodnika smiselno uporabljajo določbe prejšnjega odstavka.

(4) Stranka more zahtevati izločitev le poimensko določenega sodnika ali sodnika porotnika, ki postopa v zadevi oziroma sodnika višjega sodišča.

(5) Stranka mora v zahtevi navesti okoliščine, zaradi katerih misli, da je podana kakšna zakonska podlaga za izločitev. V zahtevi za izločitev ne more znova navajati razlogov, ki jih je uveljavljala že v prejšnji zahtevi, ki pa je bila zavrnjena, ali uveljavljati razlogov, ki jih je v isti zadevi že uveljavil sodnik, sodnik porotnik ali druga stranka in je bila zahteva iz teh razlogov zavrnjena.

43. člen

Postopek, ko izločitev sodnika zahteva stranka

(1) O zahtevi za izločitev iz prejšnjega člena odloča predsednik sodišča.

(2) Če je zahtevana izločitev predsednika sodišča ali predsednika sodišča in sodnika ali sodnika porotnika, odloča o izločitvi predsednik neposredno višjega sodišča; če je zahtevana izločitev predsednika Vrhovnega sodišča, odloči o izločitvi senat treh sodnikov tega sodišča.

(3) Preden se izda sklep o izločitvi, je treba pridobiti izjavo sodnika, sodnika porotnika oziroma predsednika sodišča, po potrebi pa se opravijo tudi druge poizvedbe. Predsednik sodišča sme pri tem pregledati tudi dokaze, ki so bili s pravnomočnim sklepom izločeni iz spisa, če je to potrebno za presojo, ali gre za tak dokaz, da bi moral biti sodnik izločen. Po pregledu in uporabi mora predsednik sodišča izločene dokaze spet zapreti v poseben ovitek in na njem označiti, kdaj jih je pregledal. Če se vodi spis v elektronski obliki, pa po pregledu in uporabi izločene dokaze spet shrani v posebno mapo v informacijskem sistemu in na njej označi, da jih je pregledal.

(4) Zoper sklep, s katerim se ugotovi zahteva za izločitev, ni pritožbe. Sklep, s katerim se zahteva za izločitev zavrne, se lahko izpodbija s posebno pritožbo; če je bil tak sklep izdan po predaji obtožnice predsedniku senata oziroma po vložitvi obtožnega predloga ali zasebne tožbe pa samo v pritožbi zoper sodbo.

(5) Če je stranka ravnala v nasprotju z določbami drugega do petega odstavka prejšnjega člena ali če je iz vsebine zahteve razvidno, da gre za očitno neutemeljeno zahtevo, podano z namenom zavlačevanja postopka ali spodkopavanja avtoritete sodišča, se zahteva v celoti ali deloma zavrže. Sklep, s katerim se zahteva zavrže, izda v preiskovalnem in obtožnem postopku predobravnavni sodnik, sicer pa sodnik ali senat, ki postopa v zadevi. Pri odločanju lahko sodeluje sodnik, sodnik porotnik ali predsednik sodišča, katerega izločitev se zahteva. Zoper sklep, s katerim se zahteva zavrže, ni pritožbe. Zahtevo lahko zavrže tudi predsednik sodišča, ki bi moral odločiti o zahtevi.

44. člen

Posledica izločitve sodnika

(1) Ko sodnik ali sodnik porotnik izve, da je zahtevana njegova izločitev, mora takoj prenehati z vsakim nadaljnjim delom v isti zadevi, razen če gre za nedovoljeno ali očitno neutemeljeno zahtevo za izločitev, ki se jo zavrže (peti odstavek 43. člena). Če je treba opraviti kakšno dejanje, ki bi ga bilo nevarno odlašati, se uporabijo določbe četrtega odstavka 41. člena tega zakona.

(2) Če se zahtevi za izločitev sodnika ali sodnika porotnika ugotovi, dejanja, ki jih je opravil, odkar je izvedel, da je zahtevana njegova izločitev, niso procesno veljavna.

45. člen

Izločitev drugih procesnih udeležencev

(1) Določbe o izločitvi sodnikov in sodnikov porotnikov se uporabljajo smiselno tudi za državne tožilce in osebe, ki so po zakonu upravičene zastopati državnega tožilca v kazenskem postopku, za policiste, zapisnikarje, tolmače in strokovnjake ter za izvedence, če ni zanje določeno kaj drugega (247. člen). Izločitve državnega tožilca ni mogoče zahtevati iz razloga po 6. točki prvega odstavka in 2. točki drugega odstavka 40. člena tega zakona ali iz razloga, da je v isti zadevi vodil preiskovalni postopek.

(2) O izločitvi okrožnega državnega tožilca in pomočnika okrožnega državnega tožilca odloča vodja okrožnega državnega tožilstva. O izločitvi vodje okrožnega državnega tožilstva ter višjih in vrhovnih državnih tožilcev odloča generalni državni tožilec, o izločitvi slednjega pa odloča minister, pristojen za pravosodje. Če je zahteva za izločitev državnega tožilca podana na naroku za glavno obravnavo ali neposredno pred tem, ko naroka ni več mogoče preklicati, o zahtevi odloči predsednik senata.

(3) O izločitvi policistov odloča državni tožilec, ki vodi preiskovalni postopek.

(4) Med preiskovalnim postopkom odloča o izločitvi zapisnikarjev, tolmačev, izvedencev in strokovnjakov, državni tožilec. Če opravlja preiskovalno ali drugo dejanje sodišče, kot tudi med obtožnim postopkom, odloča o izločitvi teh oseb predobravnavni sodnik, oziroma senat pred katerem teče postopek; po predaji obtožnice predsedniku senata pa odloča o izločitvi teh oseb zunaj glavne obravnave predsednik senata, na glavni obravnavi pa sodeči senat.

(5) Zoper sklep, s katerim državni tožilec zavrne zahtevo za izločitev izvedenca, je dopusten ugovor (peti odstavek 247. člena). Zoper druge sklepe, s katerimi državni tožilec ali sodišče

odloči o zahtevi za izločitev državnega tožilca ali drugega udeleženca postopka, ni ugovora oziroma pritožbe.

4. poglavje: DRŽAVNI TOŽILEC

46. člen

Pravice in dolžnosti

(1) Državni tožilec izvaja v kazenskem postopku funkcijo kazenskega pregona storilcev kaznivih dejanj.

(2) Glede kaznivih dejanj za katera se storilec preganja po uradni dolžnosti, je okrožni državni tožilec (v nadaljevanju: državni tožilec) pristojen:

1. da začne kazenski pregon, ga začasno odloži in da od njega odstopi;
2. da usmerja in nadzira delo policije v preiskovalnem postopku;
3. da opravlja posamezna preiskovalna dejanja oziroma predlaga sodišču, da jih odredi ali odobri;
4. da predlaga sodišču odreditev, spremembo, podaljšanje ter odpravo omejevalnih ukrepov, s katerimi se posega v ustavno varovane človekove pravice in temeljne svoboščine;
5. da predlaga sodišču zavarovanje dokazov za glavno obravnavo;
6. da odloča o končanju preiskovalnega postopka;
7. da vloži obtožni akt in zastopa obtožbo pred pristojnim sodiščem;
8. da vloga pritožbe zoper nepravnomočne odločbe sodišča in izredna pravna sredstva zoper pravnomočne odločbe sodišča.

(3) Državni tožilec opravlja tudi druga dejanja, ki so določena v tem zakonu.

(4) Državni tožilec ima v kazenskem postopku kot stranka enake pravice kot obdolženec, razen tistih, ki jih ima kot državni organ.

47. člen

Stvarna pristojnost

(1) Državni tožilec vodi preiskovalni postopek za vsa kazniva dejanja, razen glede kaznivih dejanj za katera je pristojna Skupina državnih tožilcev za pregon organiziranega kriminala (48. in 166. člen) ali Skupna preiskovalna skupina (165. člen).

(2) Po vložitvi obtožnega akta je državni tožilec pristojen za postopek pred okrožnim sodiščem in okrajnim sodiščem.

(3) Za postopek pred višjem sodiščem je pristojen višji državni tožilec.

(4) Za postopek pred Vrhovnim sodiščem je pristojen vrhovni državni tožilec.

48. člen

Skupina državnih tožilcev za pregon organiziranega kriminala

Pristojnosti Skupine državnih tožilcev za pregon organiziranega kriminala so določene v zakonu, ki ureja organizacijo državnih tožilcev.

49. člen

Krajevna pristojnost

(1) Za preiskovalni postopek je pristojen državni tožilec okrožnega državnega tožilstva, na katerega območju je bilo kaznivo dejanje storjeno ali poskušano. Če je bilo kaznivo dejanje storjeno na območju raznih okrožnih državnih tožilstev, je pristojen državni tožilec tistega okrožnega državnega tožilstva, ki je prvo začelo preiskovalni postopek.

(2) Če in dokler ni mogoče ugotoviti pristojnosti po prejšnjem odstavku, mora preiskovalni postopek voditi državni tožilec okrožnega državnega tožilstva, na katerega območju ima ali je nazadnje imel obdolženec prebivališče; če takega kraja ni ali je zunaj ozemlja Republike Slovenije, ali če je bilo kaznivo dejanje storjeno v tujini, je pristojen državni tožilec okrožnega državnega tožilstva, na katerega območju je bil obdolženec prijeto.

(3) Če bi bilo nevarno odlašati, sme preiskovalna in druga uradna dejanja opraviti tudi krajevno nepristojen državni tožilec, mora pa to takoj sporočiti pristojnemu državnemu tožilcu.

(4) Če ni mogoče ugotoviti krajevne pristojnosti po določbah prvega in drugega odstavka, določi generalni državni tožilec, katero okrožno državno tožilstvo naj vodi preiskovalni postopek.

(5) Krajevna pristojnost državnega tožilca v postopku po vložitvi obtožnega akta se določa po določbah, ki veljajo za pristojnost sodišča tistega območja, za katero je tožilec postavljen.

50. člen

Spor o pristojnosti

O sporih o pristojnosti med državnimi tožilci odloča generalni državni tožilec.

51. člen

Prenos pristojnosti

Generalni državni tožilec lahko pod pogoji, ki jih določa zakon, ki ureja organizacijo državnih tožilstev, določi za postopek v posamezni zadevi krajevno nepristojno okrožno državno tožilstvo.

52. člen

Združitev in izločitev preiskovalnega postopka

(1) Določbe 33. člena tega zakona o združitvi postopka pred sodiščem se smiselno uporabljajo tudi za preiskovalni postopek. O združitvi preiskovalnega postopka odloča državni tožilec okrožnega državnega tožilstva, ki je prvo začelo postopek.

(2) Državni tožilec lahko na predlog obdolženca ali po uradni dolžnosti odredi, da se preiskovalni postopek glede posameznih kaznivih dejanj ali zoper posamezne obdolžence vodi ločeno, da bi se preprečila dolgotrajnost postopka ali skrajšal pripor.

53. člen

Opravljanje procesnih dejanj

Državni tožilec opravlja vsa procesna dejanja, za katera je po tem zakonu upravičen, sam ali po osebah, ki so po zakonu, ki ureja organizacijo državnih tožilcev, upravičene, da ga zastopajo v kazenskem postopku.

54. člen

Odstop od pregona

Državni tožilec lahko odstopi od kazenskega pregona zoper obdolženca do konca glavne obravnave pred sodiščem prve stopnje. Če je sodišče druge stopnje opravilo obravnavo (381. člen), sme višji državni tožilec odstopiti od kazenskega pregona do konca te obravnave.

5. poglavje: **OBDOLŽENEC IN ZAGOVORNIK**

1. *Obdolženec*

55. člen

Pravice obdolženca

(1) V kazenskem postopku ima obdolženec zlasti naslednje pravice:

1. da je pred zaslišanjem seznanjen, katerega kaznivega dejanja je obdolžen in kaj je podlaga za obdolžitve;
2. da se zagovarja ali da odkloni zagovor in odgovor na postavljena vprašanja; če se zagovarja, pa ni dolžan izpovedati zoper sebe ali svoje bližnje, ali priznati krivde;
3. da si vzame zagovornika po lastni izbiri oziroma, da se mu ob pogojih, ki jih določa ta zakon (63. člen), postavi zagovornik po uradni dolžnosti, na stroške države;
4. da je zagovornik navzoč pri njegovem zaslišanju;
5. da pregleda spis in si ogleda dokazne predmete;
6. da predlaga zbiranje in zavarovanje dokazov;
7. da je v preiskovalnem postopku navzoč pri sodnem zaslišanju prič, soobdolžencev ter rekonstrukciji dejanja;
8. da ob pogojih, ki jih določa ta zakon (175. člen), predlaga ustavitev preiskovalnega postopka;
9. da uporablja svoj jezik oziroma, da dobi tolmača, če ne zna jezika, v katerem teče postopek;
10. da vloži ugovor zoper obtožnico;
11. da je navzoč na glavni obravnavi in sodeluje pri izvajanju dokazov;
12. da vlaga pritožbe in druga redna in izredna pravna sredstva zoper odločbe sodišča.

(2) Obdolženec, ki mu je odvzeta prostost, ima pravico, da je takoj seznanjen o razlogih za odvzem prostosti in poučen o tem, da ni dolžan ničesar izjaviti; da ima pravico takoj vzeti si zagovornika po lastni izbiri, in zahtevati, da pristojni organ obvesti njegove bližnje o odvzemu prostosti.

56. člen

Pouk o pravicah

Državni organ, pred katerim teče kazenski postopek, mora obdolženca poučiti o bistvenih pravicah, ki jih ima v postopku. Pred prvim zaslišanjem mora biti obdolženec tudi pisno seznanjen o svojih pravicah iz prvega odstavka prejšnjega člena, če mu je bila odvzeta prostost, pa tudi o pravicah iz drugega odstavka.

57. člen

Pravica do pregleda spisa

(1) Obdolženec ima pravico do pregleda preiskovalnega spisa policije in državnega tožilca. Med preiskovalnim postopkom se mu lahko pravica do pregleda spisa omeji pod pogoji, določenimi v 159. členu tega zakona. Če med preiskovalnim postopkom kakšna preiskovalna ali druga dejanja opravlja sodišče, ima obdolženec tudi pravico do pregleda spisa sodišča.

(2) Po vložitvi obtožnega akta ima obdolženec pravico do pregleda kazenskega spisa sodišča. To pravico ima obdolženec še po pravnomočno končanem kazenskem postopku, vse dokler se hrani spis.

(3) Pravica obdolženca do pregleda preiskovalnega in kazenskega spisa vključuje tudi njegovo pravico, da dobi kopije posameznih listin iz spisa (fotokopije ali druge oblike reprodukcije vsebine spisa) – razen zvočnih in slikovnih posnetkov, nastalih z izvajanjem prikritih preiskovalnih ukrepov. Če se vodi spis v elektronski obliki, ima obdolženec pravico pregledovati in prepisovati spis tudi v elektronski obliki v informacijskem sistemu, v katerem dokaže svojo istovetnost s svojim kvalificiranim potrdilom za elektronski podpis.

(4) Način uresničevanja pravice obdolženca do pregleda spisa iz prejšnjih odstavkov se podrobneje predpiše s predpisom, ki ureja administrativno tehnično poslovanje.

58. člen

Stiki med obdolžencem in zagovornikom

(1) Obdolženec si lahko prosto in brez nadzorstva dopisuje in govori z zagovornikom.

(2) Če je obdolžencu odvzeta prostost, je dopusten video nadzor pogovora med obdolžencem in zagovornikom. Nadzor se mora izvajati tako, da je osebi, ki ga izvaja, onemogočeno poslušanje vsebine pogovora med obdolžencem in zagovornikom.

(3) Če zoper obdolženca, ki mu je odvzeta prostost iz pripornega razloga po 2. točki prvega odstavka 298. člena tega zakona, teče kazenski postopek za kaznivo dejanje, za katero je v zakonu predpisana kazen nad pet let zavora, in so podane posebne okoliščine, ki kažejo na bojazen, da bo zaradi stika obdolženca z zagovornikom namen odvzema prostosti oziroma pripora izničen, sme sodišče, na predlog državnega tožilca odrediti, da so pisni in pogovorni stiki med zagovornikom in obdolžencem začasno nadzorovani. Nadzorstvo se sme izvajati samo z vednostjo obdolženca in zagovornika, trajati pa sme le do zagotovitve dokazov, zaradi katerih je bil pripor odrejen, vendar največ en mesec. Po vložitvi obtožnega akta takšen nadzor ni dopusten.

2. Zagovornik

59. člen

Pravice in dolžnosti zagovornika

(1) Zagovornik obdolžencu svetuje in pomaga pri njegovi obrambi. Če v tem zakonu ni drugače določeno, je zagovornik upravičen storiti v korist obdolženca vse, kar sme storiti obdolženec sam.

(2) Zagovornik ima pravico in dolžnost navajati dejstva, predlagati dokaze in uporabljati pravna sredstva, ki so v korist obrambe obdolženca.

(3) Obdolženec lahko vedno tudi sam daje izjave v postopku. Če si izjave obdolženca in zagovornika nasprotujejo, velja izjava obdolženca, razen če zakon določa drugače ali če gre za obdolženca, ki se sam ni zmožen uspešno braniti.

(4) Omejitve glede pregleda preiskovalnega spisa državnega tožilca in policije, ki veljajo za obdolženca (159. člen), veljajo tudi za zagovornika.

60. člen

Pravica do zagovornika

(1) Obdolženec sme imeti zagovornika ves čas, ko teče zoper njega kazenski postopek.

(2) Obdolženca je treba pred prvim zaslišanjem poučiti, da ima pravico vzeti si zagovornika in da je zagovornik lahko navzoč pri njegovem zaslišanju.

(3) Zagovornika smejo najeti obdolžencu tudi njegov zakoniti zastopnik, zakonec oziroma oseba, s katero živi v zunajzakonski skupnosti, krvni sorodnik v ravni vrsti, posvojitelj, posvojenec, brat, sestra in rejnik.

(4) Za zagovornika se sme vzeti samo odvetnik, njega pa lahko nadomešča odvetniški kandidat. Pred Vrhovnim sodiščem sme biti zagovornik samo odvetnik.

(5) Zagovornik mora predložiti državnemu organu, pred katerim teče postopek, pisno pooblastilo. Obdolženec lahko da zagovorniku pooblastilo tudi ustno na zapisnik pri organu, pred katerim teče postopek.

(6) Pravice in dolžnosti zagovornika prenehajo, če obdolženec prekliče pooblastilo ali če zagovornik odpove pooblastilo. Zagovornik ne sme odpovedati pooblastila v času, ko teče rok za vložitev pritožbe ali drugega pravnega sredstva. Če zagovornik odpove oziroma mu je pooblastilo preklicano po tem, ko mu je bila vročena odločba, zoper katero je dovoljeno pravno sredstvo, odpoved oziroma preklic pooblastila učinkuje šele po izteku roka za vložitev pravnega sredstva.

61. člen

Število zagovornikov

(1) V isti kazenski zadevi zagovornik ne more zagovarjati dveh ali več obdolžencev.

(2) Posamezen obdolženec ima lahko več zagovornikov, šteje pa se, da je obramba zagotovljena, če v postopku sodeluje eden izmed zagovornikov.

(3) Določba prvega odstavka ne velja za postopek z izrednimi pravnimi sredstvi in za druge postopke po pravnomočno končanem kazenskem postopku.

62. člen

Kdo ne sme biti zagovornik

(1) Zagovornik ne sme biti odvetnik, zoper katerega teče v isti zadevi kazenski postopek, ali ki zlorabi stike z obdolžencem, ki mu je odvzeta prostost, s tem, da mu na nedovoljen način prinese ali od njega prevzame predmete ali sporočila.

(2) Zagovornik ne sme biti oškodovanec, zakonec oškodovanca ali tožilca oziroma oseba, s katero oškodovanec ali tožilec živi v zunajzakonski skupnosti, in ne njihov krvni sorodnik v ravni vrsti do kateregakoli kolena, v stranski vrsti do četrtega kolena ali sorodnik po svaštvu do drugega kolena.

(3) Zagovornik tudi ne sme biti, kdor je povabljen kot priča, razen če je po tem zakonu oproščen dolžnosti pričevanja in če izjavi, da ne bo pričal, ali če se zagovornik zasliši kot priča v primeru iz 2. točke 229. člena tega zakona.

(4) Zagovornik tudi ne sme biti, kdor je bil v isti zadevi sodnik ali državni tožilec.

63. člen

Kdaj obdolženec mora imeti zagovornika

(1) Če je obdolženec nem, gluha ali sicer nezmožen, da se sam uspešno brani ali če mu je odvzeta prostost ali če zoper njega teče kazenski postopek zaradi kaznivega dejanja, za katero je v zakonu predpisana kazen osmih ali več let zapor, mora imeti zagovornika že pri prvem zaslišanju. Če je obdolženec, ki mu je vzeta prostost, izročen sodišču, ne da bi bil zaslišan, mora imeti zagovornika na pripornem naroku (299. člen).

(2) Obdolženec, ki je v priporu, mora imeti zagovornika ves čas, dokler traja pripor.

(3) Obdolženec mora imeti zagovornika tudi v drugih primerih, določenih v tem zakonu (tretji odstavek 126. člena, prvi odstavek 162. člena, peti odstavek 259. člena, tretji odstavek 288. člena, šesti odstavek 290. člena, tretji odstavek 328. člena in prvi odstavek 335. člena).

64. člen

Postavitev zagovornika po uradni dolžnosti

(1) Če si obdolženec v primerih obvezne obrambe iz prejšnjega člena zagovornika ne vzame sam, mu ga sodišče postavi po uradni dolžnosti za nadaljnji potek kazenskega postopka do pravnomočnosti sodbe; če mu je bila izrečena kazen zapor tridesetih let ali dosmrtni zapor, ali če je nem, gluha ali sicer nezmožen, da se sam uspešno brani – tudi za postopek z izrednimi pravnimi sredstvi. Zagovornik po uradni dolžnosti se postavi tudi obdolžencu, ki v primeru obvezne obrambe ostane brez zagovornika, sam pa si ne vzame drugega. Če se obdolžencu po uradni dolžnosti postavi zagovornik po vložitvi obtožnice, se mu to sporoči takrat, ko se mu vroči obtožnica.

(2) Med preiskovalnim in obtožnim postopkom postavi obdolžencu zagovornika predobravnavni sodnik, po predaji obtožnice predsedniku senata pa predsednik senata sodišča, pred katerim teče postopek. O potrebi postavitve zagovornika v preiskovalnem postopku je policija dolžna takoj obvestiti državnega tožilca, le-ta pa sodišče.

(3) Za zagovornika se praviloma postavi samo odvetnik iz seznama, ki ga za sodno okrožje predloži Odvetniška zbornica.

(4) Stroške postavljenega zagovornika plača obdolženec, razen če se ga oprosti povrnitve tudi teh stroškov (prvi odstavek 102. člena).

65. člen

Postavitev zagovornika revnemu obdolžencu

(1) Če ni pogojev za obvezno obrambo, se obdolžencu, ki si po svojih gmotnih razmerah ne more sam plačati zagovornika, na njegovo zahtevo lahko postavi zagovornik po uradni

dolžnosti, če je to v interesu pravičnosti. Šteje se, da si obdolženec po svojih gmotnih razmerah ne more sam plačati zagovornika, če mesečni dohodek obdolženca oziroma mesečni povprečni dohodek na člana družine ne presega višine dvakratnika osnovnega zneska minimalnega dohodka, ki je določen v zakonu, ki ureja socialno varstvene dajatve.

(2) Zahtevo iz prejšnjega odstavka lahko poda obdolženec po vročitvi obtožnega akta za kaznivo dejanje, za katero je v zakonu predpisana kazen treh ali več let zapora. O zahtevi odloča predsednik senata oziroma sodnik sodišča, pred katerim teče postopek, in mu postavi zagovornika. Glede določitve zagovornika se uporabi določba tretjega odstavka prejšnjega člena.

66. člen

Razrešitev zagovornika, postavljenega po uradni dolžnosti

(1) V primerih, ko prenehajo razlogi obvezne obrambe iz 63. člena tega zakona, kot tudi če si obdolženec namesto postavljenega zagovornika vzame drugega zagovornika, se postavljeni zagovornik razreši.

(2) Postavljeni zagovornik sme samo iz opravičenih razlogov zahtevati razrešitev.

(3) Sodišče sme na zahtevo obdolženca ali po uradni dolžnosti razrešiti postavljenega zagovornika, ki ne opravlja v redu svoje dolžnosti. O razrešitvi zagovornika je treba obvestiti Odvetniško zbornico.

(4) O razrešitvi zagovornika v primerih iz prejšnjih odstavkov odloča med preiskovalnim in obtožnim postopkom predobravnavni sodnik, v nadaljnjem postopku pa predsednik senata oziroma na glavni obravnavi senat, v pritožbenem postopku pa predsednik senata sodišča prve stopnje oziroma senat, pristojen za odločanje o pritožbi.

(5) Zoper sklep o razrešitvi zagovornika ni pritožbe.

6. poglavje: OŠKODOVANEC

67. člen

Pravice oškodovanca v kazenskem postopku

(1) V kazenskem postopku ima oškodovanec, ne glede na svoj položaj, pravico:

1. vzeti si pooblaščenca;
2. pregledati preiskovalni spis policije in državnega tožilca ter kazenski spis sodišča ter ogledati dokazne predmete;
3. predlagati policiji oziroma državnemu tožilcu zbiranje dokazov;
4. zahtevati informacijo o poteku preiskovalnega postopka;
5. uveljavljati premoženjskopravni zahtevek;
6. sodelovati v preiskovalnem postopku pri zavarovanju dokazov – sodnem zaslišanju prič, obdolženca ter rekonstrukciji dejanja;
7. prevzeti kazenski pregon zoper obdolženca, če državni tožilec pregona ne začne ali od njega odstopi;
8. biti navzoč na glavni obravnavi, predlagati izvajanje dokazov in postavljati vprašanja obdolžencem, pričam in izvedencem.

(2) Če je oškodovanec mladoleten, ima pravice iz prejšnjega odstavka njegov zakoniti zastopnik.

(3) Oškodovanec kot tožilec in zasebni tožilec imata v kazenskem postopku kot stranki vse pravice, ki jih ima državni tožilec, razen tistih, ki jih ima državni tožilec kot državni organ.

(4) O pravicah, ki jih ima oškodovanec v preiskovalnem postopku, ga morata poučiti policija oziroma državni tožilec (prvi odstavek 160. člena), sicer pa sodišče, pred katerim teče kazenski postopek. Glede načina uresničevanja pravice oškodovanca do pregleda spisa se smiselno uporabljajo določbe 57. člena tega zakona.

68. člen

Rok za podajo predloga za pregon in vložitev zasebne tožbe

(1) Za kaznivo dejanje, za katero se storilec preganja na predlog ali na zasebno tožbo, je treba, če v tem zakonu ni določeno drugače, predlog podati oziroma zasebno tožbo vložiti v treh mesecih od dneva, ko je upravičenec zvedel za kaznivo dejanje in storilca.

(2) Če je oškodovanec sam podal ovadbo ali predlog za uveljavitev premoženjskopравnega zahtevka v kazenskem postopku, se šteje, da je s tem podal tudi predlog za pregon.

(3) Predlog za pregon se poda policiji oziroma pristojnemu državnemu tožilcu, zasebna tožba pa se vloži pri pristojnem sodišču.

(4) Ob vložitvi zasebne tožbe mora biti plačana sodna taksa najkasneje v roku, ki ga določi sodišče v nalogu za plačilo sodne takse. V nalogu se zasebni tožilec opozori na posledice neplačila sodne takse iz petega odstavka.

(5) Če v roku iz prejšnjega odstavka sodna taksa za zasebno tožbo ni plačana in niso izpolnjeni pogoji za oprostitev, odlog ali obročno plačilo sodne takse, sodišče zasebno tožbo zavrne.

69. člen

Varovanje roka

(1) Če je oškodovanec podal ovadbo ali predlog za pregon, med postopkom pa se ugotovi, da gre za kaznivo dejanje, za katero se storilec preganja na zasebno tožbo, se šteje ovadba oziroma predlog za pravočasno zasebno tožbo, če je podana v roku, ki je predpisan za zasebno tožbo. Pravočasno vložena zasebna tožba pa se šteje za pravočasen predlog oškodovanca, če se med postopkom ugotovi, da gre za kaznivo dejanje, za katero se storilec preganja na predlog.

(2) Če je oškodovanec vložil zasebno tožbo zaradi kaznivega dejanja razžalitve, sme obdolženec do konca glavne obravnave tudi po preteku roka iz prvega odstavka prejšnjega člena vložiti zasebno tožbo zoper tožilca, ki je ob isti priliki razžalil obdolženca (nasprotna zasebna tožba). V takem primeru izda sodišče eno samo sodbo.

70. člen

Pravice zakonitega zastopnika ter starejšega mladoletnika

(1) Za mladoletnike in osebe, ki jim je popolnoma odvzeta poslovna sposobnost, poda predlog za pregon oziroma vloži zasebno tožbo njihov zakoniti zastopnik. Le-ta je med postopkom tudi upravičen podajati vse izjave in opravljati vsa dejanja, ki jih je po tem zakonu upravičen podajati oziroma opravljati oškodovanec.

(2) Mladoletnik, ki je dopolnil šestnajst let, lahko sam poda predlog za pregon ali vloži zasebno tožbo.

71. člen

Pravice bližnjih oseb

(1) Če oškodovanec umre medtem, ko teče rok za predlog za pregon, lahko njegov zakonec ali oseba, s katero je živel v zunajzakonski skupnosti, otroci, starši, posvojenci, posvojitelji, bratje in sestre v treh mesecih po njegovi smrti podajo predlog.

(2) Če oškodovanec umre medtem, ko teče rok za prevzem pregona, potem ko državni tožilec pregona ni začel ali je od njega odstopil, oziroma če oškodovanec kot tožilec umre med kazenskim postopkom, lahko osebe iz prejšnjega odstavka v treh mesecih po njegovi smrti prevzamejo pregon oziroma izjavijo, da nadaljujejo postopek.

(3) Če zasebni tožilec umre medtem, ko teče rok za vložitev zasebne tožbe, ali umre med kazenskim postopkom, lahko osebe iz prvega odstavka v treh mesecih po njegovi smrti začnejo pregon oziroma izjavijo, da nadaljujejo postopek.

72. člen

Več oškodovancev

Če je s kaznivim dejanjem oškodovanih več oseb, se pregon začne oziroma nadaljuje na predlog oziroma zasebno tožbo katerekoli od njih.

73. člen

Umik predloga za pregon in zasebne tožbe

(1) Oškodovanec ali oseba iz prvega odstavka 71. člena tega zakona, ki je podala predlog, lahko z izjavo, ki jo poda državnemu organu, pred katerim teče kazenski postopek, umakne predlog za pregon do konca glavne obravnave. V takem primeru izgubi pravico, da vnovič poda predlog.

(2) Če gre za kaznivo dejanje, za katero se storilec preganja na predlog oškodovanca, in oškodovanec, ki je bil v redu povabljen kot priča, ne pride na glavno obravnavo in svojega izostanka ne opraviči, se šteje, da je umaknil predlog.

(3) Zasebni tožilec ali oseba iz prvega odstavka, ki je podala izjavo, da nadaljuje kazenski postopek, lahko z izjavo, ki jo poda sodišču, pred katerim teče postopek, umakne zasebno tožbo do konca glavne obravnave. V takem primeru izgubi pravico, da vnovič vloži zasebno tožbo.

74. člen

Pravica oškodovanca, da prevzame pregon

(1) Če državni tožilec zavrže ovadbo (180. člen) ali ustavi preiskovalni postopek (261. člen), ali če sodišče ustavi preiskovalni postopek na predlog obdolženca (175. člen), ali če ustavi kazenski postopek zato, ker je državni tožilec izven glavne obravnave umaknil obtožbo, ima oškodovanec pravico, da začne oziroma nadaljuje kazenski pregon kot oškodovanec kot tožilec.

(2) Oškodovanec ima pravico začeti oziroma nadaljevati pregon v petnajstih dneh, odkar je prejel obvestilo iz prejšnjega odstavka. Če oškodovanec pregona v tem roku ne prevzame, ali

če mu obvestila ni bilo mogoče vročiti, ker ni sporočil spremembe naslova ali prebivališča, se šteje, da je od pregona odstopil.

(3) Oškodovanec, ki ni bil obveščen, da državni tožilec ni začel pregona ali da je bil kazenski postopek zoper obdolženca ustavljen, sme dati svojo izjavo za prevzem pregona pred pristojnim sodiščem v treh mesecih od dneva, ko je državni tožilec zavrgel ovadbo, oziroma ko je bil postopek zoper obdolženca ustavljen.

(4) Če državni tožilec umakne obtožbo, sme oškodovanec, ki prevzame pregon, vztrajati pri vložnem obtožnem aktu ali pa vložiti novega.

(5) Ko državni tožilec oziroma sodišče sporoči oškodovancu, da lahko začne oziroma nadaljuje pregon, ga v sporočilu pouči tudi, kaj lahko ukrene za uresničenje te pravice.

75. člen

Pravice oškodovanca, če državni tožilec umakne obtožbo na glavni obravnavi

(1) Če državni tožilec umakne obtožbo na glavni obravnavi, mora oškodovanec takoj izjaviti ali namerava nadaljevati pregon ali ne. Oškodovanec, ki prevzame pregon, sme vztrajati pri vložnem obtožnem aktu državnega tožilca ali pa vložiti novega. Če oškodovanec pregona ne nadaljuje, kot tudi če ni navzoč na glavni obravnavi, ne glede na to ali je bil nanjo v redu povabljen oziroma obveščen, izda sodišče sodbo, s katero obtožbo zavrne.

(2) Predsednik senata dovoli vrnitev v prejšnje stanje oškodovancu, ki ni bil v redu povabljen ali je bil v redu povabljen, vendar iz upravičenega vzroka ni mogel priti na glavno obravnavo, na kateri je bila zaradi umika obtožbe državnega tožilca, izdana sodba, s katero je bila obtožba zavrnjena, če oškodovanec v osmih dneh po prejemu sodbe prosi za vrnitev v prejšnje stanje in če v tej prošnji izjavi da nadaljuje pregon. V tem primeru se razpiše nova glavna obravnavo in s sodbo, izdano na podlagi nove glavne obravnave, razveljavi prejšnja sodba. Če v redu povabljeni oškodovanec ne pride na novo glavno obravnavo, ostane prejšnja sodba v veljavi.

(3) Po preteku treh mesecev od dneva zamude se ne more več zahtevati vrnitev v prejšnje stanje.

(4) Zoper sklep, s katerim se dovoli vrnitev v prejšnje stanje, ni pritožbe.

(5) Sodba, s katero je bila obtožba v primeru iz prvega odstavka zavrnjena, postane pravomočna po preteku rokov iz drugega in tretjega odstavka.

76. člen

Domneva o umiku obtožbe

(1) Če oškodovanec kot tožilec ali zasebni tožilec ne pride na glavno obravnavo, čeprav je bil v redu povabljen, ali mu vabila ni bilo mogoče vročiti, ker sodišču ni sporočil spremembe naslova ali prebivališča, se šteje, da je umaknil obtožbo in sodišče s sklepom kazenski postopek zoper obdolženca ustavi.

(2) Predsednik senata dovoli vrnitev v prejšnje stanje oškodovancu kot tožilcu oziroma zasebnemu tožilcu, ki iz upravičenega vzroka ni mogel priti na glavno obravnavo ali pravočasno obvestiti sodišča o spremembi naslova ali prebivališča, če v osmih dneh po prenehanju ovire poda prošnjo za vrnitev v prejšnje stanje.

(3) V primerih iz prejšnjega odstavka se smiselno uporabijo določbe tretjega in četrtega odstavka 75. člena tega zakona.

(4) Sklep o ustavitvi kazenskega postopka, izdan na podlagi prvega odstavka, postane pravnomočen po preteku rokov iz drugega odstavka tega člena in tretjega odstavka prejšnjega člena.

77. člen

Ponovni prevzem pregona

V postopku, ki teče na zahtevo oškodovanca kot tožilca, ima državni tožilec pravico, da do konca glavne obravnave sam prevzame pregon in zastopanje obtožbe.

78. člen

Pooblaščenec oškodovanca

(1) Zasebni tožilec, oškodovanec in oškodovanec kot tožilec ter njihovi zakoniti zastopniki smejo izvrševati svoje pravice v kazenskem postopku tudi po pooblaščenju.

(2) Če teče postopek za kaznivo dejanje, za katero je v zakonu predpisana kazen zapora nad tri leta, lahko postavi sodišče oškodovancu kot tožilcu na njegovo zahtevo pooblaščenca, če je to koristno za postopek in če oškodovanec kot tožilec po svojih gmotnih razmerah ne more plačati stroškov zastopanja. O zahtevi odloča predobravnavni sodnik oziroma predsednik senata sodišča, pred katerim teče kazenski postopek, in mu postavi pooblaščenca izmed odvetnikov.

(3) Pooblaščenec oškodovanca je lahko navzoč pri zaslišanju oškodovanca ter pri tistih preiskovalnih dejanjih, pri katerih sme biti oškodovanec (6. točka prvega odstavka 67. člen). Če policija zbira obvestila od oškodovanca, ki je žrtev nasilja v družini, žrtev kaznivega dejanja zoper življenje in telo, zoper spolno nedotakljivost ali žrtev trgovine z ljudmi in spravljanja v suženjsko razmerje, je lahko navzoča tudi oseba, ki ji oškodovanec zaupa, če oškodovanec to zahteva ali če policija glede na konkretne okoliščine primera oceni, da je navzočnost take osebe v interesu oškodovanca.

(4) V kazenskem postopku, ki teče zaradi kaznivih dejanj zoper spolno nedotakljivost iz devetnajstega poglavja Kazenskega zakonika (KZ-1), kaznivega dejanja zanemarjanja otroka in surovega ravnanja po 192. členu in kaznivega dejanja trgovine z ljudmi po 113. členu KZ-1 in kaznivih dejanj s prvinami nasilja, storjenih proti družinskemu članu, mora imeti mladoletni oškodovanec pooblaščenca, ki skrbi za njegove pravice, še posebej v zvezi z zaščito njegovih osebnostnih pravic. Mladoletnemu oškodovancu, ki pooblaščenca še nima, postavi pooblaščenca sodišče po uradni dolžnosti. Pooblaščenec se postavi do pravnomočno končanega kazenskega postopka s posebnega seznama strokovno usposobljenih odvetnikov, ki ga vodi Odvetniška zbornica. O potrebi postavitve pooblaščenca mora državni tožilec brez odlašanja obvestiti sodišče.

(5) Pogoje in postopek za uvrstitev odvetnikov na posebni seznam iz prejšnjega odstavka predpiše minister, pristojen za pravosodje.

79. člen

Dolžnost sporočiti spremembo prebivališča ali naslova

Zasebni tožilec, oškodovanec kot tožilec in oškodovanec ter njihovi zakoniti zastopniki in pooblaščenca morajo sporočiti sodišču ali organu, pred katerim teče kazenski postopek, vsako spremembo svojega prebivališča ali naslova za vročanje.

7. poglavje: VLOGE IN ZAPISNIKI

80. člen

Oblika in vsebina vloge

(1) Obtožni akt tožilca ter pravna sredstva strank in drugih procesnih udeležencev se vlagajo pisno (pisna vloga). Druge njihove izjave, predlogi ter sporočila se vlagajo izven naroka pisno, na naroku pa se lahko dajejo tudi ustno na zapisnik.

(2) Pisna vloga mora biti razumljiva ter vsebovati vse, kar je treba, da se jo lahko obravnava, ter biti podpisana.

(3) Pisna vloga je vloga, ki je napisana ali natisnjena in lastnoročno podpisana (vloga v fizični obliki), ali vloga, ki je v elektronski obliki in je podpisana z varnim elektronskim podpisom, overjenim s kvalificiranim potrdilom (vloga v elektronski obliki). Pisna vloga v fizični obliki se vloži tako, da se pošlje po pošti ali izroči neposredno pristojnemu državnemu organu. Vloga v elektronski obliki se vloži tako, da se pošlje po elektronski poti informacijskemu sistemu pristojnega državnega organa, ki samodejno potrdi njen prejem. Če vloga v elektronski obliki ni primerna za obdelavo pri naslovniku, le-ta v zahtevi vložniku sporoči tudi predpisano obliko zapisa te vloge.

(4) Pogoje in način vložitve vlog v elektronski obliki po elektronski poti, obliko zapisa teh vlog ter organizacijo in delovanje informacijskega sistema, se predpiše s podzakonskim aktom, ki ureja poslovanje državnih organov v kazenskem postopku.

81. člen

Postopek sodišča s pisno vlogo

(1) Če ni v tem zakonu drugače določeno, zahteva sodišče od vložnika pisne vloge, ki je nerazumljiva ali ne obsega vsega, kar je treba, da bi se dala obravnavati, naj jo popravi oziroma dopolni; če tega v danem roku ne stori, sodišče vlogo zavrže.

(2) V zahtevi za popravek oziroma dopolnitev vloge opozori sodišče vložnika na posledice, če tega ne bi storil.

(3) Vloge, ki se po tem zakonu vročajo nasprotni stranki, se morajo izročiti sodišču v toliko izvodih, kolikor jih je treba za sodišče in drugo stranko.

(4) Če take vloge niso izročene sodišču v zadostnem številu izvodov, zahteva sodišče od vložnika, naj v določenem roku izroči zadosti izvodov. Če vložnik ne ravna po naročilu sodišča, preskrbi sodišče potrebno število izvodov na vložnikove stroške.

(5) Ne glede na določbe prejšnjih odstavkov se vloge v elektronski obliki pošljejo sodišču v enem izvodu. Sodišče naredi toliko elektronskih kopij ali izpisov v fizični obliki, kolikor jih je potrebnih za nasprotno stranko.

82. člen

Sestava zapisnika

(1) Zapisnik se sestavi pri opravi tistih preiskovalnih in drugih uradnih dejanjih, za katere je v tem zakonu tako določeno. Zapisnik se sestavi sproti, ko se to dejanje opravi; če to ni mogoče, pa neposredno po tem. O drugih preiskovalnih in uradnih dejanjih, za katera ni

določeno, da se sestavi zapisnik oziroma o drugih manj pomembnih podatkih ter sporočilih se v pisu naredi uradni zaznamek.

(2) Zapisnik piše zapisnikar. Le tedaj, ko se opravlja hišna ali osebna preiskava ali če se opravlja dejanje izven uradnih prostorov državnega organa ali če se zaslišanje med preiskovalnim postopkom snema z napravo za zvočno snemanje, lahko piše zapisnik tudi tisti, ki opravlja dejanje.

(3) Zapisnik, ki ga piše zapisnikar, se napravi tako, da tisti, ki dejanje opravlja, glasno narekuje zapisnikarju, kaj naj zapiše v zapisnik. Zapisnik se lahko vodi tudi na drug način, če je tako določeno s tem zakonom.

(4) Zaslišancu se dovoli, da narekuje odgovore v zapisnik sam. Ta pravica se mu lahko odreče, če jo zlorablja.

83. člen

Vsebina zapisnika

(1) V zapisnik se vpiše: naslov državnega organa, pred katerim se opravlja dejanje, kraj, kjer se opravlja dejanje, dan in ura, ko se je dejanje začelo in končalo, imena in priimki navzočih z navedbo, v kakšni lastnosti so navzoči, in kazenska zadeva, v kateri se opravlja dejanje.

(2) Zapisnik mora obsegati bistvene podatke o poteku in vsebini opravljenega dejanja. Vanj se vpisuje v obliki pripovedovanja le bistvena vsebina danih izpovedb in izjav. Vprašanja se vpišejo v zapisnik samo, če je potrebno, da bi se razumel odgovor, ali če to zahteva tisti, ki je postavil vprašanje. Iz zapisnika mora biti razvidno, kdo je postavil vprašanje. Če je treba, se v zapisnik dobesedno zapišeta vprašanje, ki je bilo postavljeno, in odgovor nanj. Če so bili pri dejanju zaseženi predmeti ali spisi, je treba to pripomniti v zapisniku, zasežene stvari pa priključiti zapisniku ali navesti, kdo jih hrani.

(3) Pri dejanjih kot so ogled, hišna ali osebna preiskava ali prepoznavanje osebe ali predmetov, je treba vpisati v zapisnik tudi podatke, ki so pomembni glede na naravo takega dejanja ali so pomembni za ugotovitev istovetnosti posameznih predmetov (opis, mere in velikost predmetov ali sledov, označbe na predmetih in drugo); če so bile napravljene skice, risbe, načrti, zvočni ali slikovni posnetki in podobno, je treba to navesti v zapisniku in jih priložiti zapisniku.

84. člen

Način pisanja zapisnika

(1) Zapisnik se mora pisati v redu; v njem se ne sme nič izbrisati, dodati ali spreminjati. Prečrtana mesta morajo ostati čitljiva.

(2) Vse spremembe, popravki in dodatki se vpišejo na koncu zapisnika in jih morajo potrditi tisti, ki zapisnik podpišejo.

85. člen

Prebiranje in podpisovanje zapisnika

(1) Zaslišanec in tisti, ki morajo biti navzoči pri procesnih dejanjih, ter stranke, zagovornik in oškodovanec, če so navzoči, imajo pravico prebrati zapisnik ali zahtevati, da se jim prebere. Na to jih mora opozoriti tisti, ki opravlja dejanje, v zapisniku pa se pripomni, ali so

bili opozorjeni in ali je bil zapisnik prebran. Zapisnik se prebere vselej, če ni bilo zapisnikarja; to se pripomni v zapisniku.

(2) Zapisnik podpiše zaslišanec. Če obsega zapisnik več strani, podpiše zaslišanec vsako stran.

(3) Na koncu zapisnika se podpišejo morebitni tolmač in priče, katerih navzočnost je obvezna pri preiskovalnem dejanju, pri osebni ali hišni preiskavi pa tudi tisti, ki je bil preiskan oziroma čigar stanovanje je bilo preiskano. Če zapisnika ne piše zapisnikar (drugi odstavek 82. člena), podpišejo zapisnik tisti, ki so bili pri dejanju navzoči. Če takih ni ali če ne morejo razumeti vsebine zapisnika, ga podpišeta dve priči, razen če ni mogoče zagotoviti, da bi bili navzoči.

(4) Nepismeni odtisne na mestu podpisa kazalec desne roke, zapisnikar pa zapiše pod odtisom njegovo ime in priimek. Če se zaradi tega, ker ni mogoče odtisniti desnega kazalca, odtisne kakšen drug prst ali prst z leve roke, se v zapisniku pripomni, s katerega prsta in s katere roke je bil vzet odtis.

(5) Če je zaslišanec brez obeh rok, prebere zapisnik, če je nepismen, pa se mu prebere zapisnik in se to vanj vpiše. Če zaslišanec noče podpisati zapisnika ali dati prstnega odtisa, se to zapiše v zapisnik in navede razlog odklonitve.

(6) Če se dejanje ni moglo opraviti neprekinjeno, se v zapisnik zapišeta dan in ura, kdaj je bilo prekinjeno, ter dan in ura kdaj se je nadaljevalo.

(7) Če kdo ugovarja vsebini zapisnika, se zapišejo v zapisnik tudi ti ugovori.

(8) Zapisnik podpišeta na koncu tisti, ki je opravil dejanje, in zapisnikar.

86. člen

Snemanje preiskovalnega dejanja

(1) Državni organ, ki opravlja preiskovalno dejanje, lahko odredi, da se to dejanje posname z ustreznim tehničnim sredstvom za zvočno ali zvočno-slikovno snemanje. Če se snema zaslišanje, mora o biti tem poprej obveščen zaslišanec. Snemanje zaslišanja priče brez njene privolitve ni dopustno.

(2) Posnetek mora vsebovati podatke iz prvega odstavka 83. člena tega zakona, podatke, potrebne za identifikacijo tistega, čigar izjava se snema, in podatek, v kakšni lastnosti daje ta izjavo. Če se snemajo izjave več oseb, mora biti poskrbljeno, da se da iz posnetka jasno razpoznati, kdo je dal izjavo. Če se snemanje preiskovalnega dejanja prekine, se mora to skupaj s časom prekinitve na posnetku ustrezno označiti. Enako velja za nadaljevanje in konec snemanja

(3) Na zahtevo zaslišanega se posnetek takoj, ko je to tehnično izvedljivo, predvaja. Na naroku ima zaslišani pravico, da poda pojasnila in pripombe, ki se prav tako posnamejo. Na zahtevo zaslišanca se posnetek takoj reproducira, njegovi popravki ali pojasnila pa se prav tako posnamejo.

(4) V zapisniku o preiskovalnem dejanju je treba zapisati, da je bilo dejanje posneto s tehničnim sredstvom za zvočno ali zvočno-slikovno snemanje in kdo je to napravil, da je bil zaslišanec vnaprej obveščen o snemanju, da je bil posnetek reproduciran in kje je shranjen posnetek, če ni priložen spisom ali samodejno zabeležen v informacijskem sistemu sodišča.

(5) Državni organ, ki opravlja preiskovalno dejanje, lahko odredi, naj se zvočni posnetek v celoti ali deloma prepíše. Prepis mora pregledati, potrditi in priključiti zapisniku o opravljenem dejanju.

(6) Po vložitvi obtožnega akta hrani zvočne in slikovne posnetke sodišče, dokler se hrani kazenski spis.

(7) Minister, pristojen za pravosodje, izda navodilo, ki podrobneje ureja pogoje, ki jih morajo izpolnjevati tehnična sredstva za zvočno ali zvočno-slikovno snemanje preiskovalnega dejanja, izvajanje snemanja s temi sredstvi, prepis in predvajanje posnetkov, izdelovanje kopij posnetkov ter hrambo posnetkov.

87. člen

Posebne določbe za zapisnik o glavni obravnavi

Določbe tega poglavja o zapisniku veljajo tudi za zapisnik o glavni obravnavi, če ni drugače določeno.

88. člen

Zapisnik o posvetovanju in glasovanju

- (1) O posvetovanju in glasovanju sestavi sodišče poseben zapisnik.
- (2) Zapisnik o posvetovanju in glasovanju obsega potek glasovanja in sprejeto odločbo.
- (3) Ta zapisnik podpišejo vsi člani senata in zapisnikar. Posebna mnenja se priložijo zapisniku o posvetovanju in glasovanju, če niso vpisana v sam zapisnik.
- (4) Zapisnik o posvetovanju in glasovanju se zapre v poseben ovitek. Ta zapisnik sme pregledati samo višje sodišče, ko odloča o pravnem sredstvu. V tem primeru mora višje sodišče zapisnik spet zapreti v poseben ovitek in na ovitku označiti, da je zapisnik pregledalo.
- (5) Zapisnik o posvetovanju in glasovanju, ki se izda v elektronski obliki, podpišejo vsi člani senata in zapisnikar s svojimi varnimi elektronskimi podpisi in varnim elektronskim podpisom sodišča, overjenim s kvalificiranim potrdilom. Če je varen elektronski podpis člana senata oziroma zapisnikarja overjen s kvalificiranim potrdilom, ki vsebuje tudi navedbo sodišča, varen elektronski podpis sodišča ni potreben. Zapisnik o posvetovanju in glasovanju, ki se izda v elektronski obliki, se v informacijskem sistemu vodi v posebni mapi tako, da je dostopen v povezavi z obravnavano zadevo. Ko višje sodišče pri odločanju o pravnem sredstvu pregleda tak zapisnik, ga mora spet shraniti v posebno mapo v informacijskem sistemu in na njej označiti, da ga je pregledalo.
- (6) Minister, pristojen za pravosodje, predpiše način hrambe in sledljivost zapisnika o posvetovanju in glasovanju, ki se izda v elektronski obliki, iz prejšnjega odstavka ter izločenih dokazov v elektronski obliki (tretji odstavek 332. člena).

8. poglavje: ROKI

89. člen

Splošno o rokih

- (1) Roki, ki so določeni v tem zakonu, se ne smejo podaljšati, razen če to zakon izrecno dovoljuje. Če gre za rok, ki je s tem zakonom določen zaradi varstva pravic obrambe in drugih obdolženčevih procesnih pravic, se ta lahko skrajša le s soglasjem obdolženca.
- (2) Roke, ki niso določeni v zakonu, določi glede na okoliščine primera sodišče oziroma državni organ pred katerim teče postopek. Rok, ki ga določi sodišče oziroma organ, pred katerim teče postopek, se iz opravičenih razlogov lahko na predlog upravičenca podaljša. Podaljšanje roka se mora predlagati, preden se rok izteče.

90. člen

Rok za predajo vloge ali izjave

(1) Če je vloga ali izjava vezana na rok, velja za pravočasno, če se tistemu, ki jo je upravičen sprejeti, izroči še pred pretekom roka.

(2) Če se vloga pošlje po pošti priporočeno, velja dan oddaje na pošto za dan izročitve tistemu, kateremu je poslana. Če se vloga v elektronski obliki pošlje po elektronski poti, se šteje čas, ko jo je sprejel informacijski sistem naslovnika, za trenutek izročitve tistemu, kateremu je poslana.

(3) Obdolženec, ki je v priporu, lahko poda izjavo, vezano na rok, tudi na zapisnik pri sodišču, ki vodi postopek oziroma opravlja nadzor nad priporniki, ali jo izroči upravi zaporov; tisti ki prestaja kazen ali je v kakšnem zavodu, ker mu je bil izrečen varnostni ali vzgojni ukrep, pa lahko izroči tako izjavo upravi zavoda, v katerem je. Dan, ko se sestavi tak zapisnik oziroma ko se izjava izroči upravi zavoda, velja za dan izročitve organu, ki je pristojen, da jo sprejme.

(4) Za osebe, ki so v službi v vojaških enotah ali vojaških zavodih ali štabih, kjer ni redne pošte, velja dan izročitve vloge pristojnemu vojaškemu poveljstvu, za dan izročitve tistemu, kateremu je poslana.

(5) Če je vloga, ki je vezana na rok, zaradi nevednosti ali očitne pomote vložnika izročena ali poslana nepristojnemu državnemu organu pred pretekom roka, k pristojnemu organu pa prispe po preteku roka, se šteje, da je pravočasna.

91. člen

Računanje rokov

(1) Roki se računajo na ure, dneve, mesece in leta.

(2) Ura ali dan, ko je bila opravljena vročitev ali naznanitev oziroma ko se je pripetil dogodek, od katerega je treba računati rok, se ne šteje v rok, temveč se za začetek roka vzame prva naslednja ura oziroma prvi naslednji dan. Za en dan se šteje štiriindvajset ur, mesec in leto pa se računata po koledarju.

(3) Roki, ki so določeni po mesecih oziroma letih, se iztečejo s pretekom tistega dne v zadnjem mesecu oziroma letu, ki se po svoji številki ujema z dnem, ko je rok začel teči po drugem odstavku tega člena. Če tega dneva v zadnjem mesecu ni, se izteče rok zadnji dan v tem mesecu.

(4) Če je zadnji dan roka državni praznik, sobota ali nedelja ali kakšen drug dan, ko se pri državnem organu ne dela, se izteče rok s pretekom prvega prihodnjega delavnika.

(5) Roki, v katerih mora po določbah tega zakona pristojni državni organ odločiti o pritožbi ali drugem pravnem sredstvu, se računajo od ure oziroma dneva, ko je pritožba oziroma drugo pravno sredstvo, skupaj s spisom, predložena temu organu.

92. člen

Pogoji za vrnitev v prejšnje stanje

(1) Obdolžencu, ki iz upravičenega vzroka zamudi rok za napoved pritožbe ali rok za pritožbo zoper sodbo ali zoper sklep o varnostnem ali vzgojnem ukrepu ali o odvzemu premoženjske koristi, dovoli sodišče vrnitev v prejšnje stanje, da napove pritožbo oziroma da

vloži pritožbo, če v osmih dneh po prenehanju vzroka, zaradi katerega je zamudil rok, vloži prošnjo za vrnitev v prejšnje stanje in obenem z njo tudi napove pritožbo oziroma odda tudi pritožbo.

(2) Po treh mesecih od dneva zamude se ne more več zahtevati vrnitev v prejšnje stanje.

93. člen

Postopek vrnitve v prejšnje stanje

(1) O vrnitvi v prejšnje stanje odloči predsednik senata, ki je razglasil sodbo, zoper katero se napoveduje pritožba oziroma izdal sodbo ali sklep, ki se s pritožbo izpodbija.

(2) Zoper sklep, s katerim se dovoli vrnitev v prejšnje stanje, ni pritožbe.

(3) Če se obdolženec pritoži zoper sklep, s katerim mu ni bila dovoljena vrnitev v prejšnje stanje, mora sodišče to pritožbo skupaj z napovedjo pritožbe zoper sodbo oziroma s pritožbo zoper sodbo ali zoper sklep o varnostnem ali vzgojnem ukrepu ali o odvzemu premoženjske koristi ter z odgovorom na pritožbo in vsemi spisi poslati v odločitev višjemu sodišču.

94. člen

Učinek prošnje za vrnitev v prejšnje stanje

Prošnja za vrnitev v prejšnje stanje praviloma ne zadrži izvršitve sodbe oziroma sklepa o varnostnem ali vzgojnem ukrepu ali o odvzemu premoženjske koristi, vendar pa sme sodišče, ki je pristojno za rešitev prošnje, odločiti da se počaka z izvršitvijo, dokler se ne odloči o prošnji.

9. poglavje: STROŠKI KAZENSKEGA POSTOPKA

95. člen

Vrsta stroškov

(1) Stroški kazenskega postopka so izdatki, ki nastanejo v kazenskem postopku ali zaradi njega.

(2) Stroški kazenskega postopka so:

1. stroški za priče ter nagrada in stroški za izvedence, tolmače in strokovnjake;
2. vozni stroški za obdolženca;
3. izdatki za privedbo ali spremljanje oseb;
4. stroški za zdravljenje obdolženca, dokler je v priporu in stroški poroda, razen, če se ti stroški plačajo iz sredstev zdravstvenega zavarovanja;
5. drugi stroški v zvezi s kazenskim postopkom, ki so bili plačani na podlagi računa oziroma predloženega obračuna stroškov;
6. sodna taksa;
7. nagrada in potrebni izdatki zagovornika, potrebni izdatki zasebnega tožilca in oškodovanca kot tožilca ter njunih zastopnikov in pa nagrada in potrebni izdatki njihovih pooblaščenecv;
8. potrebni izdatki oškodovanca in njegovega zakonskega zastopnika ter nagrada in potrebni izdatki njegovega pooblaščenca.

(3) Stroški za prevajanje v slovenski, italijanski ali madžarski jezik, ki nastanejo z uporabo določb Ustave Republike Slovenije in tega zakona o pravici pripadnikov italijanske in madžarske narodne skupnosti do uporabe svojega jezika, se ne zaračunajo tistim, ki so po določbah tega zakona dolžni povrniti stroške kazenskega postopka.

(4) Stroški za prevajanje se ne zaračunajo obdolžencu, če ne razume ali ne govori jezika, v katerem teče kazenski postopek.

96. člen

Vnaprejšnje izplačilo stroškov

(1) Stroški iz 1. do 5. točke drugega odstavka prejšnjega člena ter potrebni izdatki in nagrada postavljenega zagovornika in postavljenega pooblaščenca oškodovanca ter oškodovanca kot tožilca, se v postopku zaradi kaznivih dejanj, za katera se storilec preganja po uradni dolžnosti, izplačajo vnaprej iz sredstev državnega proračuna, pozneje pa izterjajo od tistih, ki so jih po določbah tega zakona dolžni poravnati. Državni organ, ki je odredil izplačilo, mora vse stroške, ki so bili vnaprej izplačani, vpisati v seznam in seznam priložiti spisu.

(2) Stroški, ki se vnaprej izplačajo iz sredstev državnega proračuna, se odmerijo s sklepom, ki ga izda za to pooblaščen uradna oseba organa, pred katerim je bilo opravljeno dejanje, zaradi katerega so nastali ti stroški.

97. člen

Odločitev o stroških

V vsaki sodbi in v vsakem sklepu, s katerim sodišče ustavi kazenski postopek, ali zavrže obtožni akt, je treba odločiti, kdo plača oziroma, kdo je dolžan povrniti stroške postopka. Tako ravna tudi državni tožilec, če ustavi preiskovalni postopek.

98. člen

Sklep o višini stroškov

(1) O višini stroškov, ki jih je treba po določbah tega zakona plačati oziroma povrniti glede na izid kazenskega postopka, se izda poseben sklep po pravnomočno končanem kazenskem postopku, ko se zberejo potrebni podatki. Tisti, ki ima pravico zahtevati povrnitev stroškov, lahko poda zahtevek najpozneje v treh mesecih od dneva, ko mu je bila vročena pravnomočna odločba iz prejšnjega člena.

(2) Sklep iz prejšnjega odstavka izda za to pooblaščen uradna oseba sodišča prve stopnje. Če je bil preiskovalni postopek pravnomočno končan s sklepom državnega tožilca, izda sklep o stroških pooblaščen uradna oseba državnega tožilstva.

99. člen

Krivdni stroški

(1) Obdolženec, oškodovanec, oškodovanec kot tožilec, zasebni tožilec, zagovornik, zakoniti zastopnik, pooblaščenec, priča, izvedenec, tolmač in strokovnjak plačajo ne glede na izid kazenskega postopka stroške, nastale s svojo privedbo, preložitvijo preiskovalnega

dejanja, glavne obravnave ali seje senata, ali z nevrožitvijo napovedane pritožbe in druge stroške postopka, ki so jih povzročili po svoji krivdi, kot tudi ustrezno sodno takso.

(2) O naložitvi plačila stroškov iz prejšnjega odstavka in njihovi višini izda predsednik senata sodišča, pred katerim teče postopek, poseben sklep. Če so ti stroški nastali med preiskovalnim postopkom, izda poseben sklep predobravnavni sodnik po uradni dolžnosti ali na predlog državnega tožilca.

100. člen

Stroški postopka v obsodilni sodbi

(1) Če sodišče spozna obdolženca za krivega, izreče v sodbi, da je dolžan povrniti stroške kazenskega postopka.

(2) Kdor je obdolžen več kaznivih dejanj, se ne obsodi na povrnitev stroškov za dejanja, glede katerih je oproščen obtožbe, če se dajo ti stroški izločiti iz skupnih stroškov.

(3) Če je z isto sodbo spoznanih za krive več obdolžencev, določi sodišče, kolikšen del stroškov plača vsak posamezen izmed njih; če tega ni mogoče določiti, obsodi vse obdolžence na nerazdelno plačilo stroškov. Plačilo sodne takse se določi za vsakega obdolženca posebej.

(4) Sodišče sme v odločbi, s katero odloči o stroških, oprostiti obdolženca povrnitve vseh stroškov ali dela stroškov kazenskega postopka iz 1. do 6. točke drugega odstavka 95. člena tega zakona, če bi bilo zaradi njihovega plačila ogroženo vzdrževanje obdolženca ali oseb, ki jih je obdolženec dolžan vzdrževati. Če se te okoliščine ugotovijo po izdaji odločbe o stroških, sme predsednik senata na predlog obdolženca s posebnim sklepom oprostiti obdolženca povrnitve stroškov kazenskega postopka, ali mu odložiti plačilo stroškov ali pa mu dovoliti, da jih povrne v obrokih. Predlog lahko obdolženec poda najpozneje do izteka roka za plačilo.

(5) Določbe o oprostitvi, odlogu in obročnem plačilu stroškov iz prejšnjega odstavka se, razen v primerih iz 99. člena tega zakona, lahko smiselno uporabijo tudi za druge udeležence kazenskega postopka, ki se jim smejo naložiti v plačilo stroški kazenskega postopka.

(6) Če se izda sodba o kaznovalnem nalogu, obdolženec ne plača sodne takse.

101. člen

Stroški postopka, če se obdolženec ne spozna za krivega

(1) Če sodišče s sklepom kazenski postopek ustavi ali zavrže obtožni akt, ali če izda sodbo, s katero se obdolženec opravi obtožbe ali se z njo obtožba zavrne, izreče v sklepu oziroma sodbi, da obremenjujejo stroški kazenskega postopka iz 1. do 5. točke drugega odstavka 95. člena tega zakona ter potrebni izdatki obdolženca in potrebni izdatki in nagrada zagovornika sredstva državnega proračuna, razen v primerih, ki so navedeni v naslednjih odstavkih.

(2) Zasebni tožilec in oškodovanec kot tožilec morata povrniti stroške kazenskega postopka iz 1. do 6. točke drugega odstavka 95. člena tega zakona, potrebne izdatke obdolženca ter potrebne izdatke in nagrado za njegovega zagovornika, če se postopek konča s sodbo, s katero se obdolženec opravi obtožbe ali s sodbo, s katero se obtožba zavrne, ali s sklepom, s katerim se postopek ustavi, ali obtožni akt zavrže, razen če se postopek ustavi oziroma če se obtožba s sodbo zavrne zaradi obdolženčeve smrti, ali pa zaradi tega, ker je kazenski pregon zastaral zaradi zavlačevanja postopka, ki ga ni mogoče pripisati v krivdo zasebnemu tožilcu ali oškodovancu kot tožilcu, kot tudi v primeru iz 77. člena tega zakona. V slednjih primerih obremenjujejo stroški zasebnega tožilca, oškodovanca kot tožilca in njunih pooblaščenec

sredstva državnega proračuna. Če se postopek ustavi zaradi umika obtožbe, se obdolženec in zasebni tožilec ali oškodovanec kot tožilec lahko poravnata o svojih medsebojnih stroških. Če je več zasebnih tožilcev oziroma oškodovancev kot tožilcev, plačajo stroške vsi nerazdelno.

(3) Če se obdolženec ne spozna za krivega, se oškodovancu kot tožilcu lahko naloži povrnitev samo tistih stroškov, ki so nastali potem, ko je prevzel pregon od državnega tožilca; dotakrat nastali stroški obremenjujejo sredstva državnega proračuna.

(4) Če sodišče zavrže obtožni akt zaradi stvarne nepristojnosti, izda odločbo o stroških pristojno sodišče.

(5) Določbe prvega odstavka se smiselno uporabijo tudi, če državni tožilec ustavi preiskovalni postopek.

102. člen

Stroški zagovornika in pooblaščenca

(1) Nagrado in potrebne izdatke zagovornika in pooblaščenca zasebnega tožilca ali oškodovanca mora plačati zastopani, ne glede na to, kdo je po odločbi, s katero se konča kazenski postopek, dolžan plačati stroške kazenskega postopka, razen v primerih, ko obremenjujejo po določbah tega zakona nagrada in potrebni izdatki zagovornika sredstva državnega proračuna. Če je bil obdolžencu zagovornik postavljen, pa bi bilo ogroženo njegovo vzdrževanje ali vzdrževanje oseb, ki jih je obdolženec dolžan vzdrževati, če bi moral plačati zagovorniku nagrado in potrebne izdatke, se ti izplačajo iz sredstev državnega proračuna. Tako se ravna tudi, če je bil oškodovancu kot tožilcu postavljen pooblaščenec.

(2) Pooblaščenec zasebnega tožilca in oškodovanca, ki ni odvetnik, oziroma odvetniški kandidat, nima pravice do nagrade, temveč samo pravico do povrnitve potrebnih izdatkov.

(3) Če plačilo stroškov kazenskega postopka ni naloženo obdolžencu, bremenijo stroški postavljenega pooblaščenca oškodovanca iz tretjega odstavka 78. člena tega zakona sredstva državnega proračuna.

103. člen

Dokončna odločitev o stroških postopka

(1) V sodbi, ki jo izda sodišče druge oziroma tretje stopnje, se glede na izid pritožbenega postopka s smiselno uporabo določb tega poglavja dokončno odloči, kdo je dolžan plačati stroške kazenskega postopka.

(2) Sodna taksa se ne določi, če je bilo z odločbo višjega sodišča odločeno v celoti ali deloma v obdolženčevo korist.

(3) O višini stroškov nastalih v pritožbenem postopku se odloči s sklepom, ki ga izda za to pooblaščenca uradna oseba sodišča prve stopnje (drugi odstavek 98. člena).

104. člen

Ugovor zoper sklep o stroških

(1) Zoper sklep o stroških, ki se vnaprej izplačajo iz sredstev državnega proračuna (drugi odstavek 96. člena), ima tisti čigar zahtevku za povrnitev stroškov ni bilo ugodeno, pravico vložiti ugovor. Ugovor je treba vložiti v roku osmih dni od prejema sklepa.

(2) Če je bil sklep iz prejšnjega odstavka izdan med preiskovalnim postopkom, odloči o ugovoru predobravnavni sodnik. Če je bil tak sklep izdan po vložitvi obtožnega akta, odloči o

ugovoru predobravnavni sodnik oziroma predsednik senata sodišča, pred katerim teče kazenski postopek.

(3) Zoper sklep, s katerim je bilo odločeno o ugovoru, ni posebne pritožbe.

105. člen

Pritožba zoper sklep o stroških

(1) Zoper sklep o stroških, izdanem po pravnomočno končanem kazenskem postopku (drugi odstavek 98. člena), imata pravico do pritožbe obe stranki. Tisti, ki mu je bila naložena povrnitev stroškov kazenskega postopka, sme v pritožbi zoper ta sklep izpodbijati tudi sklep o stroških, ki so bili vnaprej izplačani iz sredstev državnega proračuna (drugi odstavek 96. člena). O pritožbi odloča zunajobravnavni senat.

(2) Zoper sklep o stroških iz drugega odstavka 99. člena tega zakona imata pravico do pritožbe tisti, ki mu je bila naloženo plačilo stroškov ter upravičeni tožilec. O pritožbi zoper sklep, ki ga je izdal predobravnavni sodnik ali predsednik senata sodišča prve stopnje, odloča zunajobravnavni senat; če je sklep izdal predsednik senata sodišča druge ali tretje stopnje, pa odloča o pritožbi senat tega sodišča.

106. člen

Stroški v postopku z izrednimi pravnimi sredstvi

Glede plačila stroškov, ki nastanejo v postopku z izrednimi pravnimi sredstvi, se smiselno uporabljajo določbe členov od 95. do 105. tega zakona.

107. člen

Podzakonski predpis o stroških

Vodenje seznama stroškov, ki so bili vnaprej plačani iz sredstev državnega proračuna in povrnitev stroškov kazenskega postopka podrobneje predpiše minister, pristojen za pravosodje.

10. poglavje: PREMOŽENJSKOPRAVNI ZAHTEVEK

108. člen

Splošna določba

(1) Premoženskokpravni zahtevk, ki je nastal zaradi kaznivega dejanja, se na predlog upravičencev obravnava v kazenskem postopku, če se s tem ne bi preveč zavlekel ta postopek.

(2) Premoženskokpravni zahtevk se lahko nanaša na povrnitev škode, vrnitev stvari ali razveljavitev določenega pravnega posla.

109. člen

Upravičenec zahtevka

Predlog za uveljavitev premoženjskoprnega zahtevka v kazenskem postopku lahko poda tisti, ki je upravičen uveljavljati tak zahtevek v pravdi.

110. člen

Uveljavljanje zahtevka

(1) Predlog za uveljavitev premoženjskoprnega zahtevka v kazenskem postopku se poda pri državnem organu, pred katerim teče postopek.

(2) Tisti, ki je upravičen podati predlog, mora določno opredeliti svoj zahtevek in predložiti dokaze.

(3) Če upravičenec ni podal predloga za uveljavitev premoženjskoprnega zahtevka med preiskovalnim postopkom, ga sodišče ob razpisu glavne obravnave obvesti, da lahko predlog poda do konca dokaznega postopka.

111. člen

Umik predloga

(1) Upravičenci (109. člen) smejo do konca glavne obravnave umakniti predlog za uveljavitev premoženjskoprnega zahtevka v kazenskem postopku in ga uveljavljati v pravdi. Če umaknejo predlog, ga ne morejo več ponoviti v kazenskem postopku.

(2) Če preide premoženjskoprni zahtevek potem, ko je podan predlog, toda pred koncem glavne obravnave, po pravilih premoženjskega prava na koga drugega, se ta povabi, da izjavi, ali vztraja pri predlogu ali ne. Če se ne odzove vabilu, čeprav je bil v redu povabljen, se šteje, da je umaknil podani predlog.

112. člen

Dolžnosti sodišča in drugih državnih organov

(1) Če se premoženjskoprni zahtevek uveljavlja v preiskovalnem postopku, sta policija oziroma državni tožilec dolžna po uradni dolžnosti zbirati dokaze potrebne za odločitev o tem zahtevku, ki jih lahko zbereta hitro in brez posebnih stroškov.

(2) Na glavni obravnavi sodišče zasliši obdolženca o dejstvih, navedenih v predlogu, in razišče okoliščine, ki so pomembne za ugotovitev premoženjskoprnega zahtevka.

(3) Če bi se z ugotavljanjem premoženjskoprnega zahtevka kazenski postopek preveč zavlekel, se sodišče omeji na zbiranje tistih podatkov, ki bi jih bilo pozneje nemogoče ali zelo težko zbrati.

113. člen

Odločba o premoženjskoprnem zahtevku

(1) O premoženjskoprnem zahtevku odloča sodišče.

(2) Sodišče lahko v sodbi, s katero spozna obdolženca za krivega, prisodi oškodovancu premoženjskoprni zahtevek v celoti; lahko mu ga prisodi deloma in ga s presežkom napoti na pravdo. Če podatki kazenskega postopka ne dajejo zanesljive podlage niti za popolno niti za delno razsojo, napoti sodišče oškodovanca s celotnim premoženjskoprnim zahtevkom na pravdo.

(3) Če sodišče izreče sodbo, s katero se obdolženec oprosti obtožbe ali se z njo obtožba zavrne, ali če s sklepom ustavi kazenski postopek ali zavrže obtožnico, napoti oškodovanca, da lahko svoj premoženjskopravni zahtevek uveljavlja v pravdi.

(4) Če državni tožilec ovadbo zavrže ali izda sklep o ustavitvi preiskovalnega postopka, pouči oškodovanca, ki je uveljavljal premoženjskopravni zahtevek, da bo o tem zahtevku odločalo sodišče v kazenskem postopku, če bo sam prevzel kazenski pregon kot oškodovanec ali kot tožilec, oziroma da zahtevek lahko uveljavlja v pravdi.

114. člen

Vrnitev stvari oškodovancu

Če se premoženjskopravni zahtevek nanaša na vrnitev stvari, pa sodišče ugotovi, da pripada stvar oškodovancu in da je pri obdolžencu ali pri katerem od udeležencev kaznivega dejanja ali pri nekom, kateremu so jo ti dali v hrambo, odloči v sodbi, da se stvar izroči oškodovancu.

115. člen

Razveljavitev pravnega posla

Če se premoženjskopravni zahtevek nanaša na razveljavitev določenega pravnega posla in sodišče spozna, da je utemeljen, izreče v sodbi, da se ta pravni posel v celoti ali delno razveljavi s posledicami, ki iz tega izvirajo, ne da bi s tem posegalo v pravice drugih.

116. člen

Sprememba pravnomočne odločbe o premoženjskopravnem zahtevku

(1) Pravnomočno sodbo, s katero je odločeno o premoženjskopravnem zahtevku, sme sodišče spremeniti v kazenskem postopku le tedaj, če se kazenski postopek obnovi ali če se ugodi zahtevi za varstvo zakonitosti.

(2) Razen v primerih iz prejšnjega odstavka smejo obsojenec oziroma njegovi dediči zahtevati samo v pravdi, da se spremeni pravnomočna sodba kazenskega sodišča, s katero je bilo odločeno o premoženjskopravnem zahtevku; to pa le tedaj, če so podani pogoji za obnovo po določbah, ki veljajo za pravdni postopek.

11. poglavje: IZDAJA IN NAZNANITEV ODLOČB

117. člen

Vrste odločb

(1) V kazenskem postopku se odločbe izdajajo v obliki sodb, sklepov in odredb.

(2) Sodbe izdaja le sodišče, sklepe in odredbe pa tudi drugi državni organi, ki sodelujejo v kazenskem postopku.

118. člen

Posvetovanje in glasovanje senata

(1) Senat izdaja odločbe po ustnem posvetovanju in glasovanju. Odločba je sprejeta, če je zanjo glasovala večina članov senata, oziroma vsi člani senata, če senat treh vrhovnih sodnikov zahteva za varstvo zakonitosti zavrže kot očitno neutemeljeno.

(2) Predsednik senata vodi posvetovanje in glasovanje in glasuje zadnji. Njegova dolžnost je poskrbeti, da se vsa vprašanja vsestransko in popolnoma pretresejo. Če je v senatu sodnik poročevalec, le-ta glasuje prvi, ostali člani senata pa po abecednem vrstnem redu, s tem da sodniki porotniki glasujejo pred sodnikom.

(3) Če so glasovi glede posameznih vprašanj, o katerih se glasuje porazdeljeni na več različnih mnenj, tako da nobeno od njih nima večine, se vprašanja ločijo in glasovanje ponavlja, dokler se ne doseže večina. Če se na ta način ne dobi večina, se odločitev doseže tako, da se glasovi, ki so za obdolženca najmanj ugodni, prištejejo glasovom, ki so od teh manj neugodni, dokler se ne doseže potrebna večina.

(4) Člani senata ne smejo odkloniti glasovanja o vprašanjih, ki jih postavi predsednik senata; vendar pa član senata, ki je glasoval za oprostitev obdolženca ali za razveljavitev sodbe in ostal v manjšini, ni dolžan glasovati o sankciji. Če ne glasuje, se šteje, da se strinja z glasom, ki je za obdolženca najugodnejši.

119. člen

Predmet glasovanja

(1) Pri odločanju se najprej glasuje, ali je sodišče pristojno, ali je treba postopek dopolniti ter o drugih predhodnih vprašanjih. Ko se odloči o predhodnih vprašanjih, se preide na odločanje o glavni stvari.

(2) Pri odločanju o glavni stvari se najprej glasuje, ali je obdolženec storil kaznivo dejanje in ali je kazensko odgovoren; nato pa se glasuje o kazni, drugih kazenskih sankcijah, stroških kazenskega postopka, premoženjskopравnih zahtevkih in o drugih vprašanjih, o katerih je treba odločiti.

(3) Če je ista oseba obtožena več kaznivih dejanj, se glasuje o kazenski odgovornosti in o kazni za vsako od teh dejanj posebej, nato pa o enotni kazni za vsa dejanja.

120. člen

Tajnost posvetovanja in glasovanja

(1) Posvetovanje in glasovanje je tajno.

(2) V prostoru, v katerem je posvetovanje in glasovanje, smejo biti le člani senata in zapisnikar.

121. člen

Naznanitev odločb

(1) Če ni v tem zakonu drugače določeno, se naznanjajo odločbe navzočim osebam ustno, nenavzočim upravičencem pa se vročajo v overjenem prepisu.

(2) Če je bila odločba naznanjena ustno, se to zaznamuje v zapisniku ali na spisu; tisti, ki mu je bila naznanjena, pa to potrdi s svojim podpisom. Če upravičena oseba izjavi, da se ne bo pritožila oziroma vložila ugovora, se ji ne vroči overjenega prepisa ustno naznanjene odločbe, razen če ni v tem zakonu drugače določeno.

(3) Prepisi odločb, zoper katere je dovoljena pritožba ali ugovor, se vročajo s poukom o pravici do pritožbe oziroma ugovora.

12. poglavje: VROČANJE PISANJ

122. člen

Način vročanja

(1) Pisanja se vročajo praviloma po pošti, po varni elektronski poti ali po pravni ali fizični osebi, ki opravlja vročanje v kazenskem postopku. Vročajo se lahko tudi po uradni osebi državnega organa, ki je odredil vročanje, neposredno pri tem organu. Izjemoma lahko vročanje opravijo tudi policisti v statusu pooblaščenih uradnih oseb, če vsi drugi predhodno poskušani načini vročanja niso bili uspešni.

(2) Obdolženec, priča, zasebni tožilec, oškodovanec kot tožilec in oškodovanec lahko sporoči, da želi vročitev pisanj po elektronski poti v varen poštni predal, katerega naslov navede v vlogi in je enakovreden naslovu prebivališča. Če navedene osebe pošljejo vlogo v elektronski obliki po varni elektronski poti, se šteje, da želijo vročanje po varni elektronski poti, dokler ne sporočijo drugače. Če pristojni organ ugotovi, da vročitev v varen poštni predal ni mogoča, vroči pisanje na drug način v skladu s prejšnjim odstavkom, in navede razlog za tako vročitev.

(3) Državnemu tožilcu in drugim državnim organom, odvetnikom, sodnim izvedencem, sodnim cenilcem, sodnim tolmačem in drugim osebam oziroma organom, pri katerih se zaradi njihove narave dela lahko domneva večja zanesljivost, se pisanja vročajo po elektronski poti v varen poštni predal, če je tako vročanje mogoče in če drug način vročanja iz prvega odstavka ni primernejši.

(4) Vabilo na glavno obravnavo in druga vabila organ, pred katerim teče postopek, tudi ustno naznani osebi, kadar je ta pred njim, in jo pri tem pouči o posledicah, če ne bi prišla. Na ta način opravljeno vabilo se zaznamuje v spisu, ki ga povabljeni podpiše. Šteje se, da je s tem vabilo veljavno vročeno.

(5) Pisanje se vroča na naslov, ki ga naslovnik navedel organu, pred katerim teče kazenski postopek. Če naslovnik določi nov naslov za vročanje v skladu z določbami zakona, ki ureja prijavo prebivališča, se šteje, da je s tem tudi organu, pred katerim teče kazenski postopek, sporočil spremembo naslova ali prebivališča.

(6) Če ni v tem zakonu drugače določeno, se glede vročanja pisanj smiselno uporabljajo določbe zakona, ki ureja pravdni postopek.

123. člen

Vročanje pisanj v elektronski obliki

(1) Vročitev pisanja, izdelanega v elektronski obliki, se lahko opravi z vročitvijo pisanja v fizični obliki ali po varni elektronski poti.

(2) V fizični obliki se vročitev overjenega prepisa pisanja opravi v skladu z določbami tega zakona, ki urejajo vročanje pisanj v fizični obliki.

(3) Po varni elektronski poti se vročitev pisanja opravi po informacijskem sistemu, s posredovanjem organizacije, ki opravlja dejavnost elektronskega vročanja.

(4) Informacijski sistem samodejno pošlje naslovniku v njegov varni poštni predal pisanje in hkrati tudi informativno sporočilo, v katerem ga opozori, da je v informacijskem sistemu

pisanje in da ga mora prevzeti v petnajstih dneh od dne, ko mu je bilo poslano v varni poštni predal, sicer bo pisanje izbrisano iz informacijskega sistema, naslovniku pa se bo pisanje vročalo po določbah tega zakona, ki urejajo vročanje pisanj v fizični obliki.

(5) Naslovník prevzame pisanje iz informacijskega sistema tako, da z uporabo kvalificiranega potrdila za varen elektronski podpis dokaže svojo istovetnost, vpogleda v varni poštni predal in elektronsko podpiše vročilnico.

(6) Vročitev po tretjem odstavku velja za opravljeno z dnem, ko naslovník prevzame pisanje. Če ga ne prevzame v petnajstih dneh, informacijski sistem pisanje izbriše ter pošlje naslovníku in organu, ki je odredil vročitev, elektronsko sporočilo, da je pisanje izbrisano iz informacijskega sistema in da se bo naslovníku vročalo po določbah tega zakona, ki urejajo vročanje pisanj v fizični obliki.

(7) Informacijski sistem obvesti o vročitvi organ, ki je vročitev odredil, z vročilnico v elektronski obliki.

(8) Na način, določen v tem členu, se po varni elektronski poti lahko vročajo tudi tista pisanja, ki imajo izvornike v fizični obliki, če je elektronski (skeniran) prepis, ki je izdelan na podlagi izvornika v fizični obliki, opremljen z varnim elektronskim podpisom sodišča, overjenim s kvalificiranim potrdilom.

(9) Če je treba naslovníku poslati cel spis in se ta vodi v elektronski obliki, se to opravi po varni elektronski poti, če je tak način mogoč.

124. člen

Osebna vročitev

(1) Pisanje, za katero je v tem zakonu določeno, da ga je treba osebno vročiti, se izroči neposredno naslovníku. Če tistega, kateremu mora biti pisanje osebno vročeno, ni tam, kjer naj se vročitev opravi, poizve vročevalec, kdaj in kje bi ga mogel najti, ter mu pusti pri katerih od oseb, omenjenih v prvem odstavku 125. člena tega zakona, ali v hišnem predalčniku, pisno sporočilo, naj bo določenega dne ob določeni uri v svojem stanovanju ali na svojem delovnem mestu, da sprejme pisanje.

(2) Če vročevalec tudi potem ne najde tistega, ki bi mu moral vročiti pisanje, ravna po drugem odstavku 125. člena tega zakona.

(3) Za osebno vročitev se šteje tudi vročitev po varni elektronski poti v skladu z določbami 122. in 123. člena tega zakona.

(4) Če vročitev na navedenem naslovníkovem naslovu ni mogoča zato, ker se je naslovník odselil, in vročevalec izve za njegov novi naslov, prepošlje pisanje na ta naslov in o tem obvesti pošiljatelja.

125. člen

Nadomestna vročitev

(1) Pisanja, za katera v tem zakonu ni določeno, da morajo biti osebno vročena, se prav tako vročajo osebno. Vendar pa se v primeru, če naslovníka ni v stanovanju, lahko izročijo kateremu od njegovih odraslih družinskih članov, ki je pisanje dolžan sprejeti. Če se pisanje vroča na delovnem mestu in tistega, kateremu naj bo vročeno, ni tam, se lahko izroči osebi, pooblaščenim za sprejemanje pošte, ki je pisanje dolžna sprejeti, ali komu, ki dela na istem mestu, če v to privoli.

(2) Če vročitev pisanja po prejšnjem odstavku ni možna, se vročitev opravi po določbah o nadomestnem vročanju v pravdnem postopku.

(3) Če se ugotovi, da je tisti, ki naj se mu vroči odločba ali pritožba na neznanem naslovu v tujini, se odločba oziroma pritožba pritrudi na sodno desko in se po preteku osmih dne šteje, da je bila vročitev opravljena.

(4) Sodbe o kaznovanem nalogu ni dovoljeno vročiti s pritrditvijo na sodno desko.

126. člen

Vročanje obdolžencu in zagovorniku

(1) Obdolžencu je treba osebno vročiti vabilo za zaslišanje in na glavno obravnavo, obtožni akt, sodbo in vse odločbe, pri katerih teče od vročitve rok za pritožbo, kot tudi pritožbo nasprotne stranke, ki se vroča na odgovor.

(2) Na zahtevo obdolženca vroči sodišče sodbo in druge odločbe osebi, ki jo on določi.

(3) Če obdolžencu, ki nima zagovornika, ni bilo mogoče vročiti sodbe, s katero mu je izrečena kazen zapora, na njegov naslov po določbah prvega odstavka 124. člena oziroma prvega odstavka 125. člena tega zakona, mu sodišče postavi zagovornika po uradni dolžnosti, ki opravlja to dolžnost, dokler se ne zve za novi naslov obdolženca. Postavljenemu zagovorniku določi sodišče potreben rok, da se seznaní s spisi, nato pa mu vroči sodbo in postopek nadaljuje.

(4) Če ima obdolženec zagovornika, vroči sodišče pisanja iz prvega odstavka zagovorniku in obdolžencu. V takem primeru teče rok za vložitev pritožbe oziroma odgovora na pritožbo od zadnje vročitve.

(5) Če je treba vročiti pisanje zagovorniku obdolženca, ta pa ima več zagovornikov, zadošča, da se vroči enemu od njih.

127. člen

Vročanje zasebnemu tožilcu in oškodovancu kot tožilcu

(1) Obvestilo za vložitev obtožnega akta ter vabilo na glavno obravnavo vroči sodišče zasebnemu tožilcu in oškodovancu kot tožilcu oziroma njunemu zakonitemu zastopniku osebno (124. člen), njihovim pooblaščenecem pa po 125. členu tega zakona. Enako jim vroča tudi odločbe, pri katerih teče od dneva vročitve rok za pritožbo, in pritožbo nasprotne stranke, ki jo vroča na odgovor.

(2) Če ima oškodovanec, oškodovanec kot tožilec ali zasebni tožilec zakonitega zastopnika ali pooblaščenca, vroči sodišče pisanje temu, če jih ima več, pa le enemu od njih.

128. člen

Vročilnica

(1) Potrnilo o vročitvi (vročilnico) podpišeta prejemnik in vročevalec. Prejemnik zapiše sam z besedo na vročilnici datum prejema.

(2) Če je prejemnik nepismen ali če se ne more podpisati, ga podpiše vročevalec in navede datum prejema s pripombo, zakaj je podpisal prejemnika.

(3) Če prejemnik noče podpisati vročilnice, zapiše vročevalec to na vročilnici in navede datum vročitve; s tem je vročitev opravljena.

(4) Če se opravi vročitev po prvem odstavku 124. člena tega zakona, se na vročilnici navede dan, ko je bilo obvestilo puščeno naslovníku in dan, ko je bilo pisanje izročeno sodišču oziroma pošti.

129. člen

Odklonitev sprejema pisanja

Če naslovnik ali njegov odrasli družinski član pisanja noče sprejeti, zapiše vročevalec na vročilnici datum, uro in razlog odklonitve sprejema, pisanje pa pusti v naslovnikovem stanovanju ali v prostoru, kjer ta dela; s tem je vročitev opravljena.

130. člen

Posebni primeri vročanja

(1) Vojaškim osebam, policistom, paznikom v zavodih, v katerih so osebe, ki jim je odvzeta prostost, in osebam, zaposlenim v kopenskem, morskem in zračnem prometu, se vročajo vabila prek njihovega poveljstva oziroma neposrednega predstojnika; po potrebi pa se jim lahko vročajo na ta način tudi druga pisanja.

(2) Osebam, ki jim je odvzeta prostost, se opravi vročitev na sodišču ali po upravi zavoda, v katerem so.

(3) Osebam, ki uživajo v Republiki Sloveniji imunitetno pravico po mednarodnem pravu, se vročitev opravi po ministrstvu, pristojnem za zunanje zadeve, če mednarodne pogodbe ne določajo kaj drugega.

(4) Državljanom Republike Slovenije v tujini se opravi vročitev, če ne gre za postopek iz 515. in 516. člena tega zakona, s posredovanjem diplomatskega ali konzularnega predstavništva Republike Slovenije v tuji državi; pogoj pa je, da tuja država ne nasprotuje takemu načinu vročitve in da tisti, ki naj se mu pisanje vroči, prostovoljno privoli, da ga sprejme. Pooblaščen oseba diplomatskega ali konzularnega predstavništva podpiše vročilnico kot vročevalec, če je pisanje vročeno v samem predstavništvu; če je poslano po pošti, potrdi to na vročilnici.

131. člen

Vročanje državnemu tožilcu

(1) Državnemu tožilcu se vročajo odločbe in druga pisanja tako, da se izročijo pisarni državnega tožilstva.

(2) Kadar se vročajo odločbe in druga pisanja, pri katerih teče od dneva vročitve rok, se šteje za dan vročitve dan, ko se izročijo pisarni državnega tožilstva.

(3) Sodišče pošlje državnemu tožilcu na njegovo zahtevo kazenski spis v pregled. Če teče rok za pravno sredstvo ali če je to sicer v korist postopka, sme sodišče določiti rok, v katerem mora državni tožilec spis vrniti.

132. člen

Vročanje po udeležencu postopka ali telekomunikacijskem sredstvu

(1) Vabila in odločbe, ki se izdajajo do konca glavne obravnave za osebe, ki sodelujejo v postopku, razen za obdolženca, se smejo izročiti udeležencu v postopku, ki je pripravljen vročiti jih tistemu, kateremu so namenjene, če sodišče meni, da jih bo na ta način zanesljivo dobil.

(2) Vabilo na glavno obravnavo ali kakšno drugo vabilo ter odločba o preložitvi glavne obravnave ali drugih napovedanih dejanj se lahko sporoči udeležencem postopka tudi s telekomunikacijskimi sredstvi, če se da po okoliščinah sklepati, da bo na ta način opravljeno sporočilo dobil tisti, kateremu je namenjeno.

(3) O tem, da je bilo vabilo oziroma odločba sporočena na način iz prejšnjih odstavkov, se napravi v spisu uradni zaznamek.

(4) Proti tistemu, ki je bil obveščen po prvem odstavku tega člena, nastopijo škodljive posledice, ki so predpisane za zamudo, samo, če se ugotovi, da je pravočasno dobil vabilo oziroma odločbo in da je bil poučen o posledicah zamude.

133. člen

Podzakonski predpis o vročanju

Minister, pristojen za pravosodje, določi pravila za delovanje pravnih in fizičnih oseb, ki opravljajo vročanje v kazenskem postopku ter vsebino sporočil pri vročanju in vročilnic in predpiše, kaj je varna elektronska pot in katera pisanja se pošiljajo in vročajo po varni elektronski poti in kaj je varen poštni predal.

13. poglavje: IZVRŠITEV ODLOČB

134. člen

Pravnomočnost in izvršljivost sodbe

(1) Sodba postane pravnomočna, ko se ne more več izpodbijati s pritožbo.

(2) Če pritožba ni vložena ali so se stranke pritožbi odpovedale ali jo umaknile, postane sodba pravnomočna, ko poteče rok za pritožbo, oziroma ko so se stranke odpovedale pritožbi ali vloženo pritožbo umaknile. Če se za pritožbo zahteva napoved pritožbe (368. člen), in noben upravičenec pritožbe ni napovedal, postane sodba pravnomočna s potekom roka za napoved pritožbe.

(3) Pravnomočna sodba se izvrši, ko je vročena in ko za njeno izvršitev ni zakonskih ovir.

(4) Če sodišče, ki je izdalo sodbo na prvi stopnji, ni pristojno za njeno izvršitev, pošlje overjen prepis sodbe s potrdilom o izvršljivosti sodišču, ki je pristojno za izvršitev.

135. člen

Izvršitev redovne kazni

Izrečeno redovno kazen prisilno izterja, na predlog sodišča prve stopnje, pristojni davčni organ po določbah zakona, ki ureja prisilno izterjavo davkov. Če se redovna kazen ne da niti prisilno izterjati, jo sodišče izvrši tako, da se za vsakih začetih 50 evrov določi en dan zapora.

136. člen

Izvršitev sodbe

(1) Glede stroškov kazenskega postopka, ki jih je treba prisilno izterjati v dobro državnega proračuna, in glede odvzema premoženjske koristi izvrši sodbo pristojni davčni organ po

določbah zakona, ki ureja prisilno izterjavo davkov, in to na predlog sodišča prve stopnje. Glede drugih stroškov kazenskega postopka in glede premoženjskopравnih zahtevkov pa izvrši sodbo pristojno sodišče prve stopnje po določbah, zakona, ki ureja izvršbo.

(2) Če je v sodbi izrečen odvzem predmetov, odloči sodišče prve stopnje ali naj se predmeti prodajo po določbah, ki veljajo za izvršilni postopek, ali naj se izročijo kriminalističnemu muzeju ali kakšnemu drugemu javnemu zavodu ali pa naj se uničijo. Denar, ki se dobi s prodajo predmetov, gre v državni proračun.

(3) Tretji odstavek tega člena se smiselno uporabi tudi tedaj, če se izda odločba o odvzemu predmetov po 498. členu tega zakona.

(4) Pravnomočna odločba o odvzemu predmetov se sme izven primerov obnove kazenskega postopka in zahteve za varstvo zakonitosti spremeniti v pravdi, če nastane spor o lastnini odvzetih predmetov.

137. člen

Izvršitev sklepa in odredbe

(1) Če ni v tem zakonu drugače določeno, se sklep izvrši, ko postane pravnomočen. Odredba se izvrši takoj, razen če državni organ, ki je odredbo izdal, ne odredi drugače.

(2) Sklep postane pravnomočen, ko se ne more več izpodbijati s pritožbo oziroma ugovorom ali če zoper njega ni pritožbe oziroma ugovora.

(3) Sklepe in odredbe izvršujejo državni organi, ki so jih izdali, razen če je določeno drugače. Če je sodišče s sklepom odločilo o stroških kazenskega postopka, veljajo za izterjavo teh stroškov določbe prvega odstavka prejšnjega člena.

138. člen

Postopek v primeru dvoma glede izvršitve sodne odločbe

(1) Če nastane dvom o dovoljenosti izvršitve sodne odločbe ali o računanju kazni ali če v pravnomočni sodbi ni odločeno o vštetju pripora ali prej prestane kazni ali če jih sodišče ni vštelo pravilno, odloči o tem predsednik senata sodišča prve stopnje, s posebnim sklepom. Pritožba ne zadrži izvršitve sklepa, razen če sodišče določi drugače.

(2) Če nastane dvom o razlagi sodne odločbe, odloči o tem sodišče, ki je izdalo pravnomočno odločbo.

139. člen

Vročitev izvršljive sodbe oškodovancu

Ko postane odločba, s katero je odločeno o premoženjskopравnem zahtevku, pravnomočna, sme oškodovanec zahtevati od sodišča prve stopnje, naj mu izda overjen prepis odločbe z oznako, da je odločba izvršljiva.

140. člen

Kazenska evidenca

(1) Kazensko evidenco in evidenco izrečenih vzgojnih ukrepov vodi ministrstvo, pristojno za pravosodje.

(2) Minister, pristojen za pravosodje, predpiše način vodenja evidenc iz prejšnjega odstavka.

14. poglavje: **OSTALE DOLOČBE**

141. člen

Dovoljenje za pregon

Če oškodovanec kot tožilec ali zasebni tožilec vloži obtožni akt, za pregon storilca pa je potrebno poprejšnje dovoljenje pristojnega državnega organa, mora sodišče, če obtožnega akta ne zavrže, brez odlašanja zaprositi za dovoljenje za pregon. Do pridobitve dovoljenja sme sodišče opraviti samo tista dejanja, ki bi jih bilo nevarno odlašati.

142. člen

Dolžnost obveščanja obdolženčevega delodajalca

O odrejenem priporu, začasni prepovedi opravljanja poklica ter o pravnomočni sodbi, s katero je bila obdolžencu izrečena kazen zavora ali varnostni ukrep prepovedi opravljanja poklica, mora sodišče prve stopnje v treh dneh obvestiti obdolženčevega delodajalca.

143. člen

Smrt obdolženca

Če se med kazenskim postopkom ugotovi, da je obdolženec umrl, se kazenski postopek s sklepom ustavi. Sklep izda med preiskovalnim postopkom državni tožilec, po vložitvi obtožnega akta pa sodišče, pred katerim teče kazenski postopek v času ugotovitve smrti.

144. člen

Kaznovanje zaradi žalitve

(1) Sodišče kaznuje z redovno kaznijo zagovornika, pooblaščenca ali zakonitega zastopnika, oškodovanca, oškodovanca kot tožilca ali zasebnega tožilca, če v vlogi ali govoru žali sodišče ali koga, ki sodeluje v postopku. Redovno kazen izreče sodišče, pred katerim je bila dana žaljiva izjava, če je žalitev zapisana v vlogi, pa sodišče, ki naj o njej odloči. Zoper sklep o redovni kazni je dovoljena pritožba.

(2) Redovna kazen znaša najmanj eno petino zadnje uradno objavljene povprečne mesečne neto plače v Republiki Sloveniji na zaposleno osebo in največ trikratni znesek te plače.

(3) Kaznovanje po prvem odstavku ne vpliva na pregon in izrek kazni za kaznivo dejanje, ki je bilo storjeno z žalitvijo.

(4) Če državni tožilec ali tisti, ki ga zastopa, koga žali, obvesti sodišče o tem generalnega državnega tožilca.

145. člen

Kaznovanje zaradi zavlačevanja postopka

(1) Sodišče sme med postopkom osebo iz prvega odstavka prejšnjega člena kaznovati z redovno kaznijo iz drugega odstavka prejšnjega člena, če njeno ravnanje očitno meri na zavlačevanje kazenskega postopka.

(2) Če državni tožilec ne daje sodišču pravočasno predlogov ali opravlja druga procesna dejanja z veliko zamudo in s tem povzroči zavlačevanje postopka, obvesti sodišče o tem generalnega državnega tožilca.

(3) O izrečeni redovni kazni odvetniku ali odvetniškemu kandidatu obvesti sodišče Odvetniško zbornico. Tako ravna sodišče tudi, če odvetniku ali odvetniškemu kandidatu izreče redovno kazen po določbah prejšnjega člena ali 162. člena tega zakona.

146. člen

Uporaba mednarodne pogodbe

(1) Glede izključitve kazenskega pregona za osebe, ki uživajo v Republiki Sloveniji imunitetno pravico po mednarodnem pravu, veljajo določbe ratificiranih in objavljenih mednarodnih pogodb.

(2) Če nastane dvom, ali gre za tako osebo, se državni tožilec oziroma sodišče obrne za pojasnilo na ministrstvo, pristojno za zunanje zadeve.

147. člen

Uporaba zakona, ki ureja zaščito prič

(1) Obdolžencem, ki se jim sme v določenih primerih kazen omiliti (tretji odstavek 294. člena KZ-1) ter pričam iz 236. člena tega zakona, glede katerih obstaja resna nevarnost za njihovo življenje ali telo, se mora v največji možni meri zagotoviti osebna varnost med in po končanem kazenskem postopku.

(2) Po določbah zakona iz tretjega odstavka se osebna varnost na predlog obdolžencev oziroma prič iz prejšnjega odstavka zagotavlja tudi njihovim bližnjim sorodnikom (1. do 3. točka prvega odstavka 230. člena) in drugim ogroženim osebam.

(3) Postopek in pogoji za vključitev v program zaščite, organi, pristojni za predlaganje in odrejanje zaščite, nujni zaščitni ukrepi, ukrepi v programu zaščite, evidenca in zaščita podatkov ter financiranje in nadzor na izvajanju programov zaščite, se določijo z zakonom.

148. člen

Pomoč državnih organov

Vsi državni organi in osebe z javnimi pooblastili morajo policiji, državnemu tožilcu in sodišču, na njihovo zahtevo, dajati brezplačno pomoč, potrebno v zvezi z odkrivanjem kaznivih dejanj ter izsleditvijo, pregonom in sojenjem storilcem kaznivih dejanj.

149. člen

Posredovanje in uporaba osebnih podatkov

(1) Upravljavec osebnih podatkov mora sodišču na zahtevo brezplačno posredovati podatke iz zbirke osebnih podatkov tudi brez osebne privolitve posameznika, na katerega se podatki nanašajo, če sodišče navede, da podatke potrebuje za izvedbo kazenskega postopka.

(2) Podatke iz prejšnjega odstavka mora sodišče varovati v skladu z zakonom, ki ureja varstvo osebnih podatkov.

(3) Sodišče obdeluje podatke iz prvega odstavka za namene izvajanja določb tega zakona. Podatki so javnosti dostopni v skladu z določbami tega zakona.

(4) Policiji in državnemu tožilcu se osebni podatki posredujejo v skladu z zakonom, ki ureja organizacijo policije oziroma državnih tožilcev.

150. člen

Pregled in prepis spisov

(1) Osebam, ki niso procesni udeleženci, se sme dovoliti pregled in prepis preiskovalnega spisa policije in državnega tožilca ter kazenskega spisa sodišča samo, če imajo za to v zakonu utemeljen pravni interes.

(2) Dokler postopek teče, dovoljuje pregled in prepis spisa organ, pred katerim teče postopek; ko pa je postopek končan, dovoli to predstojnik državnega organa ali oseba, ki jo on določi. Če je kazenski spis sodišča pri državnem tožilcu, dovoljuje pregled in prepis spisa državni tožilec.

(3) Spis v elektronski obliki imajo upravičenci po določbah tega zakona pravico pregledovati in prepisovati tudi v elektronski obliki v informacijskem sistemu, v katerem upravičenec dokaže svojo istovetnost s svojim kvalificiranim potrdilom za elektronski podpis.

(4) Upravičenci do pregleda spisa po določbah tega zakona imajo pravico v informacijskem sistemu spremljati potek postopka.

(5) Pregled in prepis spisa se sme odreči, če to narekujejo interesi preiskovalnega postopka ali razlogi varovanja tajnosti, ali če je bila javnost izključena z glavne obravnave. Zoper tak sklep policije oziroma državnega tožilca je dovoljen ugovor, zoper sklep sodišča pa pritožba. Ugovor oziroma pritožba ne zadrži izvršitve sklepa.

151. člen

Pooblastila carinske službe

(1) Če carinska služba pri nadzoru nad izvajanjem predpisov, za katere je po zakonu pristojna, ugotovi, da so podani razlogi za sum, da je bilo storjeno katero izmed kaznivih dejanj iz drugega odstavka, ima pooblaščen uradna oseba carinske službe v zvezi z zbiranjem dokazov pooblastila in dolžnosti, ki jih imajo po določbah tega zakona v preiskovalnem postopku policisti. V tem primeru se določbe tega zakona, ki se nanašajo na policijo, smiselno uporabljajo za carinsko službo.

(2) Kazniva dejanja, glede katerih ima carinska služba pooblastila, ki jih ima po tem zakonu policija, so: neupravičena proizvodnja in promet s prepovedanimi drogami, nedovoljenimi snovmi v športu in predhodnimi sestavinami za izdelavo prepovedanih drog po 186. členu, goljufija po 211. členu, prikrivanje po 217. členu, nedovoljen izvoz in uvoz stvari, ki so posebnega kulturnega pomena ali naravne vrednote po 218. členu, goljufija na škodo Evropske skupnosti po 229. členu, preslepitev pri pridobitvi posojila ali ugodnosti po 230. členu, neupravičena uporaba tuje oznake ali modela po 233. členu, ponareditev ali uničenje poslovnih listin po 235. členu, pranje denarja po 245. členu, davčna zatajitev po 249. členu, tihotapstvo po 250. členu, ponarejanje listin po 251. členu, posebni primeri ponarejanja listin

po 252. členu, overitev lažne vsebine po 253. členu, ponarejanje znamenj za zaznamovanje blaga, mer in uteži po 256. členu, odstranitev ali poškodovanje uradnega pečata ali znamenja po 306. členu, nedovoljena proizvodnja in promet orožja ali eksploziva po 307. členu, povzročitev nevarnosti z jedrskimi snovmi po 316. členu in uvoz ter izvoz radioaktivnih snovi po 334. členu KZ-1.

(3) Ne glede na določbo prvega odstavka carinska služba ne more izvajati ukrepov po 8. do 12. točki in 15. ter 16. točki 2. odstavka 167. člena, prikritih preiskovalnih ukrepov, razen ukrepa tajnega opazovanja po 195. členu, ter opraviti hišne preiskave brez odredbe sodišča (208. člen). Če uradna oseba carinske službe obdolžencu vzame prostost, ga sme zadržati do prihoda policije, vendar najdalj dve uri.

(4) Državni tožilec sme odrediti, da posamezna preiskovalna dejanja namesto carinske službe opravi policija.

152. člen

Pooblastila davčne službe

(1) Če davčna služba pri nadzoru nad izvajanjem predpisov, za katere je po zakonu pristojna, ugotovi, da so podani razlogi za sum, da je bilo storjeno katero izmed kaznivih dejanj iz drugega odstavka, ima pooblaščenca uradna oseba davčne službe v zvezi z zbiranjem dokazov pooblastila in dolžnosti, ki jih imajo po določbah tega zakona v preiskovalnem postopku policisti. V tem primeru se določbe tega zakona, ki se nanašajo na policijo, smiselno uporabljajo za davčno službo.

(2) Kazniva dejanja, glede katerih ima davčna služba pooblastila, ki jih ima po tem zakonu policija, so: lažni stečaj po 226. členu, oškodovanje upnikov po 227. členu, preslepitev pri pridobitvi posojila ali ugodnosti po 230. členu, ponareditev ali uničenje poslovnih listin po 235. členu, pranje denarja po 245. členu, davčna zatajitev po 249. členu, ponarejanje listin po 251. členu, posebni primeri ponarejanja listin po 252. členu, ponareditev ali uničenje uradne listine, knjige, spisa ali arhivskega gradiva po 259. členu, izdaja tajnih podatkov po 260. členu, jemanje podkupnine po 261. členu, dajanje podkupnine po 262. členu, sprejemanje koristi za nezakonito posredovanje po 263. členu in dajanje daril za nezakonito posredovanje po 264. členu KZ-1.

(3) Ne glede na določbo prvega odstavka davčna služba ne more izvajati ukrepov po 5. točki, 8. do 12. točki in 15. ter 16. točki 2. odstavka 167. člena, prikritih preiskovalnih ukrepov, ali opraviti hišne preiskave.

(4) Določba četrtega odstavka prejšnjega člena se smiselno uporablja tudi glede davčne službe.

153. člen

Pooblastila vojaškega organa

(1) Kadar so podani razlogi za sum, da je kaznivo dejanje v Slovenski vojski ali v ministrstvu, pristojnem za obrambo, storila vojaška ali civilna oseba, zaposlena v Slovenski vojski oziroma drug delavec, zaposlen na obrambnem področju, ali uradna oseba, ki ima pooblastila policije v preiskovalnem postopku in je napotena na misijo v tujini, ima z zakonom določen pristojni organ v ministrstvu, pristojnem za obrambo (vojaški organ), pri opravljanju preiskovalnih dejanj v preiskovalnem postopku pooblastila, ki jih ima po določbah tega zakona v preiskovalnem postopku policija.

(2) Če se vodi enoten preiskovalni postopek zoper osebo, za katero je pristojen vojaški organ in zoper osebo, za katero je pristojna policija, usklajuje njuno delovanje pristojni državni tožilec.

DRUGI DEL: PREISKOVALNI POSTOPEK

15. poglavje: UDELEŽENCI POSTOPKA

1. Skupne določbe

154. člen

Namen preiskovalnega postopka

(1) Namen preiskovalnega postopka je, da se sum storitve kaznivega dejanja v tolikšni meri razišče, da se državni tožilec lahko odloči, ali naj zoper obdolženca vloži obtožni akt, ali začasno odloži pregon, ali pa postopek ustavi.

(2) Preiskovalni postopek je vsaka dejavnost policije in državnega tožilca, ki je namenjena iskanju sledov in predmetov kaznivega dejanja, zbiranju obvestil, podatkov ter drugih dokaznih virov, da se razišče sum storitve kaznivega dejanja, najde njegov storilec in da se zberejo ter zavarujejo dokazi. Pri raziskovanju suma storitve kaznivega dejanja sta policija in državni tožilec dolžna po uradni dolžnosti ugotavljati vsa pomembna dejstva, tudi takšna, ki osumljenca oziroma obdolženca razbremenjujejo.

(3) Izjemoma zbira dokaze v preiskovalnem postopku tudi sodišče (sodno zavarovanje dokazov).

155. člen

Posebni pogoji za pregon

(1) Če je v kazenskem zakonu določeno, da je za pregon storilca kaznivega dejanja potrebno poprejšnje dovoljenje ministra, pristojnega za pravosodje, ali če storilec kaznivega dejanja uživa imuniteto po Ustavi Republike Slovenije, mora državni tožilec brez odlašanja pristojni organ zaprositi za dovoljenje za pregon.

(2) Če je v kazenskem zakonu določeno, da je za pregon storilca kaznivega dejanja potreben predlog oškodovanca, in oškodovanec ni podal ovadbe ali predloga za uveljavitev premoženjskopravnega zahtevka, ga mora policija oziroma državni tožilec pozvati, da se v določenem roku izjavi ali daje predlog za pregon. Če se oškodovanec ne izjavi, se šteje, da predloga za pregon ni dal. Na to posledico je treba oškodovanca predhodno opozoriti.

(3) Do pridobitve dovoljenja oziroma predloga iz prejšnjih odstavkov se smejo opraviti samo tista dejanja, ki bi jih bilo nevarno odlašati.

156. člen

Posegi v pravice in svoboščine ter uporaba prisile

(1) Policija, državni tožilec in sodišče smejo pri izvajanju svojih pooblastil v preiskovalnem postopku posegati v človekove pravice in temeljne svoboščine samo, kadar je to v zakonu

predvideno, in le toliko, kolikor je to potrebno za izpolnjevanje njihovih nalog. Med več preiskovalnimi dejanji in omejevalnimi ukrepi morajo vselej uporabiti tiste, ki najmanj prizadenejo posameznika.

(2) Pooblastila, ki jih ima po tem zakonu, sme policija, če je to neizogibno potrebno, izvrševati tudi z uporabo sorazmerne in primerne fizične sile proti osebam in predmetom, v skladu s predpisi, ki urejajo način izvajanja in uporabo policijskih pooblastil. To velja tudi za izvršitev odredb državnega tožilca in sodišča.

(3) Kolikor in dokler je to potrebno za zavarovanje sledov kaznivega dejanja ali za zbiranje dokazov ali za opravo kakšnega drugega uradnega dejanja, sme policija blokirati kraj kaznivega dejanja ali zapečatiti posamezne prostore in zabojnike, da se nepooblaščenim osebam prepreči dostop.

157. člen

Beleženje preiskovalnega postopka

(1) Policija in državni tožilec sta dolžna v svojem spisu sproti in natančno beležiti vse svoje delovanje v preiskovalnem postopku. Če preiskovalni postopek ne teče od samega začetka zoper določeno osebo kot domnevnega storilca kaznivega dejanja, mora biti iz spisa razvidno, od katerega trenutka je bil ta postopek osredotočen zoper določeno osebo zaradi utemeljenega suma, da je storila kaznivo dejanje, in kdaj je bila ta oseba seznanjena s pravicami, ki jih ima kot obdolženec v kazenskem postopku. Prav tako morajo biti v spisu čimbolj natančno časovno zabeleženi dogodki, ki so po določbah tega zakona pomembni za računanje rokov ali ker na njih zakon navezuje kakšne posledice.

(2) O izjavah, ki jih dajo posamezne osebe v preiskovalnem postopku in se o njih ne sestavi zapisnik (prvi odstavek 82. člena), ter o drugih pomembnih dogodkih v zvezi s preiskovanjem kaznivega dejanja, sestavi policist oziroma državni tožilec uradni zaznamek in ga podpiše. Iz uradnega zaznamka o preiskovalnem dejanju mora biti razviden razlog za opravo dejanja, njegov potek in rezultat. Če je bil odrejen ali uporabljen kakšen poseg v človekove pravice in temeljne svoboščine, je treba to posebej utemeljiti.

(3) Če je bila izjava obdolženca pri zbiranju obvestil (četrti odstavek 181. člena in peti odstavek 292. člena) posneta s tehničnim sredstvom za zvočno snemanje, se namesto zapisnika sestavi uradni zaznamek, v katerem se navede, da je bila izjava posneta ter povzetek vsebine dane izjave.

(4) Način vodenja preiskovalnega spisa policije podrobneje predpiše minister, pristojen za notranje zadeve, za državno tožilstvo pa minister, pristojen za pravosodje.

158. člen

Pouk o pravicah obdolženca

(1) Policija ali državni tožilec mora obdolženca, ko je zoper njega osredotočen preiskovalni postopek zaradi utemeljenega suma, da je storil kaznivo dejanje, takoj, ko je mogoče pisno:

1. seznaniti, da se zoper njega vodi preiskovalni postopek, katerega kaznivega dejanja je obdolžen in kaj je podlaga za obdolžitve;

2. poučiti o njegovih pravicah v preiskovalnem postopku (2. do 9. točka prvega odstavka 55. člena);

(2) Če bi zaradi posebnih okoliščin to škodovalo namenu preiskovalnega postopka, zlasti če je potrebno zbrati dokaze, ki jih je možno uspešno zbrati le ob pogoju, da obdolženec, ki je na prostosti, ne ve, da se zoper njega vodi preiskovalni postopek, se seznanitev iz prejšnjega

odstavka lahko odloži do njegovega zaslišanja v preiskovalnem postopku in se to zabeleži v preiskovalnem spisu.

159. člen

Pravica do pregleda preiskovalnega spisa

(1) Obdolženec ima pravico, da se med preiskovalnim postopkom seznanj z rezultati tega postopka. Na njegovo zahtevo so mu državni tožilec, policija in sodišče dolžni dati ustno informacijo oziroma mu omogočiti pregled preiskovalnega spisa. Pravica do pregleda spisa vsebuje tudi pravico do ogleda dokaznih predmetov.

(2) Na podlagi pisne odredbe, ki jo izda sodišče na obrazložen predlog državnega tožilca, se sme obdolžencu začasno omejiti pravica do pregleda določenih delov preiskovalnega spisa. Če je bila obdolžencu odvzeta prostost, mu ni dopustno omejiti pregleda tistih delov spisa, ki bi lahko bili pomembni za presojo obstoja utemeljenega suma storitve kaznivega dejanja ter pripornih razlogov.

(3) Če so podani pogoji iz 236. člena tega zakona za zaslihanje anonimne priče ali za vključitev določene osebe v program zaščite, se mora pred pregledom spisa vse listine, ki se nanašajo na to osebo, nadomestiti s kopijami z izbrisanimi osebnimi in drugimi podatki, na podlagi katerih bi bilo mogoče ugotoviti njeno istovetnost.

160. člen

Pouk o pravicah oškodovanca

(1) O začetku preiskovalnega postopka zoper določeno osebo zaradi utemeljenega suma, da je storila kaznivo dejanje, mora policija oziroma državni tožilec pisno obvestiti oškodovanca o njegovih pravicah v tem postopku (prvi odstavek 67. člena).

(2) Državni tožilec mora oškodovanca, ki je to zahteval, obvestiti tudi o poteku preiskovalnega postopka.

(3) Če državni tožilec ne strinja s predlogom oškodovanca za zavarovanje dokazov, o tem obvesti oškodovanca, ki lahko v treh dneh od prejema obvestila, zahteva odločitev sodišča.

(4) Oškodovancu se sme pravica do pregleda spisa in ogleda dokaznih predmetov ter navzočnost pri sodnem zaslišanju obdolženca omejiti dokler ni zaslišan kot priča. Če bi zaradi posebnih okoliščin to škodovalo namenu preiskovalnega postopka, se mu sme omejiti tudi pravica iz drugega odstavka.

161. člen

Obveščanje javnosti

(1) Preiskovalni postopek ni javen.

(2) Izjemoma se sme javnost obveščati o poteku preiskovalnega postopka, če gre za zadevo za katero ima javnost poseben interes, in če dana informacija ne škodi interesom postopka. Informacijo sme dati samo državni tožilec.

(3) Udeleženci postopka in druge osebe, ki so pri pregledu preiskovalnega spisa ali med zbiranjem dokazov izvedele za kakšne z zakonom varovane osebne podatke ali za podatke, ki so v skladu z zakonom opredeljeni kot tajni (260. člen KZ-1) ali pomenijo poslovno skrivnost (236. člen KZ-1), ne smejo teh podatkov posredovati sredstvom javnega obveščanja ali na kakšen drugi način omogočiti, da se z njimi seznanj javnost.

(4) Na obrazložen predlog državnega tožilca sme sodišče prepovedati objavo tudi kakšnih drugih podatkov v zvezi s preiskovalnim postopkom, če bi njihova objava utegnila škodovati poteku tega postopka.

162. člen

Vzdrževanje reda

(1) Policija, državni tožilec in sodišče morajo pri opravi uradnih dejanj v preiskovalnem postopku skrbeti, da se vsi navzoči udeleženci postopka vedejo dostojno, ne motijo reda ali ovirajo oprave dejanja. V ta namen imajo pravico nediscipliniranemu udeležencu izreči opomin, če opomin ne zaleže, pa tudi odrediti, da se udeleženca postopka za nekaj časa ali za ves čas oprave uradnega dejanja odstrani. Če zaradi odstranitve zagovornika ni mogoče opraviti uradnega dejanja, je treba obdolženca pozvati, da si vzame drugega zagovornika, ali pa se mu zagovornik postavi po uradni dolžnosti.

(2) V hujših primerih motenja reda se sme z uporabo določb 144. člena tega zakona udeleženec postopka, z izjemo obdolženca, tudi kaznovati z redovno kaznijo. Redovno kazen sme izreči samo sodišče, na predlog državnega tožilca. Ta predlog sodišče pošlje prizadetemu, ki lahko nanj v določenem mu roku odgovori.

(3) Zoper sklep o redovni kazni je dopustna pritožba. Zoper druge ukrepe iz prvega odstavka ni ugovora oziroma pritožbe.

(4) Če opravlja uradno dejanje sodišče in državni tožilec moti red, se smiselno uporabi določba petega odstavka **305. člena** tega zakona.

2. Državni tožilec v preiskovalnem postopku

163. člen

Usmerjanje in nadzor preiskovalnega postopka

(1) Državni tožilec usmerja in nadzoruje preiskovalni postopek ter odloča o njegovem poteku in končanju. Policija ne more v nasprotju z izraženo voljo državnega tožilca začeti niti nadaljevati preiskovalnega postopka.

(2) Če državni tožilec potem, ko je v skladu s tem zakonom obveščen o preiskovalnem postopku, policije ne seznanj, da ga bo sam opravljal oziroma, da ne bo začel kazenskega pregona, mora policija nadaljevati preiskovalni postopek do sestave končnega poročila.

(3) Prejšnja odstavka se uporabljata tudi v primeru, ko državni tožilec na podlagi neposredno prejete ovadbe ali na lastno pobudo odredi, da policija opravi preiskovalni postopek.

(4) Državni tožilec ima pravico, da preiskovalni postopek, ki ga opravlja policija, usmerja z zahtevami, dovoljenji, odredbami in navodili. Usmeritve se lahko nanašajo:

1. na pravna vprašanja in opredelitve glede kaznivega dejanja in kazenske odgovornosti storilca in

2. na odločilna dejstva, ki naj se raziščejo ter podatke in dokaze, ki naj se zberejo, ker so potrebni za odločitev državnega tožilca.

(5) Policija je dolžna ravnati po usmeritvah državnega tožilca.

(6) Preiskovalni postopek, ki ga opravlja policija, državni tožilec nadzira na podlagi njenih poročil, s pregledom preiskovalnega spisa policije ter z navzočnostjo pri posameznih preiskovalnih dejanjih. Če se državni tožilec odloči, da bo navzoč pri zbiranju dokazov, ga mora policija pravočasno obvestiti o pripravi, poteku in načinu izvedbe.

(7) Ko državni tožilec prejme poročilo policije (169. člen), ga preizkusi in izda potrebne odredbe. Če je to potrebno, lahko kadarkoli zahteva od policije dopolnitev preiskovalnega postopka.

(8) Način obveščanja, usmerjanja in nadziranja opravljanja preiskovalnega postopka se podrobneje predpiše z obveznimi splošnim navodilom za delo policije in državnega tožilstva v preiskovalnem postopku, ki ga izdala generalni direktor policije in generalni državni tožilec.

164. člen

Neposredno opravljanje preiskovalnih dejanj

(1) Državni tožilec lahko preiskovalna dejanja opravlja tudi sam ali prek drugih državnih organov ali strokovnjakov. Če jih opravlja sam, sme od državnih organov, organov lokalne skupnosti, organizacij z javnimi pooblastili in drugih pravnih oseb ter posameznikov zahtevati za kazenski postopek potrebne podatke, listine ali predmete.

(2) Pri zbiranju obvestil sme državni tožilec tistega, ki je podal ovadbo, osumljenca oziroma obdolženca, oškodovanca, izvedenca ter priče kaznivega dejanja tudi povabiti na državno tožilstvo. V povabilu mora biti navedeno, zakaj so vabljeni. Če se vabljen oseb povabilu ne odzove, je ni dopustno privedi, lahko pa jo državni tožilec povabi na zaslišanje kot obdolženca, pričo ali izvedenca in jo v vabilu opozori na posledice, če se tudi vabilu na zaslišanje ne bo odzvala.

(3) Če državni tožilec pride k zaslišanju obdolženca, priče ali izvedenca ali drugemu preiskovalnemu dejanju, ki ga opravlja policija, lahko prevzame in sam opravi to dejanje.

165. člen

Skupna preiskovalna skupina

(1) V zadevi, ki je predmet preiskovalnega ali sodnega postopka v eni ali več državah, lahko policija pri izvajanju nalog in ukrepov, za katerih izvedbo je v preiskovalnem postopku pristojna v skladu z določbami tega zakona, sodeluje s policijo druge države na ozemlju ali izven ozemlja Republike Slovenije.

(2) Pri izvajanju nalog in ukrepov iz prejšnjega odstavka usmerja policijo državni tožilec v skladu z določbami 163. člena tega zakona in lahko pri tem ter pri izvrševanju drugih pooblastil v skladu z določbami tega zakona sodeluje z državnimi tožilci druge države na ozemlju ali izven ozemlja Republike Slovenije.

(3) Naloge, ukrepi, usmerjanje in druga pooblastila iz prejšnjih odstavkov tega člena morajo biti izvedeni v skladu s sporazumom o ustanovitvi in delovanju skupne preiskovalne skupine na ozemlju Republike Slovenije ali druge države, ki ga na podlagi okvirnega sklepa Sveta, z dne 13. 6. 2002, o skupnih preiskovalnih skupinah (Uradni list EU, št. L 162/1 z dne 20. 6. 2002) ali obstoječe mednarodne pogodbe z državo, ki ni članica Evropske unije, po pridobitvi mnenja generalnega direktorja policije za vsak primer posebej sklene generalni državni tožilec ali po njegovem pooblastilu njegov namestnik z državnim tožilstvom, sodiščem, policijo ali drugim pristojnim organom druge države. Sporazum se sklene na pobudo generalnega državnega tožilca, vodje okrožnega državnega tožilstva ali vodje skupine državnih tožilcev za pregon organiziranega kriminala ali na pobudo pristojnega organa druge države.

(4) V sporazumu iz prejšnjega odstavka se določi, kateri organi sklepajo sporazum, v kateri zadevi bo delovala skupna preiskovalna skupina, namen delovanja skupine, državni tožilec iz Republike Slovenije, ki je njen vodja na ozemlju Republike Slovenije, ostali člani skupine ter

trajanje delovanja skupine. O sklenjenem sporazumu mora generalni državni tožilec pisno obvestiti ministrstvo, pristojno za pravosodje.

(5) Policisti, državni tožilci ali drugi pristojni organi druge države izvršujejo naloge, ukrepe, usmerjanje oziroma druga pooblastila iz prvega in drugega odstavka, na ozemlju Republike Slovenije samo v okviru skupne preiskovalne skupine v skladu z določbami sporazuma o ustanovitvi in delovanju skupne preiskovalne skupine iz tretjega odstavka tega člena.

(6) Če tako določa sporazum o ustanovitvi in delovanju skupne preiskovalne skupine iz tretjega odstavka, v skupni preiskovalni skupini lahko sodelujejo tudi predstavniki pristojnih organov Evropske unije. Predstavniki pristojnih organov Evropske unije izvršujejo svoja pooblastila na ozemlju Republike Slovenije samo v okviru skupne preiskovalne skupine v skladu z določbami sporazuma iz tretjega odstavka.

(7) Organizacijske enote policije in državna tožilstva v Republiki Sloveniji so dolžni nuditi skupni preiskovalni skupini vso potrebno pomoč.

(8) Ob zaključku dela skupne preiskovalne skupine njen vodja pisno poroča organom tujih držav, ki so sklenili sporazum iz tretjega odstavka, in generalnemu državnemu tožilcu.

166. člen

Specializirana preiskovalna skupina

(1) Če so podani razlogi za sum, da je kaznivo dejanje, za katero se storilec preganja po uradni dolžnosti, storila uradna oseba zaposlena v policiji oziroma druga uradna oseba zaposlena na področju notranjih zadev, v z zakonom določenem pristojnem organu v ministrstvu, pristojnem za obrambo, ki ima v preiskovalnem postopku pooblastila policije, ali taka uradna oseba, napotena na misijo v tujini, imajo v zvezi s preiskovanjem tega kaznivega dejanja policisti Specializiranega oddelka Skupine državnih tožilcev za pregon organiziranega kriminala pooblastila, ki jih ima v preiskovalnem postopku po tem zakonu policija. Policisti specializiranega oddelka izvršujejo ta pooblastila tudi glede oseb, ki so imele v času storitve kaznivega dejanja status uradne osebe iz prejšnjega stavka, pa jim je v teku preiskovalnega postopka prenehal status uradne osebe s pooblastili policije v preiskovalnem postopku.

(2) Če se vodi enoten preiskovalni postopek zoper uradno osebo iz prejšnjega odstavka in druge osebe – udeležence pri kaznivem dejanju, ki nimajo takega statusa, imajo tudi glede teh oseb policisti Specializiranega oddelka pooblastila iz prejšnjega odstavka.

3. Policija v preiskovalnem postopku

167. člen

Ukrepi policije, če je podan sum

(1) Če so podani razlogi za sum, da je bilo storjeno kaznivo dejanje, za katero se storilec preganja po uradni dolžnosti, mora policija brez odlašanja ukreniti vse, kar je potrebno, da se razišče sum kaznivega dejanja, izsledi storilec kaznivega dejanja, da se storilec ali udeleženec ne skrije ali ne pobegne, da se odkrijejo in zavarujejo sledovi kaznivega dejanja, najdejo predmeti, ki utegnejo biti dokaz in da se zberejo podatki, obvestila in drugi dokazi potrebni za odločitev državnega tožilca glede kazenskega pregona.

(2) Da bi izvršila naloge iz prejšnjega odstavka, sme policija:

1. zbirati obvestila;
2. ugotavljati istovetnost oseb;
3. opraviti varnostni pregled oseb;

4. opraviti ogled kraja kaznivega dejanja;
5. zadržati za največ šest ur osebe, ki jih najde na kraju kaznivega dejanja ali osebe, ki imajo bivališče v tujini, če bi mogle dati za kazenski postopek pomembne podatke;
6. omejiti gibanje za nujno potreben čas na določenem prostoru;
7. opraviti pregled prevoznih sredstev, potnikov in prtljage;
8. fotografirati in posneti glas osumljenca;
9. jemati od osumljenca ter drugih oseb, za katere je verjetno, da so utegnile priti v stik s predmeti, pomembnimi za kazenski postopek, prstne odtise, ter vzeti biološki material, ki se ga lahko odvzame brez zdravniškega posega in ne pomeni hujšega posega v zasebnost (npr. lasje, nohti, bris ustne sluznice in podobno) ter odrediti preiskavo odvzetega materiala;
10. odrediti, da se osumljencu ali drugi osebi v zdravstvenem zavodu odvzamejo telesne tekočine;
11. odrediti opravo telesnega pregleda;
12. razpisati iskanje osebe in stvari;
13. pregledati listinsko dokumentacijo, ki so jo pravne osebe, samostojni podjetniki in posamezniki, ki opravljajo dejavnost kot poklic, dolžni voditi po predpisih;
14. zaseči predmete kot dokaz kaznivega dejanja ter predmete, ki se morajo odvzeti po določbah kazenskega zakona;
15. opraviti prepoznavo predmetov in oseb;
16. opraviti druga potrebna dejanja, s katerimi se ne posega v ustavno varovane človekove pravice in temeljne svoboščine.

(3) O opravljenih dejanjih iz prejšnjega odstavka mora policija obvestiti državnega tožilca, in sicer:

1. takoj, če je potreben predlog, dovoljenje ali kakšen drug ukrep državnega tožilca;
2. v treh dneh, če so bila preiskovalna dejanja opravljena zoper določeno osebo kot obdolženca zaradi kaznivega dejanja, za katero je v zakonu predpisana kazen zapora osmih ali več let;
3. v vseh drugih primerih pa najkasneje v enem mesecu.

(4) Ne glede na določbo prejšnjega odstavka mora policija obvestiti državnega tožilca pred opravo prepoznave osebe po prvem odstavku 187. člena tega zakona ter pred opravo ogleda kadar gre za sum kaznivega dejanja, ki je imelo za posledico smrt ene ali več oseb.

(5) Glede obvestila po tretjem in četrtem odstavku se smiselno uporabljajo določbe tega zakona o poročanju (drugi odstavek 169. člena), razen če gre za nujen primer, ko je obvestilo lahko dano tudi ustno. O ustno prejetem obvestilu je državni tožilec dolžan sestaviti uradni zaznamek. Če je policija pred iztekom rokov iz tretjega odstavka državnemu tožilcu poslala končno poročilo (tretji odstavek 169. člena), obvestilo ni potrebno.

168. člen

Pooblastila in dolžnosti policije

(1) V preiskovalnem postopku opravlja policija vsa dejanja, za katera je pooblaščen, po uradni dolžnosti, razen če državni tožilec izjavi, da jih bo opravil sam.

(2) Če mora po določbah tega zakona policija imeti za opravo posameznega dejanja dovoljenje državnega tožilca, lahko to dejanje opravi, ko pridobi dovoljenje. Samo v primeru, če bi bilo z opravo dejanja nevarno odlašati, ga sme policija opraviti tudi brez dovoljenja, vendar mora o tem brez odlašanja obvestiti državnega tožilca. Kolikor zakon ne določa drugačnega roka, je dejanje veljavno, če ga državni tožilec v naslednjih štiriindvajsetih urah odobri.

(3) Če je treba v preiskovalnem postopku zavarovati dokaz iz 171. člena ali odrediti kakšen omejevalni ukrep iz drugega odstavka 269. člena tega zakona ali opraviti kakšno drugo dejanje, za katero je potrebna odločba sodišča, mora policija pravočasno državnemu tožilcu posredovati ustrezen predlog, skupaj s tistimi deli svojega preiskovalnega spisa, ki so podlaga za odločitev sodišča.

(4) Policija sme zaradi razkritja obsežne kriminalne dejavnosti ali kakšnega hujšega kaznivega dejanja ali izsleditve organizatorja hudodelske združbe, začasno odložiti odvzem prostosti osumljencu ali izvršitev drugih ukrepov iz tega zakona, vendar le, če oziroma dokler ni podana nevarnost za življenje, prostost ali zdravje drugih oseb. O tej odložitvi mora brez odlašanja obvestiti državnega tožilca, ki odloči ali naj se odložitev nadaljuje.

169. člen

Poročanje državnemu tožilcu

(1) Med preiskovalnim postopkom mora policija poročati državnemu tožilcu:

1. če je treba zoper osumljenca oziroma obdolženca odrediti kakšen ukrep, za katerega je potreben predlog ali dovoljenje državnega tožilca, ali če je treba v postopku zavarovati kakšen dokaz, ki ga lahko izvede samo sodišče;

2. če državni tožilec zahteva poročilo, ali če policija oceni, da je glede na konkretne okoliščine primera potrebno poročanje;

3. če preiskovalnega postopka zoper obdolženca ne konča v roku treh mesecev, oziroma v roku devetih mesecev, če gre za kaznivo dejanje, za katero je v zakonu predpisana kazen zapora petih ali več let; v teh primerih mora v poročilu navesti razloge oziroma ovire za končanje preiskovalnega postopka.

(2) Poročanje je pisno ali po elektronskem komunikacijskem omrežju. Če poročilu ni predložen celoten preiskovalni spis policije, mora biti ta spis državnemu tožilcu dostopen po elektronskem komunikacijskem omrežju.

(3) Po končanem preiskovalnem postopku sestavi policija končno poročilo, v katerem navede – kolikor o teh dejstvih ni že prej poročala – osebne podatke obdolženca in oškodovanca, opis kaznivega dejanja in njegovo zakonsko označbo. Poročilu priloži zapisnike, uradne zaznamke, predmete, skice, fotografije in drugo gradivo, ki ga je zbrala kot tudi vloge obdolženca in drugih udeležencev postopka.

(4) Način poročanja iz prvega odstavka podrobneje predpiše generalni direktor policije v soglasju z generalnim državnim tožilcem.

4. Sodišče v preiskovalnem postopku

170. člen

Odločanje o posegih v človekove pravice in temeljne svoboščine

(1) Preiskovalna dejanja, s katerimi se posega v ustavno varovane človekove pravice in temeljne svoboščine obdolženca ali druge osebe, sme policija oziroma državni tožilec v preiskovalnem postopku opraviti samo na podlagi odločbe sodišča; razen v primerih in pod pogoji, ki so posebej določeni v tem zakonu.

(2) Za izvedbo posameznega preiskovalnega dejanja sme sodišče policiji oziroma državnemu tožilcu določiti rok; če ta rok poteče, ne da bi bilo dejanje opravljeno, odločba sodišča preneha veljati.

(3) Omejevalne ukrepe iz drugega odstavka 269. člena tega zakona sme v preiskovalnem postopku zoper obdolženca in druge osebe odrediti, podaljšati, spremeniti ali odpraviti samo sodišče.

171. člen

Zavarovanje dokazov

(1) Dokaze glede katerih obstaja nevarnost, da jih na glavni obravnavi ne bo mogoče neposredno izvajati ali da bo njihova izvedba povezana z večjimi težavami, izvede v preiskovalnem postopku sodišče (zavarovanje dokaza). Zavarovanje dokazov v smislu te določbe je:

1. sodno zaslišanje priče;
2. sodno zaslišanje obdolženca;
3. sodna rekonstrukcija kaznivega dejanja.

(2) Sodno zaslišanje priče in obdolženca opravi sodišče po določbah 240. člena, sodno rekonstrukcijo kaznivega dejanja pa po določbah 243. člena tega zakona.

(3) Ne glede na določbo prvega odstavka mora sodišče vselej v preiskovalnem postopku zaslišati pričo – osebo, mlajšo od petnajst let, ki je bila žrtev kaznivega dejanja iz tretjega odstavka 78. člena tega zakona. Zaslihanje te priče se opravi po določbah petega odstavka 235. člena in tretjega odstavka 240. člena tega zakona.

(4) Sodišče na predlog državnega tožilca v preiskovalnem postopku zasliši anonimno pričo (236. člen), če je podan razlog iz prvega odstavka ali če oceni, da je to potrebno zaradi ustreznega zagotavljanja njene anonimnosti.

172. člen

Postopek zavarovanja dokaza

(1) Zavarovanje dokazov iz prvega odstavka prejšnjega člena se izvede na predlog državnega tožilca ali obdolženca. V predlogu je treba določno navesti, kateri dokaz naj se izvede, ter obrazložiti, v čem je nevarnost, da dokaza ne bo mogoče neposredno izvajati na glavni obravnavi oziroma da bi bila njegova izvedba povezana z večjimi težavami.

(2) Predlog za zavarovanje dokaza pošlje sodišče nasprotni stranki in ji določi rok, ki ne sme biti daljši od osemindvajset ur, da nanj odgovori. Če predloga ne zavrne, razpiše sodišče narok za zavarovanje dokaza. Narok se sme opraviti samo, če so bili državni tožilec, obdolženec, zagovornik ter oškodovanec pravilno vabljeni ali obveščeni o naroku, sicer pa njihova neudeležba ni ovira za opravo naroka.

(3) Sodišče s sklepom zavrne predlog za zavarovanje dokaza, če oceni, da zanj niso podani zakonski pogoji. Zoper ta sklep je dopustna pritožba. Rok za pritožbo je štiriindvajset ur, o njej pa mora sodišče odločiti v roku osemindvajsetih ur.

(4) Če se v okviru zavarovanja dokazov izkažejo okoliščine, ki so pomembne za presojo suma storitve kaznivega dejanja in bi lahko bile v korist obdolženca, sme sodišče opozoriti državnega tožilca in obdolženca, da je treba opraviti še dodatna preiskovalna dejanja.

173. člen

Ugovor zoper ravnanje policije in državnega tožilca

(1) Tisti, zoper katerega je policija uporabila kakšno dejanje ali kakšen ukrep v preiskovalnem postopku v nasprotju z določbami tega zakona, ima pravico do ugovora v treh dneh pri pristojnem državnem tožilcu. To pravico imata tudi obdolženec in oškodovanec, če policija ni ugodila kakšnemu njenemu predlogu.

(2) Če je ugovor iz prejšnjega odstavka utemeljen, državni tožilec stori, kar je potrebno, da se odpravijo nepravilnosti in o tem obvesti vložnika ugovora.

(3) Tisti, ki ni zadovoljen z odločitvijo državnega tožilca, lahko v primerih, določenih v tem zakonu, poda ugovor, o katerem odloči sodišče.

174. člen

Dokazni predlog obdolženca

(1) Za uresničevanje pravice do obrambe v preiskovalnem postopku ima obdolženec pravico policiji oziroma državnemu tožilcu predlagati zbiranje dokazov oziroma dokaznih virov, pomembnih za njegovo obrambo v kazenskem postopku. Dokazni predlog mora konkretizirati, in kolikor to ni očitno, tudi utemeljiti, zakaj bi predlagani dokaz lahko bil primeren za ugotavljanje oziroma dokazovanje nekega pravno pomembnega dejstva.

(2) Policija oziroma državni tožilec sta predlagani dokaz dolžna zbrati, razen če gre za nedovoljen dokaz ali dokaz, ki ga ni mogoče zbrati, ali ki je očitno odveč ali neprimeren za dokazovanje dejstev, pomembnih za kazenski postopek.

(3) Če se policija z dokaznim predlogom obdolženca ne strinja, mora o tem brez odlašanja poročati državnemu tožilcu. Če se tudi državni tožilec z dokaznim predlogom obdolženca ne strinja, mora ta dokazni predlog, z navedbo razlogov, zakaj mu ni bilo ugodeno ter kopijo ustreznega dela svojega spisa, poslati sodišču, kopijo svojega dopisa pa obdolžencu oziroma zagovorniku. Sodišče odredi policiji ali državnemu tožilcu, da predlagani dokaz zbere, če presodi, da gre za dokaz, ki bi lahko ovrgel sum, da je obdolženec storil kaznivo dejanje ali da obstaja nevarnost, da se bo dokaz izgubil, oziroma samo izvede predlagani dokaz, če so podani pogoji iz 171. člena tega zakona za sodno zavarovanje dokaza.

(4) Zoper sklep sodišča o zavrnitvi dokaznega predloga obdolženca ni pritožbe, obdolženec pa lahko dokazni predlog ponovi v obtožnem postopku oziroma na glavni obravnavi.

175. člen

Ustavitev preiskovalnega postopka na predlog obdolženca

(1) Na predlog obdolženca se preiskovalni postopek zoper njega ustavi:

1. če dejanje, ki ga je obdolžen, ni kaznivo dejanje, ali če je podana nesorazmernost med majhnim pomenom kaznivega dejanja (njegova nevarnost je neznatna zaradi narave ali teže dejanja ali zaradi tega, ker so škodljive posledice neznatne ali jih ni ali zaradi drugih okoliščin, v katerih je bilo storjeno in zaradi nizke stopnje storilčeve krivde ali zaradi njegovih osebnih okoliščin) ter posledicami, ki bi jih povzročil kazenski pregon;

2. če so podane okoliščine, ki izključujejo krivdo oziroma kaznivost obdolženca;

3. če je kazenski pregon zastaran ali je dejanje obseženo z amnestijo ali pomilostitvijo ali če so podane druge okoliščine, ki izključujejo pregon;

4. če ni dovolj dokazov za utemeljen sum, da je storil kaznivo dejanje.

(2) Predloga za ustavitev preiskovalnega postopka iz razloga po 4. točki prejšnjega odstavka obdolženec ne more vložiti, če ni poteklo najmanj devet mesecev, odkar je bil obveščen, da se vodi zoper njega preiskovalni postopek (158. in 294. člen) oziroma najmanj tri mesece, če gre za kaznivo dejanje, za katero je v zakonu predpisana denarna kazen ali kazen zapora do treh

let. Če je zoper obdolženca odrejen omejevalni ukrep, se predlog za ustavitev preiskovalnega postopka iz razloga po 4. točki prejšnjega odstavka lahko poda po preteku treh mesecev od odprave tega ukrepa.

(3) Predlog iz prvega odstavka se vloži pri državnem tožilstvu. Če državni tožilec predlogu ne ugodí, ga mora brez odlašanja, skupaj s preiskovalnim spisom in svojim mnenjem, poslati sodišču. Sodišče pošlje mnenje državnega tožilca obdolžencu, ki lahko nanj v roku osmih dni odgovori.

(4) Če sodišče ugotovi, da ni dovolj dokazov za utemeljen sum, da je obdolženec storil kaznivo dejanje, državni tožilec pa izkaže kot verjetno, da se bodo v nadaljevanju preiskovalnega postopka lahko zbrali, sodišče določi rok, ki ne sme biti daljši od treh mesecev, v katerem mora državni tožilec vložiti obtožni akt ali ustaviti preiskovalni postopek, sicer ga bo po preteku tega roka ustavilo sodišče.

(5) Zoper sklep sodišča, s katerim se predlog obdolženca zavrže ali zavrne, ni pritožbe. Zoper sklep o ustavitvi preiskovalnega postopka imata državni tožilec in oškodovanec pravico do pritožbe. O pritožbi odloča sodišče druge stopnje, ki mora pred odločitvijo obdolžencu omogočiti, da v določenem roku navede svoje stališče o pritožbi.

(6) Če se je zoper sklep o ustavitvi preiskovalnega postopka pritožil samo oškodovanec in je pritožbi ugodeno, se šteje, da je s pritožbo prevzel kazenski pregon. V takem primeru mora oškodovanec v petnajstih dneh od prejema sklepa vložiti zoper obdolženca obtožni akt, ali pa sodišču predlagati podaljšanje roka za zbiranje dokazov, sicer se šteje, da je odstopil od pregona. O tem mora oškodovanca seznaniti sodišče druge stopnje s sklepom, s katerim je odločilo o pritožbi.

16. poglavje: OVADBA

176. člen

Uradna ovadba

(1) Vsi državni organi in organizacije ter osebe z javnimi pooblastili so dolžni naznaniti kazniva dejanja, za katera se storilec preganja po uradni dolžnosti, če so o njih obveščeni, ali če kako drugače zvedo zanje. Obenem z ovadbo je treba navesti dokaze, za katere vedo, in poskrbeti, da se ohranijo sledovi kaznivega dejanja in predmeti, na katerih ali s katerimi je bilo kaznivo dejanje storjeno, ter drugi dokazi.

(2) Če policija ali državni tožilec pri opravljanju svojih uradnih dolžnosti zve za kaznivo dejanje, za katero se storilec preganja po uradni dolžnosti, o tem naredi uradni zaznamek in ravna tako, kot da je podana ovadba.

177. člen

Zasebna ovadba

(1) Vsakdo lahko naznani kaznivo dejanje, za katero se storilec preganja po uradni dolžnosti.

(2) Zakon določa, kdaj pomeni opustitev ovadbe kaznivega dejanja sama kaznivo dejanje.

178. člen

Prejemnik ovadbe

- (1) Ovadba se poda pristojnemu državnemu tožilcu pisno ali ustno.
- (2) Če je ovadba ustna, je treba ovaditelja opozoriti na posledice krive ovadbe. O ustni ovadbi se napravi zapisnik, če je bila sporočena po telefonu, pa uradni zaznamek.
- (3) Če je ovadba podana sodišču, policiji ali nepristojnemu državnemu tožilcu, jo ta sprejme in takoj pošlje pristojnemu državnemu tožilcu.

179. člen

Glas o kaznivem dejanju

Če do državnega tožilca pride samo glas o kaznivem dejanju, zlasti pa, če je storilec neznan, lahko zahteva od policije, naj v roku, ki ga on določi, zbere potrebna obvestila, da se odkrijeta kaznivo dejanje in storilec.

180. člen

Zavrženje ovadbe

(1) Državni tožilec s sklepom ovadbo zavrže, če iz same ovadbe izhaja, da naznanjeno dejanje ni kaznivo dejanje, za katero se storilec preganja po uradni dolžnosti, če je pregon zastaran ali je dejanje obseženo z amnestijo ali pomilostitvijo ali če so podane druge okoliščine, ki izključujejo kazenski pregon osumljenca ali če niso podani razlogi za sum, da je bilo storjeno kaznivo dejanje, ali če je podana nesorazmernost med majhnim pomenom kaznivega dejanja ter posledicami, ki bi jih povzročil kazenski pregon (1. točka prvega odstavka 175. člena). O tem, da je zavrgel ovadbo, in o razlogih za to, obvesti državni tožilec v osmih dneh ovaditelja in oškodovanca; če je bila ovadba podana na policiji, pa tudi njo. Oškodovanca pouči o pravici, da lahko prevzame kazenski pregon zoper osumljenca tako, da v roku petnajst dni od prejema sklepa vloži obtožni akt pri pristojnem sodišču ali pa sodišču predlaga podaljšanje roka za zbiranje dokazov.

(2) Državni tožilec ravna po prejšnjem odstavku tudi, če so bila na podlagi ovadbe opravljena posamezna preiskovalna dejanja, ki pa niso bila osredotočena zoper določeno osebo kot obdolženca.

(3) Če državni tožilec ovadbe ne zavrže, zahteva od policije, da opravi preiskovalni postopek, razen, če se odloči, da bo preiskovalni postopek sam opravil ali da bo ovadbo odstopil v poravnavanje (263. člen) oziroma da bo kazenski pregon zoper obdolženca pogojno odložil (264. člen).

(4) Zavrženje ovadbe ni ovira, da državni tožilec ne bi mogel, dokler kazenski pregon ni zastaran, začeti pregona zoper osumljenca ali ga prevzeti od oškodovanca kot tožilca.

17. poglavje: PREISKOVALNA DEJANJA

1. Zbiranje obvestil

181. člen

Splošno

(1) Zbiranje obvestil pomeni zahtevo za dajanje določenih pojasnil in sprejemanje izjav od neke osebe. O zbranih obvestilih se sestavi uradni zaznamek.

(2) Obvestilo se lahko zbira od vsake osebe, za katero se pričakuje, da bi mogla za namen preiskovalnega postopka dati kakšno koristno obvestilo. Osebe, od katerih se zbira obvestila, lahko policija povabi tudi k sebi. Glede povabila se uporabljajo določbe drugega odstavka 162. člena tega zakona.

(3) Uradne osebe državnih organov in organizacij z javnimi pooblastili ter osebe z javnimi pooblastili so dolžne dati zahtevana pojasnila, razen, če bi s tem razkrile uradno ali kakšno drugo tajnost, sicer pa je dajanje pojasnil in izjav prostovoljno, in se ga ne sme izsiljevati.

(4) Z zbiranjem obvestil se ne sme zaobiti pravic, ki jih ima obdolženec v kazenskem postopku. Če policist oziroma državni tožilec pri zbiranju obvestil oceni, da je podan utemeljen sum, da je oseba, od katere se zahteva izjava, storilec kaznivega dejanja, mora to osebo takoj seznaniti, katerega kaznivega dejanja je obdolžena in kaj je podlaga za obdolžitve ter jo poučiti, da ni dolžna izpovedati zoper sebe ali svoje bližnje, ali priznati krivde, ter da ima pravico vzeti si zagovornika ter pravico predlagati zbiranje in zavarovanje dokazov. Če obdolženec po podanem pouku izjavi, da se ne želi zagovarjati ali da se bo zagovarjal le v navzočnosti zagovornika, se od obdolženca pred zaslišanjem ne sme zbirati obvestil o kaznivem dejanju. Dani pouk ter izjava obdolženca v zvezi s poukom se zapišeta v zapisnik, oziroma se o tem sestavi uradni zaznamek, če se dejanje snema s tehničnim sredstvom za zvočno snemanje (3. odstavek 157.člena). Če obdolženec izjavi, da se želi zagovarjati brez zagovornika, se v zapisniku navedejo njegove izjave, ki so pomembne za njegovo obrambo ali za razjasnitev kaznivega dejanja.

(5) Izjava, ki jo je pri zbiranju obvestil dala policiji ali državnemu tožilcu določena oseba, preden je bila poučena o pravicah, ki jih ima kot obdolženec, se ne sme uporabiti zoper njo kot dokaz v kazenskem postopku. Prav tako se ne sme uporabiti kot dokaz izjava, ki jo je pri zbiranju obvestil dal obdolženec, če je bilo ravnano v nasprotju z določbami prejšnjega odstavka.

182. člen

Zbiranje obvestil od določenih oseb

(1) Pri zbiranju obvestil od oseb, ki jih najdejo na kraju storitve kaznivega dejanja, ali od oseb, ki imajo prebivališče v tujini, ima policija pravico te osebe tudi zadržati, če bi mogle dati za postopek koristne podatke in če je verjetno, da od njih pozneje ne bi bilo mogoče zbrati obvestil ali da bi bilo to povezano s precejšnjim zavlačevanjem ali z drugimi težavami. Zadržanje takih oseb sme trajati samo toliko časa, kolikor je potrebno, da se od njih vzamejo osebni podatki ter izjava, vendar največ šest ur.

(2) Na pisni predlog državnega tožilca in z dovoljenjem sodišča sme policija zbirati obvestila tudi od oseb, ki so v priporu, če je to potrebno, da se odkrijejo druga kazniva dejanja iste osebe, njihovi udeleženci ali kazniva dejanja drugih storilcev. Ta obvestila zbira v času in v navzočnosti osebe, ki jo določi sodišče.

(3) Če je mladoletni oškodovanec žrtev kaznivega dejanja iz 19. poglavja KZ-1, sme policija obvestila od njega zbirati praviloma v navzočnosti staršev ali druge osebe, ki ji mladoletni oškodovanec zaupa ter njegovega pooblaščenca (tretji odstavek 78. člena).

(4) Če je preiskovalni postopek že osredotočen zoper določeno osebo kot obdolženca, je treba osebe, ki so kot priče oproščene dolžnosti pričevanja (prvi odstavek 230. člena), o tej njihovi pravici poučiti, preden se od njih zbirajo obvestila.

183. člen

Odvzem telesnih tekočin

(1) Če je za razjasnitev kaznivega dejanja ali za ugotavljanje krivde storilca ali drugega udeleženca kaznivega dejanja potrebno ugotoviti prisotnost alkohola, mamil, psihoaktivnih zdravil ali drugih psihoaktivnih snovi v njegovem organizmu, sme policija odrediti, da se za opravo analize osumljencu oziroma obdolžencu odvzameta kri in urin (telesne tekočine). Ta ukrep se sme odrediti tudi zoper oškodovanca, če je glede na naravo kaznivega dejanja ali posebne okoliščine primera mogoče domnevati, da je tudi on zaradi prisotnosti alkohola, mamil, psihoaktivnih zdravil ali drugih psihoaktivnih snovi v svojem organizmu, s svojim ravnanjem prispeval k storitvi kaznivega dejanja, ali če mu je treba odvzeti telesne tekočine za zavarovanje dokaza kot posledice kaznivega dejanja.

(2) Odvzem telesnih tekočin sme opraviti samo zdravnik ali za to usposobljen zdravstveni delavec.

(3) Če oseba, kateri je treba odvzeti telesne tekočine, ne privoli v opravo tega dejanja, se sme to dejanje opraviti le na podlagi pisne odredbe, ki jo izda sodišča na predlog državnega tožilca, v nujnih primerih pa tudi na podlagi odredbe državnega tožilca. Vendar pa v nobenem primeru odvzem telesnih tekočin ni dopusten proti volji te osebe, če bi to lahko povzročilo poslabšanje njenega zdravja.

(4) Državni tožilec je dolžan svojo odredbo iz prejšnjega odstavka z obrazložitvijo razlogov za odreditev ukrepa v roku treh dni predložiti v odobritev sodišču. Če sodišče odredbe državnega tožilca ne odobri, se rezultata preiskave ne sme uporabiti kot dokaz v kazenskem postopku.

184. člen

Telesni pregled

(1) Telesni pregled neke osebe se sme odrediti, če je na podlagi določenih dejstev mogoče sklepati, da so na njenem telesu poškodbe ali okvare zdravja ali da v telesnih votlinah skriva kakšen predmet kaznivega dejanja ali da je na njenem telesu kakšna druga sled kaznivega dejanja, ki je ni dopustno iskati z osebno preiskavo (peti odstavek 209. člena).

(2) Če oseba, ki jo treba telesno pregledati, ne privoli v telesni pregled, se sme ta opraviti le na podlagi pisne odredbe, ki jo izda sodišče na predlog državnega tožilca, v nujnih primerih pa tudi na podlagi odredbe državnega tožilca. Državni tožilec je dolžan svojo odredbo z obrazložitvijo razlogov za odreditev ukrepa v roku treh dni predložiti v odobritev sodišču. Če sodišče odredbe državnega tožilca ne odobri, se rezultata telesnega pregleda ne sme uporabiti kot dokaz v kazenskem postopku.

(3) Telesni pregled osebe sme opraviti samo zdravnik, ki o svojih ugotovitvah sestavi obvestilo o telesnem pregledu.

(4) Operativni in podobni zdravniški posegi pri telesnem pregledu, ki bi lahko imeli škodljive posledice za zdravje te osebe, so dopustni le z njeno privolitvijo.

2. Ugotavljanje istovetnosti in varnostni pregled

185. člen

Uporaba drugega zakona

Policija ugotavlja istovetnost ter opravlja varnostni pregled oseb v skladu z zakonom, ki ureja naloge in organizacijo policije.

186. člen

Fotografiranje, snemanje glasu, jemanje prstnih odtisov in biološkega materiala

(1) Za ugotavljanje istovetnosti sme policija osumljenca oziroma obdolženca tudi fotografirati, posneti njegov glas, mu vzeti njegove prstne odtise in biološki material, ki se ga lahko odvzame brez zdravniškega posega. Če je to nujno za ugotavljanje njegove istovetnosti, ali v drugih primerih, ko je to pomembno za uspešnost preiskovalnih dejanj, sme policija fotografijo osumljenca oziroma obdolženca z dovoljenjem državnega tožilca tudi objaviti v sredstvih javnega obveščanja.

(2) Če je treba ugotoviti, čigavi so prstni odtisi ali biološke sledi na posameznih predmetih, sme policija jemati prstne odtise in biološki material, ki se ga lahko vzame brez zdravniškega posega, tudi od oseb, za katere je verjetno, da so utegnile priti v dotik z njimi.

187. člen

Prepoznavanje oseb ter predmeta

(1) Če je potrebno, da določena oseba prepozna osumljenca oziroma obdolženca, ali predmete kaznivega dejanja, se od nje najprej zahteva, naj jih opiše in navede znake, po katerih se razlikujejo; šele potem se ji pokaže osumljenec oziroma obdolženec ali predmet, in sicer skupaj z drugimi, njej neznanimi osebami oziroma po možnosti skupaj s predmeti iste vrste. Na smiselno enak način je treba ravnati tudi pri prepoznavi s pomočjo drugih čutil (sluh, tip, voh in drugo).

(2) Pred prepoznavo se osebo, ki opravlja prepoznavo, opozori, da pomeni zavestna kriva prepoznavanje osumljenca oziroma obdolženca kaznivo dejanje krive ovadbe oziroma krive izpovedbe.

(3) Oseba, ki vodi prepoznavo, mora zagotoviti, da oseba, ki opravlja prepoznavo pred začetkom prepoznavne ne vidi oseb ali predmetov, ki jih bo prepoznavala.

(4) O prepoznavi osumljenca oziroma obdolženca se sestavi zapisnik, temu pa se priloži skupni posnetek vseh oseb, ki so bile prepoznavane.

188. člen

Prikrita prepoznavanje

Če obstaja resna nevarnost za življenje ali telo osebe, ki opravlja prepoznavo, oziroma njenih bližnjih sorodnikov (1. do 3. točka prvega odstavka 230. člena) ali če je podana verjetnost, da bo oseba, ki se prepoznavala, vplivala na potek prepoznavne, se prepoznavanje opravi tako, da oseba, ki se prepoznavala, ne more videti osebe, ki opravlja prepoznavanje.

189. člen

Molekularno genetska preiskava

(1) Molekularno genetska preiskava (DNK preiskava) biološkega materiala, ki ga je policija vzela od osumljenca ali druge osebe (drugi odstavek 186. člena), se sme opraviti samo, kadar

je za razjasnitev kaznivega dejanja oziroma izsleditev storilca potrebno ugotoviti ali biološke sledi, najdene pri preiskovanju kaznivega dejanja, izvirajo od osumljenca ali oškodovanca.

(2) Molekularno genetsko preiskavo sme opraviti samo pooblaščen organizacija za področje forenzične genetske preiskave.

(3) Odvzeti biološki material in rezultati molekularno genetske preiskave se smejo uporabljati samo za potrebe kazenskega postopka.

3. *Prikriti preiskovalni ukrepi*

190. člen

Pogoji za uporabo ukrepov

(1) Pri raziskovanju suma kaznivega dejanja je uporaba prikritih preiskovalnih ukrepov dopustna samo:

1. če so podani utemeljeni razlogi za sum, oziroma v primeru uporabe ukrepa iz 193. in 201. člena razlogi za sum, da je osumljenec storil, izvršuje ali organizira izvršitev kaznivega dejanja, za katero se storilec preganja po uradni dolžnosti, ali če so podani utemeljeni razlogi za sum, da osumljenec pripravlja izvršitev kaznivega dejanja, za katero je v zakonu predpisana kazen nad tri leta zapora,

2. če je na podlagi določenih dejstev mogoče sklepati, da policija oziroma državni tožilec z drugimi preiskovalnimi dejanji tega kaznivega dejanja ne bi mogla raziskati, dokazati ali preprečiti, oziroma da bi bilo to povezano z nesorazmernimi težavami, ali da bi bilo z zbiranjem drugih dokazov lahko ogroženo življenje ali zdravje ljudi, in

3. če so izpolnjeni tudi posebni pogoji, ki so v tem zakonu predpisani za uporabo posameznega preiskovalnega ukrepa.

(2) Ob pogojih, določenih v tem zakonu, je prikrite preiskovalne ukrepe dopustno uporabiti tudi zoper iskano osebo (5. alineja drugega odstavka 24. člena).

(3) Če je isti namen mogoče doseči z več prikritimi preiskovalnimi ukrepi, je treba uporabiti tistega, ki najmanj prizadene osumljenca in druge osebe.

191. člen

Dovolitev oziroma odreditev prikritega preiskovalnega ukrepa

(1) Uporabo prikritega preiskovalnega ukrepa dovoli državni tožilec na predlog policije oziroma odredi sodišče na predlog državnega tožilca. Pisni predlog in pisna odredba morata vsebovati:

1. osebne podatke o osumljencu oziroma druge podatke, ki omogočajo njegovo določljivost;
2. kaznivo dejanje, ki ga je osumljen in njegovo zakonsko označbo;
3. dejstva iz katerih izhajajo utemeljeni razlogi za sum; oziroma, če gre za iskano osebo, navedbo akta sodišča ali zavoda za prestajanje kazni na podlagi katerega se obdolženec išče;
4. utemeljitev neogibne potrebnosti uporabe ukrepa v razmerju do zbiranja dokazov na drug način;

5. vrsto ukrepa, ki se predlaga oziroma odreja, način izvajanja ukrepa, njegov obseg in trajanje in druge pomembne okoliščine, ki narekujejo uporabo posameznega ukrepa.

(2) Državni organ, ki je pristojen za izdajo pisne odredbe, s katero se dovoli oziroma odredi uporaba prikritega preiskovalnega ukrepa, mora najpozneje v osemindesetih urah od prejetja pisnega predloga odločiti o tem predlogu, in svojo odločitev brez odlašanja sporočiti predlagatelju ukrepa.

(3) Če se sodišče ne strinja s predlogom državnega tožilca za odreditev prikritega preiskovalnega ukrepa, s sklepom predlog zavrne. Zoper ta sklep se državni tožilec lahko pritoži v štiriindvajsetih urah od prejema sklepa. O pritožbi mora sodišče odločiti v osemindvajsetih urah.

(4) Prikrite preiskovalne ukrepe izvaja policija. Izvajati jih mora tako, da se v najmanjši možni meri posega v pravice oseb, ki niso osumljenci. Takoj, ko prenehajo razlogi, zaradi katerih je bil ukrep odrejen, mora policija prenehati z njegovim izvajanjem, in o tem obvestiti državnega tožilca, le-ta pa sodišče, če je ukrep ono odredilo.

192. člen

Poseben spis

(1) V zvezi z uporabo prikritih preiskovalnih ukrepov vodita policija in državni tožilec posebna spisa, ki se do končanja izvajanja teh ukrepov hranita ločeno od spisa v preiskovalni zadevi, na katero se ti ukrepi nanašajo.

(2) Spis, v katerega se vlagajo predlogi, odredbe, uradni zaznamki, poročila in druge listine, ki se nanašajo na uporabo prikritih preiskovalnih ukrepov, kot tudi gradivo nastalo pri njihovem izvajanju, ima oznako tajnosti, ki jo določi organ, pred katerim teče postopek, v skladu z zakonom, ki ureja tajne podatke.

(3) Osumljenec, zagovornik in osebe, zoper katere so se izvajali prikriti preiskovalni ukrepi, imajo pravico pregledati spis o prikritih preiskovalnih ukrepih šele, ko je osumljencu oziroma obdolžencu vročena odredba, s katero je bilo dovoljeno oziroma odrejeno izvajanje teh ukrepov (202. člen).

(4) Način vodenja spisa v zvezi z uporabo prikritih preiskovalnih ukrepov za policijo podrobneje predpiše minister, pristojen za notranje zadeve, za državno tožilstvo pa minister, pristojen za pravosodje.

193. člen

Sporočanje podatkov o elektronskem komunikacijskem prometu

(1) Če je za odkritje kaznivega dejanja ali njegovega storilca ali za prijetje iskane osebe potrebno pridobiti podatke o prometu v elektronskem komunikacijskem omrežju, lahko sodišče, če so podani razlogi za sum, da je bilo storjeno, da se izvršuje ali da se pripravlja oziroma organizira izvršitev kaznivega dejanja, za katero se storilec preganja po uradni dolžnosti, na obrazložen predlog državnega tožilca odredi operaterju elektronskega komunikacijskega omrežja, da naj državnemu tožilcu sporoči podatke o udeležencih, okoliščinah in dejstvih elektronskega komunikacijskega prometa, kot so: številka ali druga oblika identifikacije uporabnikov elektronskih komunikacijskih storitev, vrsta, datum, čas in trajanje klica oziroma druge elektronske komunikacijske storitve, količina prenesenih podatkov in kraj, iz katerega je bila elektronska komunikacijska storitev opravljena.

(2) Predlog in odredba morata biti pisna in morata vsebovati podatke, ki omogočajo identifikacijo komunikacijskega sredstva za elektronski komunikacijski promet, utemeljitev razlogov, časovno obdobje, za katerega se podatki zahtevajo, ter ostale pomembne okoliščine, ki narekujejo uporabo ukrepa.

(3) Če je za odkritje kaznivega dejanja ali storilca potrebno pridobiti podatke o lastniku ali uporabniku določenega komunikacijskega sredstva za elektronski komunikacijski promet, ki niso objavljeni v naročniških imenikih in o času, v katerem je tako sredstvo bilo oziroma je v uporabi, lahko državni tožilec od operaterja elektronskega komunikacijskega omrežja zahteva,

da mu na njegovo pisno zahtevo, tudi brez privolitve posameznika, na katerega se ti podatki nanašajo, sporoči te podatke.

(4) Operater elektronskih komunikacijskih omrežij svoji stranki ali tretji osebi ne sme razkriti, da je ali da bo določene podatke posredoval državnemu tožilcu.

194. člen

Pridobitev podatkov o opremi za elektronsko komuniciranje in določitev njene lokacije

(1) S tehničnimi sredstvi se sme ugotavljati:

1. podatke potrebne za razpoznavo opreme za elektronsko komuniciranje za namen priprave ukrepa prisluškovanja elektronskih komunikacij iz 1. točke prvega odstavka 198. člena tega zakona;

2. lokacijo opreme za elektronsko komuniciranje.

(2) Ukrep iz 1. točke prejšnjega odstavka se lahko odredi le, če so izpolnjeni pogoji za odreditev ukrepa prisluškovanja elektronskih komunikacij iz 1. točke prvega odstavka 198. člena tega zakona, izvajanje slednjega ukrepa pa brez ugotavljanja podatkov potrebnih za razpoznavo opreme za elektronsko komuniciranje ne bi bila možna ali bi bila povezana z nesorazmernimi težavami.

(3) Ukrep iz 2. točke prvega odstavka se lahko odredi le v primeru kaznivega dejanja, za katero je v zakonu predpisana kazen zapora petih ali več let in samo takrat, ko odkrivanje lokacije storilca z drugimi ukrepi ni uspešno ali bi bilo povezano z nesorazmernimi težavami. Ukrep je dovoljen tudi takrat, ko je odkrivanje lokacije, osumljenca oziroma obdolženca nujno potrebna za varnost policista, ki je določen za izvedbo odvzema prostosti ali privedbe.

(4) Osebne podatke tretjih oseb se sme pri teh ukrepih ugotavljati le takrat, ko je to iz tehničnih razlogov neizogibno potrebno za doseg cilja po prvem odstavku. Teh podatkov se, razen za uskladitev podatkov pri ugotavljanju podatkov za razpoznavo opreme za elektronsko komuniciranje, ne sme uporabljati in jih je potrebno po prenehanju izvajanja ukrepa takoj izbrisati.

(5) Ukrep odredi sodišče na predlog državnega tožilca, izvaja pa ga policija. Izvajanje ukrepa lahko traja največ en mesec, iz tehtnih razlogov pa se lahko trajanje podaljša vsakič za en mesec, vendar skupaj ne več kot šest mesecev.

(6) Operaterji elektronskih komunikacijskih omrežij so za izvršitev ukrepa policiji, na njeno pisno zahtevo, dolžni sporočiti podatke potrebne za razpoznavo opreme za elektronsko komuniciranje oziroma podatke potrebne za ugotovitev lokacije te opreme. Operater elektronskih komunikacijski omrežij svoji stranki ali tretjim osebam ne sme razkriti, da je ali da bo določene podatke posredoval policiji.

195. člen

Tajno opazovanje

(1) Tajno opazovanje se izvaja z neprekinjenim ali ponavljajočim opazovanjem ali sledenjem z uporabo tehničnih naprav za ugotavljanje položaja in gibanja ter tehničnih naprav za prenos in snemanje glasu, fotografiranjem ter video-snemanjem, in je osredotočeno na spremljanje položaja, gibanja ter aktivnosti osumljenca. Tajno opazovanje se sme izvajati na javnih ter javno dostopnih odprtih in zaprtih prostorih ter krajih in prostorih, ki so vidni z javno dostopnega kraja oziroma prostora. Pod pogoji iz tega člena se sme tajno opazovanje izvajati tudi v zasebnih prostorih, če v to privoli imetnik prostora.

(2) Izjemoma se lahko tajno opazovanje odredi tudi:

1. zoper osebo, ki ni osumljenec če je mogoče utemeljeno sklepati, da bi opazovanje te osebe privedlo do identifikacije osumljenca katerega osebni podatki niso znani, do prebivališča ali lokacije, kjer se nahaja osumljenec, oziroma do prebivališča ali lokacije, kjer se nahaja oseba, zoper katero je bil odrejen pripor, hišni pripor, tiralica ali odredba za privedbo, pa je pobegnila ali se skriva, in policija z drugimi ukrepi teh podatkov ne more pridobiti oziroma bi bilo to povezano z nesorazmernimi težavami in

2. zoper še nedoločeno osebo, če je mogoče utemeljeno sklepati, da bi opazovanje te osebe, ob sledenju in nadziranju pošiljke, za katero se na podlagi določenih dejstev utemeljeno sklepa, da vsebuje mamilo, nedovoljene snovi, orožje ali druge predmete, ki so bili uporabljeni ali namenjeni za kaznivo dejanje ali so nastali s kaznivim dejanjem, privedlo do odkritja ter identifikacije oseb, ki so udeležene pri kaznivem dejanju.

(3) Kazniva dejanja, v zvezi s katerimi se lahko odredi ukrep tajnega opazovanja, so:

1. kazniva dejanja, za katera je v zakonu predpisana kazen zapora petih ali več let;
2. kazniva dejanja iz 2. točke drugega odstavka 198. člena tega zakona, in
3. kazniva dejanja protipravnega odvzema prostosti po 133. členu, ogrožanja varnosti po 135. členu, goljufije po 211. členu, prikrivanja po 217. členu, izdaje in neupravičene pridobitve poslovne skrivnosti po 236. členu, zlorabe notranje informacije po 238. členu, ponarejanja in uporabe ponarejenih vrednotnic ali vrednostnih papirjev po 244. členu, ponarejanja listin po 251. členu, posebnih primerov ponarejanja listin po 252. členu, zlorabe uradnega položaja ali uradnih pravic po 257. členu, izdaje tajnih podatkov po 260. členu, pomoči storilcu po storitvi kaznivega dejanja po 282. členu, povzročitve splošne nevarnosti po 314. členu, obremenjevanja in uničevanja okolja po 332. členu, uvoz in izvoz radioaktivnih snovi po 334. členu, onesnaženja pitne vode po 336. členu, ter onesnaženja živil ali krme po 337. členu KZ-1.

(4) Ukrep tajnega opazovanja s pisno odredbo dovoli državni tožilec na pisni predlog policije, razen v primerih iz petega odstavka, ko je potrebna odredba sodišča.

(5) Ukrep tajnega opazovanja s pisno odredbo odredi sodišče na pisni predlog državnega tožilca v naslednjih primerih:

1. če se pri izvajanju ukrepa predvideva uporaba tehničnih naprav za prenos in snemanje glasu, pri čemer je ta ukrep dopustno odrediti zgolj za kazniva dejanja iz drugega odstavka 195. člena tega zakona;
2. če izvedba ukrepa zahteva namestitvev tehničnih naprav za ugotavljanje položaja in gibanja osumljenca s tajnim vstopom v vozilo ali drug zavarovan oziroma zaprt prostor ali predmet;
3. za uporabo ukrepa v zasebnih prostorih, če v to privoli imetnik prostora;
4. za izvajanje ukrepa zoper osebo, ki ni osumljenec (drugi odstavek).

(6) Predlog in odredba morata, poleg podatkov iz prvega odstavka 191. člena tega zakona, vsebovati še:

1. v primeru iz drugega odstavka tega člena podatke, ki omogočajo določljivost osebe, zoper katero se odreja tajno opazovanje, ter utemeljitev verjetnosti, da bi izvajanje ukrepa privedlo do identifikacije osumljenca, lokacije, kjer se nahaja, oziroma njegovega prebivališča;

2. v primeru izvajanja ukrepa v zasebnih prostorih, če v to privoli imetnik prostora, pisno soglasje imetnika prostora;

(7) Izjemoma, če pisne odredbe ni mogoče pravočasno pridobiti in če obstaja nevarnost odlašanja, lahko v primeru iz četrtega odstavka na ustni predlog policije državni tožilec, v primeru iz petega odstavka tega člena pa na ustni predlog državnega tožilca sodišče, dovoli začetek izvajanja ukrepa z ustno odredbo. O ustnem predlogu napravi organ, ki je izdal ustno odredbo, uradni zaznamek. Pisna odredba, ki mora vsebovati utemeljitev razloga za predčasno izvrševanje, mora biti izdana najkasneje v dvanajstih urah po izdaji ustne odredbe. Za predčasno izvrševanje mora obstajati utemeljen razlog, v nasprotnem primeru se pridobljeno

gradivo ne glede na siceršnja upravičenost uporabe ukrepov ne sme uporabiti kot dokaz v kazenskem postopku.

(8) Če pride oseba, zoper katero se ukrep izvaja, v stik z drugo neidentificirano osebo, za katero obstajajo utemeljeni razlogi za sum, da je vpletena v kriminalno dejavnost v zvezi s kaznivimi dejanji, zaradi katerih se izvaja ukrep, lahko policija to osebo tajno opazuje tudi brez odredbe iz četrtega ali petega odstavka tega člena, če je to nujno potrebno za ugotovitev identitete te osebe ali pridobitev drugih podatkov, pomembnih za kazenski postopek. Policija mora za tako opazovanje pridobiti predhodno ustno dovoljenje državnega tožilca, razen, če tega ni mogoče pravočasno pridobiti in če obstaja nevarnost odlašanja. V tem primeru policija takoj, ko je mogoče in najpozneje v šestih urah od začetka izvajanja ukrepa, obvesti državnega tožilca, ki lahko prepove nadaljnje izvajanje ukrepa, če meni, da zanj ni utemeljenih razlogov. Ta ukrep sme trajati največ dvanajst ur od stika z osebo, zoper katero se ukrep izvaja. Policija pri izvajanju ukrepa iz tega odstavka ne sme uporabljati tehničnih naprav in sredstev iz 1. in 2. točke petega odstavka tega člena, niti izvajati ukrepa v zasebnih prostorih. Policija takoj po prenehanju takšnega opazovanja napravi uradni zaznamek, ki ga brez odlašanja pošlje državnemu tožilcu, ki o tem seznaní sodišče, če je prvotno odredbo za tajno opazovanje izdalo sodišče.

(9) Izvajanje ukrepa lahko traja največ dva meseca, iz tehtnih razlogov pa se lahko njegovo trajanje s pisno odredbo podaljša vsakič za dva meseca. Skupno lahko ukrep traja:

1. v primeru iz petega odstavka največ šest mesecev;

2. v primerih iz četrtega odstavka največ štiriindvajset mesecev, če gre za kazniva dejanja iz tretjega odstavka tega člena; in največ šestintrideset mesecev, če gre za kazniva dejanja iz drugega odstavka 199. člena tega zakona.

(10) Policija pošilja državnemu tožilcu, le-ta pa sodišču, ki je ukrep odredilo, mesečna poročila o poteku izvajanja ukrepa in pridobljenih podatkih. Organ, ki je ukrep odredil, lahko v vsakem trenutku na podlagi tega poročila ali po uradni dolžnosti, če oceni, da ni več razlogov za uporabo ukrepa, ali da se ta izvaja v nasprotju z njegovo odredbo, s pisno odredbo odredi, da se izvajanje ukrepa ustavi.

(11) Če se ukrep zoper isto osebo izvaja več kot šest mesecev, zakonitost in utemeljenost izvajanja ukrepa ob prvem podaljšanju nad šest mesecev, in nato vsakih nadaljnjih šest mesecev, preveri zunajobravnavni senat. Organ, ki je izdal odredbo za podaljšanje, senatu pošlje celotno gradivo, ta pa odloči v roku treh dni. Če senat oceni, da ni razlogov za izvajanje ukrepa ali da niso izpolnjeni vsi zakonski pogoji, izda sklep, s katerim odredi prenehanje uporabe ukrepa. Zoper ta sklep ni pritožbe.

196. člen

Tajno delovanje

(1) Ukrep tajnega delovanja se sme zoper osumljenca uporabiti, če gre za odkrivanje, dokazovanje ali preprečevanje katerega izmed kaznivih dejanj, navedenih v tretjem odstavku 195. člena tega zakona.

(2) Tajno delovanje se izvaja z vključitvijo tajnih delavcev in neprekinjenim ali ponavljajočim zbiranjem podatkov o osebi ter njeni kriminalni aktivnosti. Tajno delovanje pod vodstvom in nadzorom policije, s pomočjo prirejenih podatkov o osebi, prirejenih podatkov v zbirkah podatkov ter uporabo prirejenih dokumentov z namenom preprečitve, da bi bila takšno zbiranje podatkov ali vključitev razkrita, izvaja eden ali več tajnih delavcev, za katere se lahko prirejena identiteta pripravi v skladu s pogoji, ki jih za to določa zakon, ki ureja policijo, tudi pred izdajo odredbe iz tretjega oziroma četrtega odstavka tega člena. Tajni delavec je lahko policist, policijski delavec tuje države ali izjemoma, če izvedba tajnega

delovanja drugače ni mogoča, druga oseba. Tajni delavec sme biti pod pogoji iz tega člena s prirejenimi dokumenti udeležen v pravnem prometu, pri zbiranju podatkov pa sme pod pogoji iz tega člena uporabiti tudi tehnične naprave za prenos in snemanje glasu, fotografiranje in video-snemanje.

(3) Ukrep tajnega delovanja s pisno odredbo dovoli državni tožilec na pisni predlog policije, razen v primerih iz četrtega odstavka, ko je potrebna odredba sodišča. Odredba lahko obsega tudi dovoljenje za izdelavo, pridobitev in uporabo prirejenih podatkov in dokumentov.

(4) Ukrep tajnega delovanja, pri katerem bo tajni delavec uporabil tehnične naprave za prenos in snemanje glasu, fotografiranje in video snemanje, se lahko odredi samo v zvezi s kaznivimi dejanji iz drugega odstavka 199. člena tega zakona. Ukrep s pisno odredbo odredi sodišče na pisni predlog državnega tožilca.

(5) Predlog in odredba morata, poleg podatkov iz prvega odstavka 191. člena tega zakona, vsebovati še:

1. v primeru, da bo tajni delavec udeležen tudi v pravnem prometu, dovoljen obseg tovrstne udeležbe;

2. v primeru, da tajni delavec ni policist ali delavec policije tuje države, ampak druga oseba, utemeljitev, zakaj je potrebno uporabiti tako osebo;

3. v primeru iz prejšnjega odstavka opredelitev vrste in načina uporabe tehničnih naprav za prenos in snemanje glasu, fotografiranje in video snemanje.

(6) Izvajanje ukrepa lahko traja največ dva meseca, iz tehtnih razlogov pa se lahko njegovo trajanje s pisno odredbo podaljša vsakič za dva meseca, vendar skupno največ štiriindvajset mesecev, v primeru uporabe ukrepa za kazniva dejanja iz drugega odstavka 199. člena tega zakona pa skupno največ šestintrideset mesecev.

(7) Glede prenehanja izvajanja tajnega delovanja, mesečnega poročanja policije in preverjanja daljšega trajanja s strani zunajobravnavnega senata se smiselno uporabljajo določbe desetega in enajstega odstavka 195. člena tega zakona.

(8) Pri izvrševanju ukrepa tajni policijski delavec ne sme izzivati kriminalne dejavnosti. Glede izzivanja kriminalne dejavnosti se smiselno uporabljajo določbe četrtega in petega odstavka 197. člena tega zakona.

197. člen

Navidezni posli

(1) Navidezni posel je na predpisani način storjen poskus ali navidezna storitev kaznivega dejanja s strani tajnega delavca, z namenom, da se pridobi predmet, ki je nastal ali je namenjen za kaznivo dejanje, oziroma da se pridobi dokaz, da osumljenec izvršuje določena kazniva dejanja. Ukrep navideznega posla se sme zoper osumljenca uporabiti, če gre za odkrivanje, dokazovanje ali preprečevanje katerega izmed kaznivih dejanj iz drugega odstavka 198. člena tega zakona.

(2) Navidezni posli v smislu prejšnjega odstavka so:

1. navidezni odkup;
2. navidezno sprejemanje oziroma dajanje daril in
3. navidezno jemanje oziroma dajanje podkupnine.

(3) Ukrepe navideznega posla s pisno odredbo dovoli državni tožilec na pisni predlog policije. Odredba državnega tožilca se lahko nanaša le na enkratni ukrep. Predlog za vsak nadaljnji ukrep zoper isto osebo mora vsebovati razloge, ki utemeljujejo njegovo uporabo.

(4) Pri izvrševanju ukrepa navideznega posla tajni delavci ne smejo izzivati kriminalne dejavnosti. Pri ugotavljanju ali je bila izzvana kriminalna dejavnost, je potrebno presoјati

predvsem ali bi ukrep na način, kot je bil izveden, napeljal k storitvi kaznivega dejanja osebo, ki tovrstnega kaznivega dejanja sicer ne bi bila pripravljena storiti.

(5) Če je bila izzvana kriminalna dejavnost, je to okoliščina, ki izključuje kazenski pregon za kaznivo dejanje, storjeno v zvezi z ukrepom navideznega posla.

(6) Glede predmetov, pridobljenih z ukrepom navideznega posla se uporabljajo določbe 136., 216, 498. in 498.a člena tega zakona.

198. člen

Prisluškovanje elektronskih komunikacij, kontrola pisem in računalniškega sistema

(1) Če je na podlagi določenih dejstev mogoče sklepati, da se za komunikacijo v zvezi s kaznivimi dejanji, navedenih v drugem odstavku tega člena, uporablja določeno komunikacijsko sredstvo oziroma računalniški sistem ali da bo to sredstvo oziroma sistem uporabljeno, se lahko zoper osumljenca odredi:

1. nadzor elektronskih komunikacij s prisluškovanjem in snemanjem ter kontrola in zavarovanje dokazov o vseh oblikah komuniciranja, ki se prenašajo v elektronskem komunikacijskem omrežju;

2. kontrola pisem in drugih pošilk;

3. kontrola računalniškega sistema banke ali druge pravne osebe, ki opravlja finančno ali drugo gospodarsko dejavnost;

4. prisluškovanje in snemanje pogovorov s privolitvijo vsaj ene osebe, udeležene v pogovoru.

(2) Kazniva dejanja, v zvezi s katerimi se lahko odredijo ukrepi iz prejšnjega odstavka, so:

1. kazniva dejanja zoper suverenost Republike Slovenije in njeno demokratično ustavno ureditev, zoper človečnost in zoper mednarodno pravo, za katera je v zakonu predpisana kazen zapora petih ali več let;

2. kazniva dejanja ugrabitve po 134. členu, prikazovanja, izdelave, posesti, in posredovanja pornografskega gradiva po 176. členu, neopravičene proizvodnje in prometa s prepovedanimi drogami, nedovoljenimi snovmi v športu in predhodnimi sestavinami za izdelavo prepovedanih drog po 186. členu, omogočanja uživanja prepovedanih drog ali nedovoljenih snovi v športu po 187. členu, izsiljevanja po 213. členu, zlorabe notranje informacije po 238. členu, nedovoljenega sprejemanja daril po 241. členu, nedovoljenega dajanja daril po 242. členu, pranja denarja po 245. členu, tihotapstva po 250. členu, jemanja podkupnine po 261. členu, dajanja podkupnine po 262. členu, sprejemanja koristi za nezakonito posredovanje po 263. členu, dajanja daril za nezakonito posredovanje po 264. členu, hudodelskega združevanja po 294. členu, nedovoljene proizvodnje in prometa orožja ali eksploziva po 307. členu ter povzročitve nevarnosti z jedrskimi snovmi po tretjem odstavku 316. člena KZ-1;

3. druga kazniva dejanja, za katera je v zakonu predpisana kazen zapora osmih ali več let.

(3) Če so izpolnjeni pogoji iz prejšnjih odstavkov, se ukrep iz prvega odstavka lahko odredi tudi zoper iskano osebo z namenom njene izsleditve in prijetja

199. člen

Prisluškovanje in opazovanje v stanovanju

(1) Če je na podlagi določenih dejstev mogoče sklepati, da se bo lahko v točno določenem prostoru pridobilo dokaze, katerih se z milejšimi ukrepi, vključno z ukrepi iz 193., 195. in 198. člena tega zakona ne bi dalo zbrati oziroma bi njihovo zbiranje lahko ogrozilo življenje ljudi, se lahko zoper osumljenca izjemoma odredi prisluškovanje in opazovanje v tujem

stanovanju ali drugih tujih prostorih, z uporabo tehničnih sredstev za dokumentiranje in po potrebi s tajnim vstopom v navedene prostore.

(2) Kazniva dejanja, v zvezi s katerimi se lahko odredi ukrep iz prejšnjega odstavka, so:

1. kazniva dejanja iz 1. točke drugega odstavka prejšnjega člena;
2. kazniva dejanja iz 2. točke drugega odstavka prejšnjega člena, razen za kazniva dejanja ugrabitve po 134. členu, omogočanja uživanja prepovedanih drog ali nedovoljenih snovi v športu po 187. členu, izsiljevanja po 213. členu, pranja denarja po prvem, drugem, tretjem in petem odstavku 245. člena in tihotapstva po 250. členu KZ-1;
3. druga kazniva dejanja, za katera je v zakonu predpisana kazen zapora osmih ali več let, če obenem obstaja resna nevarnost za življenje ljudi.

200. člen

Postopek pri uporabi ukrepov iz 195. in 196. člena

(1) Prikrite preiskovalne ukrepe iz 198. in 199. člena tega zakona odredi sodišče na predlog državnega tožilca. Predlog in odredba morata vsebovati podatke iz prvega odstavka 191. člena tega zakona. Če gre za ukrep iz 199. člena tega zakona morata predlog in odredba vsebovati točno določitev prostora ali kraja, v katerem se bo ukrep izvajal ter dovoljenje oziroma prepoved namestitve tehničnih sredstev za dokumentiranje s tajnim vstopom v stanovanje ali druge tuje prostore; v primeru iz drugega odstavka tega člena pa tudi utemeljitev razloga za predčasno izvrševanje odredbe.

(2) Izjemoma, če pisne odredbe ni mogoče pravočasno pridobiti in če obstaja nevarnost odlašanja, lahko na ustni predlog državnega tožilca sodišče odredi izvrševanje ukrepov iz 198. člena tega zakona z ustno odredbo. O ustnem predlogu državnega tožilca sodišče napravi uradni zaznamek. Pisna odredba mora biti izdana najkasneje v dvanajstih urah po izdaji ustne odredbe. Za predčasno izvrševanje mora obstajati utemeljen razlog; v nasprotnem primeru se pridobljeno gradivo ne glede na siceršnjo upravičenost uporabe ukrepov ne sme uporabiti kot dokaz v kazenskem postopku.

(3) Če pri izvrševanju ukrepa iz 2. točke prvega odstavka 198. člena tega zakona policija oceni, da je vsebina pisma ali druge pošiljke takšna, da bi utegnila biti dokaz v kazenskem postopku, mora o tem takoj obvestiti državnega tožilca. Državni tožilec je dolžan najkasneje v treh dneh odrediti, da naj se pismo oziroma druga pošiljka izroči naslovniku, ali pa sodišču predlagati zaseg tega pisma oziroma druge pošiljke.

(4) Izvajanje ukrepov iz 198. in 199. člena tega zakona lahko traja največ en mesec, iz tehtnih razlogov pa se lahko njihovo trajanje podaljša vsakič za en mesec, vendar za ukrepe iz 195. člena tega zakona skupno največ šest mesecev, za ukrep iz 199. člena tega zakona pa skupno največ tri mesece.

(5) Odredbo iz prvega odstavka izvrši policija. Operaterji elektronskih komunikacijskih omrežij so policiji dolžni omogočiti izvršitev odredbe.

(6) Sodišče lahko v vsakem trenutku po uradni dolžnosti, če oceni, da ni več razlogov za izvajanje ukrepov, ali da se ti izvajajo v nasprotju z njegovo odredbo, s pisno odredbo odredi, da se izvajanje ukrepov ustavi.

201. člen

Pridobitev bančnih podatkov

(1) Sodišče lahko na obrazložen predlog državnega tožilca odredi banki, hranilnici ali hranilno kreditni službi, da naj državnemu tožilcu sporoči zaupne podatke in pošlje

dokumentacijo o vlogah, depozitih, stanju in prometu na računih ali drugih poslih osumljenca in drugih oseb, za katere je mogoče utemeljeno sklepati, da so udeležene v finančnih transakcijah ali poslih osumljenca, če bi ti podatki utegnili biti dokaz v kazenskem postopku ali če so potrebni zaradi zasega predmetov ali zavarovanja zahtevka za odvzem premoženjske koristi oziroma premoženja v vrednosti premoženjske koristi.

(2) Banka, hranilnica ali hranilno kreditna služba mora zahtevane podatke in dokumentacijo iz prejšnjega odstavka posredovati državnemu tožilcu brez odlašanja.

(3) Pod pogoji iz prvega odstavka tega člena lahko sodišče na obrazložen predlog državnega tožilca odredi banki, hranilnici ali hranilno kreditni službi, da tekoče spremlja finančno poslovanje osumljenca in drugih oseb, za katere je mogoče utemeljeno sklepati, da so udeležene v finančnih transakcijah ali poslih osumljenca in da državnemu tožilcu sproti sporoča zaupne podatke o transakcijah ali poslih, ki jih pri njih opravijo ali nameravajo opraviti navedene osebe. V odredbi sodišče določi rok, v katerem mora banka, hranilnica ali hranilno kreditna služba sporočiti te podatke.

(4) Izvajanje ukrepa iz prejšnjega odstavka lahko traja največ tri mesece, iz tehtnih razlogov pa se lahko na predlog državnega tožilca njegovo trajanje podaljša do največ šest mesecev.

(5) Banka, hranilnica ali hranilno kreditna služba svoji stranki ali tretji osebi ne sme razkriti, da je ali da bo podatke in dokumentacijo poslala državnemu tožilcu.

(6) Določbe prejšnjih odstavkov se smiselno uporabljajo tudi za pridobitev bančnih podatkov glede iskane osebe, če bi ti podatki lahko pripomogli k njeni izsleditvi in prijetju.

202. člen

Postopek po prenehanju izvajanja ukrepov

(1) Po prenehanju izvajanja prikritih preiskovalnih ukrepov (členi od 193 do 201) mora policija vse podatke, posnetke, sporočila in predmete, pridobljene z uporabo teh ukrepov, skupaj s poročilom, ki obsega povzetek zbranih dokazov, predati državnemu tožilcu.

(2) Državni tožilec z vročitvijo svoje odredbe oziroma odredbe sodišča, če je ukrep odredilo sodišče, seznaní osumljenca, da se je zoper njega izvajal prikriti preiskovalni ukrep. V primerih iz drugega in osmega odstavka 195. člena tega zakona vroči državni tožilec odredbo tudi osebi, zoper katero se je ukrep izvajal, če je bila njena istovetnost ugotovljena oziroma jo je mogoče brez večjih težav in stroškov ugotoviti.

(3) Če bi zaradi posebnih okoliščin to škodovalo namenu preiskovalnega postopka, zlasti če je potrebno zbrati dokaze, ki jih je moč uspešno zbrati le ob pogoju, da obdolženec, ne ve, da se zoper njega vodi preiskovalni postopek, se seznanitev iz prejšnjega odstavka lahko odloži do konca preiskovalnega postopka oziroma do zaslišanja obdolženca.

(4) Po prejemu odredbe iz drugega odstavka ima osumljenec oziroma obdolženec pravico do pregleda spisa o prikritih preiskovalnih ukrepih, pravico, da se seznaní s celotnim zbranim gradivom, vključno s poslušanjem posnetkov prisluškovanja, ter pravico predlagati izločitev nedovoljenih dokazov ter uničenje gradiva, pridobljenega z napravami za tehnično dokumentiranje, ki ni pomembno za kazenski postopek. Te pravice ima v primerih iz drugega in osmega odstavka 195. člena tega zakona tudi oseba, zoper katero se je ukrep izvajal, vendar le glede gradiva, ki se nanaša na to osebo.

(5) Če je mogoče utemeljeno sklepati, da bo zaradi seznanitve z gradivom nastala nevarnost za življenje in zdravje ljudi ali iz drugih tehtnih razlogov, lahko sodišče na predlog državnega tožilca odloči, da se osumljenca oziroma obdolženca, v primerih iz drugega ali osmega odstavka 195. člena tega zakona pa tudi osebo, zoper katero se je ukrep izvajal, ne bo seznanilo z delom vsebine ali s celotno vsebino pridobljenega gradiva. Zoper sklep, s katerim

se ugoti temu predlogu, ni pritožbe, vendar pa za osumljenca navedena omejitev preneha veljati, če se to gradivo zoper njega uporablja kot dokaz na glavni obravnavi.

(6) Če je bila ovadba zoper osumljenca zavržena ali če je bil s pravnomočnim sklepom preiskovalni postopek zoper obdolženca ustavljen, ali če najkasneje v roku petih let po koncu izvajanja prikritih preiskovalnih ukrepov zoper njega ni vložen obtožni akt, mora državni tožilec celotno gradivo, zbrano s temi ukrepi uničiti. V primeru vložitve obtožnega akta lahko uniči tisti del gradiva, zbranega s prikritimi preiskovalnimi ukrepi, ki ni pomemben za nadaljnji potek kazenskega postopka. O tem, da bo uničil gradivo, obvesti državni tožilec osumljenca oziroma obdolženca ter osebo iz drugega in osmega odstavka 195. člena tega zakona, ter jima določi primeren rok, v katerem imata pravico seznaniti se z gradivom. O uničenju gradiva se sestavi zapisnik.

(7) Če državni tožilec vloži obtožni akt, postaneta spisa o prikritih preiskovalnih ukrepih (192. člen) sestavni del kazenskega spisa sodišča. V tem primeru mora državni tožilec poskrbeti, da se prepisujejo posnetki telefonskih pogovorov in drugih oblik komuniciranja, ki so pomembni za kazenski postopek in se jih sme uporabljati kot dokaz na glavni obravnavi.

203. člen

Nedovoljeni dokazi

(1) Podatki, sporočila, posnetki ali drugi dokazi, pridobljena z uporabo prikritih preiskovalnih ukrepov, se ne smejo uporabiti v kazenskem postopku kot dokaz, če:

1. so bili pridobljeni z izvajanjem katerega od ukrepov iz 195. do 199. člena tega zakona, in se ne nanašajo na kaznivo dejanje, za katere je posamičen ukrep mogoče odrediti;

2. so bili ukrepi, za katere se po določbah tega zakona zahteva dovoljenje državnega tožilca ali odredba sodišča, izvajani brez odredbe državnega tožilca (četrti odstavek 195. člena, tretji odstavek 196. člena in tretji odstavek 197. člena) oziroma brez odredbe sodišča (prvi odstavek 193. člena, peti odstavek 195. člena, četrti odstavek 196. člena, prvi in drugi odstavek 200. člena) ali v nasprotju z njo, ali če daljšega izvajanja ukrepa ni preveril zunajobravnavni senat (enajsti odstavek 195. člena).

(2) Določbe 231. člena tega zakona se ne uporabljajo za podatke, posnetke, sporočila in dokaze, pridobljene z uporabo ukrepov iz 196., 198. in 199. člena tega zakona.

(3) Če so ukrepi iz 195. do 199. člena tega zakona uporabljeni v zadevi, ki je predmet preiskovalnega ali sodnega postopka v eni ali več državah, morajo biti izvedeni v skladu z obstoječimi dvostranskimi ali večstranskimi sporazumi ali pogodbami, če teh ni, pa se dogovori sklenejo za vsak posamezen primer posebej ob popolnem spoštovanju suverenosti in notranje zakonodaje pogodbenice, na katere ozemlju bo potekala takšna preiskava.

4. *Hišna in osebna preiskava*

204. člen

Pogoji za opravo hišne preiskave

(1) Preiskava stanovanja in drugih prostorov osumljenca ali drugih oseb (hišna preiskava) se sme opraviti, če so podani utemeljeni razlogi za sum, da je bilo storjeno kaznivo dejanje in je na podlagi določenih dejstev mogoče sklepati, da se v tem stanovanju oziroma drugih prostorih skriva osumljenec, ki ga je treba prijati, ali da se bodo pri preiskavi odkrili sledovi kaznivega dejanja ali predmeti, ki so pomembni za kazenski postopek.

(2) Določbe tega zakona o hišni preiskavi se smiselno uporabljajo tudi za preiskavo skritih prostorov prevoznih sredstev, ki niso namenjeni za shranjevanje predmetov in prtljage.

(3) Glede preiskave javnih, naravnih ter zapuščenih prostorov se ne uporabljajo določbe o hišni preiskavi.

205. člen

Odredba o hišni preiskavi

(1) Hišno preiskavo odredi sodišče s pisno odredbo na predlog državnega tožilca. Predlog in odredba morata vsebovati zakonsko označbo kaznivega dejanja, ki naj bi bilo storjeno, dejstva in dokaze, iz katerih izhajajo utemeljeni razlogi za sum storitve kaznivega dejanja, okoliščine, na podlagi katerih je mogoče sklepati, da bo pri preiskavi prijet osumljenec oziroma da se bodo našli predmeti ali sledovi kaznivega dejanja, podatke o stanovanju ali drugih prostorih, ki naj se preiščejo, kateri predmeti in sledovi naj se iščejo ter zasežejo ali samo dokumentirajo, rok, v katerem se sme odredba izvršiti, ali se sme preiskava opraviti tudi ponoči ter navedbo policijske uprave, ki odredbo izvrši.

(2) Izjemoma, če pisne odredbe ni mogoče pravočasno pridobiti, obstaja pa nevarnost odlašanja zaradi uničenja predmetov ali sledov kaznivega dejanja, lahko na ustni predlog državnega tožilca, sodišče dovoli opravo hišne preiskave z ustno odredbo. O ustnem predlogu in ustni odredbi se napravi uradni zaznamek. Pisna odredba, ki mora vsebovati utemeljitev razloga za predčasno opravo hišne preiskave, mora biti izdana najkasneje v dvanajstih urah po izdaji ustne odredbe. Po izdaji pisne odredbe, se le-ta brez odlašanja vroči tistemu, pri katerem se je opravila hišna preiskava.

(3) Če hišna preiskava ni bila opravljena v roku, določenem v odredbi sodišča, mora policija o tem takoj obvestiti državnega tožilca. Na obrazložen predlog državnega tožilca lahko sodišče določi nov rok.

(4) Sklep, s katerim sodišče zavrne predlog državnega tožilca za izdajo odredbe o hišni preiskavi, se vroči samo državnemu tožilcu. Zoper ta sklep ima državni tožilec v roku štiriindvajsetih ur pravico do pritožbe. O pritožbi mora sodišče odločiti v osemindvajsetih urah.

206. člen

Oprava hišne preiskave na podlagi odredbe

(1) Odredba o hišni preiskavi se izroči pred začetkom preiskave tistemu, pri katerem naj se preiskava opravi (imetnik). Pri tem se ga pouči, da ima pravico obvestiti odvetnika in da sta lahko oba navzoča pri preiskavi. Če imetnik zahteva, da je pri preiskavi navzoč odvetnik, se začetek preiskave odloži do prihoda odvetnika, vendar največ za dve uri.

(2) Pred začetkom preiskave se zahteva od imetnika naj prostovoljno izroči osebo oziroma predmete, ki se iščejo.

(3) Določbe prvega in drugega odstavka se ne uporabijo, če se pričakuje oborožen odpor ali drugo nasilje ali če je to potrebno, da se prepreči uničenje sledov kaznivega dejanja oziroma predmetov, pomembnih za kazenski postopek, ali če imetnika ni mogoče najti.

(4) Hišno preiskavo je treba opraviti obzirno, tako da se neprijetnosti in motenja povezana z opravo preiskave omejijo na najmanjšo nujno mero.

(5) Zaklenjeni prostori, pohištvo ali druge stvari se odprejo s silo samo, če njihov imetnik ni navzoč ali če jih noče prostovoljno odpreti. Pri odpiranju se je treba ogibati nepotrebnih poškodb.

(6) Preiskava se praviloma opravlja med 6. in 22. uro. Opravlja se lahko tudi izven tako določenega časa, če se je v njem začela in se do 22. ure še ni končala, zaradi prekinitve pa bi bili lahko uničeni sledovi kaznivega dejanja oziroma predmeti pomembni za kazenski postopek, ali če je v odredbi določeno, da se sme opraviti tudi ponoči.

207. člen

Navzočnost pri hišni preiskavi

(1) Pri hišni preiskavi ima pravico biti navzoč imetnik ali njegov zastopnik

(2) Pri hišni preiskavi morata biti ves čas navzoči dve polnoletni osebi kot prič. Priči je treba pred začetkom preiskave opozoriti, da pazita, kako se preiskava opravlja, in da imata pravico podati pred podpisom zapisnika o preiskavi svoje ugovore, če mislita, da vsebina zapisnika ni pravilna.

(3) Če se preiskava opravi v prostorih državnih organov, vojaškem objektu ali v prostorih pravnih oseb, se povabi njihov predstojnik oziroma zastopnik, naj bo pri preiskavi navzoč.

(4) Če se opravi preiskava odvetniške ali notarske pisarne, mora biti navzoč predstavnik Odvetniške zbornice oziroma Notarske zbornice.

208. člen

Vstop v stanovanje in oprava hišne preiskave brez odredbe

(1) Policisti smejo brez odredbe sodišča o hišni preiskavi proti volji imetnika kadarkoli vstopiti v njegovo stanovanje in druge tuje prostore in po potrebi opraviti hišno preiskavo, če je treba, da se prime storilec kaznivega dejanja, ki je bil zasačen pri samem dejanju ali se je zaradi pregona tja zatekel, če je v stanovanju ali kakšnem drugem prostoru kdo, ki mu je treba po odločbi sodišča odvzeti prostost ali ga privedi, če kdo kliče na pomoč, ali če je to neogibno potrebno za varnost ljudi ali premoženja.

(2) V primeru iz prejšnjega odstavka se ne napravi zapisnik, temveč se imetniku stanovanja takoj izda potrdilo, v katerem se navede vzrok vstopa v stanovanje oziroma v druge prostore in morebitne pripombe imetnika stanovanja v zvezi s postopkom vstopa.

(3) Če je bila po vstopu v stanovanje ali drugi prostor opravljena tudi hišna preiskava, se je treba ravnati po določbah četrtega in petega odstavka 206. člena ter drugega odstavka 207. člena tega zakona. Preiskava se sme opraviti tudi brez navzočnosti prič, če ni mogoče takoj zagotoviti njihove navzočnosti, nevarno pa bi bilo odlašati. Razlogi za preiskavo brez navzočnosti prič morajo biti navedeni v zapisniku.

(4) V primeru oprave hišne preiskave brez pisne odredbe sodišča, je policija dolžna o tem takoj obvestiti državnega tožilca.

209. člen

Osebna preiskava

(1) Osebna preiskava neke osebe se sme opraviti, če so podani utemeljeni razlogi za sum, da je bilo storjeno kaznivo dejanje in je na podlagi določenih dejstev mogoče sklepati, da se bodo pri preiskavi te osebe našli predmeti ali sledovi kaznivega dejanja ali kakšna druga dejstva, ki so pomembna za razjasnitev kaznivega dejanja.

(2) Osebna preiskava se opravi na podlagi pisne odredbe, ki jo izda sodišče na predlog državnega tožilca. Glede predloga in odredbe o osebni preiskavi se smiselno uporabljajo

določbe tega zakona o hišni preiskavi (205. člen), oziroma določbe četrtega odstavka prejšnjega člena, če je bila osebna preiskava opravljena brez odredbe sodišča. Odredba o osebni preiskavi se pred začetkom preiskave izroči tistemu, ki bo preiskan, razen, če se pričakuje oborožen odpor ali drugo nasilje, ali če je to potrebno, da se prepreči uničenje predmetov ali sledov kaznivega dejanja.

(3) Ne glede na določbo prejšnjega odstavka sme policija opraviti osebno preiskavo brez odredbe sodišča, če je bila oseba, ki jo je treba preiskati, zasačena pri storitvi kaznivega dejanja ali prijeta neposredno po storjenem dejanju, ali če se jo zasači s predmeti, ki kažejo na njeno udeležbo pri kaznivem dejanju.

(4) Osebna preiskava obsega zunanji pregled telesa, pregled oblačil, obutve, predmetov in prtljage, ki jo preiskovana oseba nosi oziroma ima v posesti. Osebno preiskavo, razen v primerih iz prejšnjega odstavka, opravi policist, ki je istega spola kot preiskovana oseba. Pregled je treba opraviti na način, ki ne žali osebnega dostojanstva.

(5) Če je treba pri osebni preiskavi opraviti pregled intimnih delov telesa, se osebo, ki naj se jo preišče, seznanijo, da tak pregled lahko opravi zdravnik. Glede preiskave telesnih votlin se uporabljajo določbe tega zakona o telesnem pregledu (184. člen).

210. člen

Zapisnik o preiskavi in potrdilo o vstopu

O vsaki hišni in osebni preiskavi se napravi zapisnik, ki ga podpišejo tisti, pri katerem se opravi preiskava oziroma se preišče, njegov odvetnik, če je bil navzoč pri preiskavi in tisti, katerih navzočnost pri preiskavi je obvezna. Pri preiskavi se zasežejo samo tisti predmeti in listine, ki so v zvezi z namenom preiskave v posameznem primeru. V zapisnik se vpišejo in v njem natančno opišejo predmeti in listine, ki se zasežejo; isto se navede tudi v potrdilu, ki se takoj nato izda tistemu, ki so mu bili predmeti oziroma listine zasežene.

211. člen

Zaseg sumljivih predmetov

Če se pri hišni ali osebni preiskavi najdejo predmeti, ki niso v zvezi s kaznivim dejanjem, zaradi katerega je bila preiskava odredena, pač pa kažejo na drugo kaznivo dejanje, za katero se storilec preganja po uradni dolžnosti, se tudi ti opišejo v zapisniku in zasežejo, o zasegu pa takoj izda potrdilo. O zasegu predmetov je policija dolžna takoj obvestiti državnega tožilca. Če državni tožilec oceni, da ni razloga za kazenski pregon, pa tudi ne kakšnega drugega zakonskega razloga, da bi se zaseženi predmeti morali odvzeti (498. člen), odredi njihovo vrnitev.

212. člen

Nedovoljeni dokazi

Če za hišno ali osebno preiskavo, opravljeno brez pisne odredbe sodišča, niso bili izpolnjeni pogoji iz drugega odstavka 205. člena ali prvega odstavka 208. člena oziroma iz tretjega odstavka 209. člena tega zakona, ali če je bila hišna preiskava opravljena brez navzočnosti prič (drugi odstavek 207. člena), ali če je bila preiskava opravljena v nasprotju z določbami prvega in četrtega odstavka 207. člena tega zakona, se dokazi pridobljeni pri preiskavi ne smejo uporabiti kot dokaz v kazenskem postopku.

5. Zaseg predmetov

213. člen

Pogoji in postopek za zaseg

(1) Zaseg predmetov je dopusten, če:

1. so bili uporabljeni ali namenjeni za kaznivo dejanje ali so nastali s kaznivim dejanjem in se po kazenskem zakonu smejo oziroma morajo vzeti (73. člen KZ-1);

2. bi utegnili biti dokaz v kazenskem postopku;

3. so lahko predmet začasnega zavarovanja zahtevka za odvzem premoženjske koristi, pridobljene s kaznivim dejanjem (275. člen).

(2) Zaseg predmetov iz 1. in 2. točke prejšnjega odstavka opravi policija po uradni dolžnosti, zaseg predmetov iz 3. točke pa sme opraviti le na podlagi sklepa sodišča o začasnem zavarovanju zahtevka za odvzem premoženjske koristi (276. člen).

(3) Vsaka oseba, ki ima predmete, ki jih je treba zaseči, jih je na zahtevo policije dolžna izročiti oziroma omogočiti njihov zaseg. Razen obdolženca in priče, ki je oproščena dolžnosti pričevanja (prvi odstavek 230. člena), sme sodišče na predlog državnega tožilca, osebo, ki s skrivanjem ali na kakšen drugi način onemogoči izročitev predmetov, kaznovati z redovno kaznijo določeno v drugem odstavku 144. člena tega zakona, če predmetov še vedno noče izročiti, pa jo sme tudi zapreti. Zapor traja do izročitve predmetov ali do konca kazenskega postopka, vendar največ mesec dni. Navedeni sankciji se lahko izrečeta tudi uradni osebi državnega organa oziroma zastopniku pravne osebe, ki neupravičeno noče izročiti zahtevanih predmetov. Pritožba zoper sklep, s katerim je bila izrečena redovna kazen ali odrejen zapor, ne zadrži njegove izvršitve.

(4) Pri zasegu predmetov se navede, kje so bili najdeni, oziroma kdo jih je izročil, predmeti pa se v zapisniku tako opišejo, da se zavaruje ugotovitev njihove istovetnosti. O zasegu predmetov se takoj izda potrdilo.

(5) Če je treba predmet zaseči samo iz dokaznih namenov (2. točka prvega odstavka), se sme namesto zasega predmeta napraviti slikovni posnetek tega predmeta, če je pričakovati, da na glavni obravnavi ne bo potreben neposredni ogled predmeta.

214. člen

Odločitev sodišča o zasegu predmetov

(1) O vsakem zasegu predmeta iz razloga po 1. ali 2. točki prvega odstavka prejšnjega člena mora policija obvestiti državnega tožilca najkasneje v roku iz tretjega odstavka 167. člena tega zakona. Če so po oceni policije podani pogoji iz 275. člena tega zakona za začasno zavarovanje zahtevka za odvzem premoženjske koristi, je dolžna brez odlašanja državnemu tožilcu poslati o tem pisno poročilo (tretji odstavek 168. člena).

(2) Če državni tožilec ne odredi, da naj se predmet, ki je bil zasežen iz razloga po 1. ali 2. točki prvega odstavka prejšnjega člena, vrne upravičencu, mora v roku osmih dni od prejema obvestila sodišču predlagati, da odobri zaseg predmeta do končanja kazenskega postopka.

(3) Sodišče pošlje predlog obdolžencu in oškodovancu, ki lahko v določenem roku na predlog odgovorita. O predlogu sodišče odloči s sklepom. Sklep, s katerim se predlogu ugodi, mora vsebovati tudi utemeljitev, zakaj je zaseg predmeta nujno potreben do končanja kazenskega postopka.

(4) Določbe drugega in tretjega odstavka se ne uporabljajo, če gre za zaseg predmetov, ki so majhne vrednosti (1. točka devetega odstavka 99. člena KZ-1), ali so bili najdeni in se ne ve čigavi so, ali če njihova posest posameznikom po zakonu ni dovoljena ali je omejena.

215. člen

Hramba zaseženih predmetov

(1) Policija je dolžna poskrbeti za varno hrambo zaseženih predmetov, vse dokler državni tožilec ne odredi, da naj se zaseženi predmeti izročijo v hrambo sodišču ali vrnejo tistemu, ki so mu bili zaseženi oziroma oškodovancu.

(2) Zaseženi predmeti se izročijo sodišču po vložitvi obtožnega akta, če je v njem predlagan odvzem predmeta oziroma odvzem premoženjske koristi pridobljene s kaznivim dejanjem.

216. člen

Vrnitev zaseženih predmetov

(1) Zaseženi predmet, ki nedvomno pripada oškodovancu ali drugi osebi (lastnik) in ni več potreben kot dokaz v kazenskem postopku, se vrne tej osebi še pred koncem postopka. Če je zaseženi predmet potreben kot dokaz, in ne gre za predmet, ki se ga mora odvzeti ne glede na izid postopka (498. člen), se vrne lastniku po pravnomočno končanem kazenskem postopku. Če je ta predmet lastniku neogibno potreben, se mu sme vrniti tudi pred koncem postopka proti zavezi, da ga na zahtevo prinese. O izročitvi predmeta se izda potrdilo, ki ga podpiše tisti, ki mu je bil predmet izročen.

(2) Če več oseb uveljavlja pravico na zaseženem predmetu, jih sodišče napoti na pravdo, v kazenskem postopku pa s sklepom odloči, komu se stvar izroči v hrambo kot začasno zavarovanje do pravnomočne odločitve sodišča v pravnem postopku.

217. člen

Zaseg listinske dokumentacije in elektronsko shranjenih podatkov

(1) Če se zaseže listinska dokumentacija, ki se utegne uporabiti kot dokaz v kazenskem postopku, se popiše. Če to ni mogoče, se da v ovitek in zapečati. Lastnik oziroma imetnik dokumentacije lahko pritisne na ovitek tudi svoj pečat.

(2) Tisti, ki mu je bila listinska dokumentacija zasežena, se povabi, naj bo navzoč pri odpiranju ovitka. Če se ne odzove vabilu ali če je odsoten, se ovitek odpre in listine pregledajo in popišejo v njegovi nenavzočnosti. Listine, ki niso potrebne kot dokaz, se brez odlašanja vrnejo.

(3) Če je v dokazne namene treba zaseči elektronsko shranjene podatke, mora tisti, ki jih ima, na zahtevo policije izročiti elektronski nosilec shranjenih podatkov v standardizirani obliki ali jih v ta namen shraniti ter dopustiti izdelavo varnostne kopije podatkov, shranjenih na elektronskem nosilcu podatkov.

(4) Zasežena listinska dokumentacija se lahko nadomesti z overjenimi kopijami, če je izvorna dokumentacija nujno potrebna tistemu, ki mu je bila zasežena.

(5) Listinsko dokumentacijo in elektronsko shranjene podatke državnih organov ter bank, ki vsebuje podatke, ki so po zakonu opredeljeni kot tajni, oziroma za katere je zagotovljena bančna tajnost, ter listinsko dokumentacijo in elektronsko shranjene podatke upravljavcev zbirke osebnih podatkov, za katere velja varstvo osebnih podatkov, sme policija zaseči samo

na podlagi pisne odredbe, ki jo izda sodišče na predlog državnega tožilca. V nujnih primerih, kadar je podana nevarnost, da bo ta dokumentacija oziroma elektronsko shranjeni podatki uničeni ali predrugačeni, jih sme policija zaseči tudi brez pisne odredbe sodišča, vendar mora o tem takoj poročati državnemu tožilcu, ki predlaga sodišču odobritev zasega. Do odobritve zasega se zasežena dokumentacija oziroma podatki ne smejo pregledovati. Če sodišče zasega ne odobri, se zasežena dokumentacija oziroma podatki ne smejo uporabiti kot dokaz v kazenskem postopku.

(6) Glede pogojev za zaseg ter postopka v primeru neizročitve listinske dokumentacije in elektronsko shranjenih podatkov se smiselno uporabljajo določbe tretjega odstavka 213. člena tega zakona.

218. člen

Upravljanje z zaseženimi predmeti, premoženjem in varščino

(1) Z zaseženimi predmeti, premoženjem, ki služi za začasno zavarovanje zahtevka za odvzem premoženjske koristi, ter s predmeti, ki so bili dani kot varščina, mora pristojni državni organ ravnati kot dober gospodar.

(2) Predmete, premoženje in varščino iz prejšnjega odstavka lahko pristojni državni organ da v hrambo oziroma upravljanje drugim državnim organom, organizacijam z javnimi pooblastili, finančnim organizacijam ali izvršiteljem.

(3) Če je zaseženi predmet hitro pokvarljivo blago, ravna policija po določbah predpisa, ki ureja prodajo najdenih stvari

(4) Če je hramba zaseženih predmetov ali začasno zavarovanje zahtevka za odvzem premoženjske koristi povezano z nesorazmernimi stroški ali pa se vrednost teh predmetov ali premoženja, ki služi za začasno zavarovanje, zmanjšuje, lahko sodišče odredi, da se ti predmeti ali premoženje prodajo, podarijo v javno korist ali uničijo. Pred odločitvijo mora sodišče pridobiti mnenje lastnika predmetov oziroma premoženja. Če lastnik ni znan ali mu poziva za podajo mnenja ni mogoče vročiti, sodišče poziv pritrди na sodno desko in se po osmih dneh šteje, da je bila vročitev opravljena. Če lastnik v osmih dneh po vročitvi poziva ne poda mnenja, se šteje, da s prodajo, podaritvijo ali uničenjem soglaša.

(5) Postopek upravljanja z zaseženimi predmeti, premoženjem, ki služi za začasno zavarovanje zahtevka za odvzem premoženjske koristi in danimi varščinami, predpiše Vlada Republike Slovenije.

6. Zaslišanja

219. člen

Splošno o zaslišanju

(1) Zaslišanje pomeni izpraševanje določene osebe potem, ko jo je uradna oseba, ki vodi postopek (zasliševalec), na predpisani način seznanila ali jo bo zaslišala kot obdolženca, pričo ali izvedenca, ter z njenimi pravicami in dolžnostmi v kazenskem postopku.

(2) Med preiskovalnim postopkom opravljata zaslišanje državni tožilec in policija, v primerih, določenih v tem zakonu, pa opravi zaslišanje obdolženca oziroma priče sodišče.

(3) Če ni v tem zakonu drugače določeno, imajo osebe, ki jih zasliši policija ali državni tožilec, enake pravice in dolžnosti, kot jih imajo pri zaslišanju pred sodiščem.

(4) Pri zaslišanju so lahko navzoče osebe, ki zagotavljajo varnost, in druge osebe, za katere tako določa ta zakon.

(5) Zaslišanje se praviloma opravi v uradnih prostorih državnega organa, ki opravlja zaslišanje. Če so za to podani tehtni razlogi, se sme zaslišanje opraviti tudi v drugih primernih prostorih.

220. člen

Vabilo obdolžencu

(1) Navzočnost obdolženca pri zaslišanju se zagotovi s pisnim vabilom; ob pogojih iz četrtega odstavka 122. člena tega zakona se mu vabilo lahko tudi samo ustno naznani.

(2) Obdolženec se povabi z zaprtim pisnim vabilom, ki obsega: naslov državnega organa, ki vabi, ime in priimek obdolženca; označbo kaznivega dejanja, ki ga je obdolžen, kraj, kamor naj pride, dan in uro, kdaj naj pride; navedbo, da se vabi kot obdolženec; opozorilo, da bo prisilno priveden, če ne pride in da narok za zaslišanje ne bo preložen, če zagovornik ne bo prišel; uradni pečat in ime in priimek uradne osebe, ki vabi.

(3) Če obdolženec, ko je v preiskovalnem postopku prvič vabljen na zaslišanje, še ni bil pisno seznanjen o pravicah, ki jih ima v kazenskem postopku, se vabilu priloži pouk o teh pravicah (1. do 9. točka prvega odstavka 55. člena in 56. člen).

221. člen

Privedba obdolženca

(1) Privedba obdolženca se lahko odredi, če v redu povabljeni ne pride in svojega izostanka ne opraviči, ali če mu ni bilo mogoče v redu vročiti vabila, iz okoliščin pa izhaja, da se mu obdolženec izmika; če so podani pogoji iz drugega odstavka 303. člena tega zakona, pa sme sodišče odrediti privedbo obdolženca tudi brez predhodnega vabila.

(2) Privedba se odredi s pisno odredbo. Odredba mora obsegati: ime in priimek obdolženca, ki naj se privede, označbo kaznivega dejanja, katerega je obdolžen, z navedbo določbe kazenskega zakona, razlog, zakaj se odreja privedba, uradni pečat in podpis uradne osebe, ki odreja privedbo.

(3) Odredbo za privedbo izvrši policija. Policist, ki izvršuje odredbo, izroči odredbo obdolžencu in ga povabi, naj gre z njim. Če obdolženec to odkloni, ga privede s silo. Pri izvršitvi odredbe, ki jo je izdalo sodišče, sme policist tudi z uporabo sile vstopiti v zaklenjeno stanovanje ali drugi zaprti prostor.

(4) Odredbo za privedbo vojaške osebe, policista ter paznika zavoda, v katerem so osebe, ki jim je odvzeta prostost, izvrši vojaško poveljstvo oziroma predstojnik policije ali zavoda.

222. člen

Zaslišanje obdolženca

(1) Ko se obdolženec zaslišuje prvič, ga je treba vprašati za ime in priimek in morebitni vzdevek, ime in priimek staršev, dekliški priimek matere, datum in kraj rojstva, naslov prebivališča oziroma začasnega bivališča, morebitni elektronski naslov, enotno matično številko (EMŠO), narodnost, državljanstvo, poklic, če je mladoleten pa tudi, kdo je njegov zakoniti zastopnik. Obdolženca je treba poučiti, da mora takoj sporočiti vsako nameravano spremembo prebivališča ali naslova za vročanje, ter ga opozoriti na posledice glede vročanja in uporabe prisilnih ukrepov, če ne bo tako ravnal.

(2) Pred začetkom zaslišanja se ugotovi, ali je obdolženec prejel pisni pouk o pravicah, ki jih ima v kazenskem postopku (tretji odstavek 220. člena) in ali je pouk razumel. Če gre za kaznivo dejanje hudodelske združbe ali kaznivo dejanje, ki ga je storila ta združba, se obdolžencu da tudi pouk po tretjem odstavku 294. člena KZ-1. Če obdolženec pisnega pouka ni prejel, se mu le-ta takoj vroči; če ga ni razumel, pa se mu pravice, ki jih ima v kazenskem postopku (prvi odstavek 55. člena) razložijo tako, da jih najlaže razume. V tem primeru se narok za zaslišanje preloži, če obdolženec izjavi, da si bo vzel zagovornika in da želi, da je zagovornik navzoč pri zaslišanju. Na preloženem naroku se zaslišanje obdolženca sme opraviti, četudi zagovornik ni navzoč. Vsa dejanja oziroma ugotovitve zasliševalca v zvezi s pravnim poukom, kot tudi izjava obdolženca, se zapišejo v zapisnik o zaslišanju.

(3) Obdolženec se zaslišuje ustno. Pri zaslišanju se mu lahko dovoli, da uporablja svoje zapiske.

(4) Obdolženca se najprej zasliši o njegovih osebnih, družinskih in premoženjskih razmerah ter dotedanjem življenju, ali je bil že obsojen pa obsodba še ni bila izbrisana, kdaj in zakaj, in ali je in kdaj izrečeno kazen prestal, in ali teče zoper njega kazenski postopek za kakšno drugo kaznivo dejanje. Nato je treba obdolžencu omogočiti, da se v neoviranem pripovedovanju izjavi o kaznivem dejanju, ki ga je obdolžen in o vseh okoliščinah, ki ga obremenjujejo, in da navede vsa dejstva, ki so v korist njegovi obrambi.

(5) Ko obdolženec konča svojo izpovedbo, se mu postavijo vprašanja, če je treba, da se izpolnijo vrzeli ali odpravijo nasprotja in nejasnosti v njegovem pripovedovanju.

(6) Če se poznejša obdolženčeva izpovedba razlikuje od prejšnje, zlasti če obdolženec prekliče svoje priznanje, se zahteva od njega, naj pove razloge, zakaj različno izpoveduje oziroma zakaj preklicuje priznanje.

(7) Obdolženec sme biti zaslišan brez zagovornika, če se je izrecno odpovedal tej pravici, obramba pa ni obvezna, ali če zagovornik ni navzoč, čeprav je bil obveščen o zaslišanju. Če je pri zaslišanju obdolženca zagovornik navzoč, se obdolženec ne sme z njim posvetovati o odgovorih na postavljena vprašanja. V preiskovalnem postopku sme zagovornik obdolžencu postavljati dopolnilna vprašanja po končanem zaslišanju, ko zasliševalc in navzoči državni tožilec nimata več vprašanj.

(8) Če obdolženec ni bil poučen o svojih pravicah, ali če dani pouk in ugotovitve zasliševalca v zvezi s poukom o pravicah ter izjava obdolženca glede teh pravic niso zapisane v zapisnik, ali če je bil v primeru obvezne obrambe zaslišan brez zagovornika, se izpovedba obdolženca ne sme uporabiti kot dokaz v kazenskem postopku.

223. člen

Nedovoljeni načini zaslišanja

(1) Zaslišanje obdolženca se mora opraviti tako, da se v polni meri spoštuje njegova osebnost.

(2) Proti obdolžencu se ne smejo uporabiti sila, grožnja ali zvijska, da bi se dosegla kakšna njegova izjava ali priznanje, prav tako ni dovoljeno zoper obdolženca uporabiti takšnega načina zaslišanja oziroma mu dati takšnega sredstva, s katerim bi se vplivalo na njegovo svobodno voljo pri izpovedovanju.

(3) Obdolžencu je treba postavljati vprašanja jasno, razločno in določno, tako da jih lahko popolnoma razume. Vprašanja zlasti ne smejo izhajati s stališča, kot da je obdolženec nekaj priznal, česar ni priznal. Prav tako se mu tudi ne smejo postavljati vprašanja, v katerih je že obsežno navodilo, kako je treba nanje odgovoriti. Obdolženec se ne sme preslepiti, da bi se dosegla kakšna njegova izjava ali priznanje.

(4) Če je bilo ravnano v nasprotju z določbami drugega ali tretjega odstavka, se izpovedba obdolženca ne sme uporabiti kot dokaz v kazenskem postopku.

224. člen

Soočenje

(1) Obdolženec se sme soočiti s pričo ali z drugim obdolžencem, če se njune izpovedbe ne ujemajo v pomembnih dejstvih.

(2) Soočenci se vsak zase zaslišijo o vsaki okoliščini, v kateri se njihove izpovedbe ne ujemajo, in njihov odgovor vpiše v zapisnik.

225. člen

Zapisnik o zaslišanju

(1) Obdolženčeva izpovedba se vpiše v zapisnik v obliki pripovedovanja; vprašanja in odgovori nanje se vpišejo v zapisnik, če to zahtevajo stranke ali zagovornik ali če zasliševalec meni, da je to potrebno. Iz zapisnika mora biti razvidno, na čigavo vprašanje je dan odgovor.

(2) Obdolžencu se lahko dovoli, da svojo izpovedbo sam narekuje v zapisnik.

226. člen

Priznanje

Če je obdolženčevo priznanje kaznivega dejanja jasno in popolno in če je podprto tudi z drugimi dokazi, se nadaljnji dokazi v preiskovalnem postopku zbirajo samo, če obdolženec prekliče dano priznanje ali če zagovornik izpodbija veljavnost priznanja.

227. člen

Zaslihanje po tolmaču

(1) Obdolženec se zasliši po tolmaču v primerih, ki so določeni v tem zakonu.

(2) Če je obdolženec gluh, se mu postavljajo vprašanja pisno, če je nem, pa se zahteva od njega, da odgovori pisno. Če se zaslihanje ne more opraviti na ta način, se pokliče za tolmača nekdo, ki se zna sporazumeti z obdolžencem.

(3) Za tolmača se vzame sodni tolmač. Če to ni mogoče, se vzame druga oseba, ki razume jezik obdolženca. Tolmača, ki ni sodni tolmač, je treba pred začetkom tolmačenja opozoriti, da mora tolmačenje opraviti natančno in po svojem najboljšem znanju.

(4) Tolmač se pred začetkom tolmačenja opozori, da pomeni krivo tolmačenje kaznivo dejanje.

(5) Določbe tega zakona, ki se nanašajo na izvedence, se smiselno uporabljajo tudi za tolmače.

228. člen

Zaslihanje prič

(1) Kot priča se sme zaslišati oseba, za katero je verjetno, da bi mogla kaj povedati o kaznivem dejanju in storilcu in o drugih pomembnih okoliščinah.

(2) Vsakdo, kdor je povabljen za pričo, se je dolžan odzvati vabilu in, če ni v tem zakonu določeno drugače, tudi pričati.

(3) Priča je dolžna izpovedati po resnici in popolno.

(4) Oseba, zoper katero teče kazenski postopek, se v drugem kazenskem postopku v zvezi z istim kaznivim dejanjem lahko zasliši le kot obdolženec, in ne kot priča.

229. člen

Prepoved zaslišanja

Kot priča ne sme biti zaslišan:

1. kdor bi s svojo izpovedbo prekršil dolžnost varovanja uradne ali vojaške tajnosti, dokler ga pristojni organ ne odveže te dolžnosti;

2. obdolženčev zagovornik o tem, kar mu je obdolženec zaupal kot svojemu zagovorniku, razen če obdolženec to sam zahteva;

3. oseba, ki zaradi duševne bolezni ali kake druge duševne motenosti ni sposobna izpovedati po resnici in popolno;

4. verski spovednik o tistem, o čemer se mu je spovedal obdolženec ali druga oseba;

5. mladoletna oseba iz 1. do 3. točke prvega odstavka 230. člena tega zakona, ki glede na svojo starost in duševno razvitost ne more razumeti pomena pravice, da ni dolžna pričati, razen če to zahteva obdolženec.

230. člen

Oprostitev od pričevanja

(1) Dolžnosti pričevanja so oproščeni:

1. obdolženčev zakonec oziroma oseba, s katero živi v zunajzakonski skupnosti;

2. obdolženčevi krvni sorodniki v ravni vrsti, sorodniki v stranski vrsti do vštetega tretjega kolena in sorodniki po svaštvu do vštetega drugega kolena;

3. obdolženčev posvojenec in posvojitelj;

4. odvetnik, notar, zdravnik, socialni delavec, psiholog ali kakšna druga oseba o dejstvih, za katera je zvedel pri opravljanju poklica, če velja dolžnost, da mora ohraniti kot tajnost tisto, kar je zvedel pri opravljanju svojega poklica, razen v primerih iz tretjega odstavka 78. člena tega zakona ali če so izpolnjeni pogoji, določeni v zakonu, pod katerimi so te osebe odvezane dolžnosti varovanja tajnosti oziroma so dolžne posredovati zaupne podatke pristojnim organom.

(2) Osebe, omenjene v prejšnjem odstavku, je zasliševalec dolžan poučiti, da jim ni treba pričati, vsakokrat preden jih zasliši, brž ko zve, da gre za okoliščine, zaradi katerih so oproščene dolžnosti pričevanja. Pouk in odgovor se vpišeta v zapisnik.

(3) Kdor ima razlog, da odreče pričevanje proti enemu od obdolžencev, je oproščen dolžnosti pričevanja tudi proti drugim obdolžencem, če se njegova izpovedba po naravi stvari ne da omejiti samo nanje.

231. člen

Nedovoljen dokaz

Če je bil kot priča zaslišan kdo, ki ne bi smel biti zaslišan kot priča (229. člen), ali kdo, ki je oproščen dolžnosti pričevanja (230. člen), pa o tem ni bil poučen ali se ni izrecno odpovedal tej pravici, ali pa pouk in odpoved pričevanju nista zapisana v zapisnik, ali če je bila izpovedba priče izsiljena s silo, grožnjo, kakšnim drugim podobnim prepovedanim sredstvom ali načinom, s katerim se vpliva na voljo priče (drugi odstavek 235. člena), se taka izpovedba priče ne sme uporabiti kot dokaz v kazenskem postopku.

232. člen

Odklonitev odgovora na posamezna vprašanja

Priča ni dolžna odgovarjati na posamezna vprašanja, če:

1. je verjetno, da bi s tem spravila sebe ali svojega bližnjega sorodnika (1. do 3. točka prvega odstavka 230. člena) v hudo sramoto, znatno premoženjsko škodo ali v kazenski pregon;
2. bi s tem razkrila, kako je izvršila svojo volilno ali glasovalno pravico, za katero velja tajnost;
3. bi s tem razkrila svoj zaupen vir za informacijo, ki ji je bila dana kot novinarju ali uredniku zaradi objave v javnem mediju.

233. člen

Vabilo priči

(1) Priče se vabijo s pisnim vabilom, v katerem se navede: ime, priimek in poklic vabljenega, kdaj in kam naj pride, kazenska zadeva, zaradi katere je vabljen, navedba, da se vabi kot priča, opozorilo na posledice neopravičenega izostanka (241. člen), ime in priimek uradne osebe ter pečat državnega organa, ki vabi.

(2) Mladoletna oseba, ki še ni dopolnila šestnajst let, se kot priča vabi po njenih starših oziroma po zakonitem zastopniku, razen če to ni mogoče zaradi tega, ker je treba hitro ravnati, ali zaradi drugih okoliščin.

234. člen

Splošno o zaslišanju priče

(1) Priče se zaslišujejo vsaka zase in brez navzočnosti drugih prič ter, če ta zakon ne določa drugače, tudi brez navzočnosti drugih udeležencev postopka. Priča mora dajati odgovore ustno.

(2) Pričo je treba najprej opomniti, da je dolžna govoriti resnico in da ne sme ničesar zamolčati, nato pa jo opozoriti, da pomeni kriva izpovedba kaznivo dejanje. Pričo je treba opozoriti tudi, da ni dolžna odgovarjati na vprašanja iz 232. člena tega zakona in to opozorilo vpisati v zapisnik.

(3) Pričo je treba nato vprašati za ime in priimek, poklic, prebivališče, rojstni kraj, starost in njeno razmerje do obdolženca in oškodovanca. Opozoriti jo je treba, da mora sporočiti sodišču ali organu, pred katerim teče kazenski postopek, spremembo prebivališča ali naslova za vročanje. Policista, ki nastopa kot priča, se namesto za prebivališče praviloma vpraša za naslov in naziv enote, ki ji pripada. Od neposrednega izvajalca prikritih preiskovalnih ukrepov (členi od 195 do 199) se praviloma ne zahteva osebnih podatkov, ampak zadostuje,

da se identificira s službenim delovnim imenom in uradnim dokumentom, ki potrjuje njegovo svojstvo.

(4) Oškodovanca, ki se zaslišuje kot priča, je treba vprašati ali želi v kazenskem postopku uveljavljati premoženjskopravni zahtevek.

(5) Če se priča zaslišuje po tolmaču ali če je gluha ali nema, se zasliši tako, kot je predpisano v 227. členu tega zakona.

235. člen

Izvedba zaslišanja priče

(1) Po splošnih vprašanjih se od priče zahteva, naj pove vse, kar ve o zadevi; nato se ji postavljajo vprašanja, da se njene izpovedbe preizkusijo, dopolnijo in razjasnijo. Pričo je treba vselej vprašati, od kod ve to, o čemer priča.

(2) Določbe tega zakona o nedovoljenih načinih zaslišanja obdolženca (drugi in tretji odstavek 223. člena) veljajo smiselno tudi za zaslišanje priče. Priči tudi ni dovoljeno postavljati vprašanj o morebitnih kazenskih postopkih zoper njo ter vprašanj o okoliščinah iz njenega zasebnega življenja, razen če je to nujno potrebno zaradi posebnih okoliščin primera.

(3) Priče se smejo soočiti, če se njihove izpovedbe ne ujemajo glede pomembnih dejstev. Soočenci se o vsaki okoliščini, o kateri se njihove izpovedbe ne ujemajo, zaslišijo vsak zase in njihovi odgovori vpišejo v zapisnik. Hkrati se smeta soočiti samo dve priči.

(4) Soočenje anonimne priče z obdolžencem ali z drugo pričo je treba opraviti na način, ki onemogoča razkritje identitete anonimne priče.

(5) Pri zaslišanju mladoletne osebe, zlasti če je bila s kaznivim dejanjem oškodovana, je treba ravnati obzirno, da zaslišanje ne bi škodljivo vplivalo na njeno duševno stanje. Če je potrebno, se zaslišanje mladoletne osebe opravi s pomočjo pedagoga ali kakšnega drugega strokovnjaka. Pri zaslišanju priče, mlajše od štirinajst let, je lahko navzoča oseba, ki ji priča zaupa, zaslišanje pa se lahko opravi tudi v njenem stanovanju oziroma v ustanovi, v kateri se nahaja, če bi glede na starost priče ter naravo in posledice kaznivega dejanja zaslišanje v prostorih policije oziroma državnega tožilstva lahko imelo škodljive posledice za duševno stanje priče.

236. člen

Anonimna priča

(1) Če bi zaradi razkritja posameznih osebnih podatkov ali celotne identitete določene priče nastala resna nevarnost za njeno življenje ali telo, življenje ali telo njenega bližnjega sorodnika (1. do 3. točka prvega odstavka 230. člena), ali oseb, ki jih v skladu z določbami zakona iz tretjega odstavka 147. člena tega zakona predlaga priča, lahko sodišče za zaščito določene priče ali njenega bližnjega odredi enega ali več zaščitnih ukrepov kot so:

1. izbris vseh ali posameznih podatkov iz tretjega odstavka 234. člena tega zakona iz spisa;
2. označitev vseh ali nekaterih podatkov iz prejšnje točke za uradno tajnost;
3. prepoved obdolžencu, zagovorniku, oškodovancu, ali njihovim zakonitim zastopnikom in pooblaščencem, da bi razkrili posamezna dejstva ali podatke;
4. določitev psevdonima priči;
5. zaslišanje s pomočjo tehničnih sredstev (zaščitna stena, naprava za popačenje glasu, prenos zvoka iz posebnega prostora in podobna tehnična zaščitna sredstva).

(2) Zaščitne ukrepe iz prejšnjega odstavka odredi s pisnim sklepom sodišče na predlog strank. Sklep ne sme vsebovati podatkov, ki bi lahko privedli do razkritja podatkov, ki so predmet zaščitnega ukrepa.

237. člen

Narok za odločanje o uporabi zaščitnih ukrepov

(1) Pred izdajo sklepa o uporabi zaščitnih ukrepov predobravnavni sodnik (sodišče) od priče pridobi podatke iz tretjega odstavka 234. člena tega zakona. V primeru odreditve zaščitnih ukrepov se ustrezni podatki iz tretjega odstavka 234. člena tega zakona takoj po identifikaciji in pred zaslišanjem priče izločijo iz spisa in hranijo kot uradna tajnost.

(2) Sklep o uporabi zaščitnih ukrepov, s katerimi se identiteta priče obdolžencu in njegovemu zagovorniku v celoti prikrije (anonimna priča), izda sodišče po opravljenem posebnem naroku, če oceni:

1. da obstaja resna nevarnost za življenje ali telo priče, življenje ali telo njenega bližnjega sorodnika, ali oseb, ki jih v skladu z določbami zakona iz tretjega odstavka 147. člena tega zakona predlaga priča,
2. da je izpovedba priče pomembna za kazenski postopek,
3. da priča izkazuje zadostno stopnjo verodostojnosti, in
4. da interes pravičnosti in uspešne izvedbe kazenskega postopka pretehtata nad interesom obrambe, da se seznanj z identiteto priče.

(3) Na naroku iz prejšnjega odstavka je poleg državnega tožilca in priče, za katero se predlaga zaščitni ukrep, lahko prisotno samo še nujno sodno osebje in osebje za zagotavljanje varnosti. Sodišče na naroku vpogleda v predloženo dokumentacijo in zasliši pričo ter druge osebe, ki bi lahko nudile podatke, pomembne za njegovo odločitev. Izjave, ki jih na tem naroku dajo priča ali druge osebe, se takoj po naroku izločijo iz spisa in hranijo kot uradna tajnost.

(4) Če so glede določene priče že bili odrejeni nujni zaščitni ukrepi ali ukrepi v programu zaščite po zakonu iz tretjega odstavka 147. člena tega zakona, sodišče na naroku iz drugega odstavka tega člena od priče pridobi podatke iz tretjega odstavka 234. člena tega zakona in preveri, ali gre dejansko za isto pričo, glede katere so bili odrejeni ukrepi. Ugotovitev se vpiše v zapisnik. Pridobljeni podatki se takoj po identifikaciji in pred zaslišanjem priče izločijo iz spisa in hranijo kot uradna tajnost. Glede take priče sodišče s sklepom odloči o prikritju identitete za potrebe kazenskega postopka po opravljeni oceni iz 4. točke četrtega odstavka tega člena.

(5) Pregled in uporaba podatkov ter izjav, ki se nanašajo na anonimno pričo in so bili kot uradna tajnost izločeni iz spisa, sta dopustna samo v postopku odločanja o pritožbi zoper sklep iz drugega in četrtega odstavka.

(6) Po predaji obtožnice predsedniku senata do konca glavne obravnave opravlja pristojnosti predobravnavnega sodnika iz prejšnjih odstavkov predsednik senata.

238. člen

Zaslihanje anonimne priče

(1) Pričo, kateri je sodišče v skladu s prejšnjim členom odredilo anonimnost, zasliši v preiskovalnem postopku policija ali državni tožilec, razen v primerih, ko državni tožilec zaradi zavarovanja dokaza sodišču predlaga sodno zaslihanje priče (1. točka prvega odstavka 171. člena).

(2) Med zaslišanjem priče, glede katere so odrejeni ukrepi iz prvega odstavka 236. člena, ali glede katere so odrejeni ukrepi v programu zaščite po zakonu iz tretjega odstavka 147. člena tega zakona, so prepovedana vsa vprašanja, pri katerih bi lahko odgovori nanje razkrili zaščitene podatke.

(3) Če je na glavni obravnavi treba zaslišati pričo, glede katere je bil odrejen zaščitni ukrep iz 4. točke prvega odstavka 236. člena tega zakona, ali glede katere je odrejen ukrep po četrtem odstavku prejšnjega člena, mora predsednik senata pred zaslišanjem preveriti, ali gre dejansko za isto pričo, glede katere je bil odrejen zaščitni ukrep. Ugotovitev se vpiše v zapisnik.

239. člen

Zaslišanje z uporabo tehničnih sredstev za prenos besede in slike

(1) V skladu z določbami tega člena se zaslišanje obdolženca ali priče lahko opravi tudi z uporabo sodobnih tehničnih sredstev za prenos slike in glasu (videokonferenca).

(2) Zaslišanje obdolženca ali priče preko videokonference se lahko opravi, če:

1. gre za zaščiteno osebo po zakonu, ki ureja zaščito prič, in bi s prihodom k organu, ki opravlja zaslišanje, nastala resna nevarnost za njeno življenje ali telo, življenje ali telo njenega bližnjega sorodnika (1. do 3. točka prvega odstavka 230. člena), ali oseb, ki jih je predlagala v skladu z določbami zakona, ki ureja zaščito prič,

2. gre za anonimno pričo in bi s prihodom k organu, ki opravlja zaslišanje, nastala resna nevarnost za njeno življenje ali telo, življenje ali telo njenega bližnjega sorodnika, ali oseb, ki jih je predlagala v skladu z določbami zakona, ki ureja zaščito prič,

3. je pristojni organ podal ustrezno zaprosilo drugi državi v skladu z zakonom ali mednarodno pogodbo, ali

4. zaradi drugih upravičenih razlogov ni zaželeno ali možno, da bi oseba prišla k organu, ki opravlja zaslišanje.

(3) Če je podan pogoj iz 4. točke prejšnjega odstavka, se lahko tudi zaslišanje izvedenca opravi preko videokonference.

(4) Ob obdolžencu, priči ali izvedencu, ki se v času zaslišanja preko videokonference nahaja na ozemlju Republike Slovenije, mora biti prisotna pristojna oseba organa, ki opravlja zaslišanje ali druga oseba, ki jo ta organ pooblasti, in zagotoviti ustrezno identifikacijo zaslišane osebe. Pri takem zaslišanju so lahko navzoči zagovornik in osebe, ki skrbijo za varnost.

(5) Ob obdolžencu, priči ali izvedencu, ki se preko videokonference za potrebe domačega kazenskega postopka zaslišuje na ozemlju druge države, mora pristojni organ iz 3. točke drugega odstavka zagotoviti, da je ob obdolžencu, priči ali izvedencu navzoča pristojna oseba pristojnega organa te države, ki zagotovi identifikacijo zaslišane osebe.

240. člen

Sodno zaslišanje obdolženca ali priče

(1) Sodno zaslišanje obdolženca ali priče med preiskovalnim postopkom izvede sodišče, če so podani pogoji iz prvega ali četrtega odstavka 171. člena tega zakona, ali če je treba zaslišati kot pričo osebo, mlajšo od petnajst let, ki je bila žrtev kaznivega dejanja iz tretjega odstavka 78. člena tega zakona. Če ni drugače določeno, se glede sodnega zaslišanja obdolženca in priče uporabljajo določbe tega zakona o zaslišanju obdolženca oziroma priče na glavni obravnavi.

(2) Sodno zaslišanje obdolženca oziroma priče se izvede tako, da ju najprej sodišče pozove naj povesta vse, kar vesta o zadevi, nato pa postavljajo vprašanja državni tožilec, zagovornik, obdolženec ter oškodovanec. Sodišče prepove vprašanje, če ni dovoljeno (tretji odstavek 223. člena in drugi odstavek 235. člena) ali če ni v zvezi z zadevo, navzoči udeleženci pa lahko zahtevajo, da v zapisnik vpišejo njihove pripombe.

(3) Sodno zaslišanje priče, mlajše od petnajst let, ki je bila žrtev kaznivega dejanja iz tretjega odstavka 78. člena tega zakona, se izvede preko videokonference, če to ni mogoče, pa na drug ustrezen način, tako da stranki in zagovornik lahko uresničujejo svojo pravico do postavljanja vprašanj, ne da bi bili navzoči v istem prostoru, v katerem se opravlja zaslišanje.

(4) Pred začetkom zaslišanja je treba obdolženca oziroma pričo opozoriti, da se bo na glavni obravnavi lahko zapisnik o njuni izpovedbi prebral, zvočni in slikovni posnetek pa predvajal, tudi če ne bosta zaslišana na glavni obravnavi, in tudi v primeru, če se obdolženec na glavni obravnavi ne bo zagovarjal oziroma, če se bo priča iz prvega odstavka 230. člena tega zakona na glavni obravnavi odrekla pričevanju.

(5) Če teče kazenski postopek zoper dva ali več obdolžencev, so pri sodnem zaslišanju obdolženca lahko navzoči soobdolženci, ki so bili v isti zadevi že zaslišani kot obdolženci, in njihovi zagovorniki. Navzoči soobdolženci in njihovi zagovorniki imajo pri sodnem zaslišanju soobdolženca enake pravice kot jih imajo pri sodnem zaslišanju priče.

241. člen

Ukrepi zoper pričo

(1) Če priča, ki je bila v redu povabljen, ne pride in svojega izostanka ne opraviči, ali če se brez dovoljenja ali opravičenega razloga odstrani s kraja, kjer bi morala biti zaslišana, se sme zoper njo odrediti privedba, sme pa se tudi kaznovati z redovno kaznijo, določeno v drugem odstavku 144. člena tega zakona.

(2) Če priča pride, pa potem, ko je bila opozorjena na posledice, brez zakonskega razloga noče pričati, se sme kaznovati z redovno kaznijo, določeno v drugem odstavku 144. člena tega zakona; če tudi potem noče pričati, se sme zapreti. Zapor traja, dokler priča ni pri volji pričati in dokler njeno pričanje ne postane nepotrebno ali dokler se kazenski postopek ne konča, vendar največ mesec dni.

(3) Odredbo za privedbo izda državni organ, ki je odredil vabljenje. Glede vsebine odredbe za privedbo in njene izvršitve se smiselno uporabljajo določbe tega zakona o privedbi obdolženca (221. člen).

(4) Sklep o redovni kazni in sklep, da se pričo zapre, sme izdati samo sodišče, na predlog državnega tožilca ali po uradni dolžnosti. Pritožba zoper sklep ne zadrži njegove izvršitve.

7. Ogled in sodna rekonstrukcija dejanja

242. člen

Ogled

(1) Ogled se opravi, kadar je za ugotovitev ali razjasnitev kakšnega pomembnega dejstva v kazenskem postopku potrebno neposredno opazovanje.

(2) Če je za opravo ogleda potrebno posebno znanje z določenega strokovnega področja, lahko policija oziroma državni tožilec, ki opravlja ogled, povabi k ogledu tudi osebo ustrezne stroke (strokovnjak) zaradi dajanja potrebnih pojasnil o posameznih strokovnih vprašanjih ali

da ta strokovnjak išče, zavaruje ali opisuje sledove, opravi potrebna merjenja in snemanja, napravi skice ali zbere druge podatke.

(3) Na ogled se lahko povabi tudi izvedenec, če naj bi bila njegova navzočnost koristna za izvid in mnenje; državni tožilec pa lahko tudi v odredbi za izvedenstvo od izvedenca zahteva, da pred podajo izvida in mnenja opravi ogled kraja kaznivega dejanja.

(4) Pri opravi ogleda v stanovanju se uporabljajo tudi določbe tega zakona o hišni preiskavi (členi od 204 do 212).

(5) O opravi ogleda se sestavi zapisnik o ogledu (tretji odstavek 83. člena).

243. člen

Sodna rekonstrukcija dejanja

(1) Da se preverijo zbrani dokazi ali ugotovijo dejstva, ki so pomembna za razjasnitev kaznivega dejanja, se lahko opravi sodna rekonstrukcija dejanja (rekonstrukcija) tako, da se z zaslišanjem obdolženca in prič ponovijo dejanja ali situacije v razmerah, v katerih se je po njihovih izpovedbah dejanje pripetilo. Če so v izpovedbah posameznih prič ali obdolžencev dejanja ali situacije prikazani različno, se rekonstrukcija opravi praviloma z vsakim izmed njih posebej.

(2) Rekonstrukcija se ne sme opravljati tako, da bi se žalila javni red in morala ali da bi bilo v nevarnosti življenje ali zdravje ljudi.

(3) O rekonstrukciji je treba obvestiti stranki, zagovornika, oškodovanca ter njegovega pooblaščenca, ki imajo pravico biti navzoči, postavljati vprašanja in zahtevati, da se v zapisnik vpišejo njihove pripombe in predlogi.

(4) Obdolženca je dopustno začasno odstraniti s kraja oprave rekonstrukcije, če je na podlagi določenih dejstev mogoče sklepati, da bi bil lahko zaradi njegove navzočnosti ogrožen namen rekonstrukcije, ali če se rekonstrukcija opravlja z anonimno pričo (236. člen). Izjemoma je dopustno začasno odstraniti tudi oškodovanca, če je podana utemeljena bojazen, da bo njegova navzočnost vplivala na resničnost ali popolnost izpovedbe obdolženca ali priče. V takih primerih mora sodišče takoj, ko preneha razlog za odstranitev, obdolženca oziroma oškodovanca seznaniti z izpovedbami, danim v času njune odstranitve.

(5) Na narok za rekonstrukcijo se po potrebi povabi tudi izvedenec ali drugi strokovnjak.

(6) Policija je dolžna nuditi sodišču ustrezno kriminalistično-tehnično in drugo pomoč pri izvedbi rekonstrukcije.

(7) O rekonstrukciji se sestavi zapisnik, sama izvedba rekonstrukcije pa se slikovno in zvočno posname.

8. Izvedenstvo

244. člen

Kdaj se odredi izvedenec

Kadar je za ugotovitev ali presojo kakšnega pomembnega dejstva potrebno dobiti izvid in mnenje nekoga, ki ima potrebno strokovno znanje, se odredi, naj to opravi izvedenec.

245. člen

Odredba o izvedenstvu

(1) Izvedenstvo se odredi s pisno odredbo, razen v primeru nevarnosti odlašanja, ko je lahko le ustna in se naknadno izda pisna odredba. Odredbo izda v preiskovalnem postopku državni tožilec, na glavni obravnavi pa sodišče.

(2) V odredbi se navede, kdo se odredi za izvedenca in katera dejstva naj se ugotovijo ali presodijo z njegovo pomočjo. Za opravo izvedenstva se določi praviloma en izvedenec; če je izvedensko delo zamotano, pa dva ali več. Če je za določeno vrsto izvedenskega dela strokoven zavod ali če se da izvedensko delo opraviti v okviru državnega organa, se tako delo, zlasti če je bolj zamotano, zaupa praviloma takemu zavodu oziroma organu. Zavod oziroma državni organ določi enega ali več strokovnjakov, ki naj to delo opravijo, in o tem obvesti tistega, ki je izdal odredbo o izvedenstvu.

(3) Če so za kakšno vrsto izvedenskega dela imenovani sodni izvedenci, se drugi izvedenci smejo postaviti samo, če bi bilo nevarno odlašati, če so sodni izvedenci zadržani ali če to zahtevajo druge okoliščine.

(4) Odredba se vroči obdolžencu oziroma strankama, če jo je izdalo sodišče, v preiskovalnem postopku pa tudi policiji. Stranki se odredba vroči s poukom, da lahko v določenem roku zahteva izločitev izvedenca ter poda dopolnilne predloge glede dejstev, ki naj jih ugotovi oziroma presodi izvedenec. Če bi bilo z opravo izvedenstva nevarno odlašati, se odredba takoj pošlje tudi izvedencu, sicer pa po preteku roka, določenega v odredbi.

246. člen

Dolžnosti izvedenca

(1) Kdor je povabljen kot izvedenec, se je dolžan odzvati vabilu in podati svoj izvid in mnenje ter odgovarjati na vprašanja.

(2) Če izvedenec, ki je bil v redu povabljen, ne pride, in svojega izostanka ne opraviči, ali če noče opraviti izvedenskega dela, ga sme sodišče kaznovati z redovno kaznijo določeno v drugem odstavku 144. člena tega zakona.

247. člen

Razlogi za izločitev izvedenca

(1) Za izvedenca se ne sme postaviti, kdor ne sme biti zaslišan kot priča (229. člen) ali kdor je oproščen dolžnosti pričevanja (prvi odstavek 230. člena) kot tudi ne tisti, proti katerem je bilo storjeno kaznivo dejanje; če je bil postavljen, se njegov izvid in mnenje ne more uporabiti kot dokaz v kazenskem postopku.

(2) Razlog za izločitev izvedenca (45. člen) je podan tudi glede oseb, ki so skupaj z obdolžencem ali oškodovancem v delovnem razmerju pri istem delodajalcu, kot tudi glede oseb, ki so v delovnem razmerju pri oškodovancu ali obdolžencu.

(3) Za izvedenca se praviloma ne vzame, kdor je bil zaslišan kot priča.

(4) Na glavni obravnavi se ne more zahtevati izločitev izvedenca zgolj iz razloga, da je v tej zadevi že v preiskovalnem postopku podal izvid ali mnenje.

(5) Zoper sklep državnega tožilca, s katerim je bila zahteva za izločitev izvedenca zavrnjena, je dopusten ugovor (173. člen), ki odloži delo izvedenca, razen, če bi bilo z izvedenstvom nevarno odlašati. Zoper sklep, s katerim je sodišče odločilo o ugovoru, ni pritožbe.

(6) Glede sklepa, ki ga o predlogu stranke za izločitev izvedenca izda sodišče na glavni obravnavi, se smiselno uporabljajo določbe četrtega odstavka 43. člena tega zakona.

248. člen

Potek izvedenstva

(1) Pred začetkom dokazovanja po izvedencu je treba izvedencu naročiti, naj predmet skrbno pregleda, natančno navede vse, kar opazi in dožene, in naj poda svoje mnenje nepristransko in v skladu s pravili znanosti ali strokovnega znanja. Posebej ga je treba opozoriti, da pomenita kriv izvid in krivo mnenje kaznivo dejanje.

(2) Državni tožilec oziroma sodišče, ki je odredilo izvedenstvo, pokaže izvedencu predmete, ki naj jih pregleda, mu postavlja vprašanja in zahteva po potrebi pojasnila glede njegovega izvida in mnenja.

(3) Izvedenec pregleda predmete v navzočnosti tistega, ki je odredil izvedenstvo, in zapisnikarja, razen če je za pregled potrebna dolgotrajna preiskava ali če se preiskava opravi v zavodu oziroma pri državnem organu ali če je to iz moralnih ozirov neprimerno.

(4) Če je za izvedenstvo potrebna analiza kakšne snovi, se da izvedencu, če je to mogoče, na razpolago le del take snovi, potrebna količina ostanka pa spravi za primer poznejših analiz.

(5) Izvedencu se smejo dajati pojasnila, sme se mu pa tudi dovoliti pregled spisov. Izvedenec lahko predlaga, naj se izvedejo dokazi ali preskrbijo predmeti in podatki, ki so pomembni za izvid in mnenje. Če je navzoč pri ogledu, sodni rekonstrukciji dejanja ali pri kakšnem drugem preiskovalnem dejanju ali na glavni obravnavi, lahko predlaga, naj se razjasnijo posamezne okoliščine ali naj se tistemu, ki se zaslišuje, postavijo posamezna vprašanja.

249. člen

Izvid in mnenje

(1) Po opravljenem izvedenstvu poda izvedenec svoj izvid in mnenje. Izvid vsebuje vsa dejstva, ki jih je ugotovil izvedenec in so pomembna za dokazovanje; mnenje pa vsebuje pravno relevantne sklepe, ki jih je izvedenec naredil na podlagi ugotovljenih dejstev. Mnenje mora biti obrazloženo.

(2) Izvid in mnenje izvedenca se takoj vpišeta v zapisnik. Izvedencu se lahko dovoli, da da svoj pisni izvid oziroma pisno mnenje pozneje v roku, ki mu ga določi organ, ki je odredil izvedenstvo.

(3) V zapisniku o izvedenskem delu ali v pisnem izvidu in mnenju je treba navesti, kdo je to delo opravil, in če izvida in mnenja ni podal sodni izvedenec tudi njegov poklic, strokovno izobrazbo in specialnost.

250. člen

Izvedenstvo strokovnega zavoda ali državnega organa

(1) Če je izvedenstvo zaupano strokovnemu zavodu ali državnemu organu, ga državni tožilec oziroma sodišče, ki je odredilo izvedenstvo, opozori, da pri dajanju izvida in mnenja ne more sodelovati oseba, pri kateri je podan kakšen razlog za izločitev od izvedenstva (prvi odstavek 45. člena ter prvi, drugi in tretji odstavek 247. člena), in na posledice, če bi dal kriv izvid in mnenje.

(2) Strokovnemu zavodu oziroma državnemu organu se da na razpolago gradivo, ki je potrebno za izvedensko delo; če je potrebno, se ravna po petem odstavku 248. člena tega zakona.

(3) Strokovni zavod oziroma državni organ pošlje organu, ki je odredil izvedenstvo, pisni izvid in mnenje, ki ga podpišejo tisti, ki so opravili izvedensko delo.

(4) Določbe prvega do tretjega odstavka 248. člena tega zakona se ne uporabljajo, kadar je izvedensko delo zaupano strokovnemu zavodu ali državnemu organu. Tisti, ki je odredil izvedenstvo, lahko zahteva od strokovnega zavoda oziroma državnega organa pojasnila glede danega izvida in mnenja.

251. člen

Pomanjkljivosti izvida

Če je izvid izvedenca nejasen, nepopoln ali pa sam s seboj ali z raziskanimi okoliščinami v nasprotju, ali če se ugotovitve izvedencev v njihovem izvidu bistveno razlikujejo, in se te pomanjkljivosti ne dajo odpraviti z zaslišanjem teh izvedencev, se dokazovanje ponovi z drugimi izvedenci.

252. člen

Pomanjkljivosti mnenja

Če so v mnenju izvedenca oziroma izvedencev nasprotja ali bistvene pomanjkljivosti ali če nastane utemeljen dvom o pravilnosti danega mnenja, in se te pomanjkljivosti ali dvom ne dajo odpraviti z zaslišanjem teh izvedencev, se zahteva mnenje drugih izvedencev.

253. člen

Pregled trupla

Kadar ni očitno, da gre za naravno smrt, mora policija s pritegnitvijo zdravnika, praviloma na mestu najdenega trupla, opraviti pregled zunanjega videza trupla ter takoj državnemu tožilcu poročati o rezultatih pregleda in poskrbeti za to, da bo truplo na razpolago za primer raztelesenja.

254. člen

Raztelesenje trupla

(1) Raztelesenje trupla se opravi vselej, kadar je v kakšnem smrtnem primeru podan sum ali je očitno, da je bila smrt povzročena s kaznivim dejanjem ali da je v zvezi z izvršitvijo kaznivega dejanja.

(2) Če je truplo že pokopano, se odredi izkop. Raztelesenje trupla odredi državni tožilec, izkop pa na njegov predlog sodišče.

(3) Raztelesenja trupla se praviloma opravi na inštitutu za sodno medicino ali na oddelku za patologijo zdravstvenega zavoda. Če se raztelesenje trupla ne opravi v zdravstveni ustanovi, ga sme zdravnik, po možnosti iz sodnomedicinske stroke, opraviti tudi v kakšnem drugem primernem prostoru. V tem primeru zdravnika–izvedenca, ki opravi raztelesenje, odredi državni tožilec, ki tudi vodi zapisnik, v katerega vnese izvid in mnenje izvedenca.

(4) Za izvedenca se ne sme določiti zdravnik, ki je umrlega zdravil. Pri raztelesenju trupla se lahko zaradi pojasnila o poteku in okoliščinah bolezni zdravnik, ki je umrlega zdravil, zasliši kot priča.

255. člen

Ugotavljanje vzroka smrti

(1) Pri raztelesenju trupla je treba storiti vse, kar je potrebno, da se ugotovi istovetnost trupla; v ta namen se posebej opišejo njegove zunanje in notranje telesne posebnosti.

(2) V svojem mnenju mora izvedenec, ki je opravil raztelesenje trupla, navesti zlasti neposreden vzrok smrti, kaj ga je sprožilo in kdaj je nastopila smrt.

(3) Če je na truplu najdena kakšna poškodba, je treba ugotoviti, ali jo je prizadel kdo drug, in če jo je, s čim, na kakšen način, koliko časa pred nastopom smrti in ali je ta poškodba povzročila smrt. Če je na truplu več poškodb, je treba ugotoviti, ali je bila vsaka poškodba prizadejana z istim sredstvom in katera je povzročila smrt; če pa je bilo več poškodb smrtnih, je treba ugotoviti, katere od njih so s svojim skupnim delovanjem povzročile smrt.

(4) V primeru iz prejšnjega odstavka je treba posebej dognati, ali je sama vrsta in splošna narava poškodbe povzročila smrt, ali pa so jo povzročile osebne lastnosti ali posebnost poškodovančevega organizma, ali pa so jo povzročile slučajne okoliščine ali okoliščine, v katerih je bila poškodba povzročena. Poleg tega je treba dognati, ali bi bila mogla pravočasna pomoč odvrniti smrt.

256. člen

Raztelesenje zarodka in trupla novorojenčka

(1) Pri pregledu in raztelesenju zarodka je treba posebej dognati njegovo starost, zmožnost za življenje zunaj maternice in vzrok, zakaj je zamrl.

(2) Pri pregledu in raztelesenju trupla novorojenčka je treba ugotoviti, ali je bil rojen živ ali mrtev, ali je bil zmožen za življenje, kako dolgo je živel, kdaj je umrl in kaj je bilo vzrok njegove smrti.

257. člen

Toksikološka preiskava

(1) Če je podan sum zastrupitve, se pošljejo sumljive snovi, ki so bile najdene v truplu ali pa drugje, zavodu, ki opravlja toksikološke preiskave, da opravi izvedensko delo.

(2) Pri pregledu sumljivih snovi mora izvedenec posebej ugotoviti vrsto, količino in učinek najdenega strupa; če gre za pregled snovi, ki so bile vzete iz trupla, pa po možnosti tudi količino uporabljenega strupa.

258. člen

Ugotavljanje telesnih poškodb

(1) Pri telesnih poškodbah opravi izvedenec svoje delo praviloma tako, da poškodovanca pregleda; če to ni mogoče ali ni potrebno, pa na podlagi medicinske dokumentacije ali drugih podatkov v spisu.

(2) Ko natančno opiše telesne poškodbe, da izvedenec svoje mnenje zlasti o vrsti in teži vsake posamezne poškodbe in o njihovem skupnem učinku glede na njihovo naravo in posebne okoliščine primera; kakšen učinek imajo ponavadi takšne poškodbe in kakšen učinek so imele v konkretnem primeru, ter s čim in na kakšen način so bile prizadejane.

259. člen

Psihiatrični pregled obdolženca

(1) Psihiatrični pregled obdolženca se sme odrediti, če:

1. nastane sum, da ob storitvi kaznivega dejanja ni bil prišteven ali je bila njegova prištevnost zmanjšana zaradi duševne motenosti ali duševne manjrazvitosti;

2. obstaja resen dvom, da se zaradi svojega duševnega stanja ne more udeleževati kazenskega postopka.

(2) Če je po mnenju izvedenca-psihiatra potrebno daljše opazovanje, se pošlje obdolženec na opazovanje v ustrezen zdravstveni zavod. Sklep o tem izda sodišče na predlog državnega tožilca po predhodnem zaslišanju zagovornika in obdolženca, če to njegovo zdravstveno stanje dopušča. Opazovanje sme trajati največ en mesec. V primeru iz 1. točke prejšnjega odstavka se sme, na obrazložen predlog državnega tožilca in po poprejšnjem mnenju izvedenca ter po predhodnem zaslišanju zagovornika, opazovanje podaljšati še za največ en mesec. Pritožba zoper sklep, s katerim se ukrep podaljša, ne zadrži izvršitve sklepa.

(3) Če izvedenec ugotovi pri obdolžencu duševno motenost ali duševno manjrazvitost, določi njeno naravo, vrsto, stopnjo in trajnost ter da mnenje o tem, kako je ob storitvi kaznivega dejanja tako obdolženčevo duševno stanje vplivalo na njegovo prištevnost (29. člen KZ-1) in kako še sedaj vpliva na njegovo pojmovanje in ravnanje; oziroma ali gre za tako duševno stanje obdolženca, da se ne more udeleževati kazenskega postopka, in koliko časa bo predvidoma trajala njegova procesna nesposobnost.

(4) Če se pošlje v zdravstveni zavod obdolženec, ki je v priporu, sodišče obvesti zavod, zakaj je bil odrejen pripor, da zavod ukrene, kar je potrebno za zagotovitev namena pripora.

(5) Obdolžencu, ki se pošlje na opazovanje po drugem odstavku in nima zagovornika, je treba postaviti zagovornika po uradni dolžnosti pred izdajo sklepa o opazovanju.

(6) Čas, ki ga prebije v zdravstvenem zavodu, se obdolžencu všteje v pripor oziroma v morebitno kazen.

260. člen

Pregled poslovnih knjig

(1) Kadar je za izvedensko delo potreben pregled poslovnih knjig, se mora izvedencu nakazati, v kateri smeri in v kolikšnem obsegu naj pregleda poslovne knjige ter katera dejstva in okoliščine naj ugotovi.

(2) Če je za izvedenski pregled poslovnih knjig gospodarske družbe ali druge pravne osebe oziroma samostojnega podjetnika treba najprej urediti njihovo knjigovodstvo, državni tožilec na obrazložen pisni predlog izvedenca to naloži imetniku poslovnih knjig, izvedencu ali drugi osebi. V odredbi določi rok za ureditev ter znesek, ki ga mora imetnik poslovnih knjig založiti pri državnem tožilstvu kot predujem za stroške ureditve, če ureditev knjigovodstva ni naložena imetniku.

(3) Stroške ureditve knjigovodstva niso stroški kazenskega postopka in vselej bremenijo imetnika poslovnih knjig. Če predujem ni bil založen v skladu s prejšnjim odstavkom, se

stroški izplačajo vnaprej v breme sredstev državnega tožilstva in nato izterjajo od imetnika poslovnih knjig.

(4) Višino stroškov iz prejšnjega odstavka določi državni tožilec s sklepom na podlagi poročila izvedenca ali druge osebe, ki je uredila knjigovodstvo. Zoper ta sklep lahko imetnik poslovnih knjig vloži ugovor v osmih dneh. Zoper odločitev sodišča o ugovoru ni pritožbe.

18. poglavje: KONČANJE PREISKOVALNEGA POSTOPKA

261. člen

Ustavitev preiskovalnega postopka

(1) Državni tožilec odstopi od kazenskega pregona in s sklepom preiskovalni postopek zoper obdolženca ustavi:

1. v primerih iz 1. do 3. točke prvega odstavka 175. člena tega zakona;
2. če ni zbranih dovolj dokazov, ki bi utemeljevali obtožbo;
3. v drugih primerih, določenih v tem zakonu (143. člen, peti odstavek 263. in četrti odstavek 264. člena).

(2) Če se je preiskovalni postopek vodil zoper obdolženca za več kaznivih dejanj ali zoper več obdolžencev in so pogoji iz prejšnjega odstavka podani samo glede nekaterih kaznivih dejanj ali obdolžencev, se preiskovalni postopek ustavi samo za ta kazniva dejanja oziroma zoper te obdolžence.

(3) Sklep o ustavitvi preiskovalnega postopka, ki mora biti obrazložen, se pošlje obdolžencu, policiji in oškodovancu, če je ta znan; če je v postopku sodelovalo sodišče, pa tudi njemu. Oškodovanec se pouči o pravici, da lahko v roku petnajstih dni od prejema sklepa vloži obtožni akt pri pristojnem sodišču, ali pa sodišču predlaga podaljšanje tega roka za zbiranje dokazov.

(4) Če sodišče obtožnega akta iz prejšnjega odstavka ne zavrže, izda sklep, s katerim razveljavi sklep državnega tožilca o ustavitvi preiskovalnega postopka. Zoper ta sklep ni pritožbe.

262. člen

Prekinitev preiskovalnega postopka

(1) Državni tožilec prekine preiskovalni postopek:

1. če je obdolženec na begu ali sicer ni dosegljiv državnim organom;
2. če obstajajo okoliščine, ki preprečujejo kazenski pregon obdolženca.

(2) Državni tožilec lahko prekine preiskovalni postopek:

1. če obdolženec zaradi zdravstvenih razlogov dalj časa ni sposoben sodelovati v postopku;
2. ki se vodi zoper neznano osebo, če storilec ni bil odkrit v roku enega leta.

(3) Preden se preiskovalni postopek prekine, se opravi vse, kar je potrebno za zavarovanje sledov kaznivega dejanja in dokazov. Zavarovanje dokazov, pri katerih ima obdolženec po določbah tega zakona pravico biti navzoč, se v takem primeru opravi v njegovi odsotnosti.

(4) Ko prenehajo ovire, ki so povzročile prekinitev, se preiskovalni postopek nadaljuje.

(5) Odredba o prekinitvi in nadaljevanju preiskovalnega postopka se vroči policiji in oškodovancu.

263. člen

Poravnavanje

(1) Državni tožilec sme kadarkoli med preiskovalnim postopkom začasno odložiti kazenski pregon in zadevo odstopiti poravnalcu v postopek poravnanja, če oceni, da ni pogojev za ustavitev preiskovalnega postopka, izrek kazenske sankcije v tej zadevi pa ni nujno potreben, da bi se obdolženca odvrnilo od izvrševanja kaznivih dejanj. Pri tem mora državni tožilec upoštevati vrsto in naravo kaznivega dejanja, okoliščine, v katerih je bilo storjeno, osebnost obdolženca, njegovo predkaznovanost za istovrstna ali druga kazniva dejanja, kot tudi stopnje njegove kazenske odgovornosti.

(2) Poravnavanje ni dopustno, če je za kaznivo dejanje v zakonu predpisana kazen več kot pet let zapora ali če je imelo kaznivo dejanje za posledico smrt kake osebe.

(3) Poravnavanje vodi poravnalec, ki je zadevo dolžan prevzeti v postopek. Poravnavanje se sme izvajati le s pristankom obdolženca in oškodovanca. Poravnalec je pri svojem delu neodvisen. Poravnalec si mora prizadevati, da je vsebina sporazuma v sorazmerju s težo in posledicami dejanj.

(4) Če se vsebina sporazuma nanaša na opravljanje splošno koristnega dela, izvajanje sporazuma pripravijo in vodijo centri za socialno delo ob sodelovanju poravnalca, ki je vodil poravnavanje, in državnega tožilca.

(5) Ko prejme obvestilo o izpolnitvi sporazuma, državni tožilec odstopi od kazenskega pregona in preiskovalni postopek ustavi. Poravnalec je državnega tožilca dolžan obvestiti tudi o neuspelem poravnavanju ter razlogih za to. Rok za izpolnitev sporazuma ne sme biti daljši od treh mesecev.

(6) V primeru ustavitve preiskovalnega postopka iz prejšnjega odstavka oškodovancu ne gredo pravice iz prvega odstavka 74. člena tega zakona, o čemer ga mora poravnalec poučiti pred podpisom sporazuma.

(7) S splošnimi navodili, ki jih izda generalni državni tožilec, se podrobneje opredelijo pogoji in okoliščine iz prvega odstavka, ki vplivajo na odločitev državnega tožilca o odstopu zadeve v postopek poravnavanja.

(8) Določbe tega člena se smiselno uporabijo tudi, če državni tožilec odstopi zadevo v poravnavanje po vložitvi obtožnega akta **443.a člen**. V takem primeru izda sklep o ustavitvi kazenskega postopka sodišče, ko prejme izjavo državnega tožilca o umiku obtožbe.

264. člen

Pogojno odloženi kazenski pregon

(1) Državni tožilec sme ob pogojih iz prvega odstavka prejšnjega člena ter s soglasjem oškodovanca pogojno odložiti kazenski pregon zoper obdolženca, če se je obdolženec pripravil ravnati po navodilih državnega tožilca in izpolniti določene mu naloge, s katerimi se zmanjšajo ali odpravijo škodljive posledice kaznivega dejanja. Te naloge so lahko:

1. odprava ali poravnava škode;
2. plačilo določenega prispevka v korist javne ustanove ali v dobrodelne namene ali v sklad za povračilo škode žrtvam kaznivih dejanj;
3. oprava kakšnega splošno koristnega dela;
4. poravnava preživninske obveznosti;
5. zdraviti se v ustreznem zdravstvenem zavodu;
6. obiskovati ustrezno psihološko ali drugo posvetovalnico.

(2) Pogojno odloženi kazenski pregon je dopusten, če gre za kaznivo dejanje, za katero je v zakonu predpisana denarna kazen ali zapor do petih let in če kaznivo dejanje ni imelo za posledico smrt kake osebe.

(3) Če državni tožilec določi nalogo odprave škode iz 1. točke ali nalogo iz 3. točke prvega odstavka, izvajanje dela pripravijo in vodijo centri za socialno delo ob sodelovanju državnega tožilca.

(4) Če obdolženec v roku, ki za naloge iz 1. do 3. točke prvega odstavka ne sme biti daljši od šest mesecev, za ostale naloge pa ne daljši od enega leta, izpolni nalogo, se preiskovalni postopek zoper njega ustavi.

(5) V primeru ustavitve preiskovalnega postopka iz prejšnjega odstavka oškodovancu ne gredo pravice iz prvega odstavka 74. člena tega zakona. O izgubi teh pravic mora državni tožilec poučiti oškodovanca, preden da ta soglasje po prvem odstavku tega člena.

(6) S splošnimi navodili, ki jih izda generalni državni tožilec, se podrobneje opredelijo posebne okoliščine, ki vplivajo na odločitev državnega tožilca o pogojni odložitvi kazenskega pregona.

265. člen

Postopek državnega tožilca pri pogojno odloženem pregonu

(1) Preden državni tožilec sprejme odločitev o pogojno odloženem kazenskem pregonu, povabi obdolženca in oškodovanca na državno tožilstvo. V povabilu se navede razlog vabljenja.

(2) Če obdolženec v preiskovalnem postopku ni bil zaslišan, ga je treba seznaniti s kaznivim dejanjem, za katero je obdolžen, o pravicah, ki jih ima kot obdolženec v kazenskem postopku, z zakonskimi pogoji za pogojno odloženi kazenski pregon ter o možnosti nadaljevanja kazenskega postopka, če ne bo pravočasno in v celoti izpolnil določene mu naloge. Oškodovanca je treba seznaniti z njegovimi pravicami, oziroma v katerih primerih ne bo mogel nadaljevati kazenskega pregona kot oškodovanec kot tožilec ter mu dati možnost, da o vseh pomembnih okoliščinah poda svoje stališče.

(3) O opravljenem razgovoru sestavi državni tožilec zapisnik, v katerega vpiše dani pouk, izjave oziroma stališče obdolženca in oškodovanca ter izid razgovora.

(4) Če se obdolženec ali oškodovanec brez opravičenega razloga ne odzoveta vabilu, ju ni dopustno ponovno vabiti.

266. člen

Nadaljevanje kazenskega postopka pri odložitvi pregona

(1) Če v primeru začasne odložitve kazenskega pregona ne pride do sklenitve poravnave, ali če obdolženec v dogovorjenem roku ne izpolni vseh svojih obveznosti iz sklenjene poravnave, ali če v primeru pogojno odloženega kazenskega pregona pravočasno in v celoti ne izpolni nalog, ki so mu bile določene, državni tožilec nadaljuje kazenski pregon zoper obdolženca.

(2) Če pride do nadaljevanja kazenskega postopka, sporazum o sklenjeni poravnavi oziroma sklep, s katerim je bila obdolžencu določena naloga, preneha veljati. Denarni znesek, ki ga je obdolženec na tej podlagi plačal ali delo, ki ga je opravil v splošno korist, se v primeru izreka obsodilne sodbe ustrezno upošteva pri odmeri kazenske sankcije.

(3) Ob vložitvi obtožnega akta je državni tožilec dolžan iz spisa, ki ga pošlje sodišču, izločiti svoj zapisnik iz tretjega odstavka prejšnjega člena oziroma obvestilo poravnalca o razlogih za neuspelo poravnavo ali sporazum o sklenjeni poravnavi.

267. člen

Opustitev kazenskega pregona zaradi posebnih okoliščin

(1) Državni tožilec sme opustiti kazenski pregon zoper obdolženca:

1. če je v kazenskem zakonu določeno, da sme sodišče storilcu kaznivega dejanja kazen odpustiti, državni tožilec pa glede na konkretne okoliščine primera oceni, da sama obsodba, brez kazenske sankcije, ni potrebna;

2. če gre za kaznivo dejanje iz drugega odstavka 264. člena tega zakona, obdolženec pa je zaradi dejanskega kesanja preprečil škodljive posledice ali poravnal vso škodo še pred končanjem preiskovalnega postopka in državni tožilec glede na konkretne okoliščine primera oceni, da kazenska sankcija ne bi bila upravičena.

(2) Glede vročanja sklepa o opustitvi kazenskega pregona ter pravic oškodovanca se smiselno uporabljajo določbe tega zakona o ustavitvi preiskovalnega postopka (tretji odstavek 261. člena).

268. člen

Nadaljevanje ustavljenega kazenskega postopka

(1) Če je državni tožilec odstopil od kazenskega pregona in preiskovalni postopek zoper obdolženca s sklepom ustavil (tretji odstavek 261. člena), oškodovanec pa ni prevzel pregona, se kazenski postopek zoper obdolženca lahko nadaljuje le, če državni tožilec zve za nova dejstva ali nove dokaze, ki bi sami zase ali v povezavi z drugimi prej zbranimi dokazi bili podlaga za vložitev obtožnega akta. O nadaljevanju kazenskega postopka odloči na obrazložen predlog državnega tožilca zunajobravnavni senat, ki mora pred odločitvijo obdolžencu omogočiti, da se o predlogu izjavi. Zoper sklep senata je dopustna pritožba.

(2) Kazenskega postopka zoper obdolženca, ki je bil ustavljen s pravnomočnim sklepom državnega tožilca o ustavitvi preiskovalnega postopka zaradi izpolnitve obveznosti iz sklenjene poravnave (peti odstavek 263. člena), ali zaradi izpolnitve naloge iz pogojno odloženega kazenskega pregona (četrti odstavek 264. člena), ali zaradi opustitve kazenskega pregona zaradi posebnih okoliščin (267. člen), ni mogoče nadaljevati. Prav tako ni mogoče nadaljevati kazenskega postopka, ki je bil ustavljen s pravnomočnim sklepom sodišča, ne glede na to ali je bil tak sklep izdan med preiskovalnim postopkom ali po vložitvi obtožnega akta.

TRETJI DEL: OMEJEVALNI UKREPI

19. poglavje: UPORABA OMEJEVALNIH UKREPOV

1. Skupne določbe

269. člen

Namen in vrsta omejevalnih ukrepov

(1) Kadar je to neogibno potrebno za potek kazenskega postopka ali za varnost ljudi, se smejo pod pogoji, ki jih določa ta zakon, zoper obdolženca odrediti prisilni in prepovedni omejevalni ukrepi, s katerimi se začasno omejujejo njegove osebnostne ali premoženjske pravice.

(2) Omejevalni ukrepi, ki se smejo uporabiti zoper obdolženca, so:

1. začasni odvzem vozniškega dovoljenja;
2. začasna prepoved opravljanja poklica;
3. začasno zavarovanje zahtevka za odvzem premoženjske koristi;
4. začasno zavarovanje premoženjskopravnega zahtevka oškodovanca;
5. prepoved spremembe prebivališča;
6. prepoved približanja določenemu kraju ali osebi;
7. javljanje na policijski postaji;
8. varščina;
9. hišni pripor;
10. pripor.

(3) Omejevalne ukrepe iz prejšnjega odstavka sme odrediti samo sodišče. Ukrepe iz 3., 4. in 8. točke sme sodišče, pod pogoji, ki so določeni v tem zakonu, odrediti tudi zoper osebo, ki ni obdolženec.

270. člen

Splošni pogoji za uporabo omejevalnih ukrepov

(1) Omejevalni ukrep se sme odrediti, če je podan utemeljen sum, da je obdolženec storil kaznivo dejanje, in je tak ukrep nujno potreben za uresničitev namena iz prvega odstavka prejšnjega člena ter sorazmeren teži kaznivega dejanja, ki ga je obdolženec obdolžen.

(2) Sodišče odreja omejevalne ukrepe na predlog upravičenega tožilca, z izjemo ukrepa iz 4. točke drugega odstavka prejšnjega člena tega zakona, ki ga odreja na predlog oškodovanca. Predlog mora vsebovati: ime, priimek in druge osebne podatke obdolženca, ki omogočajo njegovo identifikacijo, zakonsko označbo kaznivega dejanja, navedbo dokazov, ki utemeljujejo sum, da je obdolženec storil kaznivo dejanje, omejevalni ukrep, ki se predlaga, in razloge, zakaj je odreditev ukrepa nujna. Predlogu se priloži dokaze, na katere se predlagatelj sklicuje, in ustrezen del spisa. Namesto predlaganega ukrepa sme sodišče odrediti tudi kakšen milejši omejevalni ukrep, če so zanj podani predpisani pogoji in je namen ukrepa mogoče doseči tudi s takim ukrepom.

(3) Če za posamezen ukrep v tem zakonu ni drugače določeno, se omejevalni ukrepi v preiskovalnem postopku odrejajo za čas, ki ne sme biti daljši od treh mesecev. Odrejeni ukrep lahko sodišče na predlog upravičenega tožilca, oziroma oškodovanca, če gre za ukrep iz 4. točke drugega odstavka prejšnjega člena, za enak čas večkrat podaljša. Če ukrep ni bil podaljšan ali nadomeščen z drugim ukrepom, se mora s potekom časa, za katerega je bil odrejen, odpraviti.

(4) Po vložitvi obtožnega akta se omejevalni ukrepi odrejajo za vnaprej nedoločen čas, vendar pa mora sodišče, če za posamezni ukrep ni določen drugačen rok, po uradni dolžnosti najkasneje vsakih šest mesecev preizkusiti ali so še podani pogoji za ukrep in izdati sklep, s katerim ukrep podaljša, spremeni ali odpravi. Če je sodišče znotraj tega roka odločalo o predlogu obdolženca za odpravo ali spremembo omejevalnega ukrepa in ga zavrnilo, se rok za preizkus po uradni dolžnosti računa od te odločitve.

(5) Odrejen omejevalni ukrep sme sodišče kadarkoli med kazenskim postopkom na predlog upravičenega tožilca nadomestiti z drugim strožjim ukrepom, če so zanj podani predpisani pogoji. Predlog tožilca ni potreben, če sodišče ugotovi, da obdolženec ne spoštuje obveznosti

iz že odrejenega omejevalnega ukrepa. Prav tako sme sodišče na predlog strank ali po uradni dolžnosti odrejen omejevalni ukrep nadomestiti z drugim milejšim ukrepom, če ugotovi, da so zanj podani pogoji; mora pa ukrep odpraviti, čim prenehajo razlogi, ki so ga narekovali.

(6) Ko sodišče odloča o obtožnem aktu, mora odločiti tudi ali naj se odrejeni omejevalni ukrep podaljša, spremeni ali odpravi. Če glede posameznega ukrepa ni določeno drugače, sme po vložitvi obtožnega akta omejevalni ukrep trajati najdalj dvakrat toliko časa, kot sme trajati pripor (četrti odstavek 303. člena). Če je bila v okviru dopustnega trajanja omejevalnega ukrepa obdolžencu pravnomočno izrečena kazen zapora, sme ukrep trajati do nastopa kazni.

271. člen

Pristojnost sodišča za uporabo omejevalnih ukrepov

(1) V preiskovalnem postopku odloča o odreditvi, spremembi, podaljšanju in odpravi (uporabi) omejevalnih ukrepov, tudi če gre za kaznivo dejanje iz stvarne pristojnosti okrajnega sodišča, predobravnavni sodnik, razen o podaljšanju pripora nad tri mesece, o katerem odloča Vrhovno sodišče. O pritožbi zoper sklep predobravnavnega sodnika o podaljšanju pripora nad en mesec odloča sodišče druge stopnje.

(2) O uporabi omejevalnih ukrepov po pravnomočnosti obtožnice odloča zunaj glavne obravnave predsednik senata, na glavni obravnavi pa senat.

(3) V skrajšanem postopku je po vložitvi obtožnega predloga oziroma zasebne tožbe za uporabo omejevalnih ukrepov pristojen sodnik posameznik. O pritožbi zoper sklep sodnika posameznika odloča zunajobravnavni senat.

272. člen

Postopek v zvezi z omejevalnimi ukrepi

(1) Ko sodišče prejme predlog za odreditev omejevalnega ukrepa, razpiše narok za odločitev o predlogu. Tako ravna sodišče tudi, ko je obveščeno, da obdolženec ne spoštuje obveznosti iz že odrejenega ukrepa. O naroku obvesti stranki in zagovornika, po potrebi pa tudi druge osebe. Če obveščeni ne pridejo, ali če obdolženec ni dosegljiv sodišču, to ni ovira za opravo naroka, sodišče pa lahko navzočnost obdolženca in drugih oseb zagotovi tudi z vabilom in privedbo, če presodi, da je njihova navzočnost na naroku nujna.

(2) Tudi ko se predlaga podaljšanje, sprememba ali odprava odrejenega omejevalnega ukrepa, opravi sodišče narok s strankama in zagovornikom. Narok se ne opravi, če upravičeni tožilec predlaga odpravo ukrepa ali če se strinja s predlogom obdolženca za spremembo ali odpravo ukrepa, ali če je treba ukrep odpraviti zaradi poteka roka, ali če sodišče glede na vsebino predloga ter že zbrane podatke in dokaze oceni, da ni pričakovati, da bi lahko oprava naroka vplivala na odločitev o ukrepu.

(3) Če sodišče brez oprave naroka odloča o predlogu tožilca za podaljšanje ali spremembo omejevalnega ukrepa ali o predlogu obdolženca za spremembo ali odpravo omejevalnega ukrepa, mora predlog poslati nasprotni stranki in ji omogočiti, da se o njem izjavi. Če opravi preizkus omejevalnega ukrepa po uradni dolžnosti, sodišče glede na konkretne okoliščine primera odloči ali bo preizkus opravilo na naroku z obema strankama ali pa ju bo predhodno pozvalo, da se pisno izjavita o ukrepu.

(4) Na naroku je treba predlagatelju in ostalim udeležencem omogočiti, da se izjavijo o predlaganem oziroma odrejenem omejevalnem ukrepu, da podajo svoja stališča, navedbe in predloge o vseh vprašanih, ki so pomembna za odločitev o ukrepu, sodišče pa lahko na

naroku ali še pred njim opravi tudi določene poizvedbe ter si priskrbi dokaze, potrebne za odločitev o ukrepu. O opravi naroka se sestavi zapisnik.

(5) Omejevalni ukrepi se odredijo, podaljšajo, spremenijo in odpravijo s sklepom, ki mora vsebovati izrek, obrazložitev in pravni pouk. V obrazložitvi sklepa se navedejo dejanske ugotovitve, na katerih temelji odločitev ter zakonske določbe, ki jih je sodišče uporabilo. Če je sklep izdan v preiskovalnem postopku, mora vsebovati tudi obrazložitev utemeljenosti suma, da je obdolženec storil kaznivo dejanje, ki ga je obdolžen.

(6) Pritožba zoper sklep, s katerim se odredi, podaljša, spremeni ali odpravi omejevalni ukrep, ne zadrži njegove izvršitve.

(7) Zoper sklep, s katerim se zavrne predlog obdolženca za spremembo ali odpravo omejevalnega ukrepa, ni pritožbe.

(8) Določbe tega člena se ne uporabljajo, če je v tem zakonu glede uporabe posameznega omejevalnega ukrepa drugače določeno.

2. Prepovedni omejevalni ukrepi

273. člen

Začasni odvzem vozniškega dovoljenja

(1) Če zoper obdolženca teče kazenski postopek zaradi kaznivega dejanja zoper varnost javnega prometa in je na podlagi določenih dejstev iz dotedanega življenja obdolženca ter teže, načina storitve in okoliščin, v katerih je bilo storjeno kaznivo dejanje, za katero je obdolžen, mogoče sklepati, da obstaja nevarnost, da bo z vožnjo še naprej ogrožal varnost javnega prometa, sme sodišče na predlog tožilca obdolžencu odvzeti vozniško dovoljenje za čas, dokler traja kazenski postopek.

(2) Ob pogojih iz prvega odstavka sme policija obdolžencu takoj po storitvi kaznivega dejanja zaseči vozniško dovoljenje in ga poslati državnemu tožilcu, ki mora v roku treh dni od odvzema to vozniško dovoljenje obdolžencu vrniti ali pa ga poslati sodišču s predlogom, da izda sklep o začasnem odvzemu vozniškega dovoljenja do končanja kazenskega postopka.

(3) Vozniško dovoljenje se sme obdolžencu vrniti še pred koncem kazenskega postopka, če se da opravičeno sklepati, da ni več razlogov za odvzem.

(4) Čas, za katerega je bilo odvzeto vozniško dovoljenje, se obdolžencu, ki je na prostosti, všteje v izrečeno kazen prepovedi vožnje motornega vozila oziroma izrečeni varnostni ukrep odvzema vozniškega dovoljenja.

274. člen

Začasna prepoved opravljanja poklica

(1) Če zoper obdolženca teče kazenski postopek zaradi kaznivega dejanja storjenega z zlorabo opravljanja določenega poklica, položaja, samostojne dejavnosti ali kakšne dolžnosti in je na podlagi določenih dejstev iz dotedanega življenja obdolženca ter teže, načina storitve in okoliščin, v katerih je bilo storjeno kaznivo dejanje, za katero je obdolžen, mogoče sklepati, da obstaja nevarnost, da bo obdolženec ponovil istovrstno kaznivo dejanje, sme sodišče na predlog upravičenega tožilca obdolžencu za čas dokler traja kazenski postopek prepovedati opravljanje določenega poklica, določene samostojne dejavnosti ali kakšne dolžnosti (poklica).

(2) Začasna prepoved opravljanja poklica se sme še pred koncem kazenskega postopka odpraviti, če so prenehali razlogi, ki so narekovali odreditev tega ukrepa.

(3) Čas, za katerega je bilo obdolžencu, ki je na prostosti, prepovedano opravljanje poklica, se všteje v izrečeni varnostni ukrep prepovedi opravljanja poklica.

3. Začasna zavarovanja

a) Začasno zavarovanje zahtevka za odvzem premoženjske koristi

275. člen

Splošni pogoji za začasno zavarovanje

(1) Kadar prihaja v kazenskem postopku v poštev odvzem premoženjske koristi, obstaja pa nevarnost, da bi obdolženec, sam ali preko drugih oseb, to korist uporabil za nadaljnjo kriminalno dejavnost ali bi jo skrnil, odtujil, uničil ali kako drugače z njo razpolagal tako, da bi onemogočil ali precej otežil njen odvzem po končanem postopku, odredi sodišče na predlog državnega tožilca začasno zavarovanje zahtevka za odvzem premoženjske koristi (začasno zavarovanje).

(2) Začasno zavarovanje se lahko odredi zoper obdolženca, zoper prejemnika premoženjske koristi ali zoper druge osebe, na katere je bila prenesena, če se jim lahko odvzame po določbah Kazenskega zakonika.

276. člen

Postopek v zvezi z začasnim zavarovanjem

(1) Začasno zavarovanje se odredi s pisnim sklepom. Sklep se vroči državnemu tožilcu, obdolžencu, zagovorniku, osebi, zoper katero je začasno zavarovanje odrejeno (udeleženci) ter organu oziroma osebi, ki ga izvrši. Obdolžencu, zagovorniku in osebi, zoper katero je začasno zavarovanje odrejeno, se sklep vroči hkrati z njegovo izvršitvijo ali po izvrstitvi, vendar brez nepotrebnega odlašanja. Če je bil predlog za začasno zavarovanje zavrnjen, se sklep vroči samo državnemu tožilcu, ki se lahko zoper sklep pritoži.

(2) Po vročitvi sklepa, s katerim je bilo začasno zavarovanje odrejeno, imajo obdolženec, zagovornik in oseba, zoper katero je bil ukrep odrejen, pravico seznaniti se z vsemi spisi zadeve ter v roku osmih dni od vročitve sklepa vložiti ugovor in predlagati, da sodišče opravi narok. Pravico do ugovora ima tudi državni tožilec, če njegovemu predlogu za odreditev začasnega zavarovanja ni bilo v celoti ugodeno. Ugovor se vroči ostalim udeležencem in jim določi rok za odgovor.

(3) O naroku odloči sodišče glede na okoliščine primera, upoštevajoč navedbe v ugovoru in odgovoru. Če sodišče ne razpiše naroka, o ugovoru odloči na podlagi predloženih listin in drugega predloženega gradiva ter obrazloži svojo odločitev v sklepu o ugovoru.

(4) Ko se udeleženci naroka izjavijo o vseh vprašanih in se izvedejo dokazi, če so potrebni za odločitev o ugovoru, sodišče odloči o ugovoru. S sklepom, ki ga izda, ob smiselni uporabi določb **375. člena** tega zakona, ugovor zavrže ali mu ugodi in razveljavi ali spremeni sklep o odreditvi začasnega zavarovanja, ali ugovor zavrne.

(5) Zoper sklep iz tretjega in četrtega odstavka imajo udeleženci pravico do pritožbe.

277. člen

Vsebina sklepa o začasnem zavarovanju

(1) V sklepu, s katerim se odredi začasno zavarovanje, se navede premoženje, ki je predmet zavarovanja, način zavarovanja (prvi odstavek 275. člena in prvi odstavek 276. člena Zakona o izvršbi in zavarovanju) in rok trajanja ukrepa. Sklep mora biti obrazložen.

(2) Pri določitvi roka trajanja ukrepa je treba upoštevati fazo kazenskega postopka, vrsto, naravo in težo kaznivega dejanja, zapletenost zadeve, pa tudi obseg in pomen premoženja, ki je predmet začasnega zavarovanja.

278. člen

Podaljšanje začasnega zavarovanja

(1) Pred potekom roka trajanja ukrepa lahko sodišče na obrazložen predlog državnega tožilca, upoštevajoč merila iz prvega odstavka 275. člena tega zakona ter roke iz drugega in tretjega odstavka tega člena, začasno zavarovanje s sklepom podaljša. Preden odloči o predlogu, pošlje predlog ostalim udeležencem, da se o njem izjavijo, in jim določi primeren rok za odgovor.

(2) Začasno zavarovanje v preiskovalnem postopku lahko traja največ šest mesecev, po vložitvi obtožnega akta pa največ eno leto. Navedena roka se lahko v enakih časovnih obdobjih podaljšata, s tem, da skupno trajanje začasnega zavarovanja v preiskovalnem postopku ne sme biti daljše od dveh let, od vložitve obtožnega akta do izreka sodbe sodišča prve stopnje pa ne sme presegati treh let.

(3) Roki iz prejšnjega odstavka ne tečejo v času, ko obdolženec ni dosegljiv sodišču.

(4) Do izvršitve pravnomočne sodne odločbe o odvzemu premoženjske koristi sme začasno zavarovanje skupno trajati največ osem let.

279. člen

Sprememba in odprava začasnega zavarovanja

(1) Sodišče lahko na obrazložen predlog strank, zagovornika, ali osebe, zoper katero je bilo začasno zavarovanje odrejeno, upoštevajoč merila iz prvega odstavka 275. člena tega zakona, odredi nov način začasnega zavarovanja in razveljavi prejšnji sklep o začasnem zavarovanju. Preden o predlogu odloči, pošlje predlog ostalim udeležencem, da se o njem izjavijo in jim določi primeren rok za odgovor. Odločba o razveljavitvi ukrepa se izvrši po izvršitvi odločbe, s katero je odrejen nov način začasnega zavarovanja.

(2) Sodišče lahko odpravi začasno zavarovanje na predlog udeležencev ali po uradni dolžnosti, če meni, da začasno zavarovanje ni več potrebno. Pred izdajo sklepa o odpravi začasnega zavarovanja pozove državnega tožilca, da se o tem v določenem roku izjavi. Če se državni tožilec v roku ne izjavi ali če odpravi začasnega zavarovanja ne nasprotuje, sodišče začasno zavarovanje odpravi.

(3) Sodišče odpravi začasno zavarovanje, če pred potekom rokov iz prejšnjega člena začasno zavarovanje ni bilo podaljšano ali če je bil kazenski postopek zoper obdolženca ustavljen. Če državni tožilec ustavi preiskovalni postopek, mora o svoji odločitvi obvestiti sodišče.

280. člen

Smiselna uporaba določb zakona, ki ureja izvršbo

V postopku začasnega zavarovanja se smiselno uporabljajo določbe Zakona o izvršbi in zavarovanju, ki urejajo način zavarovanja (prvi odstavek 275. in prvi odstavek 276. člena), oprostitve in omejitve zavarovanja, dokazovanje nevarnosti (drugi, tretji in četrti odstavek 273. ter drugi in tretji odstavek 275. člena), učinke sklepa (271. člen) in povrnitev škode (282. člen).

b) Začasno zavarovanje premoženjskoprnega zahtevka

281. člen

Začasno zavarovanje premoženjskoprnega zahtevka zoper obdolženca

(1) Če se v kazenskem postopku zoper obdolženca uveljavlja premoženjskoprni zahtevk, sme sodišče na predlog upravičenca (109. člen) odrediti začasno zavarovanje tega zahtevka.

(2) Glede pogojev ter postopka odreditve, trajanja in prenehanja začasnega zavarovanja premoženjskoprnega zahtevka se smiselno uporabljajo določbe tega zakona, ki veljajo za začasno zavarovanje zahtevka za odvzem premoženjske koristi, nastale s kaznivim dejanjem ali zaradi njega.

282. člen

Začasno zavarovanje premoženjskoprnega zahtevka zoper drugo osebo

(1) Če ima oškodovanec zahtevk proti kakšni drugi osebi zaradi tega, ker so pri njej stvari, ki so bile pridobljene s kaznivim dejanjem, ali zaradi tega, ker je ta zaradi kaznivega dejanja prišla do premoženjske koristi, sme sodišče na predlog upravičenca (109. člen) odrediti v kazenskem postopku po določbah zakona, ki ureja izvršbo, začasno zavarovanje tudi zoper to osebo.

(2) V sklepu, s katerim se odredi začasno zavarovanje, se določi rok, v katerem mora oškodovanec začeti pravdo zoper to osebo, sicer bo začasno zavarovanje odpravljeno.

4. *Ukrepi, s katerimi se omejuje svoboda gibanja*

283. člen

Prepoved spremembe prebivališča

(1) Če se je bati, da bo obdolženec s spreminjanjem prebivališča ali z odhodom v tujino onemogočil ali znatno otežil izvedbo kazenskega postopka, se mu sme prepovedati, da bi brez dovoljenja sodišča spremenil svoje prebivališče ali odšel v tujino. Prepoved, da bi brez dovoljenja sodišča odšel v tujino, se sme odrediti tudi obdolžencu, ki je v kazenskem postopku zaradi kaznivega dejanja storjenega v tujini, in obstaja nevarnost, da bo v tujini ponovil kaznivo dejanje.

(2) V sklepu, s katerim se obdolžencu prepove, da bi brez dovoljenja sodišča spremenil svoje prebivališče ali odšel v tujino, ga je treba opozoriti, da se zoper njega lahko odredi pripor, če bo prekršil to prepoved, sme pa se mu tudi začasno odvzeti potna listina oziroma prepovedati uporaba druge listine za prehod državne meje.

(3) Če so podane okoliščine iz prvega odstavka, sme policija obdolžencu zaseči potno listino oziroma začasno prepovedati uporabo druge listine za prehod državne meje, vendar mora potno listino takoj poslati državnemu tožilcu oziroma ga obvestiti o prepovedi uporabe

druge listine za prehod državne meje. Državni tožilec je dolžan zaseženo potno listino, če ne odredi njene vrnitve obdolžencu, oziroma obvestilo o prepovedi uporabe druge listine za prehod državne meje, če ne prekliče te prepovedi, v roku treh dni poslati sodišču s predlogom, da zaseženo listino začasno odvzame oziroma prepove uporabo druge listine za prehod državne meje.

284. člen

Prepoved približanja določenemu kraju ali osebi

(1) Če so podane okoliščine iz 2. ali 3. točke prvega odstavka 298. člena tega zakona, vendar je nevarnost, da bo obdolženec uničil sledove kaznivega dejanja, vplival na priče, udeležence ali prikrivalce ali ponovil kaznivo dejanje, dokončal poskušeno kaznivo dejanje ali storil kaznivo dejanje, s katerim grozi, moč odvrniti s prepovedjo približanja obdolženca določenemu kraju ali osebi, uporabi sodišče ta ukrep. Prepoved približanja določenemu kraju ali osebi zajema tudi prepoved nadlegovanja po komunikacijskih sredstvih.

(2) Sodišče določi primerno razdaljo – oddaljenost od določenega kraja ali osebe, ki jo mora obdolženec spoštovati in je namerno ne sme prekoračiti. Obdolženca je treba predhodno opozoriti, da sodišče ta ukrep lahko nadomesti s strožjim, če ugotovi, da obdolženec ne spoštuje odredjene obveznosti.

(3) Če razdaljo – oddaljenost, ki jo mora spoštovati obdolženec, namerno krši z ukrepom varovana oseba, jo lahko sodišče vsakokrat kaznuje z redovno kaznijo iz drugega odstavka 144. člena tega zakona.

(4) Sklep, katerim se odredi ukrep iz prvega odstavka, se pošlje tudi policiji in varovani osebi.

285. člen

Javljanje na policijski postaji

(1) Če obstaja bojazen, da se bo obdolženec med postopkom skril ali odšel neznano kam ali v tujino, lahko sodišče odloči, da se mora vsakodnevno ali občasno, ob določenih urah javljati na policijski postaji, na katere območju stalno ali začasno prebiva ali se nahaja v trenutku odločanja o uporabi tega ukrepa. Sklep se pošlje tudi pristojni policijski postaji.

(2) Če se obdolženec ne javlja na policijski postaji, tako kot je določeno v sklepu, mora policija to takoj sporočiti sodišču. Obdolženca je treba predhodno opozoriti, da sodišče ta ukrep lahko nadomesti s strožjim, če ugotovi, da obdolženec ne spoštuje odredjene obveznosti.

5. Varščina

286. člen

Pogoji za sprejem varščine

(1) Če bi bilo treba obdolženca pripreti ali če je že v priporu samo zaradi tega, ker se je bati, da bo pobegnil ali da se bo izmikal kazenskemu postopku (1. točka prvega odstavka 298. člena), se ga lahko pusti na prostosti oziroma izpusti, če da on osebno ali kdo drug zanj varščino, da do konca kazenskega postopka ne bo pobegnil oziroma se izmikal kazenskemu postopku, sam obdolženec pa obljubi, da se bo odzival vabilom, da se ne bo skrival in da bo o

spremembi prebivališča oziroma naslova takoj obvestil organ, pred katerim teče kazenski postopek.

(2) Ob dani varščini in obljubi, da kaznivih dejanj ne bo ponavljal, da poskušane kaznivega dejanja ne bo dokončal oziroma da ne bo storil kaznivega dejanja, s katerim je grozil, se lahko, razen v primerih, ko gre za kazniva dejanja iz 14., 15., 19., 20., 21., 23., 28., 29., 30., 33., 34. in 35. poglavja KZ-1, za katera je predpisana kazen petih ali več let zapora, pusti na prostosti oziroma izpusti tudi obdolženec, ki bi ga bilo treba pripreti ali je že v priporu samo iz razloga ponovitvene nevarnosti (3. točka prvega odstavka 298. člena).

287. člen

Višina in vsebina varščine

(1) Višino varščine določi sodišče na predlog tožilca.

(2) Varščina se vselej glasi na denarni znesek, ki se določi glede na težo kaznivega dejanja, osebne in družinske razmere obdolženca ter glede na gmotne razmere tistega, ki jo daje.

(3) Varščina se lahko da v gotovini, v vrednostnih papirjih, v dragocenostih ali v drugih premičnih stvareh večje vrednosti, ki jih je lahko unovčiti in hraniti, v hipoteki na nepremičnini ali drugi obliki zavarovanja za znesek varščine tistega, ki varščino daje, ali pa v osebni zavezi ene ali več oseb, da bodo plačale določeni znesek, če obdolženec pobegne.

(4) V sklepu, s katerim se določi varščina, se obdolženec opozori, da bo varščina zapadla, zoper njega pa bo odrejen pripor, če obljube dane po prvem oziroma drugem odstavku prejšnjega člena ne bo spoštoval.

288. člen

Zapadlost varščine

(1) Sodišče s sklepom določi, da je dana varščina zapadla v korist proračuna, če obdolženec pobegne, ali če se očitno izmika kazenskemu postopku oziroma nastopu kazni zapora v primeru obsodbe na tako kazen. Tako ravna sodišče tudi, če obdolženec ponovi kaznivo dejanje, dokonča poskušeno kaznivo dejanje ali stori kaznivo dejanje, s katerim je grozil.

(2) Ob pogojih iz prejšnjega odstavka se zoper obdolženca odredi pripor.

(3) Sklep o zapadlosti varščine in odreditvi pripora izda sodišče po zaslišanju upravičenega tožilca, zagovornika in obdolženca, če je dosegljiv. Če obdolženec nima zagovornika, se mu postavi zagovornik po uradni dolžnosti.

289. člen

Prenehanje varščine

(1) Kljub dani varščini se obdolžencu odvzame prostost in zoper njega odredi pripor, če se potem ko je bil puščen v prostosti, pripravlja na beg ali če se pokaže zoper njega kakšen drug priporni razlog, ali če se sodišče zve za novo okoliščino, ki je takšne narave, da varščine ne bi sprejelo, če bi zanjo že takrat vedelo.

(2) V primerih iz prejšnjega odstavka izda sodišče sklep o prenehanju varščine. Položeni denarni znesek, dragocenosti, vrednostni papirji ali druge premične stvari se vrnejo, hipoteka oziroma zavarovanje pa izbriše. Enako ravna sodišče tudi, ko je kazenski postopek pravnomočno končan, oziroma v primeru izrečene kazni zapora, ko obsojenec nastopi kazen.

6. *Ukrepi, s katerimi se posega v prostost*

a) *Hišni pripor*

290. člen

Odreditev in izvajanje hišnega pripora

(1) Če obstajajo razlogi iz 1. do 3. točke prvega odstavka 298. člena tega zakona, vendar odreditev pripora ni neogibno potrebna za varnost ljudi ali potek kazenskega postopka, lahko sodišče zoper obdolženca odredi hišni pripor. Sklep o odreditvi, podaljšanju ali odpravi hišnega pripora se pošlje tudi policijski postaji, na območju katere se izvaja ukrep.

(2) S sklepom o odreditvi hišnega pripora sodišče določi, da se obdolženec ne sme oddaljiti iz poslopja, v katerem stalno ali začasno prebiva, oziroma javne ustanove za zdravljenje ali oskrbo. Obdolžencu, zoper katerega je odrejen hišni pripor, lahko sodišče omeji ali prepove stike z osebami, ki z njim ne prebivajo oziroma ga ne oskrbujejo.

(3) Obdolžencu, zoper katerega je odrejen hišni pripor, sme sodišče izjemoma dovoliti, da se za določen čas oddalji iz prostorov, kjer se izvaja hišni pripor, kadar je to neizogibno potrebno, da si zagotovi najnujnejše življenjske potrebščine, ali za opravljanje dela. O tem sodišče obvesti policijsko postajo, na območju, katere se izvaja ukrep.

(4) V primeru, da se obdolženec brez dovoljenja sodišča oddalji iz poslopja, v katerem stalno ali začasno prebiva, oziroma javne ustanove za zdravljenje ali oskrbo ali pa to stori izven dovoljenega časa, lahko sodišče zoper njega odredi pripor. Na to posledico je treba obdolženca predhodno opozoriti.

(5) Izvajanje ukrepa hišnega pripora nadzira policija. Nadzor se lahko izvaja tudi s pomočjo tehničnih sredstev, če je tako določeno v sklepu. O morebitnih kršitvah ukrepa je policija dolžna takoj obvestiti državnega tožilca in sodišče.

(6) V primeru, ko policija zasači obdolženca izven prostorov, kjer se izvaja hišni pripor, mu odvzame prostost in ga takoj, ko je to mogoče, najkasneje pa v dvanajstih urah, s pisnim poročilom o razlogu za odvzem prostosti, izroči sodišču, ki je odredilo hišni pripor. Sodišče mora najkasneje v štiriindvajsetih urah opraviti narok in odločiti ali bo odrejeni ukrep hišnega pripora nadomestilo s priporom; do te odločitve pa lahko zoper obdolženca odredi pridržanje (drugi odstavek 299. člena). Če se zoper obdolženca, ki nima zagovornika, odredi pripor, se mu postavi zagovornik po uradni dolžnosti. Sklep o postavitvi zagovornika se zagovorniku vroči skupaj s sklepom o priporu.

291. člen

Smiselna uporaba določb o priporu

Če v tem zakonu ni drugače določeno, se glede odreditve, časa trajanja, podaljšanja in odprave hišnega pripora, kot tudi glede vštevanja hišnega pripora v izrečeno kazen, smiselno uporabljajo določbe tega zakona o priporu.

b) *Odvzem prostosti*

292. člen

Odvzem prostosti s strani policije

(1) Policija sme obdolžencu odvzeti prostost na podlagi pisnega sklepa sodišča o priporu.

(2) Takoj po odvzemu prostosti na podlagi sklepa o priporu je policist dolžan obdolženca seznaniti z razlogi za odvzem prostosti, najkasneje v štiriindvajsetih urah pa mu mora biti tudi vročen sklep o priporu. Če je bil obdolženec že zaslišan o kaznivem dejanju, za katero je bil zoper njega odrejen pripor, ga mora policija brez nepotrebne odlašanja izročiti sodišču, ki je izdalo sklep o priporu. Če obdolženec pred izdajo sklepa o priporu ni bil zaslišan (peti odstavek 299. člena), je policist, ki je obdolžencu odvzel prostost, dolžan ravnati po določbah 2. in 3. točke četrtega odstavka ter o prijetju obdolženca takoj obvestiti državnega tožilca. V tem primeru sme policija obdolženca pridržati za čas, potreben za njegovo zaslihanje, vendar ga mora najkasneje v osemindvajsetih urah od odvzema prostosti izročiti sodišču, razen če državni tožilec predlaga odpravo pripora. Glede pridržanja obdolženca, ki mu je bila odvzeta prostost na podlagi sklepa o priporu, se ne uporabljajo določbe petega do sedmega odstavka tega člena in drugega odstavka 299. člena tega zakona.

(3) Tudi brez sklepa o priporu sme policija odvzeti prostost:

1. obdolžencu, ki se ga zasači pri sami izvršitvi kaznivega dejanja, za katero se storilec preganja po uradni dolžnosti, ali neposredno po izvršitvi takega kaznivega dejanja, ali če pri njem najde predmete ali sledove, ki kažejo na njegovo udeležbo pri izvršitvi kaznivega dejanja;

2. obdolžencu zoper katerega se vodi preiskovalni postopek, če je podan katerikoli od pripornih razlogov (prvi odstavek 298. člena) in bi bilo z odvzemom prostosti nevarno odlašati.

(4) Če je bila obdolžencu odvzeta prostost brez sklepa o priporu, mora policija o tem takoj obvestiti državnega tožilca, obdolženca pa takoj v materinem jeziku ali jeziku, ki ga razume:

1. seznaniti z razlogi za odvzem prostosti;

2. poučiti, da ni dolžan ničesar izjaviti, da ima pravico do takojšnje pravne pomoči zagovornika, ki si ga lahko svobodno izbere, in da lahko zahteva, da pristojni organ obvesti njegove bližnje o odvzemu prostosti;

3. opozoriti, da se bo lahko vsaka njegova izjava v kazenskem postopku uporabila tudi proti njemu.

(5) Dani pouk iz prejšnjega odstavka in izjava obdolženca v zvezi s poukom se zapišeta v zapisnik, ki se sestavi takoj, ko je to mogoče, oziroma se o tem sestavi uradni zaznamek, če se dejanje snema s tehničnim sredstvom za zvočno snemanje (3. odstavek 157.člena). Če obdolženec po danem pouku izjavi, da se ne bo zagovarjal ali da se bo zagovarjal le v navzočnosti zagovornika, od njega ni dopustno do zaslihanja zbirati nobenih obvestil o kaznivem dejanju.

(6) Obdolženca, ki mu je bila odvzeta prostost brez sklepa o priporu, sme policija pridržati le toliko časa, koliko je to nujno potrebno za ugotavljanje njegove istovetnosti, zaslihanje in oprave drugih nujnih dejanj. Pridržanje sme trajati največ štiriindvajset ur, od ure, ko mu je bila odvzeta prostost oziroma največ osemindvajset ur, če gre za več soobdolžencev ali večje število kaznivih dejanj. Če pridržanje obdolženca, ki mu je bila odvzeta prostost, traja več kot šest ur, ga mora državni tožilec tudi pisno seznaniti z razlogi za odvzem prostosti in pridržanja ter o pravici do ugovora, razen če mu je bila prostost odvzeta na podlagi sklepa o priporu ali sklepa o hišnem priporu.

(7) Če državni tožilec po zaslišanju obdolženca izjavi, da bo zoper njega predlagal odreditev pripora, mora policija obdolženca brez odlašanja, najkasneje pa do preteka roka pridržanja izročiti pristojnemu sodišču. Če državni tožilec izjavi, da pripora ne bo predlagal, mora policija obdolženca takoj izpustiti na prostost.

(8) Obdolženec, ki mu je bila odvzeta prostost brez sklepa o priporu, ima dokler traja pridržanje, pravico vložiti ugovor zaradi odvzema prostosti ter pridržanja. O ugovoru, ki ne

zadrži izvršitve pridržanja, mora sodišče odločiti v roku osemindvajsetih ur. Zoper odločbo sodišča ni pritožbe.

(9) Če je bilo ravnano v nasprotju z določbami četrtega in petega odstavka, se izjave, ki jih je obdolženec dal policiji oziroma državnemu tožilcu pred zaslišanjem, ne smejo uporabiti zoper njega kot dokaz v kazenskem postopku.

293. člen

Odvzem prostosti s strani vojaškega organa

(1) Vojaški organ (prvi odstavek 153. člena) sme odvzeti prostost osebi, če jo zasači v vojaškem objektu pri kaznivem dejanju, za katero se storilec preganja po uradni dolžnosti.

(2) Če je podan utemeljen sum, da je vojaška oseba storila kaznivo dejanje iz 27. poglavja KZ-1, ji sme vojaški organ odvzeti prostost tudi izven vojaškega objekta, če je podan kateri izmed pripornih razlogov (prvi odstavek 298. člena).

(3) Osebo, ki ji je odvzeta prostost, mora vojaški organ takoj izročiti policiji, če to ni mogoče, pa takoj o tem obvestiti policijo ali državnega tožilca. Po izročitvi ravna policija po določbah četrtega do sedmega odstavka prejšnjega člena.

294. člen

Odvzem prostosti s strani občanov

Tistemu, ki je zasačen pri kaznivem dejanju, za katero se storilec preganja po uradni dolžnosti, sme vsakdo odvzeti prostost. Nato ga mora takoj izročiti policiji oziroma o tem obvestiti policijo ali državnega tožilca.

295. člen

Dolžnost obveščanja o odvzemu prostosti

(1) Če tisti, ki mu je bila odvzeta prostost, to zahteva, mora policija o odvzemu prostosti v štiriindvajsetih urah obvestiti njegovo družino oziroma osebo, ki jo navede. O odvzemu prostosti se obvesti tudi pristojni organ socialnega varstva, če je treba kaj ukreniti za preskrbo otrok in drugih družinskih članov, za katere skrbi oseba, ki ji je bila odvzeta prostost. Če je oseba, ki ji je bila odvzeta prostost tuj državljan, se jo pouči, da je državni tožilec na njeno zahtevo dolžan o odvzemu prostosti obvestiti konzulat njene države.

(2) Po prejšnjem odstavku je dolžno ravnati tudi sodišče, če zoper obdolženca odredi pripor.

296. člen

Zaslišanje obdolženca, ki mu je odvzeta prostost v preiskovalnem postopku

(1) Obdolžencu, ki mu je v preiskovalnem postopku odvzeta prostost, je treba pred začetkom zaslišanja povedati, katerega kaznivega dejanja je obdolžen in kaj je podlaga za njegovo obdolžitev ter ga tudi pisno seznaniti o njegovih pravicah v preiskovalnem postopku (1. do 9. točka prvega odstavka 55. člena). Če obdolženec izjavi, da si bo vzel zagovornika, si ga mora najeti v roku dveh ur od tedaj, ko mu je bila dana možnost, da obvesti zagovornika. Na zahtevo obdolženca mu mora policija oziroma državni tožilec pomagati, da si lahko vzame

zagovornika. Če si obdolženec v tem roku zagovornika ne vzame, ali če izjavi, da si ga ne bo vzel, se mu postavi zagovornik po uradni dolžnosti (64. člen).

(2) O naroku za zaslišanje obdolženca je treba obvestiti zagovornika. Zaslišanje se mora opraviti v roku iz drugega oziroma petega odstavka 292. člena tega zakona. Zaslišanje obdolženca opravi državni tožilec, razen, če potem, ko je bil obveščen o odvzemu prostosti, izjavi, da naj zaslišanje opravi policija sama. Obdolženec se zasliši o samem kaznivem dejanju kot tudi o pripornem razlogu. Zaslišanje se opravi po določbah 222. člena tega zakona.

c) Pripor

297. člen

Dopustnost pripora

(1) Pripor zoper obdolženca se sme odrediti kadarkoli med kazenskim postopkom, če so zanj podani pogoji iz prvega odstavka 270. člena in kateri izmed pripornih razlogov iz prvega odstavka 298. člena tega zakona, ali če je pripor potreben zaradi zagotovitve navzočnosti obdolženca na glavni obravnavi (drugi odstavek **307. člena**). Pripor ni dopusten, če ni v sorazmerju s težo kaznivega dejanja, ki ga je obdolženec obdolžen, ali če je namen, ki se ga želi doseči s priporom, mogoče doseči s katerim izmed milejših omejevalnih ukrepov.

(2) Pripor sme trajati najkrajši potreben čas. Pripor, ki je bil odrejen samo zato, ker ni bilo mogoče ugotoviti istovetnosti obdolženca (1. točka prvega odstavka 298. člena), sme trajati le toliko časa, dokler istovetnost ni ugotovljena. Pripor iz pripornega razloga po 2. točki prvega odstavka 298. člena tega zakona lahko med preiskovalnim postopkom traja največ dva meseca.

(3) Dolžnost vseh organov, ki sodelujejo v kazenskem postopku, in organov, ki jim dajejo pravno pomoč, je, da postopajo posebno hitro, če je obdolženec v priporu.

298. člen

Priporni razlogi

(1) Priporni razlog zoper obdolženca je podan, če:

1. ni mogoče ugotoviti njegove istovetnosti ali če določene okoliščine kažejo na nevarnost, da bi obdolženec, če bi ostal na prostosti, zaradi pričakovane kazni ali iz drugih razlogov pobegnil, se skrival ali se kako drugače izmikal kazenskemu postopku;

2. obstaja upravičena bojazen, da bo uničil, skrnil, spremenil ali ponaredil dokaze ali sledove kaznivega dejanja, ali če določene okoliščine kažejo, da bo oviral potek kazenskega postopka s tem, da bo vplival na priče, udeležence ali prikrivalce;

3. gre za kaznivo dejanje, za katero je v zakonu predpisana kazen enega ali več let zopora, teža, način storitve ali okoliščine, v katerih je bilo kaznivo dejanje storjeno, osebne lastnosti, prejšnje življenje, okolje in razmere v katerih obdolženec živi ali kakšne druge posebne okoliščine pa kažejo na nevarnost, da bo ponovil kaznivo dejanje, dokončal poskušeno kaznivo dejanje ali storil kaznivo dejanje, s katerim grozi.

(2) Kot določene oziroma posebne okoliščine iz 1., 2. in 3. točke prvega odstavka tega člena se štejejo zlasti obdolženčeve kršitve omejevalnih ukrepov iz 283. do 286. člena in 290. člena tega zakona.

299. člen

Priporni narok

(1) O predlogu tožilca za odreditev pripora zoper obdolženca, ki mu je odvzeta prostost, odloča sodišče na pripornem naroku. Če je v isti zadevi predlagana odreditev pripora zoper dva ali več obdolžencev, se priporni narok opravi z vsakim obdolžencem posebej. Priporni narok ni javen in na njem ne morejo biti navzoči soobdolženci, oziroma njihovi zagovorniki, tudi če so bili že zaslišani.

(2) Če pripornega naroka ni mogoče opraviti takoj, ko je bil obdolženec izročen sodišču, odredi sodišče pridržanje obdolženca za čas, ki je potreben za opravo tega naroka. Pridržanje se izvršuje v prostorih za pripor. Pisna odredba o pridržanju mora vsebovati zakonsko označbo kaznivega dejanja in razloge za pridržanje.

(3) Priporni narok se mora opraviti najkasneje v štiriindvajsetih urah, oziroma v osemindvajsetih urah, če se naroku izvajajo dokazi, od ure, ko je bil obdolženec izročen sodišču. Na naroku mora sodišče najprej preveriti, ali je bil obdolžencu dan pouk iz četrtega odstavka 292. člena tega zakona in ga poučiti, da se ni dolžan izjavljati o predlogu za pripor in odgovarjati na vprašanja ter da ima pravico predlagati izvajanje dokazov v svojo korist. Obdolženec se izjavi o predlaganem pripornem razlogu in tistih okoliščinah, ki so pomembne za odločitev o priporu. Glede poteka pripornega naroka se uporabljajo določbe četrtega odstavka 272. člena tega zakona.

(4) Takoj po končanem naroku sodišče ustno naznani svojo odločitev o predlogu za pripor. Če sodišče predlog zavrne, odredi, da se obdolženec takoj izpusti na prostost.

(5) Če tožilec predlaga odreditev pripora zoper obdolženca, ki je na begu ali sicer nedosegljiv državnim organom, odloči sodišče o tem predlogu brez predhodne oprave pripornega naroka. Če predlogu ugodni, izda sklep o priporu, ki se obdolžencu vroči po odvzemu prostosti (drugi odstavek 285. člena). Če se predlog za odreditev pripora zavrne, se sklep vroči samo tožilcu.

(6) Zoper sklep o priporu, izdanem po prejšnjem odstavku, ima obdolženec v roku štiriindvajsetih ur od vročitve sklepa, pravico podati ugovor in sodišču predlagati opravo pripornega naroka. V takem primeru se mora narok opraviti najkasneje v osemindvajsetih urah, od ure, ko je bil obdolženec izročen sodišču. Po opravljenem pripornem naroku sodišče s sklepom ugovor zavrne ali pa mu ugodni in sklep o priporu razveljavi ter pripor odpravi.

(7) Zoper sklep, s katerim je bilo odločeno o ugovoru, je dopustna pritožba. Pritožba ne zadrži izvršitve sklepa.

300. člen

Nedovoljen dokaz

Če sodišče obdolžencu, ki mu je bila odvzeta prostost, ni dalo pouka po tretjem odstavku prejšnjega člena, ali ta pouk ni zapisan, ali če je bil priporni narok opravljen brez zagovornika, čeprav za to niso bili podani zakonski pogoji, se izjava obdolženca ne sme uporabiti kot dokaz v kazenskem postopku

301. člen

Sklep o priporu

(1) O odrejenem priporu izda sodišče pisni sklep o priporu, ki obsega: ime in priimek obdolženca, kaznivo dejanje, ki ga je obdolžen, zakonski razlog za pripor, trajanje pripora, pouk o pravici do pritožbe ter obrazložitve. V obrazložitvi sklepa se določno navedejo dejstva, iz katerih izhaja utemeljen sum, da naj bi obdolženec storil kaznivo dejanje, dejstva, ki kažejo na obstoj pripornega razloga iz 1. do 3. točke prvega odstavka 298. člena tega zakona ter zakaj je odreditev pripora v konkretnem primeru neogibno potrebna za varnost ljudi ali potek kazenskega postopka. Če je bil sklep o priporu izdan brez pripornega naroka (peti odstavek 299. člena) se v obrazložitvi sklepa tudi to navede.

(2) Odpravek pisnega sklepa o priporu se mora obdolžencu ter zavodu, v katerem prestaja pripor, vročiti najkasneje v štiriindvajsetih urah, od ure odreditve pripora, oziroma od odvzema prostosti, če je bila obdolžencu prostost odvzeta na podlagi sklepa o priporu (drugi odstavek 292. člena).

(3) Rok za pritožbo zoper sklep, s katerim je odločeno o predlogu za odreditev pripora, je štiriindvajset ur, od ure vročitve sklepa pritožniku, oziroma v primeru iz tretjega odstavka 14. člena tega zakona od vročitve prevoda sklepa obdolžencu.

(4) Če sodišče ugodí pritožbi državnega tožilca zoper sklep, s katerim je bil zavrnjen predlog za odreditev pripora, in zoper obdolženca odredi pripor, je zoper ta sklep dopustna pritožba na sodišče druge stopnje. Glede roka za pritožbo veljajo določbe prejšnjega odstavka.

(5) O pritožbi iz prejšnjih odstavkov mora biti odločeno v osemindvajsetih urah.

302. člen

Podaljšanje pripora v preiskovalnem postopku

(1) Po sklepu o priporu sme biti obdolženec pridržan v priporu največ mesec dni od dneva, ko mu je bila odvzeta prostost oziroma največ petnajst dni, če gre za kaznivo dejanje, za katero je v zakonu predpisana kazen zapora do treh let. Po tem času sme biti pridržan v priporu samo na podlagi sklepa o podaljšanju pripora.

(2) Med preiskovalnim postopkom se sme pripor podaljšati največ za en mesec, če gre za kaznivo dejanje, za katero je v zakonu predpisana kazen zapora do treh let, oziroma največ za dva meseca, če gre za kaznivo dejanje, za katero je v zakonu predpisana kazen zapora več kot tri leta. Če zaradi posebne zapletenosti ali obsega zadeve preiskovalnega postopka v tem roku ni bilo mogoče končati, postopek pa teče za kaznivo dejanje, za katero je v zakonu predpisana kazen zapora nad pet let, sme Vrhovno sodišče podaljšati pripor največ še za tri mesece.

(3) Sklep o podaljšanju pripora izda sodišče na obrazložen predlog tožilca. S predlogom morata biti najmanj tri dni pred iztekom roka pripora seznanjena obdolženec in njegov zagovornik, ki se lahko pred odločitvijo sodišča izjavita o navedbah v predlogu ali pa predobravnavni sodnik opravi poseben narok.

(4) Če do izteka rokov iz prvega oziroma drugega odstavka tega člena pripor ni podaljšan oziroma zoper obdolženca ni vložen obtožni akt, izda sodišče sklep o odpravi pripora.

303. člen

Pripor po vložitvi obtožnega akta

(1) Če se obdolženec ob vložitvi obtožnega akta nahaja v priporu in tožilec predlaga podaljšanje pripora, mora sodišče v treh dneh od prejema obtožnega akta preizkusiti ali so še podani zakonski pogoji in razlogi za pripor in izdati sklep, s katerim pripor podaljša ali odpravi.

(2) Če tožilec v obtožnem aktu ali po vložitvi obtožnega akta, izven glavne obravnave, predlaga odreditev pripora zoper obdolženca, odloči o tem predlogu sodišče na pripornem naroku (299. člen). Če bi z vabljenjem obdolženca na priporni narok utegnil biti izničen namen, ki se ga želi doseči s priporom, lahko sodišče policiji odredi, da obdolženca na ta narok privede (221. člen).

(3) Sodišče mora po uradni dolžnosti opraviti preizkus pripora vsakič po preteku dveh mesecev – oziroma enega meseca, če gre za kaznivo dejanje za katero je v zakonu predpisana kazen zapora do treh let – od zadnjega sklepa o podaljšanju pripora. Če je sodišče znotraj navedenih rokov, izdalo sklep, s katerim je zavrnilo predlog obdolženca za odpravo pripora, se rok za preizkus po uradni dolžnosti računa od izdaje tega sklepa.

(4) Po vložitvi obtožnega akta do izreka sodbe sodišča prve stopnje sme pripor trajati največ:

1. eno leto, če gre za kaznivo dejanje, za katero je v zakonu predpisana kazen zapora do petih let;

2. dve leti, če gre za kaznivo dejanje, za katero je v zakonu predpisana kazen zapora nad pet let;

3. tri leta, če gre za kaznivo dejanje, za katero je v zakonu predpisana kazen zapora trideset let.

(5) Če v rokih iz prejšnjega odstavka obdolžencu ni izrečena obsodilna sodba, se mora pripor odpraviti.

304. člen

Pripor ob izreku sodbe

(1) Ob izreku sodbe, s katero se obdolženec obsodi na kazen zapora, sodišče s sklepom odredi pripor ali ga podaljša, če oceni, da so zanj podani zakonski pogoji in razlogi. Pripor sme trajati do pravnomočnosti sodbe oziroma do nastopa kazni, vendar najdalj do izteka časa kazni, izrečene v sodbi.

(2) Sodišče s sklepom odpravi pripor in odredi izpustitev obdolženca, če je ta oproščen obtožbe ali spoznan za krivega, pa mu je odpuščena kazen, če je obsojen samo na denarno kazen ali mu je izrečen sodni opomin ali pogojna obsodba, če je zaradi vštetja pripora kazen že prestal, ali če je obtožba zavrnjena ali obtožni akt zavržen, razen če je zavržen zaradi nepristojnosti sodišča. Poseben sklep o odpravi pripora se izda tudi, če sodišče oceni, da niso več podani zakonski pogoji oziroma razlogi, zaradi katerih je bil pripor odrejen.

(3) Kadar izreče sodišče kazen zapora, sme obdolženca, ki je v priporu, še pred pravnomočnostjo sodbe poslati v zavod za prestajanje kazni, če to sam zahteva. O tem izda sodišče poseben sklep.

(4) Če sodišče druge stopnje glede obdolženca, ki je v priporu, razveljavi sodbo sodišča prve stopnje in mu zadevo vrne v novo sojenje, preizkusi, ali so še dani razlogi za pripor in pripor podaljša oziroma odpravi. Tako ravna tudi, če potrdi sodbo, zoper katero je dovoljena pritožba na sodišče tretje stopnje. Zoper ta sklep ni pritožbe.

(5) Določbe prejšnjega odstavka se smiselno uporabljajo tudi, če Vrhovno sodišče kot sodišče tretje stopnje razveljavi sodbo sodišča druge stopnje in prve stopnje.

305. člen

Odprava pripora

Razen v primerih, ki so posebej določeni v tem zakonu, mora sodišče pripor takoj odpraviti tudi:

1. če je izdan sklep o ustavitvi preiskovalnega postopka;
2. če upravičeni tožilec predlaga odpravo pripora oziroma nadomestitev pripora s katerim izmed milejših omejevalnih ukrepov, ali če v obtožnem aktu ne predlaga podaljšanja pripora;
3. če ugotovi predlogu obdolženca za odpravo pripora oziroma za nadomestitev pripora s katerim izmed milejših omejevalnih ukrepov.

20. poglavje: IZVRŠEVANJE PRIPORA

306. člen

Ravnanje s priporniki

(1) Pri izvrševanju pripora je treba upoštevati, da velja za priprtega obdolženca domneva nedolžnosti. Zato morajo biti pogoji za prestajanje pripora, kolikor to ni v nasprotju z namenom pripora, čim bolj podobni splošnim življenjskim pogojem.

(2) Med prestajanjem pripora se ne smeta žaliti osebnost in dostojanstvo pripornika. S pripornikom je treba ravnati humano ter varovati njegovo telesno in duševno zdravje.

(3) Zoper pripornika se smejo uporabiti samo tiste omejitve, ki so potrebne, da se prepreči beg ali dogovarjanje, ki bi lahko škodovalo uspešni izvedbi kazenskega postopka.

307. člen

Sprejem pripornika v zavod, v katerem se prestaja pripor

(1) Pripornik se sprejme v zavod, v katerem se prestaja pripor (v nadaljnjem besedilu: zavod), na podlagi pisnega sklepa o priporu .

(2) Zavod lahko sprejme obdolženca tudi na podlagi odredbe sodišča o pridržanju (drugi odstavek 299. člena). V tem primeru mora odgovorni delavec zavoda napraviti uradni zaznamek, v katerem navede pristojno sodišče, ki je zahtevalo sprejem, ter datum in uro sprejema obdolženca v zavod.

(3) Zavod izpusti pripornika na podlagi odločbe sodišča. Tako ravna zavod tudi, če v primeru iz prejšnjega odstavka najpozneje v roku osemindesetih ur od sprejema obdolženca, ne prejme pisnega sklepa o priporu.

308. člen

Vodenje osebnih podatkov o pripornikih

(1) Zaradi zakonitega in pravilnega izvrševanja pripora zavod zbira, obdeluje, shranjuje in vodi zbirko podatkov o pripornikih.

(2) Zbirka podatkov iz prejšnjega odstavka obsega:

1. podatke o identiteti pripornika in o njegovem osebnem stanju,
2. podatke o sklepu o priporu,
3. podatke o drugih kazenskih postopkih, ki se vodijo zoper obdolženca,
4. podatke o delu, ki ga opravlja med priporom,
5. podatke o sprejemu v pripor, trajanju, podaljšanju oziroma odpravi pripora,
6. podatke o obnašanju pripornika in o disciplinskih ukrepih.

(3) Podatki iz zbirke podatkov se shranjujejo in uporabljajo, dokler traja pripor; po odpravi pripora se podatki arhivirajo in se hranijo trajno.

(4) Podatke iz drugega odstavka tega člena zavod posreduje centralni evidenci pripornikov, drugim uporabnikom pa samo, če so za njihovo uporabo pooblaščen z zakonom oziroma na podlagi pismene privolitve ali zahteve posameznika, na katerega se podatki nanašajo.

(5) Minister, pristojen za pravosodje, izda predpis, s katerim podrobneje opredeli podatke iz drugega odstavka tega člena.

309. člen

Namestitev pripornikov

(1) Pripornik prestaja pripor v posebnih prostorih za pripor oziroma v ločenem zaprtem delu zavoda za prestajanje kazni zapora ali njegovega oddelka.

(2) V istem prostoru ne smejo biti zaprte osebe, ki niso istega spola. Praviloma tudi ne smejo biti v istem prostoru osebe, ki so sodelovale pri istem kaznivem dejanju, in ne osebe, ki prestajajo kazen, s tistimi, ki so v priporu. Če je mogoče, ne smejo biti osebe, ki so obdolžene za kaznivo dejanje v povratku, priprte v istem prostoru z drugimi priporniki, na katere bi lahko škodljivo vplivale.

(3) Zaradi varnosti, reda in discipline ali uspešne in racionalne izvedbe kazenskega postopka, lahko pristojno sodišče z odredbo premesti pripornika iz enega v drug zavod na predlog oziroma po predhodnem mnenju direktorja zavoda, v katerem je pripornik.

(4) Če se pripor odredi zoper obdolženca, ki prestaja kazen zapora, se izvrševanje kazni prekine, obdolženec pa se premesti v zavod, v katerem se prestaja pripor.

310. člen

Stvari, ki jih sme imeti pripornik

Pripornik sme med prestajanjem pripora imeti pri sebi in uporabljati stvari za osebno rabo, za vzdrževanje higiene, sredstva za spremljanje javnih medijev, tiskovine, strokovno in drugo literaturo, denar in druge predmete, ki glede na velikost in količino omogočajo funkcionalno bivanje v bivalnem prostoru in ne motijo sopripornikov. Ostali predmeti se ob varnostnem pregledu pripornika ali med prestajanjem pripora odvzamejo in shranijo.

311. člen

Počitek in delo pripornikov

(1) Pripornik ima pravico do osemurnega nepretrganega počitka v štiriindvajsetih urah. Poleg tega mu je potrebno zagotoviti vsak dan najmanj dve uri gibanja na prostem.

(2) Pripornik se sme uporabiti za dela, ki so potrebna za vzdrževanje reda in čistoče v njegovem prostoru, sicer pa ni dolžan delati. Če izrazi pripravljenost za delo, mu je treba v skladu z možnostmi zavoda in pod pogojem, da to ni škodljivo za kazenski postopek, omogočiti delo, ki ustreza njegovim duševnim in telesnim sposobnostim. O tem odloči sodišče potem, ko si pridobi mnenje upravnika zavoda, v preiskovalnem postopku pa tudi mnenje državnega tožilca.

(3) Pripornik ima pravico do plačila za opravljeno delo. Minister, pristojen za pravosodje, podrobneje predpiše način in višino plačila.

312. člen

Stiki pripornika z osebami zunaj zavoda

(1) Pripornik ima pravico, da ga z vednostjo sodišča oziroma med preiskovalnim postopkom z vednostjo državnega tožilca v mejah hišnega reda obiskujejo bližnji sorodniki, na njegovo zahtevo pa tudi zdravnik in drugi.

(2) Med preiskovalnim postopkom poteka obisk pod nadzorstvom paznikov v zavodu, vendar pa je sama vsebina pogovora med pripornikom in obiskovalcem nadzorovana le, če tako zaradi zagotovitve namena pripora, na predlog državnega tožilca odredi sodišče. Posameznim osebam sme državni tožilec obisk prepovedati, upravnik zavoda pa ga sme prekiniti, če je to potrebno za zagotovitev namena pripora ali varnosti v zavodu.

(3) Diplomatski in konzularni predstavniki tuje države imajo pravico, da z vednostjo sodišča oziroma med preiskovalnim postopkom z vednostjo državnega tožilca, obiskujejo in brez nadzora govorijo s pripornikom, ki je državljan njihove države.

(4) Varuh človekovih pravic oziroma njegov namestnik lahko pripornika obiskuje in si z njim dopisuje brez predhodnega obveščanja in nadzorstva. Pisanj, ki jih pripornik pošilja Uradu varuha človekovih pravic, ni dopustno zadrževati ali pregledovati. Prav tako ni dopustno zadrževati in pregledovati pisem, ki jih pripornik pošilja državnim organom ali Evropskemu sodišču za človekove pravice.

(5) Z osebami zunaj zavoda si lahko pripornik dopisuje ter ima z njimi telefonske stike le z vednostjo uprave zavoda. Če tako zahtevajo razlogi, zaradi katerih je bil odrejen pripor, lahko sodišče na predlog državnega tožilca s sklepom odredi nadzor pisemskih in telefonskih stikov pripornika z osebami zunaj zavoda, lahko pa priporniku tudi prepove pošiljanje ali sprejemanje pisem in drugih pošiljk ali vzpostavljanje stikov, ki so škodljivi za potek kazenskega postopka, ne sme pa mu prepovedati, da bi poslal prošnjo ali pritožbo. Pritožba zoper ta sklep ne zadrži njegove izvršitve.

(6) Glede pogovornih in pisnih stikov pripornika z zagovornikom se uporabljajo določbe 58. člena tega zakona.

313. člen

Disciplinski prestopki pripornika

(1) Pripornik se lahko disciplinsko kaznuje za disciplinski prestopok. Disciplinsko kazen izreče sodišče na predlog državnega tožilca ali upravnika zavoda.

(2) Disciplinski prestopki so:

1. fizični napad na sopripornika, delavca zavoda ali drugo uradno osebo;
2. izdelovanje, sprejemanje ali vnašanje predmetov za napad ali pobeg;
3. vnašanje in izdelovanje alkoholnih pijač in prepovedanih drog ter njihovo razpečevanje;
4. kršitev predpisov o varstvu pri delu, varstvu pred požarom, eksplozijo in drugimi naravnimi nesrečami;
5. ponavljajoče se kršitve hišnega reda zavoda;
6. povzročitev večje materialne škode namenoma ali iz hude malomarnosti;
7. žaljivo in nedostojno obnašanje.

(3) Za disciplinske prestopke se lahko izrečejo disciplinske kazni prepovedi ali omejevanja obiskov in dopisovanja. Omejitev ali prepoved obiskov ne velja za obiske zagovornika, zdravnika, varuha človekovih pravic ter za diplomatske in konzularne predstavnike države, katere državljan je pripornik.

(4) Zoper sklep o kazni, izrečeni po prvem odstavku, je v štiriindvajsetih urah od njegovega prejema dovoljena pritožba. Pritožba ne zadrži izvršitve sklepa.

314. člen

Uporaba strelnega orožja zoper pripornika

Pri opravljanju uradne naloge sme pravosodni policist zoper pripornika uporabiti strelno orožje samo, če ne more drugače zavarovati življenja ljudi, odvrniti od sebe neposrednega napada, s katerim je ogroženo njegovo življenje ali odvrniti napada na osebo ali objekt, ki ga varuje.

315. člen

Nadzorstvo nad ravnanjem s priporniki

(1) Nadzorstvo nad ravnanjem s priporniki izvršuje predsednik okrožnega sodišča.

(2) Predsednik okrožnega sodišča ali sodnik, ki ga on določi, mora vsaj enkrat na teden obiskati pripornike in jih, če misli, da je to potrebno, tudi brez navzočnosti pravosodnih policistov vprašati, kako se z njimi ravna. Dolžan je ukreniti, kar je potrebno, da se odpravijo nepravilnosti, ki jih je zapazil pri obisku zavoda.

(3) Predsednik okrožnega sodišča oziroma določeni sodnik sme ob vsakem času obiskati pripornika, z njim govoriti in sprejemati pritožbe.

316. člen

Smiselna uporaba drugih predpisov

Če s tem zakonom in s predpisi, izdanimi na njegovi podlagi, ni drugače določeno, se glede spremljanja zunaj zavoda, nadziranja, vzdrževanja reda in discipline, uporabe prisilnih sredstev, varnostnega pregleda in preiskave bivalnih prostorov za pripornike smiselno uporabljajo določbe zakona, ki ureja izvrševanje kazenskih sankcij, in na njegovi podlagi izdanih predpisov.

ČETRTI DEL: OBTOŽNI POSTOPEK

21. poglavje: OBTOŽNICA DRŽAVNEGA TOŽILCA

317. člen

Vložitev obtožnice

(1) Če državni tožilec po končanem preiskovalnem postopku oceni, da je glede obdolženca in kaznivega dejanja zbranih dovolj dokazov, ki utemeljujejo obtožbo, nadaljuje kazenski pregon zoper obdolženca z vložitvijo obtožnice pri pristojnem sodišču.

(2) Pred vložitvijo obtožnice mora biti obdolženec zaslišan.

(3) Obtožnica se vloži za kazniva dejanja, za katera je v zakonu predpisana kazen osmih ali več let zapora. Če se vodi enoten postopek pred okrožnim sodiščem, se tudi glede kaznivih dejanj, ki se obravnavajo po skrajšanem postopku, vloži obtožnica.

(4) Obtožnici se priloži preiskovalni spis državnega tožilstva.

(5) Z vložitvijo obtožnice se začne kazenski postopek pred sodiščem, ki ga vodi sodišče, državni tožilec in obtoženec pa sta stranki v tem postopku.

318. člen

Pristojnost sodišča v obtožnem postopku

(1) Vsa dejanja med obtožnim postopkom, za katera je po določbah tega zakona pristojno sodišče, opravlja na prvi stopnji predobravnavni sodnik.

(2) O pritožbi zoper sklep, ki ga med obtožnim postopkom izda predobravnavni sodnik, odloča zunajobravnavni senat, če ni v tem zakonu določeno, da odloča o pritožbi sodišče druge stopnje.

319. člen

Sestavine obtožnice

(1) Obtožnica obsega:

1. ime in priimek obtoženca z osebnimi podatki (prvi odstavek 222. člena) in podatki o tem, ali je v priporu in od kdaj ali pa je na prostosti; če pa je bil pred vložitvijo obtožnice izpuščen, koliko časa je bil v priporu;

2. opis kaznivega dejanja, iz katerega izhajajo zakonski znaki kaznivega dejanja, čas, kraj in druge pravno pomembne okoliščine storitve kaznivega dejanja;

3. zakonsko označbo kaznivega dejanja z navedbo določb kazenskega zakona, ki naj se po predlogu tožilca uporabijo;

4. označbo sodišča, pred katerim naj bo glavna obravnava;

5. predlog, kateri dokazi naj se izvedejo na glavni obravnavi, z navedbo imen prič in izvedencev, spisov, ki naj se preberejo, in predmetov, ki so potrebni za dokazovanje;

6. predlog, kateri nedovoljeni dokazi ter katere druge za sojenje nepomembne listine (zapisniki, uradni zaznamki in drugo zbrano listinsko gradivo) naj se pred izdajo odredbe o napotitvi na sojenje izločijo iz spisa;

7. obrazložitev, v kateri se oceni rezultat preiskovalnega postopka, navedejo dokazi oziroma viri dokazov, s katerimi se dokazujejo odločilna dejstva, ter zagovor obtoženca in stališče tožilca o navedbah obrambe.

(2) Državni tožilec lahko v obtožnici predlaga tudi vrsto kazenske sankcije, ki naj se izreče obtožencu, če bo pred razpisom glavne obravnave priznal krivdo; če predlaga izrek kazni, lahko predlaga vrsto in višino kazni brez omejitev, ki so v zakonu predpisane za omilitev kazni. Če je državni tožilec z obtožencem sklenil sporazum o priznanju krivde, priloži obtožnici ta sporazum

(3) Če je obtoženec v priporu, se v obtožnici predlaga, ali naj se pripor podaljša ali odpravi; če je na prostosti, pa se sme v obtožnici predlagati, naj se odredi pripor. V obtožnici se lahko predlaga tudi odreditev, podaljšanje ali odprava drugih omejevalnih ukrepov.

(4) Z isto obtožnico se sme obseči več kaznivih dejanj ali več obtožencev, vendar samo tedaj, če se lahko po določbah 33. člena tega zakona izvede enoten postopek in izda ena sama sodba.

320. člen

Formalni preizkus obtožnice

(1) Po prejemu obtožnice sodišče preizkusi ali je obtožnica sestavljena po predpisih (319. člen) in ali ni očitno neutemeljena. Preizkus obtožnice se opravi v roku petnajstih dni; če je obtoženec v priporu, pa najkasneje ob odločitvi o priporu (prvi odstavek 303. člena).

(2) Če ima obtožnica takšne pomanjkljivosti, da je ni moč obravnavati, jo sodišče s sklepom zavrže. Tako ravna sodišče tudi, če je obtožnica očitno neutemeljena. Šteje se, da je obtožnica očitno neutemeljena, če se preiskovalni postopek zoper obtoženca ne bi smel voditi.

(3) Zoper sklep o zavrženju obtožnice se državni tožilec sme v roku osmih dni pritožiti. Pritožba se vroči obtožencu, ki lahko nanjo v enakem roku odgovori.

(4) Državni tožilec sme tudi po pravnomočnosti sklepa o zavrženju obtožnice vložiti popravljeno, spremenjeno ali dopolnjeno obtožnico (nova obtožnica). Glede nove obtožnice se izvede postopek preizkusa po določbah tega poglavja.

(5) Če državni tožilec v roku treh mesecev od pravnomočnosti sklepa o zavrženju obtožnice ne vloži nove obtožnice, lahko obdolženec predlaga, da se preiskovalni postopek zoper njega ustavi po postopku, predvidenim v 175. členu tega zakona.

321. člen

Vročitev obtožnice

(1) Če sodišče obtožnice ne zavrže (drugi odstavek 320. člena), jo, s pravnim poukom o pravici do ugovora, takoj po opravljenem formalnem preizkusu vroči obtožencu. Če je obtoženec v priporu, mu je treba obtožnico vročiti v štiriindvajsetih urah od njenega prejema.

(2) Če se v obtožnici predlaga odreditev pripora in se zoper obtoženca pripor odredi, se mu obtožnica, skupaj s sklepom o priporu, vroči takrat, ko se ga sprejme v zavod, v katerem se prestaja pripor (zapori).

(3) Če obtoženec, ki mu je vzeta prostost, ni v zaporih pri sodišču, pri katerem naj bo glavna obravnava, odredi sodišče, naj ga takoj pripeljejo v te zapore, kjer se mu vroči obtožnica.

(4) Obtožencu, ki nima zagovornika, se skupaj z obtožnico vroči sklep o postavitvi zagovornika po uradni dolžnosti.

322. člen

Pravica do ugovora zoper obtožnico

(1) Obtoženec ima pravico vložiti ugovor zoper obtožnico v petnajstih dni po njeni vročitvi. V ugovoru, ki mora biti obrazložen, se lahko uveljavlja:

1. da dejanje, ki je predmet obtožbe, ni kaznivo dejanje, ali da so podane druge okoliščine iz 1. do 3. točke prvega odstavka 261. člena tega zakona, zaradi katerih bi moral biti preiskovalni postopek zoper obtoženca ustavljen;

2. da obtožnice ni vložil upravičeni tožilec, da ni potrebnega predloga oškodovanca ali dovoljenja pristojnega državnega organa, ali da so podane druge okoliščine, ki začasno preprečujejo pregon obtoženca;

3. da ni podana stvarna ali krajevna pristojnost sodišča za sojenje po obtožnici.

(2) Obtoženec se v ugovoru zoper obtožnico lahko tudi sklicuje na sporazum, sklenjen z državnim tožilcem o priznanju krivde.

(3) Pravici do ugovora zoper obtožnico se obtoženec lahko odpove.

323. člen

Dopustitev obtožbe, če ni ugovora

(1) Če obtoženec ne vloži ugovora zoper obtožnico, izda sodišče sklep, da se obtožba dopusti.

(2) Če ugovor ni pravočasen ali ga je vložila neupravičena oseba, izda sodišče sklep o zavrženju ugovora, po pravnomočnosti tega sklep pa sklep, da se obtožba dopusti.

(3) Zoper sklep o dopustitvi obtožbe iz prvega in drugega odstavka ni pritožbe. Sklep mora vsebovati vse, kar se zahteva za sklep o dopustitvi obtožbe, ki se izda po zavrnitvi ugovora zoper obtožnico (327. člen).

(4) Z izdajo sklepa, da se obtožba dopusti, postane obtožnica pravnomočna.

324. člen

Postopek sodišča pri ugovoru

(1) Izvod ugovora zoper obtožnico pošlje sodišče državnemu tožilcu, ki lahko v roku osmih dni od prejema ugovora poda odgovor.

(2) Pred odločitvijo o ugovoru lahko sodišče opravi poizvedbe, si priskrbi za odločitev potrebne podatke ali listine, ali zahteva od strank, da predložita dokaze, na katere se sklicujeta v obtožnici oziroma ugovoru.

(3) O ugovoru zoper obtožnico odloči sodišče na podlagi predloženega pisnega gradiva, ali po opravljenem naroku, če glede na vsebino ugovora ter drugih okoliščin oceni, da bi bila za odločitev o ugovoru koristna oprava naroka. Na narok se povabita stranki ter zagovornik. Če pravilno povabljeni stranka ali zagovornik ne pride, se narok opravi z navzočo stranko oziroma zagovornikom; če nihče od pravilno povabljenih ne pride, se o ugovoru odloči na podlagi predloženega pisnega gradiva. Na to posledico je treba povabljene osebe opozoriti.

325. člen

Odločitve sodišča o ugovoru

(1) Sodišče odloči o ugovoru zoper obtožnico s sklepom, s katerim:

1. obtožnico zavrže, če spozna, da je podana kakšna okoliščina, ki začasno preprečuje kazenski pregon obtoženca, ali če ni zbranih dovolj dokazov, ki bi utemeljevali obtožbo;

2. obtožbe ne dopusti in kazenski postopek zoper obtoženca ustavi, če spozna, da je podan kakšen razlog iz 1. ali 3. točke prvega odstavka 261. člena tega zakona;

3. izreče, da ni stvarno ali krajevno pristojno za sojenje po obtožnici;

4. zavrne ugovor kot neutemeljen in obtožbo dopusti.

(2) Če obsega obtožnica več kaznivih dejanj, lahko sodišče, ko odloča o ugovoru, o posameznih točkah obtožbe sprejme različne odločitve iz prvega odstavka.

(3) Če so samo nekateri od več obtožencev vložili ugovor zoper obtožnico in so razlogi, zaradi katerih je sodišče ugovoru ugodilo, v korist tudi drugim obtožencem, ki ugovora niso vložili, ravna sodišče tako, kakor da bi bili podali ugovor tudi ti.

(4) Pri odločanju o ugovoru sodišče ni vezano na zakonsko označbo kaznivega dejanja, ki jo je državni tožilec navedel v obtožnici.

326. člen

Pritožba zoper odločitev sodišča o ugovoru

(1) Zoper sklep iz 1. in 3. točke prvega odstavka prejšnjega člena se lahko stranki v roku osmih dni pritožita, nasprotna stranka pa lahko v enakem roku odgovori na pritožbo. Po pravnomočnosti sklepa iz 1. točke se zadeva vrne državnemu tožilcu v nadaljevanje preiskovalnega postopka; po pravnomočnosti sklepa iz 3. točke pa se zadeva pošlje pristojnemu sodišču, ki odloči o ugovoru.

(2) Zoper sklep iz 2. točke prvega odstavka prejšnjega člena se lahko v roku osmih dni pritožita državni tožilec in oškodovanec, obtoženec pa ima pravico v enakem roku odgovoriti na pritožbo. O pritožbi odloča sodišče druge stopnje. Če se zoper sklep pritoži samo oškodovanec in se pritožbi ugodi, se šteje, da je s pritožbo prevzel pregon.

(3) Zoper sklep iz 4. točke prvega odstavka prejšnjega člena ni pritožbe. Z izdajo tega sklepa postane obtožnica pravnomočna.

327. člen

Sklep o dopustitvi obtožbe

(1) Izrek sklepa, s katerim se ugovor zoper obtožnico zavrne kot neutemeljen in se obtožba dopusti, mora vsebovati:

1. datum naroka, na katerem se bo obtoženec lahko izjavil o tem ali krivdo za kaznivo dejanje po obtožbi priznava ali ne priznava;

2. opozorilo, da je udeležba na naroku obvezna in da se bo zoper obtoženca, če se brez opravičenega razloga naroka ne bo udeležil, lahko odredila privedba ali pripor;

3. pouk, da bo obtoženec na naroku, če ne bo želel priznati krivde, lahko predlagal izločitev dokazov, predlagal dokaze, ki naj jih sodišče izvede na glavni obravnavi ter podal druge procesne predloge;

4. opozorilo, da na glavni obravnavi obtoženec ne bo imel pravice predlagati izločitve dokazov, zbranih med preiskovalnim postopkom, oziroma izvedbe dokazov, ki bi jih lahko predlagal na tem naroku;

5. opozorilo, da se s priznanjem krivde, ki se ne more preklicati, obtoženec odpoveduje pravici, da odloča sodišče o obtožbi na glavni obravnavi ter da bo v primeru priznanja krivde sodišče izvedlo dokazni postopek le glede tistih okoliščin, ki so pomembne za izrek kazenske sankcije;

6. pouk, da se bo obtoženec lahko na naroku, če krivde ne bo priznal, izjavil o možnosti izvedbe poenostavljenega ali skrajšanega postopka.

(2) Ne glede na določbo prvega odstavka sodišče ne izda pisnega sklepa o dopustitvi obtožbe, če o ugovoru zoper obtožnico odloči na naroku, na katerem so bili navzoči vsi povabljeni. V tem primeru se sklep o dopustitvi obtožbe, z vsemi zahtevanimi sestavinami, zapiše v zapisnik in navzočim ustno razglasi; strankama in zagovorniku pa se, na njihovo zahtevo, izroči kopija zapisnika.

328. člen

Narok o izjavi obtoženca o obtožbi

(1) Narok, na katerem se obtoženec izjavi o obtožbi, se sme opraviti le v navzočnosti obeh strank in zagovornika. S privolitvijo obtoženca se ta narok lahko opravi tudi takoj po opravljenem naroku, na katerem je sodišče odločilo o ugovoru.

(2) Če državni tožilec ne pride na narok, se le-ta preloži in o tem obvesti generalnega državnega tožilca.

(3) Če na narok ne prideta obtoženec ali zagovornik, se narok preloži. Za zagotovitev navzočnosti na naroku sme sodišče zoper obtoženca odrediti privedbo ali pripor, pod enakimi pogoji kot veljajo za glavno obravnavo; če na narok ne pride zagovornik, ga sodišče lahko kaznuje z redovno kaznijo (145. člen), lahko pa obtožencu postavi tudi drugega zagovornika.

(4) Na naroku sodišče obtoženca pouči in opozori po določbah 3. do 6. točke prvega odstavka prejšnjega člena, nato pa ga pozove, da se izjavi ali krivdo po obtožbi priznava ali ne priznava.

(5) Priznanja krivde po obtožbi, ki ga je sodišče sprejelo, obtoženec ne more preklicati. Izjavo, da krivde ne priznava, pa obtoženec lahko v nadaljevanju kazenskega postopka spremeni.

329. člen

Postopek, če obtoženec krivdo prizna

(1) Če obtoženec izjavi, da krivdo po obtožbi glede vseh kaznivih dejanj priznava, sodišče presodi:

1. ali je obtoženec razumel naravo in posledice danega priznanja;
2. ali je bilo priznanje dano prostovoljno in
3. ali je priznanje podprto tudi z drugimi dokazi v spisu.

(2) Po presoji pogojev iz prvega odstavka sodišče sprejme sklep, s katerim obtoženčevo priznanje krivde po obtožbi sprejme ali zavrne. Zoper ta sklep, ki se zapiše v zapisnik, ni pritožbe.

(3) Ob priznanju krivde se obtoženec lahko izjavi tudi ali pripozna premoženjskopravni zahtevek oškodovanca.

(4) Če sodišče sprejme obtoženčevo priznanje krivde, pozove stranki, da takoj oziroma v odrejenem roku predlagata, kateri dokazi naj se izvedejo na naroku za izrek kazenske sankcije, ter hkrati določi datum tega naroka. Stranki in zagovornika se opozori, da se bo narok, če nanj ne bodo prišli brez opravičenega razloga, lahko opravil tudi v njihovi nenavzočnosti. Dano opozorilo se zapiše v zapisnik, obtožnica s spisom pa se pošlje predsedniku senata, ki opravi narok za izrek kazenske sankcije.

(5) Če je obtoženec obtožen za več kaznivih dejanj in prizna krivdo samo za nekatera, se o obtožbi odloči z eno odločbo, po opravljeni glavni obravnavi. V takem primeru se v dokaznem postopku na glavni obravnavi ne izvajajo dokazi o utemeljenosti obtožbe za tista kazniva dejanja, glede katerih je obtoženec krivdo priznal in je sodišče priznanje krivde sprejelo. Če je to smotrno, pa sme sodišče tudi odločiti, da se postopek glede kaznivih dejanj, za katera je obtoženec krivdo priznal, nadaljuje po določbah 330. člena tega zakona, postopek glede kaznivih dejanj, za katera krivde ni priznal, pa se izloči in se dokonča posebej.

(6) Če sodišče obtoženčevega priznanja krivde ne sprejme, se njegova izjava o priznanju krivde ne sme uporabiti kot dokaz v nadaljnjem kazenskem postopku.

330. člen

Narok za izrek kazenske sankcije

(1) Narok za izrek kazenske sankcije opravi sodišče v taki sestavi kot pri odločanju o obtožnici na glavni obravnavi.

(2) Oškodovancu, ki ni povabljen kot priča, se sporoči, da ima pravico biti navzoč na naroku za izrek kazenske sankcije ter uveljavljati pravice, ki jih ima po določbah tega zakona na glavni obravnavi.

(3) Narok je javen. Javnost naroka se lahko izključi le ob pogojih in po postopku, ki veljajo za izključitev javnosti glavne obravnave.

(4) Narok se izvede s smiselno uporabo določb tega zakona o glavni obravnavi, s tem, da državni tožilec predstavi vsebino obtožbe, predsednik senata pa prebere obtoženčevo izjavo o priznanju krivde ter sklep sodišča o sprejemu priznanja krivde. Obtožencu je treba omogočiti, da se izjavi o vseh okoliščinah, pomembnih za izrek kazenske sankcije. Na naroku se izvedejo dokazi, ki so jih predlagali stranke in oškodovanec, in so po presoji sodišča pomembni za izrek kazenske sankcije.

(5) Državni tožilec lahko v končni besedi v korist obtoženca spremeni predlog za izrek kazenske sankcije.

(6) V sodbi, s katero se obtoženec spozna za krivega, sodišče ne more izreči strožje vrste kazenske sankcije ali višje kazni, kot jo je predlagal državni tožilec. Glede sodbe se smiselno uporabljajo določbe **22. poglavja** tega zakona, razen glede obrazložitve izreka o krivdi.

(7) Če obtoženec premoženjskopopravnega zahtevka ni pripoznal, se oškodovanec napoti na pravdo.

331. člen

Postopek, če obtoženec krivde ne prizna

(1) Obtoženec, ki krivde po obtožbi ne priznava, lahko poda svoje stališče glede vseh pravnih in dejanskih vprašanj v zvezi z obtožnico, ter navede, katera dejstva v obtožbi priznava in katera dejstva namerava dokazovati v dokaznem postopku na glavni obravnavi.

(2) Ko obtoženec poda stališče do obtožbe, ga sodišče pozove, da takoj predlaga izločitev nedovoljenih dokazov, predlaga dokaze, ki naj se izvedejo na glavni obravnavi ali poda kakšne druge procesne predloge. Tako ravna sodišče tudi, če obtoženčevega priznanja krivde ne sprejme, ali če se obtoženec o krivdi noče izjaviti.

(3) Predlogi iz prejšnjega odstavka morajo biti obrazloženi. Če se predlaga izločitev dokazov, je treba navesti razloge, zakaj naj bi bil v obtožnici predlagan dokaz nedovoljen; glede dokazov, ki naj jih sodišče izvede na glavni obravnavi, pa je treba navesti, katera dejstva se želi z njimi dokazovati. Sodišče lahko, če so za to podani opravičeni razlogi, obtožencu dovoli, da s pisno vlogo podrobneje utemelji podane predloge ali poda nove predloge. V tem primeru se določi rok za vložitev vloge in datum naroka, na katerem se bo odločalo o predlogih obtoženca. Poseben narok se lahko določi tudi na predlog državnega tožilca.

(4) Če stranki nista predlagali izločitve nedovoljenih dokazov, obtoženec pa izjavi, da nima dokaznih ali drugih procesnih predlogov, ali če v roku iz drugega odstavka ne vloži pisne vloge, sodišče odredi, da se obtožnica s spisom pošlje predsedniku senata, oziroma v primeru iz 332. člena tega zakona sodniku posamezniku, zaradi sojenja.

332. člen

Narok za odločanje o predlogih strank

(1) O predlogih strank za izločitev nedovoljenih dokazov ali listin, ki niso pomembne za sojenje in o drugih procesnih predlogih obtoženca, o katerih se mora odločiti med obtožnim postopkom, odloči sodišče po opravljenem naroku, na katerem se je obtoženec izjavil o krivdi. Če zaradi zapletenosti zadeve ali iz drugih razlogov to ni mogoče, se o teh predlogih odloči po opravljenem posebnem naroku. Če katera od strank ali zagovornik ne pride na narok, se le-ta opravi samo z navzočo stranko oziroma zagovornikom; če ne pride nihče, odloči sodišče o predlogih na podlagi predloženega pisnega gradiva.

(2) Na naroku imata stranki pravico, da se o predlogu nasprotne stranke izjavita, svoje predloge pa smeta tudi spremeniti, dopolniti oziroma jih umakniti.

(3) O predlogu za izločitev nedovoljenih dokazov odloči sodišče s posebnim sklepom. Zoper ta sklep je dopustna pritožba, o kateri odloča sodišče druge stopnje. Po pravnomočnosti sklepa se izločeni dokazi zaprejo v poseben ovitek in shranijo ločeno od kazenskega spisa in jih ni mogoče uporabiti v kazenskem postopku. Če se spis vodi v elektronski obliki, se izločeni dokazi izločijo v informacijskem sistemu iz njega in se v informacijskem sistemu vodijo v posebnem mapi tako, da so dostopni v povezavi z obravnavano zadevo.

(4) Listine, ki niso pomembne za sojenje, se tudi izločijo iz kazenskega spisa in se hranijo v posebnem ovitku do pravnomočno končanega kazenskega postopka; za te listine ne velja prepoved iz prejšnjega odstavka. Zoper sklep o izločitvi za sojenje nepomembnih listin, kot tudi zoper druge sklepe, ki jih o procesnih predlogih strank sprejme sodišče na tem naroku, ni pritožbe.

(5) O dokazih, ki sta jih stranki predlagali za izvedbo na glavni obravnavi, sodišče na tem naroku ne odloča, pač pa v zapisniku navede stališče nasprotne stranke. Glede dokazov, ki so predlagani v obtožnici, lahko obtoženec poda soglasje, da se določena priča ali izvedenec na glavni obravnavi ne zasliši, temveč se njena izpovedba oziroma dani izvid in mnenje prebere.

(6) Ko je o predlogih strank odločeno, oziroma ko postane sklep o izločitvi nedovoljenih dokazov pravnomočen, sodišče odredi, da se obtožnica s spisom pošlje predsedniku senata zaradi sojenja, razen če po izločitvi nedovoljenih dokazov oceni, da je obtožnica očitno neutemeljena. V slednjem primeru sodišče ravna po določbah drugega odstavka 320. člena tega zakona.

333. člen

Zavarovanje dokazov

(1) Sodišče lahko na predlog strank po vložitvi obtožnice do začetka glavne obravnave zavaruje dokaze pod pogoji iz prvega odstavka 171. člena ter po postopku, predpisanem v 172. členu tega zakona.

(2) Postopek zavarovanja dokazov se lahko izvede tudi na naroku iz prejšnjega člena.

334. člen

Sprememba in umik obtožbe

(1) Obtožbo, ki jo je sodišče dopustilo, lahko državni tožilec kadarkoli spremeni v obtoženčevo korist, v njegovo škodo pa jo sme spremeniti le po izvedenem dokaznem postopku, ob pogojih iz 344.člena tega zakona .

(2) Glede umika obtožbe med obtožnim postopkom se smiselno uporabljajo določbe 293.člena tega zakona.

22. poglavje: SPORAZUM O PRIZNANJU KRIVDE

335. člen

Sklenitev sporazuma o priznanju krivde

(1) Obdolženec oziroma zagovornik lahko med kazenskim postopkom predlagata državnemu tožilcu sklenitev sporazuma o priznanju krivde. Sklenitev takega sporazuma sme predlagati tudi državni tožilec obdolžencu oziroma zagovorniku. Obdolžencu, ki nima zagovornika, se za sklenitev sporazuma postavi zagovornik. Če do sklenitve sporazuma ne pride, se smiselno uporablja določba tretjega odstavka 266. člena tega zakona.

(2) Sklenitev sporazuma o priznanju krivde ni dopustna za kazniva dejanja, za katera je v zakonu predpisana kazen nad deset let zapor.

(3) Če je podan predlog po prvem odstavku, se stranki lahko pogajata o pogojih priznanja krivde za kaznivo dejanje oziroma kazniva dejanja, za katera se vodi kazenski postopek zoper obdolženca. Državni tožilec se sme pogajati tudi samo z zagovornikom.

(4) Sporazum o priznanju krivde mora biti sklenjen v pisni obliki in ga podpišejo obtoženec, zagovornik in državni tožilec. Če se sporazum sklene po vložitvi obtožnice, se mora sodišču, pred katerim teče kazenski postopek, predložiti najkasneje do začetka glavne obravnave.

336. člen

Predmet sporazuma o priznanju krivde

(1) S sporazumom, s katerim obtoženec prizna krivdo za vsa ali nekatera kazniva dejanja, ki so predmet obtožbe, se obtoženec in državni tožilec lahko dogovorita:

1. o vrsti in višini kazni ali drugi kazenski sankciji, ki naj se izreče obtožencu;
2. o odstopu državnega tožilca od kazenskega pregona, za kazniva dejanja, ki niso zajeta v sporazumu;
3. o zahtevku za odvzem premoženjske koristi pridobljene s kaznivim dejanjem;
4. o premoženjskopravnem zahtevku oškodovanca in
5. o odpovedi pravici strank in zagovornika do pritožbe ter izrednih pravnih sredstev zoper odločbe sodišča, če sodišče sklenjeni sporazum v celoti sprejme.

(2) Obtoženec se s sporazumom lahko tudi zaveže, da bo do predložitve sporazuma sodišču poravnal škodo, povzročeno s kaznivim dejanjem, poravnal svojo preživninsko obveznost ali izpolnil kakšno drugo nalogo iz prvega odstavka 264. člena tega zakona.

(3) Pri sklenitvi sporazuma o vrsti kazenske sankcije in višini kazni stranki nista vezani na omejitve, ki so v zakonu predpisane za omilitev kazni.

(4) O odstopu od kazenskega pregona, za kazniva dejanja, ki niso zajeta s sporazumom, ter o premoženjskopravnem zahtevku oškodovanca, se sme državni tožilec z obtožencem dogovoriti le, če gre za kazniva dejanja iz drugega odstavka 263. člena oziroma drugega odstavka 264. člena tega zakona in če s tem soglašata oškodovanec. Soglasje oškodovanca se priloži sporazumu.

(5) Pravna opredelitev kaznivega dejanja, za katerega obtoženec prizna krivdo, ne more biti predmet sporazuma med strankama.

337. člen

Potrditev oziroma zavrnitev sporazuma o priznanju krivde

(1) O sporazumu o priznanju krivde, ki ga je obtoženec sklenil z državnem tožilcem, odloča sodišče, pred katerim teče kazenski postopek. Če je sporazum priložen obtožnici, se o njem odloča po pravnomočnosti obtožnice, na naroku, na katerem se obtoženec izjavi o obtožbi (328. člen). Če se sporazum predloži kasneje, se o njem odloča na posebnem naroku.

(2) Ko sodišče odloča o sklenjenem sporazumu o priznanju krivde, presodi:

1. ali je sporazum v skladu z določbami 335. člena in 336. člena tega zakona in

2. ali so glede priznanja krivde izpolnjeni pogoji iz prvega odstavka 329. člena tega zakona.

(3) Če sodišče ugotovi, da kateri izmed pogojev iz prejšnjega odstavka ni podan, ali da obtoženec ni izpolnil obveznosti iz drugega odstavka prejšnjega člena, sporazum s sklepom zavrne in nadaljuje postopek, kot da je obtoženec izjavil, da krivde po obtožbi ne priznava. Če sodišče presodi, da so izpolnjeni vsi pogoji, sprejme sklep, da se sporazum o priznanju krivde sprejme in nadaljuje postopek za izrek kazenske sankcije (četrti in peti odstavek 329. člena ter 330. člen).

(4) Zoper sklep iz tretjega odstavka ni pritožbe.

23. poglavje: OBTOŽNICA IN ZASEBNA TOŽBA OŠKODOVANCA

338. člen

Obtožni akt oškodovanca

(1) Za kazniva dejanja, za katera je v zakonu predpisana kazen osmih ali več let zapora, lahko oškodovanec kot oškodovanec kot tožilec ali kot zasebni tožilec začne oziroma nadaljuje kazenski pregon z vložitvijo obtožnice oziroma zasebne tožbe.

(2) Obtožnica oškodovanca kot tožilca in zasebna tožba zasebnega tožilca iz prejšnjega odstavka, morata vsebovati vse, kar se zahteva za obtožnico državnega tožilca (319. člen).

339. člen

Smiselna uporaba določb 21. poglavja

Če ni v tem poglavju drugače določeno, se določbe 21. poglavje: poglavja tega zakona smiselno uporabljajo tudi za postopek sodišča z obtožnico oškodovanca kot tožilca in zasebno tožbo zasebnega tožilca iz prvega odstavka prejšnjega člena.

340. člen

Dolžnosti državnega tožilca in policije

(1) Državni tožilec in policija sta dolžna sodišču, na njegovo zahtevo, poslati svoj spis v preiskovalni zadevi, ki je predmet obtožnice ali zasebne tožbe oškodovanca.

(2) Če oškodovanec kot tožilec vloži obtožnico oziroma zasebno tožbo na podlagi sklepa državnega tožilca o zavrženju ovadbe (prvi in drugi odstavek 180. člena), sme sodišče, na predlog strank, od policije in državnega tožilca zahtevati, da priskrbita dokaze, ki jih stranki sami ne moreta priskrbeti. Sodišče pa sme tudi brez predloga strank samo opraviti ali zahtevati od policije ali državnega tožilca, da opravi določeno preiskovalno ali drugo uradno dejanje, potrebno zaradi odločitve ali naj se obtožnica oziroma zasebna tožba oškodovanca zavrže ali pa obtožba dopusti.

341. člen

Zavrženje obtožnega akta

(1) Pri formalnem preizkusu se, poleg razlogov iz 320. člena tega zakona, obtožnica oškodovanca kot tožilca oziroma zasebna tožba zasebnega tožilca zavrže, če ni bila vložena v predpisanem roku ali roku, ki ga je oškodovancu določilo sodišče.

(2) O pritožbi zoper sklep o zavrženju obtožnice oziroma zasebne tožbe, s katerim se hkrati izreče, da se kazenski postopek zoper obtoženca ustavi (drugi odstavek 342. člena), odloča sodišče druge stopnje.

342. člen

Posledice zavrženja obtožnega akta

(1) Po pravnomočnosti sklepa o zavrženju obtožnice ali zasebne tožbe, oškodovanec nima pravice, da v isti zadevi vloži novo obtožnico ali zasebno tožbo.

(2) Če sodišče obtožnico ali zasebno tožbo, ki jo je oškodovanec vložil na podlagi sklepa sodišča ali državnega tožilca o ustavitvi preiskovalnega postopka (šesti odstavek 175. člena in tretji odstavek 261. člena), zavrže pri formalnem preizkusu (320. člen), ali jo po vložnem ugovoru zavrže iz razloga, da ni dovolj dokazov, ki bi utemeljevali obtožbo (1. točka prvega odstavka 325. člena), v sklepu o zavrženju obtožnega akta tudi izreče, da se kazenski postopek zoper obtoženca ustavi.

343. člen

Domneva o umiku obtožbe

(1) Če oškodovanec kot tožilec oziroma zasebni tožilec brez opravičenega razloga ne pride na narok, na katerem se obtoženec izjavi o obtožbi (328. člen), se šteje, da je umaknil obtožbo in sodišče s sklepom kazenski postopek zoper obtoženca ustavi.

(2) Na posledico iz prvega odstavka mora sodišče oškodovanca kot tožilca oziroma zasebnega tožilca opozoriti v sklepu, s katerim je obtožbo dopustilo (prvi odstavek 327. člena).